

รายงานการวิจัย
เรื่อง

การยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยด้วยหลักสูตรสหวิทยาการ
เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม
อย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

Enhancing Self-Management to Social Cohesion in the Aging
Society for grade 4-6 Students with Additional Interdisciplinary
Curriculum Integration of Local Culture for Living Together in an
Aging Society with Quality.

แขก บุญมาทัน

สาขา/กลุ่มวิชาทดสอบ ประเมินผลและวิจัยทางการศึกษาคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประจำปีงบประมาณ 2564

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยด้วยหลักสูตรสหวิทยาการ
เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม
อย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

Enhancing Self-Management to Social Cohesion in the Aging
Society for grade 4-6 Students with Additional Interdisciplinary
Curriculum Integration of Local Culture for Living Together in an
Aging Society with Quality.

แขก บุญมาทัน สาขา/กลุ่มวิชาทดสอบ ประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ทุนอุดหนุนงานวิจัย พัฒนาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ประจำปีงบประมาณ 2564

ชื่อทุนวิจัย	การยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยด้วยหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
ผู้ดำเนินการวิจัย	ผศ.ดร.แขก บุญมาทัน
สาขา/กลุ่มวิชา	การวัด ประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ ปีเสรีจวิจย 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็น 2) เพื่อสร้างหลักสูตรสหวิทยาการ 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตร 4) เพื่อเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตร 5) ประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เพื่อความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ ดำเนินการวิจัย 3 กิจกรรมคือ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และองค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 49 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ ที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.6-1.0 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) 3) ตรวจสอบความถูกต้องและความตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ที่ด้วยแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ ที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.6-1.0 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์เนื้อหาและการสรุปอุปนัย ระยะที่ 2 เพื่อสร้างหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ดำเนินงานงานวิจัย 2 กิจกรรมคือ 1) วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากระยะที่ 1 เพื่อสร้างหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 2) ตรวจสอบความถูกต้องและความตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ด้วยการสนทนากลุ่มตามประเด็นการสนทนากลุ่ม ที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.6-1.0 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์เนื้อหาและการสรุปอุปนัย ระยะที่ 3 การวิจัย เพื่อทดลองใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ดำเนินการวิจัย 2 กิจกรรม คือ 1) พัฒนาแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา กับครู 30 คน โดยใช้ 1) หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และเอกสารประกอบหลักสูตร มี 2) แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 วิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) นำไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีการวิจัยกึ่งทดลองแบบ One Group Pre- Posttest Design ทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบพฤติกรรม/การแสดงออก ด้วยค่า t-test ส่วนเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อความ ระยะที่ 4 เพื่อประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ตามกรอบแนวคิดของประเมินของ CIPP กับครูจำนวน 6 คน และนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 100 คน ด้วยแบบประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ตามรูปแบบ CIPP ที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.6-1.0 วิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่า หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีความจำเป็นเนื่องจากสภาพครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อความสุขในครอบครัว ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมยังมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องน้อยและยังไม่เน้นการปฏิบัติอย่างจริงจังจึงเป็นเพียงการเรียนรู้ที่วัดผลจากความรู้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมมาเสริมความรู้จากสาระการเรียนรู้แกนกลาง โดยเน้นที่พฤติกรรม และการประพฤติปฏิบัติจริงของนักเรียนต่อผู้สูงอายุในครอบครัว

2. หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีองค์ประกอบ ดังนี้ ชื่อหลักสูตร รหัสวิชา ชั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ หน่วยกิต เวลา ความนำ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล พร้อมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตร

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในภาพรวมรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 83.22/87.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

4. ผลการเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยทั้งของผู้เรียนและบุคคลในครอบครัวก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่า ระดับแรงยึดเหนี่ยว

ทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 หลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00

5. ผลการประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก ยกเว้นข้อ 1. หลักสูตรตอบสนองความต้องการของสังคมและข้อ 4. หลักสูตรส่งผลต่อการแก้ปัญหาสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด

Research Title Enhancing Self-Management to Social Cohesion in the Aging Society for grade 4-6 Students with Additional Interdisciplinary Curriculum Integration of Local Culture for Living Together in an Aging Society with Quality.

Researcher Asst.Prof.Khak Boonmatun, Ph.D.

Branches/groups of subjects Measurement, Evaluation and Research in Education
Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University. Year 2022

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the needs 2) to create an interdisciplinary curriculum 3) to test the curriculum 4) to compare the level of social cohesion in the aging society of learners before and after using the curriculum 5) to evaluate Interdisciplinary course on knowledge integration of local culture for living together in society with quality of grade 1-3 students. Conduct research according to research methodology, research and development (Research & Development: R&D) 4 phases, namely Phase 1, for the needs and requirements of the development of interdisciplinary courses. Conduct research activities in 3 activities: 1) study related documents and research; 2) interview those involved in the curriculum. And a body of knowledge integrating local culture to live in a quality society of 49 grades 1 - 3 students with a need-to-need interview form for developing an interdisciplinary curriculum with an IOC. value of between 0.6 -1.0. Data were analyzed by using an inductive analysis method. 3) Verification and validity were examined by 10 experts with an interview form about interdisciplinary courses with IOC values between 0.6-1.0. Analyze content Synthesize content and inductive summaries. The second phase is to create an interdisciplinary curriculum on the topic of integrated knowledge of local cultures for living together in society with quality among elementary school students 1-3 undertake 2 research activities, namely 1) data analysis and synthesis; From Phase 1, to create an interdisciplinary curriculum on the topic of integrated knowledge of local culture for living together in society with quality among students in grades 1-3. 2) Verification

of accuracy and directness by 10 experts with group discussions based on group discussion issues with IOC values between 0.6-1.0. Data were analyzed using content analysis. Synthesize content and inductive summaries. Phase 3: Research to experiment with an interdisciplinary curriculum on the topic of integrated knowledge of local culture for living together in society with quality among elementary school students 1-3 conducted research on 2 activities: 1) Develop guidelines Implementing the curriculum in educational institutions with 30 teachers using 1) an interdisciplinary curriculum on the integrated knowledge of local culture for a quality life together in the society of grade 1-3 students and supporting documents The curriculum consisted of 2) a questionnaire on the satisfaction of teachers towards the interdisciplinary curriculum on the topic of knowledge integrating local culture for a quality life together in society among grade 1-3 students. The frequency, percentage, mean and standard deviation were analyzed. 2) 100 students were tested with the appointments of primary school grade 1-3 by using the quasi-experimental research method of One Group Pre-Posttest Design. Average analysis standard deviation and compare behavior/expression with t-test value, qualitative part by analysis. and text synthesis, phase 4, to assess the interdisciplinary curriculum on the topic of integrated local culture knowledge for living together in society with quality of grades 1-3 students according to the conceptual framework of CIPP's assessment with a number of teachers 6 students and 100 students in grades 1-3 with an interdisciplinary curriculum assessment questionnaire on the topic of integrated knowledge of local culture for a quality life in the society of primary school students -3 according to CIPP model with IOC values between 0.6-1.0 analyzed for frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results of the research found that:

1. The results of a study of the needs and necessities of the development of an interdisciplinary curriculum on the integrated knowledge of local culture for living together in society with quality of grades 1-3 students found that the interdisciplinary curriculum on the topic of Knowledge of

integrating local culture in order to live together in society with quality among grades 1-3 students is necessary because family conditions are changing rapidly according to global trends. affect family happiness In which the core curriculum for basic education, 2008, social studies, religion and culture learning subject groups still have less relevant content and do not focus on serious practice, just learning that is measured by knowledge. Therefore, it is necessary to create additional courses to enhance knowledge from the core learning subject. Focusing on behavior and the actual behavior of students towards the elderly in the family

2. The interdisciplinary curriculum on the topic of integrated knowledge of local culture for living together in society with quality of grades 1-3 students consists of the following components: course name, course code, class, subject group, credits, time, and Bring the vision, principles, objectives, and key competencies of learners. Desirable Characteristics Structure Course Description learning outcomes scope of content, time of study, guidelines for organizing learning activities Media/learning resources measurement and evaluation along with course documents.

3. The results of the experiment on using the interdisciplinary curriculum on the topic of integrated knowledge of local culture for living together in society with quality of grades 1 -3 students found that teachers' satisfaction with the interdisciplinary curriculum Science on knowledge of integration of local culture for living together in society with quality of grade 1-3 students in overall and in each aspect At the high level and the interdisciplinary curriculum on knowledge, integration of local culture for living together in society with quality of grades 1 -3 students, the efficiency (E1/E2) was 83.22/87.53, which was high. than the specified threshold is 80/80

4. Comparison results of the level of social cohesion in the elderly society, both of learners and family members before and after applying the interdisciplinary curriculum on the topic of knowledge of integration of local culture for students to live together in society with quality. Grade 1-3 found that the level of social attachment in the elderly society of the learners before and after of primary school grade 1-3 students after using

the interdisciplinary curriculum on the topic of integrated knowledge of local culture for living together in society with higher quality of grade 1-3 students than before using the curriculum like It has a significance level of 0.00.

5. The results of the assessment of the interdisciplinary curriculum on the integrated knowledge of local culture for living together in the society with quality of grade 1-3 students found that overall and in each aspect were at a high level.

When considering each item, it was found that the results of the assessment of the interdisciplinary curriculum on the integrated knowledge of local culture for living together in society with quality of grades 1-3 mostly were at a high level, except for item 1. . The curriculum responds to the needs of society and 4. The curriculum affects solving social problems at the highest level.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยด้วยหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับคำแนะนำและให้การปรึกษาด้านสุขภาวะ ผู้สูงอายุ และแรงยึดเหนี่ยวของคนในครอบครัวจากนางสาวสุตารัตน์ บุญมาทัน นักวิชาการ สาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี และนางซูชีพ โพชะจา พยาบาลเชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ที่ได้ให้การสนับสนุนทุนในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยเรื่องนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ นำไปศึกษาและใช้เป็นแหล่งข้อมูลความรู้ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

แขก บุญมาทัน
กุมภาพันธ์ 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ญ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
คำถามการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคม	7
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับสังคมสูงวัย	15
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ	16
ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการวัยเด็กตอนปลาย	27
ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ	36
ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	58
ตอนที่ 7 บริบทของนักเรียนภาคบังคับในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	64
ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	65
กรอบแนวคิดในการวิจัย	72
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	73
ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจ	74
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา	78
ขั้นตอนที่ 3 การวิจัยเชิงทดลอง	81
ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา	86
บทที่ 4 ผลการวิจัย	89

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3	89
ตอนที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3	101
ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3	128
ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของ ผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3	130
ตอนที่ 5 ผลการประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3	134
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	136
สรุปผลการวิจัย	137
อภิปรายผล	138
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	140
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	141
บรรณานุกรม	142
บรรณานุกรมภาษาไทย	142
บรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ	144
ภาคผนวก	147
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	147
ภาคผนวก ข หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม	175
ประวัติผู้วิจัย	304

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	แสดงเนื้อหา/สาระในแต่ละองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน	91
4.2	ความถี่ และร้อยละของข้อมูลพื้นฐานผู้ให้สัมภาษณ์	94
4.3	แสดงโครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม	95
4.4	แสดงการปรับปรุงสาระของหลักสูตรฯ ตามองค์ประกอบของหลักสูตร	112
4.5	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสห วิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันใน สังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3	128
4.6	ประสิทธิภาพของหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรม ท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3	130
4.7	เปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3	130
4.8	เปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	131
4.9	เปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	131
4.10	เปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	132
4.11	เปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของบุคคลในครอบครัว ก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3	132
4.12	เปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของบุคคลในครอบครัว ก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	133
4.13	เปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของบุคคลในครอบครัว ก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	133
4.14	เปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของบุคคลในครอบครัว ก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	133
4.15	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3	134

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ผังการวางแผนบูรณาการ	57
2.2	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	72
3.1	กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย	74

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (aging society) มาตั้งแต่ปี 2548 และคาดว่า ปี 2564 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุระดับสมบูรณ์ (aged society) โดยมีคนอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นสัดส่วนเท่ากับหรือมากกว่า 20% ของประชากรทั้งหมด และอีก 10 ปีจากนั้น หรือ ปี 2574 จะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุระดับสุดยอด (super-aged society) มีคนอายุ 65 ปีขึ้นไป เป็นสัดส่วนเท่ากับหรือมากกว่า 14% ของประชากรทั้งหมด หรือมีผู้ที่อายุ 60 ปี เป็นสัดส่วนเท่ากับหรือมากกว่า 28% ของประชากรทั้งประเทศ

ตั้งแต่โบราณมาลักษณะของครอบครัวไทยถือได้ว่าเป็นครอบครัวที่มีความอบอุ่นในด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเป็นอย่างยิ่งด้วยครอบครัวไทยเป็นครอบครัวใหญ่ มีสมาชิกอาศัยอยู่ร่วมกันหลายรุ่น เช่น รุ่นปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ลูก และหลาน ซึ่งสมาชิกทุกคนล้วนปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ และดูแลทุกข์สุขกันเป็นอย่างดีอันสืบเนื่องมาจากขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่ได้อบรมสั่งสอนสืบทอดต่อ ๆ กันมา กล่าวคือ ผู้เยาว์จะต้องเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ลูกหลานจะต้องมีความกตัญญูกตเวทิต่อบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่ซึ่งถือเป็นแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมที่สำคัญ

ปัจจุบันสถานการณ์ครอบครัวไทยกำลังเป็นที่น่าวิตก เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ความรักความผูกพันในครอบครัวน้อยลง คนในครอบครัวมีแต่สนใจเรื่องการทำงานเก็บเงิน จนอาจมองข้ามความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว กลายเป็น "กระแสนิยม" และผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว มีแนวโน้มเพิ่มสูง เกิดภาวะสังคมแห่งกลาง กล่าวคือ รุ่นแรงงานคือรุ่นพ่อแม่เข้ามาทำงานทำหรือขายแรงงานในเมืองใหญ่ ทิ้งให้รุ่นปู่ย่า ตายายอยู่ดูแลรุ่นลูกหลาน

จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่สะท้อนลักษณะของครอบครัวไทยจากการเกิดที่ลดลง ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาวขึ้น และวัยแรงงานลดน้อยลงเรื่อย ๆ ทำให้เห็นแนวโน้มลักษณะของครอบครัวไทยในอนาคตได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะวัยรุ่นหนุ่มสาวที่ต้องดูแลเกื้อหนุนผู้สูงอายุจะลดลงเรื่อย ๆ จากเดิมที่มีประมาณ 9 คน รับผิดชอบดูแลผู้สูงอายุ 1 คน ในปี พ.ศ. 2533 ลดลงเหลือเพียงประมาณ 5 คน ในปี 2533 และคาดว่าจะเหลือเพียง 2 คน ในปี 2573 นอกจากนี้ จากเคยมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน ในปี 2533 กลับเล็กลงเหลือ 3 คน ในปี 2553 เมื่อประเทศไทยก้าวสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบแล้วใครจะเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวมีจำนวนน้อยลง จากการถามความเห็นของประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไปเกี่ยวกับการตระหนักและเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุโดยพบว่า ประมาณ 1 ใน 10 ของผู้ให้ความคิดเห็นมีความคิดว่าผู้สูงอายุ (80 ปีขึ้นไป) เป็นภาระแก่บุตรหลานหรือครอบครัวและมีความรู้สึกว่าการสูงอายุเป็นผู้ที่น่าเบื่อ ลักษณะเช่นนี้อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้แนวโน้มการอยู่คนเดียวของผู้สูงอายุสูงขึ้นกว่าเท่าตัว อย่างไรก็ตามจากข้อมูลยังพบประเด็นที่น่าเป็นห่วงที่ควรให้ความสำคัญก็คือ กวาทศวรรษที่ผ่านมามีเด็กอายุ 0-17 ปี ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากร้อยละ 19.3 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 22.8 ในปี 2554 การได้รับการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ผู้ปกครองนับว่ามีความสำคัญเพื่อให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต แต่

จากข้อมูลกลับพบว่า พ่อแม่ผู้ปกครองใช้เวลาในการทำกิจกรรมกับลูกลดลงอย่างเห็นได้ชัด การให้เวลากับครอบครัวโดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชนนั้นมีความสำคัญอย่างมากและส่งผลกระทบไปในอนาคตด้วยหากครอบครัวใช้เวลาในการอบรมสั่งสอนก็จะทำให้เด็กเติบโตไปในทางที่ดี แต่ในทางตรงกันข้ามหากพ่อแม่ทอดทิ้งไม่ใช้เวลาแก่ครอบครัว อาจส่งผลต่อทั้งตัวเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ ผลกระทบจากการที่ไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ดีพอหรือการเรียนรู้ อย่างผิด ๆ จากสื่อต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายในปัจจุบัน อาจทำให้เด็กมีโอกาสดำเริดไปในทางที่ ผิดได้ สะท้อนให้เห็นได้จากที่มีหญิงอายุ 15-19 ปี ที่เป็นวัยรุ่นแต่กลับสมรสหรืออยู่กับชายก่อนวัย อันควรสูงขึ้นจากร้อยละ 14.6 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 16.3 ในปี 2554 เป็นที่ยอมรับกันว่าสังคม ยุคดิจิทัลในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อครอบครัวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากการได้รับสื่อหรือ การติดต่อสื่อสารในสังคมออนไลน์ของเด็กและเยาวชนที่เป็นวัยอยากรู้อยากเห็นและอยากรลอง ทำให้อาจ ถูกชักนำไปในทางที่ผิดได้ โดยเฉพาะการมีมุมมองหรือทัศนคติที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมดั้งเดิม ของไทยค่อนข้างมากที่อาจก่อให้เกิดปัญหาสังคม จากข้อมูลการสอบถามความคิดเห็นของประชาชน อายุ 13 ปี ขึ้นไปพบว่า การแสดงออกทางเพศอย่างเปิดเผยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.5 ในปี 2551 เป็นร้อยละ 8.8 ในปี 2554 นอกจากนี้ข้อมูลยังแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมเชิงลบที่สะท้อนให้เห็นถึงการเลี้ยงดู การอบรมของครอบครัวได้ จากพฤติกรรมที่วัยรุ่นอายุ 13-14 ปี เช่น การนอนดึกตื่นสาย การเที่ยวเตร่ การเล่นเกม ติดโซเชียล ละเอียดอ่อนบอบบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ และการเล่นเกมพนันที่มีแนวโน้ม สูงขึ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561)

จากภาวะข้างต้นอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ ระบุว่า แนวทางรองรับสังคมผู้สูงอายุของ ประเทศไทย และส่งเสริมผลักดัน ให้ "สังคมสูงอายุเป็นวาระแห่งชาติ" โดย 2 ใน 10 ประเด็นเร่งด่วน ที่เร่งขับเคลื่อน คือ ข้อ 5. ธนาครเวลา (สังคมไม่ทอดทิ้งกัน) โดยที่ผู้สูงอายุ ในชุมชนต้องได้รับการ ดูแล และประชาชนทุกวัยเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ และข้อ 6. การสร้างความรอบรู้ให้ คนรุ่นใหม่เตรียมความพร้อมในทุกมิติ

จากสภาพครอบครัวไทยและแนวทางข้างต้นตระหนักได้ว่า สังคมสูงวัย เป็นสังคมที่อยู่ร่วมกัน ของทุกช่วงวัย ดังนั้น การสร้างการรับรู้และตระหนักในบทบาทหน้าที่ของบุคคลในทุกช่วงวัยจึงมี ความสำคัญกับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคม โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมให้กับวัยที่กำลังเจริญเติบโต หรือวัยเรียนโดยเฉพาะนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 หรือวัย 7-9 ปี เพื่อสร้างพื้นฐานและ ทักษะในการอยู่ร่วมกันในสังคมสูงวัย

การยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยจึงถือเป็นนวัตกรรมในการเตรียมคน เข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ซึ่งผ่านกระบวนการหล่อหลอมอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอในรูปแบบของ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในระบบการศึกษาและโดยหลักสูตรถูกออกแบบให้เป็นแบบสหวิทยาการ ทั้ง เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งองค์ความรู้เน้นการบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกัน ในสังคมอย่างมีคุณภาพของผู้เรียนและการยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียน อันจะส่งผลต่อความอบอุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวและยกระดับให้ทุกช่วงวัยอยู่ ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข คุณค่าและคุณภาพที่ดีด้วยการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่คำนึงถึง ความสุขของสมาชิกในครอบครัวเป็นสำคัญ

คำถามการวิจัย คือ

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีอะไรและอย่างไรบ้าง
2. หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีองค์ประกอบอะไรบ้าง
3. หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีคุณภาพอยู่ระดับใด
4. ระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 แตกต่างกันหรือไม่
5. หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการพัฒนานักเรียนระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลักเพื่อยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยด้วยหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
2. เพื่อสร้างหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
5. เพื่อประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Research: R₁) มีวัตถุประสงค์เพื่อความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันใน

สังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ดำเนินกิจกรรม 3 กิจกรรมคือ 1) ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 2) สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 3) ตรวจสอบความถูกต้องและความตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์เนื้อหาและการสรุปอุปนัย

ระยะที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ดำเนินงาน 2 กิจกรรมคือ 1) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากระยะที่ 1 2) ตรวจสอบความถูกต้องและความตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสนทนากลุ่ม วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสนทนากลุ่มและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์เนื้อหาและการสรุปอุปนัย

ระยะที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ดำเนินการ 2 กิจกรรม คือ 1) อบรมแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา 2) ครูทดลองนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการวิจัยกึ่งทดลองแบบ One Group Pre- Posttest Design ดังนี้

วิธีการทดลอง : O₁ X O₂

เมื่อ

O ₁	หมายถึง	การทดสอบก่อนเรียน
X	หมายถึง	การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร
O ₂	หมายถึง	การทดสอบหลังเรียน

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้ จำนวน 3 ครั้ง เป็นเวลา 3 ปีงบประมาณจึงได้นวัตกรรม

ระยะที่ 4 การวิจัย (Research: R₃) การวิจัยเชิงประเมินมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ตามกรอบแนวคิดของประเมินของ CIPP และนำผลงานไปขยายผล/ใช้ประโยชน์

ผู้ให้ข้อมูลเป็นครูที่เข้าร่วมโครงการ 40 และผู้เรียนที่เรียนกับครูที่เข้าร่วมโครงการ 100 คน

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินตามรูปแบบการประเมิน CIPP ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ใช้เวลา 1 ปี 4 เดือน คือ ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2563 – 28 กุมภาพันธ์ 2565

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัยให้คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

การยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยด้วยหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 หมายถึง การเพิ่มระดับแรงยึดเหนี่ยวตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยแต่ละบุคคลอาจจะมี ค่านิยม ความเชื่อ ความคิดที่แตกต่างกันออกไปโดยใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ตามความต้องการและความถนัดของผู้เรียน หรือความต้องการของท้องถิ่น โดยกำหนด “ผลการเรียนรู้” เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในรายวิชาเพิ่มเติมต่าง ๆ ประกอบด้วย 6 ข้อ คือ 1) ผลการเรียนรู้ 2) สาระการเรียนรู้ 3) รายวิชา/คำอธิบายรายวิชา 4) โครงสร้างรายวิชา 5) แผนการจัดการเรียนรู้ และ 6) เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

การประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 หมายถึง กระบวนการหาคำตอบว่าหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนภาคบังคับสัมฤทธิ์ผลตามที่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด อะไรเป็นสาเหตุ และประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนด้วยรูปแบบ CIPP ใน 4 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation: C) เป็นการศึกษาปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาเป้าหมาย ได้แก่ สภาพแวดล้อม นโยบาย วิสัยทัศน์ ปัญหา สภาพความผันผวนทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ตลอดจนแนวโน้มการก่อตัวของปัญหาที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการ

2. การประเมินด้านปัจจัยป้อน (Input Evaluation: I) เป็นการศึกษาองค์ประกอบที่นำมาเป็นปัจจัยป้อน ประกอบด้วย บุคคล สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ศักยภาพการบริหารงาน ซึ่งแต่ละปัจจัยก็แยกย่อยออกไปอีก คือ บุคคล อาจพิจารณาเป็นเพศ อายุ มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ความพึงพอใจ ความคาดหวัง ทัศนคติ ศักยภาพ ความสามารถ ประสบการณ์ ความรู้ คุณวุฒิทางการศึกษาและถิ่นที่อยู่

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการศึกษาต่อการประเมินบริบทและปัจจัยป้อนว่า กระบวนการเป็นไปตามแผนที่วางไว้ เป็นการศึกษาค้นหาข้อบกพร่อง

จุดอ่อน หรือจุดแข็งของกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ว่าหลักสูตรบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่และมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ประกอบด้วย การดำเนินการ กิจกรรมการดำเนินงาน การนิเทศติดตามกำกับและการประเมินผล

4. การประเมินด้านผลิตผล (Product Evaluation: P) เป็นการตรวจสอบประสิทธิผลของหลักสูตร โดยเฉพาะความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ที่ได้แล้วนำเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไปตัดสินเกณฑ์มาตรฐานนั้น

แรงยึดเหนี่ยวทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลในสังคมมีสิ่งยึดถือร่วมกันคือ การยึดเหนี่ยวตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยที่แต่ละบุคคลอาจจะมี ค่านิยม ความเชื่อ ความคิดที่แตกต่างกันออกไป

สังคมสูงวัย หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไปมากกว่า 10% หรือมีประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า 7% สังคมสูงวัยจึงเป็นสังคมที่เกี่ยวข้องกับทุกวัยในสังคมที่มีบทบาทหน้าที่ตามที่สังคมกำหนด

หลักสูตรสหวิทยาการ หมายถึง แนวทางในการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนที่เน้นประสานความคิดรวบยอดต่าง ๆ เข้าด้วยกันแล้วบูรณาการวิชาความรู้ ทักษะ ค่านิยม จริยธรรมจากวิชาต่าง ๆ มาผสมผสานกันในการเรียนแต่ละหน่วย

องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ที่เกี่ยวกับบุคคลในสังคมที่มีสิ่งยึดถือร่วมกันตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยนำวัฒนธรรมท้องถิ่นมาเสริมสร้างให้บุคคลในสังคมมีสิ่งยึดเหนี่ยวซึ่งกันและกันเพิ่มมากขึ้น

วัฒนธรรมท้องถิ่น หมายถึง สิ่งที่ดีงาม มีคุณค่า ซึ่งคนในสังคมประพฤติ ปฏิบัติหรือแสดงออกมาช้านาน คือ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และชีวิตความเป็นอยู่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. แรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยเพิ่มขึ้น
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 100 คน มีความรู้และแนวทางในการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันในสังคมสูงวัยและเป็นการยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัย
3. ผู้เรียนมีทักษะในการดูแลตนเองที่เหมาะสมกับช่วงวัยในสังคมสูงวัย
4. ผู้เรียนมีทักษะในการดูแลผู้อื่นในสังคมสูงวัย
5. ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน อันเป็นการเรียนรู้ตามสภาพจริงบนพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น
6. ครูได้รับการพัฒนาการนำหลักสูตรไปใช้ จำนวน 40 คน
7. โรงเรียนมีหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของผู้เรียน
8. มีหลักสูตรที่เป็นต้นแบบการเตรียมคนในวัยเรียนสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณค่าและคุณภาพที่ดี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยด้วยหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย 8 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคม

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับสังคมสูงวัย

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการวัยเด็กตอนปลาย

ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ

ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

ตอนที่ 7 บริบทของนักเรียนภาคบังคับในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- ในประเทศ

- ต่างประเทศ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

นำเสนอรายละเอียด ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคม

แรงยึดเหนี่ยวทางสังคม ใช้คำในภาษาอังกฤษว่า Social Cohesion และเอมีลี เดอร์ไคม์ ใช้ว่า Social Solidarity หมายถึง การที่บุคคลในสังคมมีสิ่งยึดถือร่วมกัน ในสังคมขนาดเล็กหรือสังคมที่มีโครงสร้างง่าย ๆ นั้น การยึดเหนี่ยวทางสังคมจะเป็นแบบ Mechanical Solidarity คือการยึดถือ ค่านิยม จารีตประเพณีเดียวกัน มีความคิด ความเชื่อ และทัศนคติต่าง ๆ แบบเดียวกัน แต่ในสังคมที่ ซับซ้อนแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมจะเป็นแบบ Organic Solidarity คือการยึดเหนี่ยวตามบทบาทหน้าที่ ของตนเอง โดยที่แต่ละบุคคลอาจจะมีค่านิยม ความเชื่อ ความคิดที่แตกต่างกันออกไป การที่สังคมจะ อยู่รอดได้ก็เพราะบุคคลทุกคนปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของสังคมนั่นเอง (เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม, 2528: 16-17)

ความหมายของครอบครัว

แรงยึดเหนี่ยวทางสังคมสร้างขึ้นจากหน่วยที่เล็กหากแต่มีความสำคัญที่สุดในสังคม คือ ครอบครัว เนื่องจากครอบครัวเป็นองค์กรที่มีขนาดเล็กที่สุดในสังคม การอยู่ร่วมกันของกลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิก ซึ่งมีความสัมพันธ์กันผูกพันกัน ประกอบด้วยบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันทางสายโลหิตหรือทางกฎหมายโดยการสมรสหรือการรับรองบุตรเป็นบุตรบุญธรรม ได้แก่ พ่อ แม่ บุตรและญาติพี่น้อง และมี

บทบาทและหน้าที่แตกต่างกัน เช่น เป็นบิดา เป็นมารดา เป็นสามีหรือภรรยาหรือเป็นบุตร ฯลฯ ซึ่งสมาชิกเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทยได้ให้ความหมายของครอบครัวในเชิงสหวิทยาการ ดังนี้ (รุจา ภูไพบูลย์. 2537: 1-4)

1. ด้านชีววิทยา ครอบครัว หมายถึง กลุ่มคนที่มีความผูกพันทางสายโลหิต
2. ด้านเศรษฐศาสตร์ ครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ใช้จ่ายเงินจากงบประมาณเดียวกัน แม้จะอาศัยอยู่ต่างสถานที่กัน
3. ด้านสังคมศาสตร์ ครอบครัว หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมเคหะสถานหรือบ้านเดียวกันมีปฏิสัมพันธ์ สนใจต่อทุกข์ซึ่งกันและกัน มีความผูกพันกัน มีความรักความปรารถนาดีต่อกัน โดยไม่จำเป็นต้องสืบสายโลหิตเดียวกัน

4. ทางกฎหมาย หรือนิติศาสตร์ ครอบครัวหมายถึง ครอบครัวที่ชายหญิงจดทะเบียนสมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งครอบคลุมถึงบุตรและบุตรบุญธรรม กฎหมายยังได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบิดา มารดา สามี ภรรยา และบุตรที่มีต่อกัน และกำหนดสิทธิในการรับมรดกตามกฎหมาย

ส่วนนักวิชาการให้ความหมายของครอบครัว ดังที่พูนสุข เวชวิฐาน (2557) กล่าวถึงความหมายของครอบครัวว่าหมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่มีข้อตกลงในการที่จะใช้ชีวิต ใช้ทรัพยากรตัดสินใจและให้คุณค่าต่อการดำเนินชีวิตร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับGeorge Peter Murdock นักมานุษยวิทยา ที่ได้ให้คำจำกัดความว่า ครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลต่างเพศที่อาศัยอยู่ร่วมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปโดยมีส่วนร่วมกันทางเศรษฐกิจและการดำรงเผ่าพันธุ์ของมนุษย์เพื่อที่จะดำรงไว้ซึ่งความยั่งยืนของสัมพันธ์ภาพและบทบาทที่พึงมีระหว่างสมาชิกในครอบครัวอันเกิดจากสายโลหิตหรือจากการรับบุตรบุญธรรม (Erera, 2002, Millar Bidwell & Vander Mey, 2000)

สรุป **ครอบครัว** หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมเคหะสถานหรือบ้านเดียวกันมีปฏิสัมพันธ์ สนใจต่อสุขทุกข์ซึ่งกันและกัน มีความผูกพันกัน มีความรักความปรารถนาดีต่อกัน โดยไม่จำเป็นต้องสืบสายโลหิตเดียวกัน

สัมพันธ์ภาพของครอบครัว

สังคมไทยนับได้ว่าเป็นครอบครัวที่อบอุ่นและส่วนใหญ่ของประเทศเป็นครอบครัวขยาย มีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่ดี

อุมารณ ภัทรวาณีย์และภูวไนย พุ่มไทรทอง (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ภาพในครอบครัวได้แก่ เพศ อายุ และสถานภาพสมรสและในครอบครัวที่มีการหย่าร้าง เป็นหม้ายหรือแยกกันอยู่ มีโอกาสที่สัมพันธ์ภาพในครอบครัวจะต่ำกว่าครอบครัวที่กำลังอยู่ในภาวะสมรส ผู้ที่มีฐานะครอบครัวดีมักมีความสัมพันธ์ในครอบครัวสูง การมีการศึกษาเพิ่มขึ้นจะมีสัมพันธ์ภาพในครอบครัวมากขึ้น ในกลุ่มวัยรุ่น พบว่า ความเป็นเมืองส่งผลต่อสัมพันธ์ภาพที่ลดลง ส่วนภาคที่อยู่อาศัยส่งผลต่อสัมพันธ์ภาพในครอบครัวซึ่งภาคใต้มีแนวโน้มจะมีสัมพันธ์ภาพในครอบครัวดีกว่าภาคอื่น ๆ ส่วนชาย โพธิ์สิตา (2552) ได้อธิบายการเปลี่ยนแปลงในครอบครัวที่เกิดขึ้นกับครอบครัวไทยในปัจจุบันที่มีรูปแบบการอยู่อาศัยมีความหลากหลายมากขึ้น เช่น ครอบครัวที่มีสมาชิกเพียงคนเดียว หรือครอบครัวที่มีสมาชิกหลายคน แต่ไม่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ หรือครอบครัวข้ามรุ่น ที่มีเฉพาะรุ่นปู่ย่า ตายายกับรุ่นหลาน ส่วนพ่อแม่ย้ายถิ่นไปทำงานอยู่ที่อื่นแทบไม่ได้ใช้เวลาอยู่ร่วมกันในครอบครัว นอกจากนี้ยังมีครอบครัวที่มีแต่หัวหน้าครอบครัวกับคู่สมรสที่อยู่ด้วยกันตามลำพัง ซึ่งปัจจุบันยังมีครอบครัวผู้ขาดโอกาสทางสังคม ครอบครัวชายขอบ และครอบครัวข้ามพรมแดนที่ครอบครัวของ

แรงงานจากต่างประเทศที่อพยพเข้ามาอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมายและครอบครัวโลกาภิวัตน์ เช่น การแต่งงานของหญิงไทยกับคู่สมรสชาวต่างประเทศ

หน้าที่ของครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุด แต่สำคัญที่สุดเนื่องจากเป็นสถาบันแรกที่สามารถหล่อหลอมและพัฒนาบุคคลต่าง ๆ ในครอบครัวให้เป็นบุคคลอันพึงประสงค์ของสังคม มีหน้าที่คือ

1. หน้าที่สร้างสรรค์สมาชิก ครอบครัวมีหน้าที่สร้างสมาชิกใหม่ขึ้นทดแทนสมาชิกเดิมที่จากไปเพื่อสืบวงศ์ตระกูลต่อไป แต่ก็ต้องตั้งอยู่บนความสมดุลถ้ามากเกินไปก็จะทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมา
2. หน้าที่อบรมสั่งสอนระเบียบของสังคม ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีหน้าที่และบทบาทในการอบรมสั่งสอนที่สำคัญที่สุด โดยมุ่งเน้นให้รู้จักค่านิยมพื้นฐานทางวัฒนธรรมการพัฒนาบุคลิกภาพลักษณะนิสัย และการปรับตัวเข้ากับสังคม
3. หน้าที่ให้ความรักและความอบอุ่น ครอบครัวเป็นแหล่งสำคัญในการให้ความรัก ความอบอุ่น และกำลังใจแก่สมาชิกเพื่อให้สามารถต่อสู้และมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตในสังคมได้
4. หน้าที่กำหนดสถานภาพ เมื่ออยู่ในครอบครัว สมาชิกทุกคนจะมีสถานภาพที่ถูกกำหนดขึ้นโดยกำเนิด เช่น เพศ เชื้อชาติ ศาสนา เชื้อชาติ สัญชาติ และสถานะในครอบครัวรวมถึงในวงสังคม
5. หน้าที่ปกป้องคุ้มครองหรือเลี้ยงดูผู้เยาว์ ครอบครัวจะทำหน้าที่ดูแลปกป้องและพัฒนาสมาชิกที่เกิดขึ้นใหม่ ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และให้การศึกษา
6. หน้าที่ทางเศรษฐกิจ สมาชิกในครอบครัวทุกคนถือเป็นหน่วยการผลิตที่สำคัญ ทุกคนจะต้องทำงานและแบ่งผลผลิตซึ่งกันและกัน เช่น พ่อแม่จะทำมาหากินเพื่อเลี้ยงลูกในวันเด็กแต่พ่อแม่ในวัยหนุ่มสาวลูกก็จะทำมาหากินเพื่อเลี้ยงดูพ่อแม่
7. หน้าที่ทางการศึกษา ครอบครัวเป็นแหล่งการศึกษาแห่งแรกของสมาชิก แต่เมื่อถึงวัยต้องรับการศึกษาในโรงเรียน ครอบครัวก็มีหน้าที่ต้องส่งสมาชิกเข้าเล่าเรียนศึกษา โดยต้องให้การสนับสนุนในเรื่องการศึกษา เพื่อให้มีความรู้เพื่อที่จะสามารถจะประกอบอาชีพได้ในอนาคต
8. หน้าที่ทางศาสนา ครอบครัวต้องมีหน้าที่ในการปลูกฝังให้เลื่อมใสในศาสนาประจำชาติ และส่งเสริมให้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา เพื่อให้เป็นคนดีของสังคม

หน้าที่ความรับผิดชอบของบุตรต่อบิดามารดา

1. ในช่วงแรกของชีวิตบิดามารดามีหน้าที่ต้องดูแลบุตร แต่ในช่วงท้ายของชีวิตแล้วบุตรก็มีหน้าที่ต้องดูแลบิดามารดาเป็นการตอบแทน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทยให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มาก ดังนั้น บุตรจึงมีหน้าที่ที่ควรปฏิบัติต่อบิดามารดา คือ ความกตัญญู บุตรควรต้องดูแลเอาใจใส่บิดามารดาให้เหมือนกับที่บิดามารดาดูแลเอาใจใส่ตน ดูแลให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข หาอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตดูแลยามเจ็บไข้ได้ป่วย
2. ช่วยเหลือกิจการงานหน้าที่ครอบครัวตามโอกาส บุตรควรต้องช่วยเหลือดูแลภารกิจในบ้านทั้งกิจการของครอบครัว งานอื่น ๆ ที่นอกเหนือเพื่อให้พ่อแม่ได้มีโอกาสพักผ่อนและเป็นการแบ่งเบาภาระ
3. ดำรงวงศ์ตระกูลของพ่อแม่ให้เจริญ สังคมไทยให้ความสำคัญกับการสืบทอดวงศ์ตระกูล และชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ดังนั้นบุตรควรต้องรักษาชื่อเสียงและประเพณีตนให้เหมาะสมตามขนบธรรมเนียมประเพณี

4. เมื่อพ่อแม่ว่างกลับไปแล้วทำบุญอุทิศให้ การรำลึกถึงบุญคุณบิดามารดา การทำบุญอุทิศให้ ก็ถือเป็นการนึกถึงและตอบแทนบุญคุณอีกทางหนึ่งและเป็นการแสดงถึงความเคารพอยู่เสมอ

หน้าที่ของบุตร

1. ให้ความเคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติด้วยความคำสั่งสอนด้วยความจริงใจ
2. เมื่ออยู่ในวัยเรียนก็ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน หาความรู้อย่างเต็มความสามารถ เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุง พัฒนาการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพสำหรับเลี้ยงชีวิตในอนาคต
3. ช่วยเหลืองานด้วยความเต็มใจ โดยไม่หลบเลี่ยงเกี่ยงงอนให้ผู้อื่นทำ
4. ปฏิบัติตนเป็นคนมีระเบียบวินัย มีกิริยามารยาทงดงาม ช่วยรักษาเกียรติยศของวงศ์ตระกูล
5. ดูแลบิดามารดาและผู้มีพระคุณ เมื่อถึงยามท่านแก่ชราหรือเมื่อเวลาอันสมควร

หน้าที่ความรับผิดชอบต่อเครือญาติ

โครงสร้างสังคมไทยเรา ถือเป็นระบบสังคมเครือญาติ ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวทำให้เกิดความเหนียวแน่นและความสัมพันธ์ในเชิงสังคม เช่นความสัมพันธ์ในฐานะปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติมักจะเกิดขึ้นจากความเกี่ยวพันทางสายเลือดและความเกี่ยวพันจากการสมรส ซึ่งความเกี่ยวพันดังกล่าวทำให้เกิดเครือญาติและทำให้มีหน้าที่ที่ต้องดูแลรับผิดชอบกันคือ

1. หน้าที่ทางการเงิน ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีอาจถูกเป็นที่พึ่งหวังของครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ดี การให้การช่วยเหลือกันเป็นบางโอกาสทางด้านการเงินจึงเป็นภาระใหม่ที่เกิดขึ้นซึ่งก็ควรให้การช่วยเหลือการตามสมควรโดยไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อครอบครัวตนเอง
2. หน้าที่ปรับตัวให้เข้ากับแบบแผนครอบครัวเดิม ครอบครัวแต่ละครอบครัวย่อมมีแบบแผนการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน การที่คนต่างครอบครัวกันมาอยู่ร่วมกันย่อมมีความแตกต่างกันในการปฏิบัติตัวในด้านต่าง ๆ ทั้งวัฒนธรรม ศาสนา ฐานะทางสังคมเศรษฐกิจ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการอยู่ร่วมกัน จึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
3. หน้าที่การปรับตัวให้เข้ากับญาติ ด้วยความแตกต่างของพื้นฐานครอบครัวทำให้คนเราที่อยู่ร่วมกันต้องปรับตัวเข้าหากัน โดยเฉพาะคู่สมรสใหม่ จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากันได้กับญาติของทั้ง 2 ฝ่ายจึงจะทำให้ชีวิตสมรสดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่อาจต้องใช้เวลาในการปรับตัวพอสมควร เนื่องจากญาติพี่น้องจะมีจำนวนมากและมีลักษณะนิสัยใจคอที่ต่างกันอย่างชัดเจน

จากสภาพครอบครัว บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวและการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวในยุคปัจจุบันส่งผลต่อแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมซึ่งเริ่มต้นจากครอบครัวและขยายออกไปในสังคม การวิจัยครั้งนี้เน้นการยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมของนักเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับเพื่อให้ นักเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับทราบบทบาทหน้าที่จนสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นสมาชิกในครอบครัวและในสังคม โดยเฉพาะในครอบครัวข้ามรุ่นที่นักเรียนสามารถปฏิบัติตน ดูแลผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป **แรงยึดเหนี่ยวทางสังคม** หมายถึง การที่บุคคลในสังคมมีสิ่งยึดถือร่วมกันคือการยึดเหนี่ยวตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยที่แต่ละบุคคลอาจจะมี ค่านิยม ความเชื่อ ความคิดที่ต่างกันอย่างชัดเจน

ความเปลี่ยนแปลงจากฐานของความรักและความผูกพันต่อสมาชิกในครอบครัว

ข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่สะท้อนลักษณะของครอบครัวไทยจากการเกิดที่ลดลง ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาวขึ้น และวัยแรงงานลดน้อยลงเรื่อย ๆ ทำให้เห็นแนวโน้มลักษณะของครอบครัวไทย ในอนาคตได้อย่างชัดเจนโดยเฉพาะวัยรุ่นหนุ่มสาวที่ต้องดูแลเกื้อหนุนผู้สูงอายุจะลดลงเรื่อย ๆ จากเดิมที่มีประมาณ 9 คน รับผิดชอบดูแลผู้สูงอายุ 1 คน ในปี พ.ศ. 2533 ลดลงเหลือเพียงประมาณ 5 คน ในปี 2533 และคาดว่าจะเหลือเพียง 2 คน ในปี 2573 นอกจากนี้ จากเคยมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน ในปี 2533 กลับเล็กลงเหลือ 3 คน ในปี 2553 เมื่อประเทศไทยก้าวสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบแล้วใครจะเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวมีจำนวนน้อยลง จากการถามความเห็นของประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไปเกี่ยวกับการตระหนักและเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุโดยพบว่าประมาณ 1 ใน 10 ของผู้ให้ความคิดเห็นมีความคิดว่าผู้สูงอายุ (80 ปีขึ้นไป) เป็นภาระแก่บุตรหลานหรือครอบครัวและมีความรู้สึกว่าผู้สูงอายุเป็นผู้ที่น่าเบื่อ ลักษณะเช่นนี้อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้แนวโน้มการอยู่คนเดียวของผู้สูงอายุสูงขึ้นกว่าเท่าตัว อย่างไรก็ตามจากข้อมูลยังพบประเด็นที่น่าเป็นห่วงที่ควรให้ความสำคัญก็คือ กวาทศวรรษที่ผ่านมามีเด็กอายุ 0-17 ปี ไม่ได้อยู่กับพ่อและแม่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากร้อยละ 19.3 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 22.8 ในปี 2554 การได้รับการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ผู้ปกครองนับว่ามีความสำคัญเพื่อให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต แต่จากข้อมูลกลับพบว่า พ่อแม่ผู้ปกครองใช้เวลาในการทำกิจกรรมกับลูกลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจน การให้เวลากับครอบครัวโดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชนนับว่ามีความสำคัญอย่างมากและส่งผลกระทบไปในอนาคตด้วยหากครอบครัวใช้เวลาในการอบรมสั่งสอนก็จะทำให้เด็กเติบโตไปในทางที่ผิดแต่ในทางตรงกันข้ามหากพ่อแม่ทอดทิ้งไม่ใช้เวลาแก่ครอบครัวอาจส่งผลกระทบต่อทั้งตัวเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติผลกระทบจากการที่ไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ตีพ้อหรือการเรียนรู้อย่างผิด ๆ จากสื่อต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายในปัจจุบันอาจทำให้เด็กมีโอกาส ก้าวพลาดไปในทางที่ผิดได้ สะท้อนให้เห็นได้จากที่มีหญิงอายุ 15-19 ปี ที่เป็นวัยรุ่นแต่กลับสมรสหรืออยู่กับชายก่อนวัยอันควร สูงขึ้นจากร้อยละ 14.6 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 16.3 ในปี 2554 เป็นที่ยอมรับกันว่าสังคมยุคดิจิทัลในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อครอบครัวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากการได้รับสื่อหรือการติดต่อสื่อสารในสังคมออนไลน์ของเด็กและเยาวชนที่เป็นวัยอยากรู้อยากเห็นและอยากรลอง ทำให้อาจถูกชักนำไปในทางที่ผิดได้ โดยเฉพาะการมีมุมมองหรือทัศนคติที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทยค่อนข้างมากที่อาจก่อให้เกิดปัญหาสังคม จากข้อมูลการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนอายุ 13 ปี ขึ้นไปพบว่า การแสดงออกทางเพศอย่างเปิดเผยเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 6.5 ในปี 2551 เป็นร้อยละ 8.8 ในปี 2554 นอกจากนี้ข้อมูลยังแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมเชิงลบที่สะท้อนให้เห็นถึงการเลี้ยงดู การอบรมของครอบครัวได้ จากพฤติกรรมที่วัยรุ่นอายุ 13-14 ปี เช่น การนอนดึกตื่นสาย การเที่ยวเตร่ การเล่นเกม ติดโซเชียล ละเอียดรอบคอบทหาหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ และการเล่นการพนันที่มีแนวโน้มสูงขึ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561)

การเปลี่ยนแปลงของประเภทครอบครัว

ครอบครัวเป็นระบบที่ต้องดูแลซึ่งกันและกัน ครอบครัวมีบทบาทสำคัญลำดับแรกของชีวิตเด็กที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีความเชื่อ มีประเพณี วัฒนธรรม มีกฎระเบียบเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวปฏิบัติและหล่อหลอมให้ตนเองมีความแข็งแกร่งทั้งร่างกายและจิตใจ อยู่ร่วมกับบุคคลที่มีความแตกต่างทั้ง

ศาสนา ความคิด การปฏิบัติและการถูกสั่งสอนความเป็นอยู่ด้านฐานะและความรู้ซึ่งจะเผชิญต่อสิ่งที่ตนเองไม่คุ้นเคยโดยบุคคลสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคมในคนหมู่มากได้อย่างไม่มีความขัดแย้งที่รุนแรง อ้างจากการประชุมวิชาการอนามัยครอบครัวแห่งชาติครั้งที่ 6 อ.นพ.ศุภชัย ปิตกุลตั้ง ได้เขียนในหัวข้อ สถานการณ์และแนวโน้มของครอบครัวไทยว่า ครอบครัวไทยเปลี่ยนไปจากเดิมทั้งในด้านโครงสร้างของครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว ในมุมมองของโครงสร้างของครอบครัวมีการตั้งข้อสังเกตถึงการเปลี่ยนแปลงด้านขนาดของครอบครัว รูปแบบของครอบครัว การตัดสินใจสร้างครอบครัว ส่วนการเปลี่ยนแปลงด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัวก็มีการสะท้อนออกมาให้เห็นในรูปแบบของความเปราะบางของครอบครัวได้แก่ การหย่าร้าง หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับครอบครัว เช่น ความรุนแรงในครอบครัว การทอดทิ้งบุตร ผู้สูงอายุ หรือปัญหาพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว (อ.นพ.ศุภชัย ปิตกุลตั้ง การประชุมวิชาการอนามัยครอบครัวแห่งชาติครั้งที่ 6) จากการค้นคว้ารูปแบบลักษณะครอบครัวไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 – 2559 เป็นต้นมามีความเปลี่ยนแปลงไปจากการศึกษา ก่อน พ.ศ. 2554 เป็นความเปลี่ยนแปลงในรูปแบบลักษณะของครอบครัวที่มีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น คือ

1. ประเภทครอบครัวแห่วงกลาง

สมาชิกครอบครัวอยู่อาศัยร่วมกันหลังเดิวกันประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ 1) ประกอบด้วย ตา หรือ ยาย พ่อ หรือ แม่ บุตร 2) ประกอบด้วย ปู่หรือ ย่า พ่อหรือ แม่ บุตรสมาชิกครอบครัว 3) ประกอบด้วย ลุง ป้า น้า อา ตา หรือ ยาย ปู่ หรือ ย่า ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งของคู่สมรส อยู่ร่วมกันพร้อม พ่อ แม่ บุตร

ลักษณะของครอบครัวแห่วงกลางคือ บุตร อาศัยอยู่ร่วมภายใต้การเลี้ยงดูของสมาชิกที่อาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกันโดย พ่อและแม่ อาศัยต่างจังหวัดเพื่อการทำงานหาเงินส่งกลับให้ครอบครัวในการใช้จ่ายดูแลบุตรแทนตนเอง และกลับบ้านเยี่ยมครอบครัวเป็นครั้งคราว

2. ประเภทครอบครัวเดี่ยว

สมาชิกครอบครัวประกอบด้วย พ่อ แม่ บุตร ครอบครัวเดี่ยวมีลักษณะครอบครัวกล่าวคือ พ่อ แม่ บุตร อาศัยอยู่ด้วยกันร่วมด้วยช่วยกันเลี้ยงดูบุตรร่วมกัน

3. ประเภทครอบครัวขยาย

สมาชิกครอบครัวประกอบด้วย ตา หรือยาย พ่อแม่บุตร น้า อา, ปู่หรือ ย่า พ่อ แม่ บุตร ลุง ป้าครอบครัวขยายมีลักษณะครอบครัวกล่าวคือ ในบ้านหลังเดียวกันจะมีสมาชิกอาศัยอยู่ร่วมกันทั้ง บุตร พ่อ แม่ อาศัยร่วมกับครอบครัวฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยช่วยกันเลี้ยงดูบุตร

4. ประเภทครอบครัวพ่อแม่ เพศเดียวกัน

สมาชิกครอบครัวประกอบด้วย พ่อ แม่ เพศชายทั้งสองคน และบุตร หรือ พ่อ แม่ เพศหญิงทั้งสองคน และบุตร ครอบครัวพ่อแม่ เพศเดียวกันมีลักษณะครอบครัว กล่าวคือ ผู้ที่เป็นพ่อและแม่ เพศเดียวกันอาศัยเป็นครอบครัวเดียวกันและมีบุตรด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้ บุตรที่มาจากครอบครัวเดิม บุตรที่มาจากการขอรับบริจาคไข่หรืออสุจิ บุตรที่มาจากการรับบุตรบุญธรรม

5. ประเภทครอบครัวสถานสงเคราะห์เด็ก หรือมูลนิธิรับดูแลเด็ก

สมาชิกครอบครัวประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็ก หรือผู้ปกครองที่รับอาสาดูแลเด็ก การอยู่อาศัยร่วมกันเป็นกลุ่มหลากหลายอายุ ซึ่งอาจมาจากเด็กถูกทอดทิ้ง เด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เป็นต้น

โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้ปกครองคอยดูแลเรื่องอาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ที่พักอาศัย การพยาบาลและ ยารักษาโรค ไม่มีผู้ปกครองหรือพ่อแม่ดูแลอย่างใกล้ชิดเหมือนครอบครัวประเภทอื่น ๆ

การเปลี่ยนแปลงในวิธีหรือการเลี้ยงดูบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

ครอบครัวมักเน้นสอนให้บุตรหลานเป็นคนเก่งคนฉลาด เน้นความเป็นอัจฉริยะสร้างได้ มากกว่าเน้นการสอนให้เด็กมีองค์ประกอบของสันติวัฒนธรรมในตนเอง กล่าวคือ เด็กขาดความมั่นใจ ขาดความมีจิตอาสา หากทำสิ่งใดมักหวังผลตอบแทน ไม่อดทนต่อความยั่วยุให้เกิดความโมโห ระวัง ความโมโหไม่ได้ มีการตอบโต้รุนแรง มีความโกรธรุนแรงเช่นฆ่าหมายชีวิต ขาดการให้อภัยต่อกัน ขาดการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่เคารพในความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมดูหมิ่นเหยียดหยาม ตีคุณค่า ของความเป็นมนุษย์ต่ำไม่เคารพสิทธิของสัตว์ที่พึงอยู่พึงเป็นสัตว์ธรรมชาติโดยการรุกรานทำร้ายสัตว์ และทำลายธรรมชาติที่มีอยู่ร่วมกันเป็นส่วนรวม เป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาที่ลุกลามสู่สังคม เกิดบุคคล ที่ควบคุมตนเองไม่ได้ในหลายเรื่อง และทำให้เด็กและเยาวชนไม่รู้จักวิธีคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เมื่อพบกับสิ่งที่เข้ามาท้าทายชีวิต จากบทความชื่อเรื่อง เคล็ดลับในการเลี้ยงลูกให้ฉลาด ผู้ทำการวิจัย คือ Carol S.Dweck ศาสตราจารย์สาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดสหรัฐอเมริกา ได้ทำ งานวิจัยในเรื่องนี้มาเป็นเวลาสามสิบกว่าปีและได้ข้อค้นพบว่าหลายคนคิดว่าความฉลาดและความเก่ง เป็นกุญแจสู่ความสำเร็จแต่การวิจัยกว่าสามสิบปีค้นพบว่าหากการเน้นเรื่องฉลาดและเก่งมากเกินไปทำ ให้คนกลัวความล้มเหลวและกลัวที่จะเผชิญกับการท้าทายที่ยากทำให้ลดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้แต่ ถ้าสอนให้คนมีวิสัยมองโลกแบบเปิดและองกามและส่งเสริมเน้นเรื่องกระบวนการเมื่อพบปัญหาจะมี โอกาสนำไปสู่ความสำเร็จในโรงเรียนและในชีวิตมากกว่า ครูและพ่อแม่สามารถปลูกฝังการมองโลก แบบเปิดและองกามในเด็กได้ด้วยการชมเด็กในเรื่องของกระบวนการที่เด็กใช้เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ จนสำเร็จแทนที่การชมว่าเขาฉลาดและเก่งด้วยวิธีการเล่าเรื่องเกี่ยวกับคนที่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเขาเหล่านั้นไม่หยุดค้นคว้าไม่หยุดการแสวงหาคำตอบไปเรื่อย ๆ ถึงแม้ว่าพบอุปสรรคต่าง ๆ (Carol S.Dweck, January, 2015)

การเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาด้านเทคโนโลยีโซเซียลมีเดีย

ประชาชนคนไทย เด็กเยาวชนเรียนรู้เทคโนโลยีแบบไร้สายกว้างขวางมากขึ้นจะเห็นภาพ สะท้อนปัญหาเด็กปัจจุบันได้ว่า ผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และสะท้อนให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้ใช้เวลาของตนเองเข้าไปในโลกอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวน มากผลกระทบที่ตามมา หากขาดการควบคุมดูแลจากพ่อแม่ผู้ปกครองและบุคคลที่เกี่ยวข้องก็จะเกิด ผลเสียกับเด็กและเยาวชนที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ จากการใช้อินเทอร์เน็ตโดยไม่รู้จักการแยกแยะเรื่องเวลา และสาระส่งผลกระทบต่อสังคมครอบครัวปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในครอบครัวแย่ง การแสดงถึงการลูกกลามคุกคามสิทธิส่วนตัว สิทธิส่วนบุคคลเพิ่มรุนแรงมากขึ้นตามมาไม่จบสิ้นการเข้าถึง อินเทอร์เน็ตไม่ได้จำกัดเพียงเครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะเท่านั้นแต่ได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านอุปกรณ์สื่อสาร สามารถเคลื่อนที่พกพาไปได้สะดวกสบายและง่ายต่อการติดต่อสื่อสารตลอดเวลาแม้ขณะการเดินทาง จากผลสำรวจในประเทศไทยและงานวิจัยในต่างประเทศมีความสอดคล้องในด้านการประสบปัญหา พฤติกรรมเด็กและเยาวชนติดการใช้อินเทอร์เน็ตในขณะที่ผู้ปกครองไม่ได้ให้ความสำคัญ เด็กและ เยาวชนสามารถใช้บริการทางอินเทอร์เน็ตได้ทุกที่ที่เครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้บริการทำให้มี จำนวนเด็กและเยาวชนใช้อินเทอร์เน็ตและเกิดปัญหาพฤติกรรมที่เปลี่ยนมากขึ้นผลกระทบทาง

พฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนเมื่อใช้อินเทอร์เน็ต เกิดผลกระทบด้านสุขภาพกาย จิตใจ อารมณ์ ผลกระทบด้านสังคมของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปเมื่อใช้อินเทอร์เน็ต ตลอดเวลาโดยพบว่าผู้ที่มีพฤติกรรมติดการใช้อินเทอร์เน็ตจะมีลักษณะแยกตัวไม่สนใจร่วมกิจกรรมของตนเองไม่ได้ในหลายเรื่อง และทำให้เด็กและเยาวชนไม่รู้จักรั้วคิด วิเคราะห์และ การแก้ปัญหาเมื่อพบกับสิ่งที่เข้ามาท้าทายชีวิต

ประชาชนคนไทย เด็ก เยาวชน เรียนรู้เทคโนโลยีแบบไร้สายกว้างขวางมากขึ้น จะเห็นภาพสะท้อนปัญหาเด็กปัจจุบันได้ว่า ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และสะท้อนให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้ใช้เวลาของตนเองเข้าไปในโลกอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมากผลกระทบที่ตามมาคือ ขาดการควบคุมดูแลจากพ่อแม่ผู้ปกครองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ก็จะทำให้เกิดผลเสียกับเด็กและเยาวชนที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์จากการใช้อินเทอร์เน็ตโดยไม่รู้จักรั้วการแยกแยะเรื่องเวลา และสาระ คุณตนเองไม่ได้ในหลายเรื่อง ไม่ร่วมกิจกรรมในครอบครัวแต่จะใช้เวลาส่วนมากหมกหมุ่นในการใช้อินเทอร์เน็ตโดยจะใช้เวลาในแต่ละครั้งเกินกว่า 3 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมนอนดึก อ่อนเพลีย รับประทานอาหารเพื่อเล่นอินเทอร์เน็ต เริ่มพูดโกหกเกี่ยวกับการใช้เวลาในการอยู่กับโลกออนไลน์ ไม่สนใจการออกกำลังกายเริ่มมีปัญหาการเรียนตกต่ำ ไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง ไม่ยอมรับประทานอาหารเช้า (ปรากฏ ฅมยงกูร, 2548) มีพฤติกรรมก้าวร้าวกับผู้ปกครอง ไม่มีความรับผิดชอบในการเรียน ละเลยสุขภาพและใช้จ่ายเงินจำนวนมากไปกับการใช้อินเทอร์เน็ต เด็กและเยาวชนที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเวลานาน อาจมีอาการทางกายที่ไม่ทราบสาเหตุ เช่น ปวดศีรษะ ปวดหลัง ปวดข้อ ปวดท้อง เจ็บหน้าอก อ่อนเพลีย เด็กบางคนมีความรุนแรงอย่างหมกหมุ่นและกระทำความผิดในลักษณะเดียวกับเกมที่เล่นหรือหนัง ละครที่ดูนั้นมีความรุนแรงทำให้เด็กและวัยรุ่นมีความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงโดยเฉพาะในวัยรุ่นเรียนและวัยรุ่นเนื่องจากในวัยรุ่นเรียนนั้นยังไม่สามารถแยกแยะสถานการณ์จริงและจินตนาการหรือสิ่งที่เกิดขึ้นได้ด้นัก (ภัทริกา วงศ์อนันต์นันท, 2557)

การที่เด็กหมกหมุ่นอยู่กับอินเทอร์เน็ตมากเกินไปทำให้ครอบครัวขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อสมาชิกในครอบครัว พ่อแม่ไม่พอใจกับพฤติกรรมการเล่นอินเทอร์เน็ตของลูก ลูกเกิดความไม่เข้าใจ และความขัดแย้งในครอบครัวมีปัญหาทะเลาะกันเรื่องการจำกัดเวลาในการเล่นอินเทอร์เน็ตของลูก นอกจากนี้ยังเกิดการพูดคุย หรือทำกิจกรรมระหว่างสมาชิกในครอบครัวลดลง รวมถึงเด็กปฏิเสธที่จะร่วมกิจกรรมกับครอบครัว อีกทั้งผลที่เกิดขึ้นในพฤติกรรมของเด็กที่ติดในการใช้สื่อออนไลน์ นำไปสู่ปัญหาที่ครอบครัวพบพฤติกรรมที่เข้าข่ายรุนแรงเกินวัยเป็นที่แพร่หลายในสังคมออนไลน์ ปัญหาที่พบในพฤติกรรมไม่พึงจะเกิดขึ้นในวัยที่ไม่ควรกระทำ เช่น พฤติกรรมการเต้นยั่ว พบพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนกระทำการเต้นยั่วและทำกิริยาล่อแหลมต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศผ่านสื่อออนไลน์ พฤติกรรมที่เด็กกระทำโดยไม่ถูกห้ามปรามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองบางคนส่งเสียงเชียร์ให้บุตรกระทำเพียงเพราะเข้าใจผิดว่าตลก สนุก ไม่เป็นไรหรือเพราะตื้นตันที่มีบุคคลอื่นให้ความสนใจหรือเพื่อความอยากรู้อยากเห็นโดยใช้สื่อออนไลน์เปิดเผยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในพฤติกรรมการเต้นยั่ว แต่งตัววาบหวาม พฤติกรรมการกระตุ้นอารมณ์ ใช้อารมณ์รุนแรงแสดงด้วยวาจาออกมาเป็นตัวอักษรหรือถ่ายทอดคลิปส่งต่อในสื่อออนไลน์ ทั้งภาพคลิปตนเองหรือถ่ายคลิปเพื่อนเพื่อประจาน มีความกล้าในการวิจารณ์ดูเด็ด รุนแรง ทำร้ายจิตใจ ข่าวสารที่น่าเสนอในรายวันพบว่า เด็กอายุระหว่าง 10 ปีขึ้นไป มักทำร้ายตนเอง วิธีการนี้ง่ายต่อการเลียนแบบจากการเห็นวิธีของคนอื่นกระทำ เช่น การไลน์สด

การฟังหรือได้ยินผู้นำ พิธีกร นักแสดง นักร้อง เน็ตไอดอล พูดสื่อสารด้วยคำหยาบคาย คำหยาบโลน การฟังบ่อย ๆ ทำให้เกิดการซึมซับทำให้ประพฤติปฏิบัติตามด้วยคำพูดนั้นโดยไม่รู้ตัว หรือไม่ได้ตั้งใจ หรือมีการไตร่ตรองที่ดี เมื่อได้ยินหรือเห็นบ่อย ๆ จะเกิดเป็นนิสัยยอมส่งผลกระทบต่อตนเองภายหลัง การเลียนแบบบุคคลอื่นในกลุ่มเพื่อนโซเชียลที่มีการระบุตั้งเป็นกลุ่มขึ้นมาเป็นกลุ่มเพื่อนกันเอง การวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น วิเคราะห์ในทางการกล่าวหาว่าร้ายเพียงการเห็นรูปภาพซึ่งอาจจะจริงหรือไม่จริงจากการตัดต่อแต่งเติมของภาพให้อีกฝ่ายต้องอับอายนั้น ผู้วิจารณ์ไม่ทราบเรื่องจริงเลย พฤติกรรม การเห็น การได้ยินคำพูด คำ ต่อว่า วิพากษ์บุคคลอื่นโดยไม่มีมูลความจริงเป็นพฤติกรรมแสดงความก้าวร้าวที่รุนแรงในสังคมไทยแสดงออกตามโซเชียล จึงเป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการแสดงบทบาท บังคับพฤติกรรมผู้เสพสื่อให้เป็นบุคคลก้าวร้าวรุนแรงด้วย อีกทั้งสื่อรายการทีวีเสรีมีมากมายหลายช่อง การแสดงความคิดเห็นที่รุนแรงของผู้ดำเนินรายการของพิธีกร ผู้ร่วมในเกมโชว์ว่าไรดี รายการต่าง ๆ เป็นภาพแสดงเสียงที่บุคคลเหล่านี้มักไม่ระมัดระวังตัว เมื่อถูกถ่ายทอดเด็กและเยาวชนจึงได้เห็นได้ยิน เป็นเรื่องปกติด้วยความไม่ระมัดระวังจึงนำไปสู่ความคิดได้แทรกซึมให้เด็กเยาวชนรุ่นใหม่คิดว่าหากตนเอง กระทำบ้างคงไม่เป็นไร คนอื่น ๆ ทำออกสื่อมีมากมาย เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเกิดปัญหาที่หาทางแก้ยาก เด็กและเยาวชนเติบโตไปพร้อมกับการเปลี่ยนสังคมใหม่ในสังคมที่มีแต่ความก้าวร้าวรุนแรงให้บุคคลในครอบครัว

กล่าวโดยสรุป แรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยโดยเฉพาะในระดับครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต่ำลง ส่งผลให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว รวมทั้งการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในฐานะของสมาชิกในครอบครัวลดลง

แนวคิดเกี่ยวกับสังคมสูงวัย

สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) คือ สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไปมากกว่า 10% หรือ มีประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า 7% สังคมสูงวัยจึงเป็นสังคมที่เกี่ยวข้องกับทุกวัยในสังคมที่มีบทบาทหน้าที่ตามที่สังคมกำหนด ประเทศไทยก็เป็นสังคมผู้สูงอายุแล้วตั้งแต่ปี 2548 เพราะประเทศไทย มีประชากรตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป 10.4% และยังคงคาดการณ์ว่าในอีก 20 ปีข้างหน้า สังคมไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) โดยพิจารณาจากจำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่า 20% หรือมีประชากรที่มีอายุ 65 ปี ขึ้นไปเกินกว่า 14% คาดว่าในปี 2571 ประเทศไทยจะมีผู้อายุเกิน 60 ปี 23.5%

ประเทศไทยเมื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจึงควรมีการเตรียมการเพื่อรองรับ โดยเมื่อมีคนเดียว หรือ คนชรามากขึ้น สัดส่วนคนทำงานลดลง ผลผลิตโดยรวมก็จะลดลง ส่งผลให้รายได้ของประเทศลดลง เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศได้ ผู้สูงอายุต้องเกษียณจากการงานไม่มีรายได้ ต้องอาศัยรายได้จากเงินที่เก็บออมไว้ ถ้าหากไม่มีเงินออมไว้มากพอก็จะส่งผลให้เกิดปัญหาในการดำรงชีพ เป็นภาระแก่สังคมที่ต้องช่วยเหลือเกื้อกูล จัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้เหมาะสมและเพียงพอ เมื่อถึงวัยสูงอายุ สภาพร่างกายและจิตใจมีการเปลี่ยนแปลงต้องมีการปรับตัว และที่สำคัญเมื่ออายุมากขึ้น สภาพร่างกายเริ่มเสื่อมถอยลง ปัญหาด้านสุขภาพก็จะตามมา ซึ่งทั้งหมดเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนสมควรมีการเตรียมการเพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่จะมีเพิ่มขึ้นและเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

กล่าวโดยสรุป **สังคมสูงวัย** คือ สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไปมากกว่า 10% หรือมีประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า 7% สังคมสูงวัยจึงเป็นสังคมที่เกี่ยวข้องกับทุกวัยในสังคมที่มีบทบาทหน้าที่ตามที่สังคมกำหนด

แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ

หลักสูตรแบ่งเป็นหลายประเภทตามเกณฑ์ที่ใช้ของ Jacob ซึ่งหลักสูตรสหวิทยาการเป็นประเภทหนึ่งของหลักสูตรบูรณาการ

หลักสูตรตามแนวคิดของ Saylor and Alexander (1981: 6) มีความหมายว่า เป็นแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้ให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือจุดหมายที่วางไว้โดยมีโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ

หลักสูตรมีความสำคัญหลายประการ ดังที่ ปูล นันทวงศ์และไพโรจน์ ดั่งวิเศษ (2543: 9) สรุปความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรมีความสำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นเอกสารในการกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกฝ่ายต้องยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีประสิทธิภาพตามที่พึงประสงค์ให้แก่สังคมและประเทศชาติ สอดคล้องกับสำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ (2546: 14) ที่ได้ให้ความสำคัญของหลักสูตรว่า ในการจัดการศึกษาที่จะบรรลุเป้าหมายได้นั้นต้องอาศัยหลักสูตรเป็นเครื่องมือไปสู่การบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ถ้าปราศจากหลักสูตรเสียแล้วการจัดการศึกษาจะไม่มีความสำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ได้หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของการศึกษา จึงพอสรุป ความสำคัญของหลักสูตรได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นเสมือนเบ้าหลอมพลเมืองให้มีคุณภาพ
 2. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษา
 3. หลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการให้การศึกษา
 4. ในระดับโรงเรียน หลักสูตรจะให้แนวปฏิบัติแก่ครู
 5. หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญของงาน และพัฒนาการของเด็กตามจุดหมายของการศึกษา
 6. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่าผู้เรียนและสังคมควรจะได้รับสิ่งใดบ้างที่จะเป็นประโยชน์แก่เด็กโดยตรง
 7. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่า เนื้อหาวิชาอะไรบ้างที่จะช่วยให้เด็กมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างราบรื่น เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทยและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม
 8. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่า วิธีการดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นไปด้วยความราบรื่นและผาสุกเป็นอย่างไร
 9. หลักสูตรย่อมทำนายลักษณะของสังคมในอนาคตว่าเป็นอย่างไร
 10. หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทาง ความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะและเจตคติของผู้เรียนในอนาคตที่จะอยู่ร่วมในสังคม และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและชาติบ้านเมือง
- สรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญเนื่องจากเปรียบได้กับหัวใจของการศึกษา เพราะเป็นโครงร่างที่กำหนดไว้ว่าจะให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์อะไรบ้างจึงจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและสังคม โดยเฉพาะ

เมื่อใช้หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์แก่ผู้เรียนแล้วย่อมหวังได้ว่าผู้เรียนแต่ละระดับ การศึกษาและแต่ละสาขาจะได้รับการศึกษาในแนวเดียวกัน ดังนั้น หลักสูตรจึงเป็นเสมือนเบ้าหลอม บุคคลให้มีคุณภาพ และหลักสูตรสามารถทำนายลักษณะของสังคมในอนาคต

ตามแนวคิดของ Jacob (อ้างถึงใน FraZee and Rudnitski, 1998: 137-138) กล่าวว่า รูปแบบของการบูรณาการมี 5 ลักษณะที่เรียกว่า Five option for integration ดังนี้ 1) Discipline Based เน้นเนื้อหาของแต่ละรายวิชา สอนแยกกัน 2) Parallel เป็นการสอน 2 วิชาในเนื้อหาพร้อมกัน (Concurrent Event) 3) Multidisciplinary เป็นการสอนหลายวิชาแยกกัน แต่สอนในหัวเรื่อง (Theme) เดียวกัน 4) Interdisciplinary เป็นการสอนหลายวิชาพร้อมกันในหัวเรื่อง (Theme) เดียวกัน 5) Integrated เป็นการรวมระหว่างการพัฒนาเนื้อหาหลายวิชาเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอน

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการสร้างหลักสูตรบูรณาการแบบสหวิทยาการ นำเสนอสาระที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การบูรณาการแบบสหวิทยาการ

การบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Integration) เป็นการสร้างเรื่อง (Theme) ขึ้นมาแล้วนำความรู้จากวิชาต่าง ๆ มาโยงสัมพันธ์กับหัวข้อนั้น ซึ่งบางครั้งเราก็อาจจะเรียกวิธีบูรณาการแบบนี้ว่า สหวิทยาการแบบหัวข้อ (Theme Interdisciplinary Studies) หรือการบูรณาการที่เน้นการนำไปใช้เป็นหลัก (Application-Fist Approach)

หลักสูตรสหวิทยาการ (Interdisciplinary Curriculum) หมายถึง หลักสูตรที่นำเอาความรู้หลายศาสตร์หรือหลายอนุศาสตร์เข้ามามีใช้ในการเรียนการสอน เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ วิจัย จนกระทั่งผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ องค์ความรู้เป็นศาสตร์ใหม่ขึ้นหรือเกิดอนุศาสตร์ใหม่ขึ้น ตัวอย่างหลักสูตรที่เป็นสหวิทยาการ เช่น วิศวกรรมชีวการแพทย์ (วิศวกรรมศาสตร์+แพทยศาสตร์) ภูมิศาสตร์สารสนเทศ (ภูมิศาสตร์+เทคโนโลยีสารสนเทศ) วิศวกรรมนาโน (วิศวกรรมศาสตร์+วิทยาศาสตร์เคมี) ตัวอย่างหลักสูตรที่ไม่ใช่สหวิทยาการ เช่น คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การศึกษาเพื่อการพัฒนา (คณะอนุกรรมการปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. 2549)

ที่มาและเหตุผลของการสร้างหลักสูตรสหวิทยาการ

1.1 ความตื่นตัวในด้านการศึกษาและวิจัยที่ประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากหลากหลายสาขาวิชา

1.2 ปัจจัยทางสังคมและเทคโนโลยีหลายประการ ที่ส่งผลให้มหาวิทยาลัยในฐานะเป็นแหล่งสร้างองค์ความรู้และผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถจึงจำเป็นต้องเร่งสร้างองค์ความรู้ใหม่และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรับมือกับสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1.2.1 ความตระหนักรู้ของสังคมที่เพิ่มสูงขึ้นในด้านความซับซ้อนของสภาพสังคมและสภาพแวดล้อม

1.2.2 กระแสโลกาภิวัตน์และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว

1.3 การแข่งขันทางเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันที่ทวีความเข้มข้นขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ตลาดแรงงานต้องการแรงงานที่มีความรู้ความสามารถสูง

คำนิยามและมโนทัศน์ของสหวิทยาการ

Interdisciplinary มีการใช้อยู่ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การใช้ความหมายกว้าง คือ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย หรือการแก้ปัญหาที่แก้ประเด็นปัญหาที่มีความซับซ้อนหรือมีขอบเขตที่กว้างกว่าสาขาวิชาเดียว

2. การใช้ในความหมายแคบ คือ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย หรือการแก้ปัญหาที่แก้ประเด็นปัญหาที่มีความซับซ้อนหรือมีขอบเขตที่กว้างกว่าสาขาวิชาเดียว โดยมีการบูรณาการ (Integrate) องค์ความรู้ วิธีการ หรือแนวคิดสำคัญของสาขาวิชาตั้งแต่สองสาขาวิชาขึ้นไป (Klein & Newell, 1997)

รูปแบบของหลักสูตรสหวิทยาการ

สหวิทยาการ เป็นการผสมผสานเชื่อมโยงสาระความรู้จากศาสตร์ในสาขาที่แตกต่างกัน เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่เรียกว่า การบูรณาการ (Integration) ซึ่งประกอบด้วย 4 ลักษณะคือ

1. บูรณาการภายในสาขาวิชา (Intradisciplinary Integration) ได้แก่ การผสมผสานเนื้อหาสาระในหัวข้อต่าง ๆ ภายในสาขาวิชาเดียวกัน

2. บูรณาการระหว่างสาขาวิชา (Interdisciplinary Integration) ได้แก่ การผสมผสานเนื้อหาสาระระหว่าง 2 สาขา วิชา โดยมีสาขาวิชาหนึ่งเป็นแกนหลัก

3. บูรณาการแบบพหุสาขาวิชา (Multidisciplinary Integration) ได้แก่ การผสมผสานเนื้อหาสาระตั้งแต่ 2 สาขา วิชาขึ้นไป โดยมีสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นแกนหลัก

4. บูรณาการแบบข้ามสาขาวิชา (Transdisciplinary Integration) ได้แก่ การผสมผสานเนื้อหาสาระจากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน โดยไม่ยึดสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นแกน การบูรณาการความรู้ทางวิชาการระหว่างสาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการแพทย์ เกิดเป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary Studies) หรือพหุวิทยาการ (Multidisciplinary Studies) มีมากมายในปัจจุบัน

การบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary)

การบูรณาการแบบสหวิทยาการ เป็นการสร้างหัวเรื่องขึ้นมา แล้วนำเนื้อหาจากวิชาต่าง ๆ มาโยงสัมพันธ์กับหัวเรื่องที่กำหนด

การกำหนดหัวเรื่อง (Theme) ได้แก่ การสร้างหัวเรื่อง โดยมีหลักในการกำหนดหัวเรื่อง ดังนี้

1. เป็นหัวเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ และมีโอกาสได้เลือกเรียน
2. เป็นเรื่องที่สามารถโยงความสัมพันธ์ได้หลายวิชาหรือหลายกลุ่มประสบการณ์
3. เป็นเรื่องที่นักเรียนมีประสบการณ์เดิมอยู่แล้วและสอดคล้องกับชีวิตจริงและมีความหมายต่อผู้เรียน
4. เป็นเรื่องที่มีแหล่งความรู้ให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้าอย่างหลากหลายและเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับท้องถิ่นกับความรู้ที่เป็นสากล

5. เป็นเรื่องที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนและส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน

6. การตั้งชื่อเรื่องต้องทันสมัย และน่าสนใจช่วยให้ผู้เรียนอยากรู้ อย่างเห็น เช่น บ้านแสนสุข ไร่องานที่ใกล้ตัว นักสืบชุมชนค้นหาคดี ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

การจัดการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการ

การเรียนการสอนแบบสหวิทยาการ เป็นการจัดการเรียนการสอนบูรณาการรูปแบบหนึ่งที่มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 23 ที่กำหนดว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม

ในแต่ละระดับการศึกษา และมาตรา 24(4) การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดี และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542: 9-10)

มีนักวิชาการให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการ ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2545: 190) ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการว่าหมายถึง ลักษณะการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการนำเอา กลุ่มสาระการเรียนรู้จากหลายกลุ่มสาระมาเชื่อมโยงร้อยรัดให้เป็นเนื้อเดียวกันเพื่อจัดการเรียนรู้ ภายใต้อำนาจเรื่อง (Theme) เดียวกัน

บุรชัย ศิริมหาสาคร (2546: 16) การจัดการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการ หมายถึง การที่ ครูผู้สอนสร้างหัวข้อเรื่องเรื่องหนึ่งขึ้นมา แล้วนำเนื้อหาจากวิชาต่าง ๆ มาสัมพันธ์กับหัวข้อเรื่องนั้น เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอน บางท่านเรียกบูรณาการแบบนี้ว่า สหวิทยาการแบบมีหัวข้อ (Theme interdisciplinary studies) หรือการบูรณาการเน้นการนำไปใช้ (Application-Fist Apporch)

สรุปว่า การจัดการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่นำเอา สาระการเรียนรู้จากหลายสาระการเรียนรู้ ที่มีความสัมพันธ์กันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน ภายใต้อำนาจ เดียวกันเพื่อให้เกิดความรู้ที่มีความหมาย มีความหลากหลายและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงใน ชีวิตประจำวัน

บุรชัย ศิริมหาสาคร (2546: 15-16) กล่าวถึงสาเหตุที่ต้องมีการจัดการเรียนการสอนแบบ สหวิทยาการเนื่องจาก

1. วิถีชีวิตจริงของคนเรามีเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันไม่ได้แยกจากกันเป็น เรื่อง ๆ แบบรายวิชา
2. ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีขึ้น และเรียนรู้อย่างมีความหมายเมื่อมีการบูรณาการเข้ากับชีวิตจริง โดยเรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ตัว และขยายกว้างไกลตัวออกไป
3. การขยายตัวของความรู้ในปัจจุบันมีเรื่องใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมากมาย จำเป็นต้องเลือกเฉพาะ สาระสำคัญในรายวิชาต่าง ๆ มาบูรณาการ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยใช้เวลาเท่าเดิม
4. ไม่มีหลักสูตรวิชาใดเพียงวิชาเดียวที่เป็นความรู้สำเร็จรูป และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหา ทุกอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้
5. เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกันหรือเกี่ยวข้องกัน ควรนำมาเชื่อมโยงกัน เพื่อให้ผู้เรียน เรียนรู้อย่างมีความหมาย ลดความซ้ำซ้อนเชิงเนื้อหา ลดเวลา แบ่งเบาภาระของครูผู้สอน
6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถและทักษะที่หลากหลาย

การจัดการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการ สามารถจัดทำได้ดังนี้ (บุรชัย ศิริมหาสาคร. 2546: 16-19)

1. การกำหนดหัวข้อเรื่อง ได้แก่ การสร้างเรื่อง โดยมีหลักการกำหนดเรื่อง ดังนี้
 - 1.1 เป็นเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ และมีโอกาสได้เลือกเรียน
 - 1.2 เป็นเรื่องที่สามารถโยงความสัมพันธ์ได้หลายวิชา หรือหลายกลุ่มประสบการณ์

1.3 เป็นเรื่องที่มีนักเรียนมีประสบการณ์เดิมอยู่แล้ว สอดคล้องกับชีวิตจริง และมีความหมายต่อผู้เรียน

1.4 เป็นเรื่องที่มีแหล่งความรู้ให้ผู้เรียน ได้ศึกษา ค้นคว้าอย่างหลากหลายเชื่อมโยงระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่น กับความรู้ที่เป็นสากล

1.5 เป็นเรื่องที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน

1.6 การตั้งชื่อเรื่องต้องทันสมัย และน่าสนใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้อยากเรียน

2. การเชื่อมโยงสาระวิชากับหัวเรื่อง

เมื่อครูกำหนดหัวข้อได้แล้ว การนำเสนอเนื้อหาโยงความสัมพันธ์ให้เกิดความสมดุลหรือให้เกิดความสมบูรณ์ของเรื่องนั้น ครูต้องวิเคราะห์หลักสูตรจากคำอธิบายหลักสูตรในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งในคำอธิบายหลักสูตรจะประกอบด้วย 3 ส่วน คือ เนื้อหา กิจกรรมและจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้ววิเคราะห์ว่า เนื้อหาส่วนใดบ้างที่สัมพันธ์กับเรื่องที่กำหนด ในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสาระการเรียนรู้จากวิชา หรือกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ครูต้องคำนึงถึง ความสมบูรณ์ของเรื่องที่สอดคล้องกับท้องถิ่นและต้องเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของจุดประสงค์การเรียนรู้หรือหลอมจุดประสงค์การเรียนรู้ของเรื่องนั้นเข้าด้วยกัน จึงออกแบบการจัดการเรียนรู้ต่อไป

เมื่อครูกำหนดเรื่องและสร้างเครือข่ายของเรื่อง โยงความสัมพันธ์และหลอมรวมจุดประสงค์ให้เป็นเรื่องที่สมบูรณ์ โดยจัดทำเป็นแผนผังความคิดแล้ว เรียกว่า หน่วยการเรียนรู้ (Thematic Units) ครูจะต้องเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งมีมากมายหลายวิธี และต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่สอดคล้องกับมาตรา 24 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

2. การส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมกันทำงานกลุ่มด้วยตนเอง โดยการส่งเสริมให้มีกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ อย่างหลากหลาย และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง

3. การจัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย ตรงกับความเป็นจริง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างได้ผลและส่งเสริมให้มีโอกาสได้ปฏิบัติจริงจนเกิดเป็นความสามารถและทักษะจนติดเป็นนิสัย

4. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมเกิดความรู้สึกล้ำคิด ล้ำทำ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกซึ่งความรู้สึกรักคิดของตนเองต่อสาธารณชน หรือเพื่อนร่วมชั้นเรียนทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

5. การปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม และจริยธรรมที่ถูกต้องให้ผู้เรียนสามารถจำแนก แยกแยะ ความถูกต้อง ดีงาม และความเหมาะสมได้ สามารถจัดความขัดแย้งได้ด้วยเหตุผล มีความกล้าหาญทางจริยธรรม และแก้ไขปัญหาด้วยปัญญาและสามัคคี

การจัดเนื้อหาแบบสหวิทยาการ

กรมวิชาการ (2544: 23-26) ได้เสนอแนวทางการจัดเนื้อหาสาระแบบสหวิทยาการ ดังนี้

ลักษณะการจัดเนื้อหาสาระแบบนี้ เป็นการนำเอาวิชาต่าง ๆ ที่สอนอยู่ในหลักสูตรของโรงเรียนทั้งหมด เช่น ภาษา คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี พลศึกษา มา

รวมเข้าด้วยกันเป็นหน่วยการเรียนรู้หรือวิชา จุดสำคัญ คือ ผู้ออกแบบต้องพยายามใช้เนื้อหาวิชาทั้งหมด เป็นพื้นฐานในการสร้างภาพรวม หน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยจะต้องกำหนดเวลาไว้ เช่น 2-3 วัน 2-3 สัปดาห์ หรือ 1 ภาคเรียน การจัดเนื้อหาสาระแบบสหวิทยาการไม่ได้มีจุดมุ่งหมาย ที่จะแทนที่การจัดหลักสูตรที่เน้นเฉพาะสาขาวิชา แต่เป็นการส่งเสริมกันมากกว่า

ข้อดี

ช่วยส่งเสริมประสบการณ์ทางอาณานิคมที่สมบูรณ์ หลักสูตรจะสร้างความสนใจและตั้งใจทั้งครู และนักเรียน โดยทั่วไปการจัดรายวิชาแบบสหวิทยาการ จะง่ายกว่าการจัดโปรแกรมการเรียนรู้

ครูสามารถวางแผนจัดการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการได้ ในหัวข้อหรือประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการสอนตามปกติ การจัดเวลาก็สามารถปรับเปลี่ยนได้ เช่น หน่วยการเรียนรู้หนึ่งอาจใช้เวลา 4 หรือ 8 สัปดาห์ ขึ้นอยู่กับความต้องการของครู หรือกล่าวได้ว่า หน่วยการเรียนรู้ยืดหยุ่นได้ให้เหมาะสมกับเวลาที่มีอยู่

ข้อด้อย

การจัดเนื้อหาสาระแบบนี้ ต้องใช้ความพยายามและต้องการเปลี่ยนแปลง โดยทั่วไป ความพยายามที่จะจัดหลักสูตรแบบสหวิทยาการ มักจะกลายไปเป็นแบบการประสานเนื้อหาเข้าด้วยกัน (Potpourri Approach) เท่านั้น อันที่จริงมีขั้นตอนที่ชัดเจนที่จะช่วยให้กันออกแบบหลักสูตร สามารถสร้างโปรแกรมการเรียนรู้ที่บูรณาการอย่างได้ ซึ่งต้องอาศัยเวลา การวางแผนและพลังในการทำงานพอสมควร และจำเป็นต้องมีงบประมาณสนับสนุน ด้านการวางแผนระยะยาวและการนำไปใช้ ผู้ปกครองอาจยอมรับคุณค่าของโปรแกรมการเรียนรู้แบบสหวิทยาการยากอยู่สักหน่อย เพราะน้อยคนที่จะเคยมีประสบการณ์กับแนวการจัดเนื้อหาสาระแบบนี้ในสมัยที่เรียนอยู่ในโรงเรียน ดังนั้นจึงยังต้องใช้เวลาในการให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับแนวการจัดหลักสูตรแบบสหวิทยาการ

คุณสมบัติและการจัดประเภท

คุณสมบัติของหลักสูตรสหสาขาวิชา คือ หลักสูตรที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อผลิตผู้เรียนที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาตั้งแต่สองวิชาขึ้นไป และสามารถบูรณาการ (Integrate) องค์ความรู้จากสาขาวิชาเหล่านั้นได้และหลักสูตรสหสาขาวิชามักจะมีการจัดตั้งขึ้นโดยเชื่อมโยง ดังต่อไปนี้

1. ประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อนสูง จำเป็นต้องบูรณาการองค์ความรู้จากหลายสาขาวิชา เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาเรื่องเพศสภาวะ เป็นต้น
2. การเชื่อมโยงกับภูมิภาคต่าง ๆ เช่น ยุโรปศึกษา เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา เอเชียตะวันออกศึกษา เอเชียใต้ศึกษา และเกาหลีศึกษา เป็นต้น
3. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและองค์ความรู้หรือส่วนต่อประสานระหว่างสาขาวิชา (Interface) เช่น Language & Culture, Language & Technology เป็นต้น
4. การประยุกต์องค์ความรู้จากสาขาวิชาหนึ่งไปใช้กับสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น Applied Physics, Applied Mathematics, Ethnomusicology เป็นต้น

คุณลักษณะของหลักสูตรสหวิทยาการที่มักจะพบ

1. รายวิชาบังคับในหลักสูตรมักถูกออกแบบเนื้อหาโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการองค์ความรู้ วิธีการ และแนวคิดสำคัญของสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องได้

2. รายวิชาในหลักสูตรสหสาขาวิชามักจะเป็นรายวิชาที่ครู คณาจารย์จากต่างสาขาวิชา ร่วมกันออกแบบเนื้อหาวิชาและร่วมกันสอน

3. หลักสูตรจะเน้นที่ความสำคัญของการบูรณาการองค์ความรู้จากสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

3.1 หยิบยกประเด็นปัญหาที่มีความซับซ้อน ซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้โดยใช้องค์ความรู้จากสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่งเพียงอย่างเดียว

3.2 มีการชี้ให้เห็นถึงความเหมือน ความต่าง และจุดร่วมขององค์ความรู้ วิธีการศึกษา และแนวสำคัญต่าง ๆ ของแต่ละสาขาวิชา

3.3 มีการบูรณาการองค์ความรู้ของสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

3.4 มีการสร้างความเข้าใจหรือองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการบูรณาการองค์ความรู้จากสาขาวิชาต่าง ๆ ต่อประเด็นปัญหาที่หยิบยกขึ้นมา

คุณสมบัติของหลักสูตรสหวิทยาการ

1. หลักสูตรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตผู้เรียนที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาตั้งแต่สองสาขาวิชาขึ้นไป

2. หลักสูตรมักจะมีการจัดตั้งโดยเชื่อมโยงกับความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน เช่น Art & Digital Arts, Commerce & Engineering, Economic & Laws

3. หลักสูตรพหุสาขามักจะมีรายวิชาจากสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแต่ไม่มีรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบูรณาการองค์ความรู้ที่ได้จากสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. งานวิจัย หรือ Capstone Project/Experience ไม่จำเป็นต้องมีการบูรณาการองค์ความรู้ของสองสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ผู้เรียนสามารถเลือกทำเฉพาะสาขาวิชาที่ตนถนัดได้

การบริหารจัดการหลักสูตรสหวิทยาการ

1 ประเด็นปัญหาที่มักพบในการบริหารจัดการหลักสูตรสหวิทยาการ

1.1 ปัญหาด้านอาจารย์

1.1.1 ลักษณะการจ้างงานและค่าตอบแทน

1.1.2 การคำนวณภาระงานและการประเมินผลสัมฤทธิ์หรือการทำงานประจำปี

1.1.3 การเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ (คณาจารย์ที่สอนในสาขาที่เป็นสหวิทยาการจะ

ขอตำแหน่งทางวิชาการยาก)

2. ปัญหาด้านงบประมาณสนับสนุนและโครงสร้างพื้นฐาน

2.1 ขาดแนวทางการสนับสนุนทางด้านงบประมาณอย่างเป็นรูปธรรมจากหน่วยงาน

2.2 ขาดสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์สำนักงาน

2.3 ขาดบุคลากรสนับสนุนในการบริหารจัดการหลักสูตร

3. ปัญหาด้านการบริหารและประเมินหลักสูตร

3.1 ขาดระบบการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

3.2 ขาดระบบการประเมินคุณภาพของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

แนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการหลักสูตรสหวิทยาการอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1. ด้านอาจารย์

- 1.1 ควรมีแนวทางการให้ตำแหน่งอย่างเป็นระบบ
- 1.2 ควรมีแนวทางการคำนวณภาระงานสำหรับอาจารย์ที่รับผิดชอบสอนในหลักสูตรการ
อย่างเป็นระบบ
- 1.3 ควรมีแนวทางประเมินผลสัมฤทธิ์การทำงานสำหรับอาจารย์ที่รับผิดชอบในหลักสูตรอย่างเป็นระบบ
- 1.4 ควรมีแนวทางการขอตำแหน่งและเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ที่รับผิดชอบ
ในหลักสูตรสหสาขาวิชาการอย่างเป็นระบบ
2. งบประมาณสนับสนุนและโครงสร้างพื้นฐาน
 - 2.1 หน่วยงานควรระบุประเด็นเรื่องการพัฒนหลักสูตรสหสาขาวิชาการลงไป
แผนพัฒนาของอย่างชัดเจนเพื่อที่จะจัดสรรงบประมาณ
 - 2.2 หน่วยงานควรมีแนวทางการสนับสนุนด้านงบประมาณและโครงสร้างพื้นฐานอย่างชัดเจน
3. การบริหารและประเมินหลักสูตร
 - 3.1 หน่วยงานควรมีแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบและชัดเจน หรือมี
หน่วยงานสนับสนุนด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสหสาขาวิชาการ
 - 3.2 หน่วยงานควรมีแนวทางการประเมินผลคุณภาพของหลักสูตรอย่างเหมาะสม

แผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการ

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการ เป็นการประยุกต์ตามแผนการจัด
การเรียนรู้ทั่ว ๆ ไป ซึ่งมีความแตกต่างเฉพาะส่วนของเนื้อหา และรูปแบบการจัดการเรียนรู้
ส่วนเนื้อหาอื่น ๆ ยังคงเป็นไปดังเดิม ดังนั้นจึงนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2540: 10) ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึง การนำ
รายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้
การใช้สื่อ อุปกรณ์การสอน และการวัดและประเมินผล เพื่อใช้สอนในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ โดยกำหนด
เนื้อหาสาระ และจุดประสงค์ของการเรียนย่อย ๆ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของ
หลักสูตร สภาพผู้เรียน ความพร้อมของสถานศึกษาในด้านวัสดุ อุปกรณ์และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น

ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ มีความสำคัญดังนี้

1. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ครูผู้สอนได้มีโอกาสศึกษาหลักสูตร แนวทาง
การสอน วิธีการวัดและการประเมินผล ศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาอย่างละเอียดทุกแง่มุม
2. แผนการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจัดเตรียมกระบวนการเรียนการสอนให้
สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งในเรื่องของวัสดุ อุปกรณ์ ทรัพยากรท้องถิ่น
3. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี เป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพของครูในการนำไปใช้สอนให้
สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน ระยะเวลา และสภาพการสอนที่แท้จริงในแต่ละภาคเรียน ช่วยให้ครู
สอนได้ครบถ้วน ทันเวลาตามที่หลักสูตรกำหนด และช่วยให้ครูผู้สอนมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น
4. แผนการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ครูผู้สอนใช้เป็นข้อมูลหรือหลักฐานอ้างอิงได้อย่างถูกต้อง
เที่ยงตรงแก่ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องว่าครูผู้สอนได้ทำการสอนอย่างไร ใช้สื่อวัสดุ อุปกรณ์ และ
ทรัพยากรอะไรบ้างและใช้อย่างไร

5. แผนการจัดการเรียนรู้ จะใช้เป็นคู่มือแก่ครูผู้ทำหน้าที่สอนแทนได้เป็นอย่างดี
6. แผนการจัดการเรียนรู้ จะเป็นเอกสารสำหรับใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้เป็นอย่างดี
7. แผนการจัดการเรียนรู้ จะเป็นเอกสารที่แสดงถึงการพัฒนาวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพครูที่แสดงว่า งานสอนเป็นงานที่ต้องได้รับการฝึกฝน โดยเฉพาะมีเครื่องมือและเทคนิคที่จำเป็นสำหรับประกอบอาชีพด้วย
8. แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเอกสารที่ครูผู้สอนสามารถพัฒนาให้เป็นตำรา หรือหนังสือประกอบการเรียนการสอนหรือให้บุคคลทั่วไปนำไปเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไปได้

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ นั้น ครูผู้สอนจะต้องเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อความสะดวกในการนำไปใช้หรือเป็นแนวทางในการสอนร่วมกับเพื่อนครูอาจารย์ ในสาขาวิชาเดียวกันได้ ผู้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่จะสอน รู้หลักวิชาการศึกษา ได้แก่ จิตวิทยาการเรียนการสอน วิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล เป็นต้น ดังนั้น ครูผู้สอนที่จะเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักวิชาการ จะต้องจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตร เพื่อนำมาวิเคราะห์ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อนำมาใช้เป็นแนวปฏิบัติในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น คุณลักษณะพึงประสงค์ที่คาดหวัง คุณลักษณะของผู้เรียน จุดหมาย/ หลักการ/ โครงสร้างของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล
2. วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชา และวิเคราะห์เนื้อหาวิชาจากหลักสูตร โดยใช้ตารางวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อจะทำให้ทราบว่าในแต่ละรายวิชาต้องสอนหรือเน้นเนื้อหาหลักในเรื่องใด เน้นพฤติกรรมด้านใดมากที่สุดเพียงใดตามลำดับเนื้อหาใดควรมาก่อนมาหลัง กำหนดเวลาสอนแต่ละเนื้อหาให้สัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม ต้องคำนึงถึงกำหนดการเปิด-ปิดภาคเรียน วันหยุดประจำปี หรือวันหยุดเพื่อจัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ จะช่วยให้ครูสอนได้ทันตามกำหนด
3. วิเคราะห์ผู้เรียน ครูที่จะจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องวิเคราะห์ผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สิ่งที่จะต้องวิเคราะห์เกี่ยวกับผู้เรียน เช่น วัยของผู้เรียน ระดับความพร้อม ความรู้เดิม เพื่อที่จะได้จัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับผู้เรียน
4. สำรวจสภาพปัญหาของทรัพยากร ปัญหาการเรียนการสอน กำบังคน สื่อการสอน เพื่อช่วยในการกำหนดรูปแบบการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
5. กำหนดวิธีการสอน หรือกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยทั่วไป มี 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมเน้นผู้เรียน จะใช้วิธีสอนโดยให้ผู้เรียนมีบทบาทเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่การสอนแบบทดลอง การสาธิต โดยแบ่งกลุ่มทำงาน การศึกษานอกสถานที่ แบบศูนย์การเรียน และแบบสถานการณ์จำลอง เป็นต้น กิจกรรมเน้นผู้สอน จะใช้วิธีการสอนโดยให้ครู-อาจารย์มีบทบาทเป็นส่วนใหญ่ เช่น วิธีการสอนแบบบรรยาย ครู-อาจารย์สาธิตให้ดู เป็นต้น และกิจกรรมที่เน้นทั้งครูและผู้เรียน จะใช้วิธีการสอนที่ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนมีบทบาทสำคัญเท่า ๆ กัน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ควรคำนึงถึงหลัก ดังต่อไปนี้

1. ควรจัดให้สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชานั้น ๆ
2. ควรยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่
3. ควรจัดให้สอดคล้องกับสาระสำคัญ และจุดประสงค์การเรียนรู้
4. ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้หลายรูปแบบ หลายวิธีให้สอดคล้องกับความสนใจ และระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน
5. ควรเขียนกิจกรรมการเรียนการสอนให้ละเอียด ชัดเจน
6. กำหนดสื่อการเรียนการสอน คือ เครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ได้เร็วยิ่งขึ้น
7. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด

ประโยชน์ของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

1. ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ครูผู้สอนเข้าใจและประเมินผลงานของตนเองล่วงหน้า สามารถปรับให้เหมาะสมกับลักษณะ เวลา ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์
2. ช่วยให้การสอนของครูเป็นไปตามหลักสูตร เหมาะสมกับผู้เรียนตลอดจนเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและชุมชน
3. มีประโยชน์ในการบริหารของผู้บริหาร ในส่วนของการจัดครูสอนแทน จัดครูช่วยสอน ซึ่งจะไม่กระทบกับการเรียนของผู้เรียน ผู้บริหารสามารถส่งเสริมสนับสนุนให้ตรงกับระยะเวลาได้
4. ทำให้การประเมินผลการสอนทำได้ดียิ่งขึ้นและเป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนด

หลักการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

1. ครูผู้สอนในระดับชั้นเดียวกันหรือวิชาเดียวกันควรร่วมกันจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
2. ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละวิชา ที่จะสอนตลอดหลักสูตร คาบที่จะใช้สอนในแต่ละหน่วย จะต้องเป็นสัดส่วนและสอดคล้องกับเวลาที่หลักสูตรกำหนด
3. หัวข้อย่อยของแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียน ต้องกำหนดให้สัมพันธ์กับเวลาที่จะใช้สอนทั้งนี้จะต้องพิจารณาคู่กับกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดและการประเมินผลด้วย

รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ซึ่งจะแตกต่างกันออกไป แล้วแต่ผู้สอนหรือสถานศึกษาหรือกรมเจ้าสังกัดที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้กำหนด ซึ่งจะกำหนดให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน และตัวครูผู้สอนที่ทำหน้าที่สอนดังนั้นหากจะทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ได้ผลดี ต้องศึกษาถึงรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งส่วนใหญ่ในของกรมวิชาการเป็นแนวทาง ซึ่งโดยทั่วไปมี 3 รูปแบบ ดังนี้

1.1 แบบตาราง คือ แบบที่องค์ประกอบทั้งหมดของแผนการจัดการเรียนรู้เขียนไว้ในตาราง แบบนี้มีข้อดี คือ ผู้ใช้สามารถเห็นความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบได้ชัดเจน เพราะเรียงอยู่ในแนวนอนระนาบเดียวกัน แต่มีข้อเสียคือ จัดพิมพ์ลำบากเพราะต้องพิมพ์ข้อความให้อยู่ในช่องเล็ก ๆ ซึ่งจำกัดแต่ละช่องไม่สะดวกต่อการบรรจุข้อความยาว ๆ แบบนี้จึงไม่ค่อยนิยมกัน แบบตารางเขียนโดยแบ่งหัวข้อแยกให้เห็นชัดเจนในตาราง ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้แบบตาราง

จุดประสงค์	สาระสำคัญ	เนื้อหาสาระ	กิจกรรม	สื่อการเรียนรู้	การประเมิน

1.2 แบบกิ่งตาราง คือ แบบที่องค์ประกอบบางส่วนอยู่นอกตาราง บางส่วนอยู่ในตาราง มีข้อดีคล้ายแบบที่ 1 อย่างไรก็ตามก็ยังไม่เป็นที่นิยมเขียนเช่นเดียวกับแบบที่ 1 แบบกิ่งตารางเขียนเขียนตามลำดับหัวข้อและเข้าตารางส่วนหนึ่ง ดังนี้

หัวข้อเรื่อง

1.....

2.....

สาระสำคัญ

1.....

2.....

จุดประสงค์

1.....

2.....

เนื้อหาสาระ	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	การประเมินผล

3. แบบเรียงหัวข้อ คือ แบบที่เขียนแบบความเรียง โดยเรียงเป็นข้อ ๆ ตามลำดับก่อนหลัง ทำให้ผู้เรียนมีอิสระในการเขียน จะเขียนสั้นหรือยาวเท่าใดก็ได้ สะดวกในการพิมพ์ ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง.....ชั้น.....

ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....ชั่วโมง

สาระสำคัญ

.....

ผลการเรียนที่คาดหวัง

.....

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

.....

สื่อการเรียนรู้

.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

การวัดและการประเมินผล

.....

แหล่งการเรียนรู้

.....

การมอบหมายงาน

.....

บันทึกผลหลังสอน

1. ผลการสอน
2. ปัญหา อุปสรรค
3. ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ

สำลี รักสุทธีและคณะ (2544: 49) ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร จะทำให้ผู้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้มองเห็นแนวทางในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ชัดเจนและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ตรงตามหลักสูตรกำหนด

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์หลักสูตร จะช่วยให้ทราบว่าหลักสูตรมีจุดประสงค์อะไร มีเนื้อหา กิจกรรมอะไร มีเวลาเท่าใด การจัดการเรียนการสอนนั้นจะวัดผลอย่างไร เมื่อเข้าใจแล้วจึงจะนำไปวางแผนดำเนินการต่อไป

ขั้นที่ 3 การจัดทำกำหนดการสอน เป็นการวางแผนแบบกว้าง โดยนำรายละเอียดที่ได้จากการวิเคราะห์คำอธิบายในหลักสูตรมาแยกย่อยเนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม และกำหนดคาบเวลา

ขั้นที่ 4 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จะต้องเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เป็นการเตรียมการสอนที่จะหลอมรวมเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ตั้งแต่ 2 กลุ่มประสบการณ์ขึ้นไปเข้าด้วยกัน ซึ่งอาจใช้กลุ่มประสบการณ์ใดเป็นแกนก็ได้ และในการกำหนดกิจกรรมต้องสนองความแตกต่างของผู้เรียนด้วย

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ จัดทำแบบเรียงหัวข้อ โดยใช้คำว่า ผลการเรียนรู้ แทน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื่องจากเป็นรายวิชาเพิ่มเติม

แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการวัยเด็กตอนปลาย

จิตวิทยามีความสำคัญในการนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ และออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน จึงอาศัยแนวคิดจิตวิทยาพัฒนาการโดยเฉพาะจิตวิทยาพัฒนาการวัยเด็กตอนปลาย (Late Childhood) ดังนี้

สุชา จันทน์เอม (2536: 2-3) กล่าวถึงจิตวิทยาพัฒนาการวัยเด็กตอนปลายที่มีอายุอยู่ในช่วง 6-12 ปี ว่าวัยนี้จะคาบเกี่ยวกับระยะก่อนวัยรุ่น ลักษณะพัฒนาการสำคัญที่เกิดขึ้นในวัยนี้คือการเตรียมตัวเพื่อเติบโตเป็นเด็กวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ที่พร้อมจะเผชิญและรับผิดชอบต่อตนเองในทุก ๆ ด้าน วัยนี้ต่อมต่าง ๆ ของร่างกายจะทำงานเต็มที่ จะพบการเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างกระดูกและ

สัดส่วนของร่างกายเกิดขึ้น เด็กวัยนี้จะใช้ชีวิตส่วนใหญ่มากับสังคมนอกบ้าน จะให้ความเป็นเพื่อนกับผู้อื่น สร้างมิตรภาพกับกลุ่ม เริ่มเรียนรู้ค่านิยมทางสังคมจากกลุ่มเพื่อน และบุคคลรอบข้าง สามารถพัฒนาความคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้ นอกจากนี้เด็กวัยนี้ยังพัฒนาการรู้จักตนเอง เริ่มมองเห็นตนเองตามที่เป็นจริง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนสามารถเรียนรู้เอกลักษณ์ในกลุ่มของตนเองได้ พัฒนาการของวัยเด็กตอนปลายที่สำคัญมาดังนี้

พัฒนาการทางกาย

การเจริญเติบโตด้านร่างกายของเด็กวัยนี้มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปอย่างช้า ๆ สม่ำเสมอ มีการเปลี่ยนแปลงของกล้ามเนื้อและระบบประสาทซึ่งทำงานประสานกันได้ดีขึ้น การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของอวัยวะภายในเกือบทุกระบบ การเปลี่ยนแปลงด้านน้ำหนัก การเจริญเติบโตของกระดูกและฟัน และการขยายออกของร่างกายซึ่งเปลี่ยนไปในด้านส่วนสูงมากกว่าส่วนกว้าง โดยความสูงจะเพิ่มขึ้น 2-3 นิ้วต่อปี สัดส่วนร่างกายใกล้เคียงผู้ใหญ่มากขึ้น เด็กผู้หญิงจะมีการเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกายและวุฒิภาวะเร็วกว่าเด็กผู้ชายประมาณ 1-2 ปี โดยมีการเปลี่ยนแปลงของทั้งสองเพศซึ่งอธิบายได้ดังนี้

เด็กผู้หญิง ช่วงอายุ 8-12 ปีจะมีลักษณะเพศขั้นที่สองปรากฏขึ้น ได้แก่ สะโพกขยายออก ทรวงอกขยายโตขึ้น มีขนขึ้นที่บริเวณรักแร้และอวัยวะเพศ นอกจากนี้เด็กวัยนี้จะเริ่มมีประจำเดือนครั้งแรกซึ่งเกิดขึ้นในช่วงอายุ 11-12 ปี การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้เด็กรู้สึกวิตกกังวลกับภาพลักษณ์ของตน ความคิดและความสนใจจะจดจ่อกับลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เด็กผู้ชาย จะมีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย ได้แก่ ไหล่กว้างขึ้น มือและเท้าใหญ่ขึ้น มีขนขึ้นที่รักแร้และอวัยวะเพศ และมีการหลั่งอสุจิเริ่มเกิดขึ้นครั้งแรกในช่วงอายุ 12-16 ปี ซึ่งแสดงถึงการมีวุฒิภาวะทางเพศเจริญเต็มที่

จากลักษณะการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายดังกล่าว ทำให้เด็กวัยนี้เริ่มให้ความสนใจกับรูปร่างหน้าตา มีความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องราวทางกายของเพศตรงข้าม อย่างไรก็ตามการเจริญเติบโตที่เกิดขึ้นทุกด้านของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ลักษณะทางพันธุกรรม การเลี้ยงดูเอาใจใส่ทั้งจากครอบครัว และตัวเด็กเอง เช่น รูปแบบการรับประทานอาหาร การออกกำลังกายที่เหมาะสม การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์แข็งแรง เป็นต้น

พัฒนาการทางอารมณ์

พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กวัยนี้จะมีลักษณะเป็นกลาง ๆ คือ ไม่ดีหรือร้ายจนเกินไป เด็กวัยนี้มีความคิดที่ละเอียดอ่อนมากขึ้น สามารถเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ดีขึ้น ควบคุมอารมณ์ของตนได้ เรียนรู้ที่จะแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมในรูปแบบที่สังคมยอมรับได้ ดังนี้ (ทิพย์ภา เชษฐ์เชาวลิต. 2541: 81-82; สุชา จันทน์อม. 2540: 131-132) ดังนี้

1. อารมณ์โกรธ เด็กวัยนี้สามารถควบคุมและระงับความโกรธได้ดีขึ้น ไม่โกรธง่ายและหายเร็วนัก พัฒนาการการแสดงออกจะเปลี่ยนไป จากเดิมที่แสดงออกด้วยการร้องไห้ด้นกับพื้นเสียงดัง ทั้งตัวลงนอนเมื่อได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ต้องการ ก็จะเปลี่ยนเป็นการคิดแค้นในใจแต่ไม่ทำจริงดังที่คิด หรือการหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่พึงใจในทันที ไม่มีพฤติกรรมแบบต่อสู้อยู่ใช้กำลัง

2. อารมณ์รัก เด็กวัยนี้จะแสดงออกในด้านความรักด้วยการมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น ำแรงแจ่มใส อารมณ์ดี จะระมัดระวังไม่ทำให้ผู้อื่นเสียใจหรือกระทบกระเทือนใจ โดยเฉพาะขณะอยู่ในกลุ่มเพื่อน สังคม ต้องการความรัก ความอบอุ่นมั่นคงในครอบครัวและหมู่คณะ

3. อารมณ์กลัว เด็กวัยนี้จะเลิกกลัวสิ่งที่ไม่เป็นตัวตน พิสูจน์ไม่ได้ อารมณ์กลัวของเด็กวัยนี้เกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ได้รับมา สิ่งที่เกิดกลัวนี้กลัวมากที่สุดคือ กลัวไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม กลัวไม่มีเพื่อน ไม่ชอบการแข่งขัน ไม่ต้องการเด่นหรือด้อยกว่ากลุ่ม ชอบการยกย่องแต่ไม่ชอบการเปรียบเทียบ นอกจากนี้เด็กยังกลัวอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับตนและบุคคลที่รัก การตอบสนองความกลัวจะเป็นลักษณะ การต่อสู้ การถอยหนี และการทำตัวให้เข้ากับสิ่งนั้น ๆ ความกลัวของเด็กจะเริ่มลดลงเรื่อย ๆ พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย เด็กจะเปลี่ยนจากความกลัวเป็นความกังวล เรื่องรูปร่างของตนเองแทน คือ กังวลจากความต้องการให้ตนมีรูปร่างที่แข็งแรงสวยงาม

อย่างไรก็ตาม เด็กวัยนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกที่เกิดขึ้นเร็ว บางครั้งทำตัวเป็นผู้ใหญ่ บางครั้งทำตัวเป็นเด็ก ความขัดแย้งทางอารมณ์จึงเกิดขึ้นได้เสมอ พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กวัยนี้จึงขึ้นอยู่กับลักษณะการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ซึ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความรู้สึกมั่นคงของเด็กต่อไป

พัฒนาการทางสังคม

พัฒนาการทางสังคมของเด็กวัยนี้เด่นชัดมาก เด็กจะให้ความสำคัญต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้งต่อบุคคลใกล้ชิดและบุคคลอื่น ทั้งวัยเดียวกันและต่างวัยกัน เด็กวัยนี้ต้องการเพื่อนมาก เด็กจะแสวงหาเพื่อนที่มีความคล้ายคลึงกันในด้านของบุคลิกลักษณะ ความชอบ และเป็นเพื่อนที่สามารถไว้วางใจได้ เข้าใจกัน มักยึดมั่นกับกลุ่มเพื่อน สังคมรอบข้าง มีความรู้สึกผูกพัน เป็นเจ้าของ และซื่อสัตย์ต่อกลุ่มมีพฤติกรรมแสดงออกทางกาย วาจา และการแต่งกายที่เหมือนกลุ่ม สังคมของเพื่อนในเด็กวัยนี้มักเป็นสังคมเฉพาะของเพื่อนเพศเดียวกัน และเด็กผู้ชายจะรักษาความสนใจที่มีต่อกลุ่มได้มากกว่าเด็กผู้หญิง

จากการให้ความสำคัญต่อกลุ่มทางสังคมของเด็กวัยนี้ การส่งเสริมให้เด็กได้รับการเรียนรู้ และการฝึกฝนทักษะการมีสัมพันธภาพที่ดีกับกลุ่มเพื่อนและกลุ่มบุคคลรอบข้างในชีวิตประจำวันจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านสังคมที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยนี้

พัฒนาการทางสติปัญญา

เด็กวัยนี้สามารถคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาได้ชัดเจนมากขึ้น รู้จักการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา รับผิดชอบและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง รับฟังคนอื่นมากขึ้น กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพียงพอต่อการแก้ปัญหา การเสนอความคิดเห็นและการมีบทบาทในการช่วยเหลือกลุ่ม ตลอดจนสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น พฤติกรรมดังกล่าวจะนำมาซึ่งความรู้สึกเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเอง เด็กวัยนี้จะสนใจในเรื่องของธรรมชาติ การท่องเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ ดูภาพยนตร์ เลี้ยงสัตว์ เด็กผู้ชายจะสนใจเรื่องการพิสูจน์ ทดลอง ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ดาราศาสตร์ ส่วนเพศหญิงจะสนใจเรื่องการครัว เย็บปักถักร้อย การอ่านหนังสือต่าง ๆ ที่ให้ความรู้สึกรื่นเอย เป็นต้น

การส่งเสริมพัฒนาการของวัยเด็กตอนปลาย

ด้านร่างกาย

1. แนะนำในเรื่องการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เพื่อให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง

2. แนะนำเรื่องการรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ เพราะอาหารมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของเด็กวัยนี้ เด็กจะต้องได้รับสารอาหารครบทุกหมู่ในปริมาณที่เพียงพอ โดยเฉพาะวัยนี้มักสนใจการเล่นกับกลุ่มเพื่อนมากกว่าการรับประทานอาหาร

ด้านจิตใจ

1. แนะนำเรื่องการรู้จักตนเอง การมองตนเองตามความเป็นจริง ด้วยการบริหารจัดการจิตใจ การทำสมาธิ การเสียสละเพื่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม

2. ฝึกการผ่อนคลายความเครียดในลักษณะต่าง ๆ เช่น การผ่อนคลายกล้ามเนื้อทุกส่วนของร่างกาย จินตภาพบำบัด หรือการทำงานอดิเรกที่ชอบ เช่น ฟังเพลง เล่นดนตรี อ่านหนังสือ วาดภาพ เป็นต้น

ด้านสังคม

1. แนะนำเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนได้อย่างเหมาะสม ให้รู้จักการยืดหยุ่น รู้จักการแพ้ชนะ และให้อภัย เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลตามสภาพความเป็นจริง เพื่อลดความคาดหวังจากผู้อื่นในทุก ๆ ด้าน

2. ฝึกพฤติกรรมการแสดงออกอย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งพฤติกรรมทางร่างกาย และคำพูด การจัดให้มีการแสดงบทบาทสมมติสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทักษะนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

วัยเด็กตอนปลายเป็นวัยเตรียมพร้อมที่จะเข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ การเจริญเติบโตด้านร่างกายของเด็กวัยนี้จะช้าแต่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ มีการเปลี่ยนแปลงโครงร่าง ส่วนสูงและน้ำหนักใกล้เคียงวัยผู้ใหญ่มากขึ้น เด็กผู้หญิงจะโตเร็วกว่าเด็กผู้ชาย เด็กวัยนี้จะเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นดีขึ้น รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง การให้ความรู้และคำแนะนำที่เหมาะสมเกี่ยวกับพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของเด็กวัยนี้ จะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจ เตรียมพร้อมต่อการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมและก้าวไปสู่วัยอื่นอย่างเหมาะสมต่อไป

ตามพัฒนาการทางบุคลิกภาพของอีริกสัน วัย 6-12 ปี เป็นวัยแห่ง Sense of Industry & Sense of Inferiority (ความขยันหมั่นเพียรกับความรู้สึกต่ำต้อย) เด็กในวัยนี้เริ่มเข้าเรียนและต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น เด็กจะเกิดพัฒนาการทางด้านความขยันขันแข็งโดยพยายามคิด ทำ คิด ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้เหมือนผู้ใหญ่ด้วยการทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจ ถ้าเด็กได้รับการชมเชยก็จะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดกำลังใจและความมานะพยายาม (Industry) มากขึ้น แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับความสนใจหรือผู้ใหญ่แสดงออกมาให้เด็กเห็นว่าเป็นการกระทำที่น่ารำคาญเด็กก็จะเกิดความรู้สึกต่ำต้อย (Inferiority)

วัยเด็กตอนปลาย (Late childhood) หรือวัยเรียน (School Age) เป็นช่วงวัยที่มีอายุที่มีอายุ 6-12 ปี เป็นวัยที่เริ่มเรียนหนังสือจริงจังเพิ่มขึ้นอยู่ในขั้นประถมต้นถึงประถมปลายจึงนิยมเรียกวัยนี้ว่าวัยเรียน (School Age) ชีวิตส่วนใหญ่จะอยู่นอกบ้าน ออกสังคมอย่างจริงจัง ชอบไปบ้านเพื่อน สนามกีฬา สถานรื่นรมย์ต่าง ๆ เริ่มเรียนรู้ค่านิยมของสังคมจากกลุ่มเพื่อน หรือครู มีการพัฒนาความคิดเชิงวิเคราะห์และเปรียบเทียบได้ ลักษณะของวัยนี้มีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. อยากรู้ อยากเห็น ในวัยนี้ยังคงอยากรู้อยากเห็นมากเช่นเดียวกับวัยเด็กตอนต้น อยากทดลอง อยากเก่ง อยากร่วมมือ จึงเรียนหนังสือได้ดีขึ้น จะถามซอกแซกยิ่งขึ้น อยากทราบเหตุผล อยากทราบว่าสิ่งต่าง ๆ เกิดได้อย่างไร ทำไมจึงเกิดและจะชอบอ่านหนังสือเพื่อหาคำตอบ

2. มีความสนใจ สมาธิ และระเบียบวินัย ถึงแม้ในช่วงอายุ 6-7 ปี ช่วงความสนใจจะสั้น แต่เมื่ออายุ 8 ปี ช่วงความสนใจจะนานขึ้น พยายามทำงานจนเสร็จ สนใจเก็บสะสมสิ่งของสนใจงานฝีมือและอยากฝึกทักษะให้มีความชำนาญเพิ่มขึ้น นักวิชาการถือว่าวัยนี้เป็นวัยล่อแหลม (critical period) เนื่องจากเด็กเริ่มพัฒนาความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ผล คือการสร้างนิสัยว่า เป็นผู้ประสบความสำเร็จ หรือไม่สำเร็จให้กับตนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของเด็กแต่ละคน ในวัยนี้เด็กผู้หญิงทำงานด้านการเรียนได้ดีกว่าเด็กผู้ชายในชั้นเดียวกัน เพราะเด็กผู้ชายพัฒนานิสัยการทำงานที่ต่ำกว่าความสามารถ

3. รู้จักตนเอง เริ่มมองเห็นตนเอง วิพากษ์วิจารณ์ตนเอง ยอมรับความแตกต่างของคนอื่น สนใจการรวมกลุ่มที่เป็นวัยเดียวกัน (peer group) เริ่มเรียนรู้เอกลักษณ์กลุ่มของตนเองต่อไป

พัฒนาการของวัยเด็กตอนปลาย (วัยเรียน) ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย อัตราการเจริญเติบโตจะช้าลงเล็กน้อยแต่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ เด็กหญิงจะโตเร็วกว่า เด็กชาย ร่างกายจะขยายออกด้านส่วนสูงมากกว่าส่วนกว้าง สัดส่วนร่างกายใกล้เคียงผู้ใหญ่มากขึ้น แต่ส่วนหัวยังคงใหญ่กว่าส่วนลำตัว ปาก ขากรรไกร และจมูกใหญ่ได้รูปลำตัวเล็กได้สัดส่วน คอยาว ออกผาย ท้องราบ แขนขายาว มือเท้าใหญ่ขึ้น ในวัยนี้พัฒนาการด้านร่างกายจะไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก จนเข้าสู่ระยะวัยรุ่นจึงจะเจริญรวดเร็วอีกครั้งหนึ่งก็ได้แก่

1.1 กล้ามเนื้อและระบบประสาท จะทำงานประสานกันได้ดีขึ้น ประสาทสัมผัสมีการพัฒนาให้ความละเอียดอ่อนขึ้นมีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้และสติปัญญาที่ต้องใช้วัยวะประเภทนี้เป็นสื่อ จึงสามารถปฏิบัติได้ดี

อายุ 6 ขวบ สายตาและกล้ามเนื้อมือยังทำงานประสานกันได้ไม่ดีนัก เพราะพัฒนาการของกล้ามเนื้อไม่เท่ากัน แต่สามารถวิ่ง กระโดดได้คล่องแคล่ว

อายุ 7 ขวบ มีพลังงานมาก กล้ามเนื้อแข็งแรงขึ้นทำงานประสานกันได้ดีขึ้นโดยเฉพาะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ คือ กล้ามเนื้อขา แขนและหลัง ทำให้มีกิจกรรมกลางแจ้งได้คล่องแคล่ว เช่น ขี่จักรยาน เล่นฟุตบอล ปีนเขา ส่วนกล้ามเนื้อมือจะทำงานประสานกับกล้ามเนื้อตาได้ดีขึ้น ทำให้สามารถโยนของและรับของได้ เขียนหนังสือได้

อายุ 8 ปี การเคลื่อนไหวคล่อง ควบคุมกล้ามเนื้อได้ดี เล่นกีฬากลางแจ้งได้ดีขึ้น

อายุ 9 ปี กล้ามเนื้อมัดเล็กเจริญเติบโตเพิ่มขึ้น มีความคล่องแคล่วในการใช้มือมากขึ้น ตาและมือประสานกันทำงานได้ดีลายมือเขียนหนังสือดีขึ้น เขียนได้เร็ว ใช้ปลายนิ้วในการจับต้องของเล็ก ๆ ได้ดี เช่น เย็บผ้า ทำการฝีมือ ประดิษฐ์สิ่งของ สามารถทำงานศิลปะที่ต้องใช้ความประณีตได้เพิ่มขึ้น

1.2 กระดูกและฟัน กระดูกจะเจริญเติบโตเกือบเต็มที่ที่จะขยายยาวขึ้น ทำให้เด็กวัยนี้ดูแก่งก้าง แขนขายาวเนื่องจากมีการขยายด้านส่วนสูงมากกว่าความกว้าง จะมีความสูงเพิ่มขึ้นปีละ 5-6 เซนติเมตร เมื่ออายุได้ 12 ปี จะมีความสูงเพิ่มขึ้น 30-60 เซนติเมตร โดยทั่วไปจะสูงประมาณ 150 เซนติเมตร ส่วนน้ำหนักจะเพิ่มขึ้นปีละ 2-3.5 กิโลกรัม เมื่ออายุ 12 ปีจะมีน้ำหนักโดยประมาณ 40 กิโลกรัม กระดูกข้อมือ 6-7 ขึ้น ยังไม่เจริญเต็มที่จะมีกระดูกข้อมือครบ 8 ชิ้น เมื่อถึงวัยเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ขากรรไกรขยายใหญ่ขึ้น จะมีฟันแท้ซี่แรกงอกเมื่ออายุ 6 ปี และฟันน้ำนมจะเริ่มหัก จะมองเห็นฟันหน้าขึ้นก่อนต่อด้วยเขี้ยวล่าง ฟันกรามซี่ที่หนึ่ง (ซี่ที่ 6 นับจากตรงกลางไปสู่ ขากรรไกร) ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรามบดและเป็นตัวกัน (lock teeth) ให้ฟันหน้าซี่อื่น ๆ ขึ้นถูกต้องตามตำแหน่งของฟัน เด็กหญิง

จะมีฟันขึ้นเร็วกว่าเด็กชายเล็กน้อย การขึ้นของฟันแท้จะขึ้นแทนฟันน้ำนมไปเรื่อย ๆ ดังนี้ ฟันกรามซี่แรก อายุ 6-7 ปี ฟันกุดซี่กลาง อายุ 7-8 ปี ฟันกุดซี่ข้าง อายุ 7-9 ปี ฟันเขี้ยว อายุ 9-12 ปี ฟันกรามน้อยซี่แรก อายุ 10-12 ปี ฟันกรามน้อยซี่ที่สอง อายุ 10-12 ปี ฟันกรามซี่ที่สอง อายุ 11-13 ปี ฟันกรามซี่ที่สาม อายุ 17-21 ปี 3 ในเด็กวันนี้ทั่วไปจะมีฟันแท้ขึ้น 28 ซี่ จากฟันแท้ 32 ซี่ ส่วนที่เหลืออีก 4 ซี่ จะขึ้นครบเมื่อมีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่น

1.3 อวัยวะภายใน เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วเกือบทุกระบบ เช่น สมองมีน้ำหนักมากขึ้น เจริญเกือบเต็มที่ เมื่ออายุ 7 ปี น้ำหนักสมองเป็น 90 เปอร์เซ็นต์ของผู้ใหญ่และจะมีน้ำหนักสมองเท่าผู้ใหญ่เมื่ออายุ 12 ปี ปอดมีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีน้ำหนักเป็น 10 เท่าของแรกเกิด อวัยวะย่อยอาหารเจริญเติบโตค่อนข้างช้าในวัยนี้จะมีน้ำหนักเป็น 6 เท่าของแรกเกิด จากที่สาเหตุที่หัวใจมีขนาดเล็ก เมื่อเทียบกับสัดส่วนของร่างกาย จึงทำให้เด็กตอนปลายเหนื่อยง่ายเมื่อมีกิจกรรมที่ต้องใช้พลังงานมาก

1.4 อวัยวะเพศ เจริญเติบโตยังไม่เต็มที่ แต่เด็กตอนปลายจะมีความตระหนักรู้ถึงบทบาททางเพศ และอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับร่างกายของเพศตรงข้ามในเพศหญิงช่วงอายุ 8-12 ปี จะมีลักษณะเพศชั้นที่สองปรากฏชัดเจน ได้แก่ ตะโพกผายออก ทรวงอกขยาย มีขนขึ้นที่อวัยวะเพศ ทำให้รู้สึกอึดอัด กังวล มีจิตใจที่จดจ่ออยู่กับเรื่องนี้มาก ส่วนเพศชายมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เมื่ออายุ 12-14 ปี จะมีขนขึ้นที่รักแร้และอวัยวะเพศ มีโหล่งกว้างขึ้น

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ วัยเด็กตอนปลาย จะเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นดีขึ้น รู้จักควบคุมอารมณ์ได้ดีกว่าวัยที่ผ่านมา รู้จักแสดงอารมณ์ได้ในแบบที่สังคมยอมรับทั้งในด้านที่ไม่พึงใจและพึงใจ ลักษณะอารมณ์จะเป็นเช่นเดียวกับวัยเด็กตอนต้น คือ

2.1 อารมณ์ในด้านไม่พึงใจ อารมณ์กลัว เด็กเลิกกลัวสิ่งที่ไม่มีความอันตราย สัตว์และปรากฏการณ์ธรรมชาติ แต่จะกลัวสิ่งที่จะเกิดได้จริง เช่น กลัวความอดอยาก กลัวไม่มีเพื่อน กลัวเรียนไม่ดีหรือกลัวอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับครอบครัวของตน เป็นต้น แหล่งกำเนิดความกลัว ได้แก่ ประสบการณ์ตรง คำบอกเล่าของผู้อื่น จินตนาการของตนเองและสื่อมวลชน วิธีตอบสนองความกลัวคือ การหนี การสู้ และการหลีกเลี่ยงหรือทำตนให้เข้ากับสิ่งนั้น อารมณ์โกรธ เด็กจะควบคุมความโกรธได้ดีขึ้นและรู้จักวิธีระงับความโกรธได้ด้วย เช่น การคิดแก้แค้นเงียบ ๆ ในใจ แต่ไม่ทำจริงดังคิด หรือจะบอกเลิกเล่นทันทีทันใด อารมณ์อื่น ๆ เช่น ใจน้อย ไม่ชอบให้เพื่อนล้อเลียน อารมณ์ผิดหวังจะแสดงออกทันทีแต่ไม่รุนแรงเท่าวัยรุ่น ส่วนอารมณ์เกลียด อิจฉาริษยา จะรู้จักเก็บอารมณ์ได้ดีขึ้น ไม่แสดงออกมาตรง ๆ

2.2 อารมณ์ในด้านพึงใจ ความรู้สึกสงสารเห็นใจ เด็กจะมีความรู้สึกสงสารเห็นใจผู้อื่นตลอดจนสัตว์เลี้ยง เข้าใจ ความรู้สึกผู้อื่นได้ดีเพราะสิ่งแวดล้อมของเด็กกว้างขวางขึ้น ความรัก ความเบิกบาน จะแสดงความร่าเริงมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น วัยนี้จะมีอารมณ์ดีเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเมื่อขณะอยู่ในกลุ่มเด็กในวัยนี้ยังมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย เพราะเด็กต้องปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมใหม่หลายอย่าง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงกิจวัตรประจำวันเมื่อไปโรงเรียน การทำตามกฎ ระเบียบและคำสั่งต่าง ๆ แทนการทำตามใจตนเองดังที่เคยผ่านมา การแข่งขันกันในเรื่องการเรียนหรือปัจจัยด้านร่างกาย เช่น รู้สึกเหนื่อย หิวก็ทำให้เด็กกังวล หงุดหงิด และมีอารมณ์รุนแรงได้

3. พัฒนาการด้านสังคม วัยนี้จะมีพัฒนาการด้านสังคมเด่นมาก โดยเฉพาะการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ทั้งในบ้านและนอกบ้าน ทั้งกลุ่มวัยเดียวกันและวัยผู้ใหญ่ จะมีสัมพันธภาพ

กับผู้ใหญ่นอกบ้านมากขึ้น ส่วนสังคมกับกลุ่มเพื่อน มักจะเป็นสังคมเฉพาะเพื่อนเพศเดียวกัน มีการเรียนรู้ กติกาการเล่นและกติกาสังคม ซึ่งเหมาะสำหรับฝึกเด็กวัยนี้ให้เรียนรู้ และฝึกฝนกิจกรรมประเภท ทักษะต่าง ๆ เช่น การร้องรำทำเพลง การกีฬา การดนตรี งานบ้านและสุขนิสัยต่าง ๆ ซึ่งจะติดตัวเด็ก ไปตลอดชีวิต จากการศึกษาของเพอร์และบัสเชย์ พบว่า เด็กที่มีสัมพันธภาพเชิงลบกับผู้ใหญ่จะเป็น คนอันธพาล และจิตใจไม่อยู่กับร่องกับรอย เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่จะเป็นพ่อแม่หรือเพื่อนที่เลว รักใคร่ จริ่งจิงและจิตใจไม่เป็น ส่วนเด็กที่มีสัมพันธภาพเชิงบวกกับผู้ใหญ่ จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีพื้นฐานบุคลิกภาพ มั่นคง สุขภาพดี ปรับตัวทางจิต-สังคมได้ดี สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ได้ดี เช่น การมี ศักดิ์ศรีแห่งตน (Self Esteem) ความรู้สึกมั่นคงทางใจ ความรู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง (Self Worth) รู้จักตน (Self awareness) และรักผู้อื่นเป็น เมื่อศึกษาในแต่ละช่วงปี พบว่าวัยเด็ก ตอนปลายจะมี พัฒนาการด้านสังคม ดังนี้

อายุ 6 ปี รู้จักแบ่งของเล่นหรือขนมให้ผู้อื่น ซึ่งเดิมพอใจจะเป็นผู้รับแต่ฝ่ายเดียว

อายุ 7 ปี สามารถจัดระบบระเบียบให้กับตนเอง เตรียมตัวเองในการไปโรงเรียน ตลอดทั้ง เครื่องใช้ในการเรียน เริ่มตรงต่อเวลา เด็กผู้หญิงจะชื่อน้อยลง โดยชอบเล่นเกี่ยวกับการบ้านการเรือน มากกว่าการกระโดด การปีนป่าย ชอบระบายสี ตัดเย็บเสื้อผ้าตุ๊กตากระดาษ ส่วนเด็กผู้ชาย ชอบเล่น เครื่องมือ เป็นช่างซ่อมรถ ทหาร ตำรวจ เลื่อยไม้ ชอบเครื่องบิน รถรบ

อายุ 8 ปี อ่านหนังสือพิมพ์เรื่องสัตว์ นวนิยาย ได้เข้าใจดีขึ้น มีมารยาทในสังคม พอสมควร มีความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป ชอบเล่นเป็นหมู่ ไม่ชอบเล่นคนเดียว จะมีระเบียบของตนเองในเรื่อง การกิน การนอน และการขับถ่ายที่เป็นแบบแผนของตนเอง เช่น จัดทำเตียงนอนให้เรียบร้อย เช็ดถูพื้นหรือ โต๊ะเมื่อทำนมหรือน้ำหวานหก พับเสื้อผ้าที่ซักแล้วและนำเสื้อผ้าที่แห้งแล้วไปแขวนที่ราวในตู้เสื้อผ้า จัดเก็บของตนเองให้เป็นที่เป็นทางให้เรียบร้อย จัดโต๊ะอาหารได้เรียบร้อย

อายุ 9 ปี ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับธรรมชาติ เรื่องสัตว์ การผจญภัยมากขึ้น จะอ่าน หนังสือเทพนิยายน้อยลง แต่ยังชอบอ่านการ์ตูน รู้จักมารยาทของสังคมดีขึ้นเข้ากับเพื่อนฝูงและกลุ่ม ได้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง รักความยุติธรรม ถ้าทำผิดจะยอมรับผิด รักหมู่คณะ ยกย่องเพื่อนที่เป็น เพศเดียวกัน เลียนแบบกันเองในกลุ่ม ในเรื่องการแต่งตัวและกิริยาท่าทาง อาจมีภาษาที่เข้าใจกัน เฉพาะภายในกลุ่ม จะพยายามประพฤติกรรมตนให้เหมาะสมกับบทบาททางเพศของตน

อายุ 10 ปี ความเป็นระเบียบในการทำกิจวัตรประจำวันเพิ่มขึ้น แสดงออกถึงความสามัคคี ของหมู่คณะ พยายามทำในสิ่งที่ดี และสามารถให้คำแนะนำเพื่อนนักเรียนด้วยกันได้ รู้จัก เห็นอกเห็นใจเพื่อนฝูง จะติดเพื่อนมากกว่าอยู่บ้าน เมื่อเข้ากลุ่มจะวิพากษ์วิจารณ์ครู หรือกลุ่มเพื่อน ต่างเพศ ในช่วงนี้จะรับผิดชอบตนเองได้ดีขึ้น คือ ทำความสะอาดห้อง ช่วยงานซักรีดเสื้อผ้า เอาขยะ ไปทิ้ง ช่วยทำอาหาร จัดเตรียมอาหารได้ ช่วยดูแลสนามหญ้าและต้นไม้ จัดเก็บหนังสือ เข้าชั้นหนังสือ เรียบร้อย อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญสำหรับวัยเด็กตอนปลาย คือ การเรียนรู้ ฝึกฝนทักษะการมีสัมพันธภาพกับ กลุ่มเพื่อนในชีวิตประจำวัน ซึ่งสิ่งนี้จะมีประโยชน์ต่อเด็ก 3 ประการด้วยกัน คือ 1) สอนให้รู้จัก ปรับตัวเข้ากับกลุ่ม สามารถเล่นด้วยกันได้ โดยรู้จักยืดหยุ่นปรับตัวและรู้จักปรับเกมการเล่นให้เข้ากับ ความต้องการของกลุ่ม 2) สอนให้รู้จัก กฎระเบียบ กฎเกณฑ์ทางสังคมของกลุ่ม 3) ช่วยให้เด็กมี ประสบการณ์อย่างใกล้ชิดกับกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน ทำให้เรียนรู้บทบาทต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามเพศ มีเพื่อนรักที่รู้จักกัน มีโลกทัศน์ที่กว้างขวางกว่าเดิม ทำให้ยอมรับถึงความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ได้ง่าย

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา วัยเด็กตอนปลายจะมีพัฒนาการด้านสติปัญญาถึงระดับสามารถเข้าใจในสิ่งที่ตนได้รับทางประสาทสัมผัส และนำสิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น ได้สัมผัส ได้รู้ มารวบรวมอย่างมีระบบแบบแผน รู้จักสัญลักษณ์และความหมายของสิ่งต่าง ๆ ได้รู้จักวางแผนและดัดแปลงแก้ไขการกระทำต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล โดยทั่วไปวัยเด็กตอนปลายจะมีพัฒนาการด้านสติปัญญาดังนี้ 1) ความเข้าใจในเชิงอนุรักษ์ (Conservation) คือ เข้าใจว่า วัตถุแม้เปลี่ยนแปลง รูปลักษณะภายนอก แท้จริงแล้วก็ยังคงสภาพเดิมในบางลักษณะได้ ซึ่งลักษณะของวัตถุจะสามารถรับรู้ได้ใน 3 ลักษณะคือ 1) ปริมาณ น้ำหนักและปริมาตร พบว่า วัยเด็กตอนปลายสามารถเข้าใจการเปลี่ยนแปลงเชิงปริมาตรได้ดีกว่าวัยเด็กตอนต้น ทั้งนี้เนื่องจากความเข้าใจเชิงปริมาตรต้องอาศัยความเข้าใจเชิงนามธรรมมากกว่าจึงค่อนข้างยาก 2) ความเข้าใจเชิงรูปธรรม (concrete operation) เป็นพัฒนาการทางความคิดทั่วไป เด็กสามารถแยกแยะ มองเห็นความแตกต่างและรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น มีความสามารถทางสัญลักษณ์ คือ สามารถใช้ภาษาและคิดด้วยสัญลักษณ์เชิงจำนวนหรือสัญลักษณ์เชิงคณิตศาสตร์ได้นับเลขย้อนหลังได้ ท่องสูตรคูณได้และรู้จักดูนาฬิกา 3) ความเข้าใจเชิงเหตุผล รู้จักคิดว่าอะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล เด็กฉลาดรู้จักการวิพากษ์วิจารณ์ เข้าใจกฎระเบียบและคำสั่งดีขึ้น จึงเหมาะที่จะสอนและฝึกระเบียบวินัย เด็กที่มีผลการเรียนดีจะทำให้เป็นเด็กวัยเรียนที่มีสุขภาพจิตดี มีความภาคภูมิใจในตนเอง มั่นใจที่จะคิดหรือกระทำในสิ่งที่ตนเองเห็นว่าไม่มีเหตุผลถูกต้อง จากการศึกษาวิจัยของมณีรัตน์ กฤณพันธ์ (2529) พบว่า ปัญหาสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์กับปัญหาการเรียนของเด็ก ฉะนั้นในเด็กวัยเรียนปัญหาการเรียนสามารถใช้เป็นดัชนี บอกถึงปัญหาสุขภาพจิตของเด็กได้เช่นเดียวกัน

5. ความเข้าใจภาษา เมื่ออายุ 7 ขวบพูดได้คล่องเข้าใจความหมาย แสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล ชอบอ่านหนังสือ และรู้ความหมายของคำต่าง ๆ ได้ดีแต่ไม่ทุกคำ สามารถอ่านหนังสือไปพร้อม ๆ กับฟังวิทยุ ฟังเพลง ดูโทรทัศน์ได้ด้วย เมื่ออายุ 8 ขวบ สามารถเข้าใจภาษาเขียนได้ดี คิดเลขในใจได้ เมื่ออายุ 9 ขวบสามารถเขียนบรรยายเล่าเรื่องได้ดี บรรยายภาพได้ อายุ 10 ขวบ สามารถใช้สำนวนภาษาในการเขียนและการพูดได้ดี สามารถแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ได้ทั้งด้านบวกและลบ ภาวะวิกฤตของวัยเด็กตอนปลาย จะมีสังคมนอกบ้านมากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลทั่ว ๆ ไป ทั้งที่ โรงเรียน ชุมชน หากเด็กวัยนี้ประสบความสำเร็จในการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม จะทำให้เข้าเป็นคนที่ยึดมั่นในตนเอง ภาคภูมิใจในตนเองและมีอัตมโนทัศน์เพิ่มขึ้น แต่ถ้าประสบความล้มเหลวจะรู้สึกเป็นปมด้อยอาจก่อให้เกิดปัญหาพฤติกรรมและปัญหาด้านอารมณ์ได้ ปัญหาที่พบได้บ่อย ในวัยนี้คือ ปัญหาการได้รับตอบสนองความต้องการพื้นฐานในวัยเด็กไม่เพียงพอ ปัญหาครอบครัว ปัญหาสัมพันธภาพระหว่างพี่น้องและเครือญาติ ปัญหาอุบัติเหตุ ปัญหาสุขภาพกาย

เมื่อมีภาวะวิกฤตเกิดขึ้นจากสาเหตุใด ๆ ก็ตาม เด็กจะมีพฤติกรรมแสดงออกทั้งด้านอารมณ์และพฤติกรรมหลายรูปแบบ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาพฤติกรรม เด็กจะแสดงพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป เช่น กินจุบกินจิบหรือไม่รับประทานอะไร บางคนจะติดเพื่อนมากขึ้น ติดสิ่งของ ขี้โอ้อวด หรือพฤติกรรมการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไป เช่น รุกลี้รุกรน นั่งหรือนอนมากกว่าปกติ เงิบ ซึม เชื่องช้า เป็นต้น บางคนจะมีอารมณ์โกรธง่ายในสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ อาจก่อให้เกิดปัญหาทางกาย เนื่องจากภาวะเครียด (Psychosomatic) เช่น ปวดท้อง ปวดศีรษะ เป็นต้น

2. ปัญหาสัมพันธภาพ เด็กในวัยนี้ที่มีปัญหาสัมพันธภาพกับผู้ใหญ่ จะไม่มีผู้ใหญ่คอยให้คำแนะนำ สั่งสอนหรือให้กำลังใจในการฝึกฝนลักษณะนิสัยหรือทักษะต่าง ๆ ที่ควรจะพัฒนา ในช่วงนี้ทำให้สูญเสียประสบการณ์ทางสังคมไปอย่างน่าเสียดาย อาจก่อให้เกิดสภาพทางสังคมที่เป็นปมด้อย ซึ่งบางคนจะมีความรู้สึกเป็นปมด้อยไปจนตลอดชีวิต จนแก้ไขได้ยาก บางคนอาจมีปัญหาในการคบเพื่อนใหม่ เนื่องจากเมื่ออยู่ที่บ้านไม่มีโอกาสได้เล่นกับเด็กอื่น ๆ ไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ว่าตนควรจะทำอย่างไรเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น มีผลให้เด็กปรับตัวเข้ากับเพื่อนที่โรงเรียนได้ยาก

3. การเจริญเติบโตถอยหลังไปในระดับด้อยกว่าวัย (regression) เด็กที่เคยช่วยตัวเองได้ ทั้งเรื่องการกินและการแต่งตัว จะกลายเป็นเด็กที่อ่อนให้แม่ทำให้ไม่ยอมทำเองหรือเด็กที่เคยเล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่ม จะมีปัญหาเล่นกับเพื่อนไม่ได้ ไม่ยอมเล่นแต่ติดพ่อแม่ตลอดเวลา งานที่เคยรับผิดชอบก็จะไม่ทำ ไม่สนใจทำการบ้าน บางคนเป็นมากจนไม่ยอมไปโรงเรียน การส่งเสริมพัฒนาการและการปรับตัว เด็กวัยนี้โตพอที่จะรับรู้ รับฟัง คำแนะนำจากคุณครูจากเจ้าหน้าที่พยาบาล ฉะนั้นจึงสามารถให้ความรู้ คำแนะนำกับเด็กได้โดยตรง เด็กจะยอมรับและปฏิบัติตามได้มากกว่าการได้รับคำแนะนำจากบิดามารดา ความต้องการที่จำเป็นของเด็กวัยนี้ คือ การเล่นและการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระ การได้รับอาหารที่มีประโยชน์ การพักผ่อน ความปลอดภัย ความรักและความอบอุ่นใจ การมีโอกาสได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จ ความมีวินัยในตนเอง

คำแนะนำที่ควรให้กับเด็กวัยเรียนหรือวัยเด็กตอนปลายมีดังนี้

1. ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข เช่น รู้จักยิ้ม รู้จักหัวเราะ เข้าใจสิ่งแวดล้อม รู้จักมองสิ่งต่าง ๆ ในด้านดี ใช้เหตุผลในการตัดสินใจโดยยึดหลักความเหมาะสมกับเวลา สถานที่และบุคคล

2. แนะนำเรื่องการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์การผ่อนคลายการทำงานอดิเรกที่ชอบ เช่น หนังสือนิยาย สดุดีแม่แห่งชาติ แต่งเพลง เล่นดนตรี เขียนบันทึก ประจำวัน

3. แนะนำเรื่องการปรับตัวเข้ากับเพื่อน การรู้จักยืดหยุ่นในการเล่นกับเพื่อน เด็กควรรู้จักแพ้-ชนะ ให้อภัย รู้เขารู้เรา สามารถเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นได้

4. แนะนำเรื่องโภชนาการ เพราะวัยนี้อาหารมีความจำเป็นมาก เด็กต้องได้รับครบทุกหมู่ ในปริมาณที่เพียงพอ คือในวัยเรียนต้น ๆ จะต้องการวันละ 80 กิโลแคลอรีต่อกิโลกรัม เป็นต้น

5. ให้ความรู้เรื่องการรู้จักตนเอง การบริหารจัดการใจ ฝึกการทำสมาธิ รู้จักให้ทาน รู้จัก เสียสละ มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนฝูงและสังคม จัดให้มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ แนะนำแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจ มีศาสนาประจำใจ ร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น กิจกรรมเวียนเทียน วันสารท วันลอยกระทง เป็นต้น

6. ให้เรียนรู้การให้เกียรติผู้อื่น ยกย่องผู้อื่น และให้ความสำคัญกับผู้อื่น โดยผู้ปกครองทำเป็นตัวอย่างให้กับเด็ก ไม่ตั้งข้อแลกเปลี่ยนกับเด็กซึ่งจะทำให้เด็กกระทำการสิ่งต่าง ๆ เพราะข้อแลกเปลี่ยน

7. แนะนำให้มีความสนใจในการศึกษา ค้นคว้าความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะการอ่าน พร้อมทั้งแนะนำพ่อแม่ให้ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน และเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก

8. สนับสนุนให้มีการปรับตัวที่เหมาะสม สิ่งสำคัญที่ช่วยเด็กให้ปรับตัวทางสังคมได้ดีคือประสบการณ์ทางบ้าน ผู้ใหญ่จะต้องสร้างบรรยากาศอบอุ่น เป็นมิตร แสดงความรัก และยอมรับเด็ก ไม่ละเลยที่จะเริ่มสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้แก่เด็ก

9. สนับสนุนให้มีประสบการณ์ในการฝึกทักษะ การทำงาน การมีระเบียบวินัย

บุคลิกที่พึงประสงค์ของเด็กไทย ดังนี้

1. มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง
2. แต่งกายเหมาะสมกับวัยรูปร่าง และโอกาส
3. พูดด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวลคล่องแคล่วถูกต้อง ชัดเจน มีกิริยาท่าทางนุ่มนวล
4. รู้จักอดทน รู้จักรอและอดกลั้นต่อสิ่งยั่วเย้าความรู้สึกหรือความต้องการที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม
5. รู้จักควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมในขณะเกิดอารมณ์เพื่อไม่ให้เกิดความเครียดเกินไปจน

เสียสุขภาพจิต

6. ยิ้มแย้ม แจ่มใส รู้จักสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสภาพแวดล้อมให้ได้

7. มีลักษณะของความเป็นผู้นำ ผู้ตามได้ดี ยอมรับในความคิดเห็นและความสำคัญของผู้อื่น
8. แสดงความเห็นอย่างมีเหตุผล สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีเหตุผล
9. มีความรับผิดชอบต่อตนเองครอบครัว สังคม
10. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
11. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
12. มีความขยัน
13. รู้จักประหยัด
14. มีน้ำใจ
15. มีความกตัญญูรู้คุณ

การวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการสร้างหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งเป็นผู้เรียนที่มีอายุอยู่ระหว่าง 7-9 ปี ดังนั้น ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้จึงดำเนินการตามจิตวิทยาพัฒนาการตามวัยผู้เรียนที่มีอายุอยู่ระหว่าง 7-9 ปีดังกล่าวแล้วข้างต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ

คำว่า บูรณาการ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Integration ในภาษาไทยมีความหมายแตกต่างกัน โดยเฉพาะเมื่อนำมาใช้ประกอบกับภารกิจต่าง ๆ อาจจะทำให้เข้าใจความหมายไม่ตรงกันได้อย่างไรก็ตามความหมายหลัก ๆ ของบูรณาการ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถานในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ไม่มีคำว่า บูรณาการ โดยตรงแต่มีคำว่า บูรณ-, บูรณ ซึ่งเป็นการริยาวิเศษณ์ หมายถึง เต็ม อาทิ บูรณาการรวมหน่วยเป็นคำนาม หมายถึง การนำหน่วยที่แยก ๆ กันมารวมเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและบูรณะเป็นคำกริยา หมายถึง ซ่อมแซม ทำให้กลับคืนดีเหมือนเดิม (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 634)

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ป. ยุตโต, 2539) นิยามคำว่าบูรณาการ คือ การทำให้หน่วยย่อย ๆ ทั้งหลายที่สัมพันธ์ อิงอาศัยซึ่งกันและกันเข้ามารวมทำหน้าที่ประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่มีความครบถ้วน สมบูรณ์ในตัว

สุวิทย์-อรัญญ์ มูลคำ (2543: 156) กล่าวถึงความหมายของการบูรณาการว่า มี 2 นัยคือ ความหมายโดยทั่วไป และความหมายเฉพาะในทางการศึกษา โดยความหมายแรก การบูรณาการ หมายถึง การทำให้สมบูรณ์ซึ่งขยายความได้เพิ่มเติมว่า หมายถึง การทำให้หน่วยย่อย ๆ ที่สัมพันธ์ อิงอาศัยกันอยู่เข้ามามีหน้าที่อย่างประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ในตัวเอง ส่วนอีกความหมายหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจงลงไปถึงองค์ความรู้ในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หรือครุศาสตร์ บูรณาการย่อมหมายถึง การนำเอาศาสตร์ สาขา วิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อประโยชน์ในการจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum) คือ หลักสูตรที่นำเอาเนื้อหาวิชาต่าง ๆ มาหลอมเข้าด้วยกันทำให้เอกลักษณ์ของแต่ละรายวิชาหมดไป เกิดเป็นเอกลักษณ์ใหม่ของหลักสูตรโดยรวมซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับสุนทร อมรวิวัฒน์ (2544) ได้อธิบายความหมายของการบูรณาการว่า การบูรณาการ หมายถึง ความสมบูรณ์ ความเต็ม ความพอดี ความสมดุล ความผสมกลมกลืน มีสัดส่วนพอเหมาะสนองต่อวัตถุประสงค์และเป็นเอกภาพ และชนาธิป พรกุล (2544: 57-58) ที่ให้ความหมายของการบูรณาการว่า หมายถึง การเชื่อมโยงความรู้ และประสบการณ์ทุกชนิดที่บรรจุอยู่ในแผนของหลักสูตรเป็นการเชื่อมโยงในแนวนอนระหว่างหัวข้อ หรือเนื้อหาต่าง ๆ ที่เป็นความรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย การบูรณาการทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและรู้เรื่องนั้นอย่างลึกซึ้ง จึงเกิดหลักสูตรที่เรียกว่า หลักสูตรบูรณาการ ซึ่งพยายามสร้างหัวข้อเรื่อง (Theme) ในโปรแกรมวิชาโดยนำความคิดหลักในวิชามาสัมพันธ์กันและสัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ ด้วย

ดังนั้น การบูรณาการ จึงเป็นการทำให้หน่วยย่อย ๆ ทั้งหลายที่สัมพันธ์ อิงอาศัยซึ่งกันและกันเข้ามารวมทำหน้าที่ประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่มีความครบถ้วน สมบูรณ์ในตัว เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและรู้เรื่องนั้นอย่างลึกซึ้ง

จุดประสงค์ของการบูรณาการ

ประภาพร เพ็งสีแสง (2545: 25) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการบูรณาการไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เด็กรู้สึกปลอดภัย มีความพึงพอใจ มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะและยอมรับผู้อื่น
2. ส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกันระหว่างครูกับผู้อื่น
3. ช่วยพัฒนาค่านิยม บรรยาภาศในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนากิจกรรมตามมาตรฐานการเรียนรู้
4. ช่วยพัฒนาวินัยในตนเอง โดยส่งเสริมความสามารถในการทำงานและการควบคุมอารมณ์ของผู้เรียน
5. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการแสดงออกในด้านศิลปะ ดนตรี การละคร เช่นเดียวกับทางสังคม วิทยาศาสตร์ และวรรณคดี
6. เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมในสังคมเต็มที่ที่จะทำงานร่วมกันกับกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

7. ช่วยวัดผลการเรียนรู้ โดยการแนะนำวิธีการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม

ความสำคัญของการบูรณาการ

ชนาธิป พรกุล (2544: 62-63) กล่าวถึงความสำคัญของการบูรณาการไว้ว่า การเรียนรู้ของผู้เรียนโดยธรรมชาติไม่มีการแยกความรู้เป็นวิชา ผู้เรียนแยกสิ่งที่รู้กับสิ่งที่ไม่รู้เท่านั้น ผู้เรียนจะเรียนสิ่งที่เขาต้องพบเห็นและเผชิญในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ที่จะเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการสำรวจ (Exploration) และการค้นพบ (Discovery) ในการเรียนรู้ เขาต้องใช้ทักษะต่าง ๆ เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ เช่น การสังเกต การคาดการณ์ การตั้งสมมุติฐาน การสืบค้น การสื่อความหมาย การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการลงมือปฏิบัติ เป็นต้น

การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนต้องการเรียนรู้เท่านั้น ความรู้ที่เกิดขึ้นจึงจะมีความหมายและอยู่คงทน ผู้สอนจึงควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีความหลากหลายน่าสนใจ ท้าทาย ความอยากรู้อยากเห็นเกิดคำถามสงสัยใคร่หาคำตอบ การเรียนรู้จำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงและลงมือปฏิบัติจริง เขาจึงเกิดความตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่เรียน และนำความรู้มาใช้นำปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงต้องมีการบูรณาการการเรียนรู้ทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัยเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้เป็นวิถีชีวิต

สุวิทย์-อรทัย มูลคำ (2543: 159) ให้ความสำคัญของการบูรณาการไว้ดังนี้

1. วิถีชีวิตจริงของคนเรามีเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่ได้แยกออกจากกันเป็นเรื่อง ๆ
2. ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นและเรียนรู้อย่างมีความหมายเมื่อมีการบูรณาการเข้ากับชีวิตจริง โดยเรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ตัวแล้วขยายไกลตัวออกไป
3. การขยายตัวของความรู้ในปัจจุบัน ขยายไปอย่างรวดเร็วมาก มีเรื่องใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมากมาย จึงจำเป็นที่จะต้องเลือกสาระที่สำคัญและจำเป็นให้ผู้เรียนในเวลาที่มีเท่าเดิม
4. ไม่มีหลักสูตรวิชาใดเพียงวิชาเดียวที่สำเร็จรูปและสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้
5. เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกันหรือเกี่ยวข้องกันควรนำมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความหมาย ลดความซ้ำซ้อนเชิงเนื้อหาวิชา ลดเวลา แบ่งเบาภาระของครูผู้สอน
6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถและทักษะที่หลากหลาย

ลักษณะสำคัญของการบูรณาการ

อึ้ง อึ้ง (2542: 200-201) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการบูรณาการไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. เป็นการบูรณาการระหว่างความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ เพราะในปัจจุบันนี้ปริมาณของความรู้มีมากเป็นทวีคูณ รวมทั้งมีความซับซ้อนมากขึ้นเป็นลำดับ การเรียนการสอนด้วยวิธีการเดิม อาทิ การบอกเล่า การบรรยายและท่องจำอาจจะไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพได้ ผู้เรียนควรจะเป็นผู้สำรวจความสนใจของตนเองว่าในองค์ความรู้หลากหลายนั้น อะไรคือสิ่งที่ตนเองสนใจอย่างแท้จริง ตนควรจะแสวงหาความรู้เพื่อตอบสนองความสนใจเหล่านั้นได้อย่างไรเพียงใด และด้วยกระบวนการเรียนการสอนในลักษณะนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. เป็นการบูรณาการระหว่างพัฒนาการความรู้และพัฒนาการทางจิตใจ คือ ให้ความสำคัญ แก่จิตพิสัย ค่านิยม ความสนใจ และสุนทรียภาพ แก่ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ ไม่ใช่แต่เพียงองค์ความรู้ หรือพุทธิพิสัยแต่เพียงอย่างเดียว อันที่จริงการทำให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งเสียก่อนที่จะลงมือศึกษานั้น นับเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญยิ่งสำหรับจูงใจให้เกิดการเรียนรู้

3. เป็นการบูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำ ความสัมพันธ์ของการบูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำในข้อนี้ก็มิมีนัยแห่งความสำคัญและสัมพันธ์เช่นเดียวกับที่ได้กล่าวไว้แล้วในข้อที่ 2 เพียงแต่เปลี่ยนจิตพิสัยเป็นทักษะพิสัยเท่านั้น

4. เป็นการบูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่ป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน คือ การตระหนักถึงความสำคัญแห่งคุณภาพชีวิตของผู้เรียนว่าได้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้วสิ่งที่เรียนที่สอนในห้องเรียนจะต้องมีความหมายและคุณค่าต่อชีวิตของผู้เรียนอย่างแท้จริง

5. เป็นบูรณาการระหว่างวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ เจตคติ และการกระทำที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง ตอบสนองต่อคุณค่าในการดำรงชีวิตของผู้เรียนแต่ละคน การบูรณาการความรู้ของวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อตอบสนองความต้องการหรือการตอบปัญหาที่ผู้เรียนสนใจ จึงเป็นขั้นตอนสำคัญที่ควรจะทำในขั้นตอนการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง

ประเภทของการบูรณาการ

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542: 47) กล่าวถึงประเภทของการบูรณาการว่ามี 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ทำได้โดยกำหนดหัวข้อ (Theme) ขึ้นมาแล้วนำความรู้จากวิชาต่าง ๆ มาเชื่อมโยงให้สัมพันธ์กับหัวข้อนั้น บางครั้งเรียกการบูรณาการแบบนี้ว่า สหวิทยาการแบบมีหัวข้อ (Thema Interdisciplinary Studies) หรือสหวิทยาการแบบเน้นประยุกต์ใช้ (Application –Fist Approach)

2. แบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) เป็นการนำเรื่องที่ความต้องการจะบูรณาการไปสอดแทรกวิชาต่าง ๆ บางครั้งเรียกการบูรณาการแบบนี้ว่า การบูรณาการแบบเน้นเนื้อหา

อรทัย มูลคำและคณะ (2542: 13) กล่าวถึงการบูรณาการว่า แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ได้แก่ ภูษณกำหนดหัวข้อ (Theme) ขึ้นมาแล้วนำความรู้จากวิชาต่าง ๆ มาเชื่อมโยงให้สัมพันธ์กับหัวข้อนั้น บางครั้งเรียกการบูรณาการแบบนี้ว่า สหวิทยาการแบบมีหัวข้อ (Thema Interdisciplinary Studies) หรือสหวิทยาการแบบเน้นประยุกต์ใช้ (Application –Fist Approach)

2. แบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) ได้แก่ การนำเนื้อเรื่องที่ความต้องการจะจัดให้เกิดบูรณาการไปสอดแทรก (infusion) ไว้ในวิชาต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งเราอาจเรียกวิธีบูรณาการแบบนี้ว่า การบูรณาการเน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก ซึ่งคำนึงถึงหลักสำคัญ 5 ประการได้แก่

2.1 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนอย่างกระตือรือร้น

2.2 การส่งเสริมให้นักเรียนให้ร่วมทำงานกลุ่มด้วยตนเอง โดยส่งเสริมให้มีกิจกรรมกลุ่มลักษณะต่าง ๆ หลากหลายในการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างแท้จริงได้ด้วยตนเอง

2.3 จัดประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย ตรงกับความเป็นจริง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างได้ผลและส่งเสริมให้มีโอกาสได้ ปฏิบัติจริงจนเกิดความสามารถและทักษะที่ติดเป็นนิสัย

2.4 จัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกลึกซึ้ง คิด กล้าทำโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะแสดงออกซึ่งความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดของตนเอง หรือเพื่อนร่วมชั้นเรียนทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

2.5 เน้นการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม จริยธรรมที่ถูกต้อง ดีงาม ให้ผู้เรียนสามารถจำแนก แยกแยะความถูกต้อง ดีงาม และความเหมาะสมได้ สามารถจัดความขัดแย้งได้ด้วยเหตุผล มีความกล้าหาญทางจริยธรรม และแก้ไขปัญหาได้ด้วยปัญญาและสามัคคี

ข้อจำกัดของการบูรณาการ

1. เป็นการจัดการเรียนรู้ที่จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอน

2. ในการบูรณาการเรื่องใด หัวข้อใด ที่ไม่สามารถนำมาเชื่อมโยงกันหรือบูรณาการกันได้ ก็ควรแยกจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ชำนาญหลาย ๆ ฝ่ายด้วย

ประโยชน์ของการบูรณาการการสอน

1. ช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงของการเรียนรู้ (Transfer of Learning) ความรู้ที่เรียนไปแล้วจะถูกนำมาสัมพันธ์กับความรู้ที่จะเรียนใหม่ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น และทำให้ไม่ลืมได้ง่าย ๆ

2. ช่วยจัดเนื้อหาวิชาหรือความรู้ให้อยู่ในลักษณะเหมือนชีวิตจริง คือผสมผสานและสัมพันธ์เป็นความรู้ที่อยู่ในลักษณะหรือรูปแบบที่เอื้อต่อการนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน

3. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสภาพปัญหาและสังคมได้ดีกว่าการกระทำหรือ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคมเป็นผลรวมจากหลาย ๆ สาเหตุ การที่จะเข้าใจปัญหาใดและสามารถแก้ปัญหานั้นได้ ควรพิจารณาปัญหาและที่มาของปัญหาอย่างกว้าง ๆ ใช้ความรู้จากหลาย ๆ แหล่งมาสัมพันธ์กันเพื่อสร้างความเข้าใจใหม่ ๆ ขึ้น

4. ช่วยให้การเรียนการสอน และการให้การศึกษา มีคุณค่ามากขึ้น แทนที่จะเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ หรือสาระแต่เพียงประการเดียว กลับช่วยให้สามารถเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้เกิดความคิดรวบยอดที่ถูกต้อง และสามารถปลูกฝังค่านิยมที่พึงปรารถนาได้อีกด้วย

5. ทำให้เกิดการบูรณาการขึ้น การบูรณาการความรู้ทำให้วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา หรือการสอนเปลี่ยนไป จากเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ไปเป็นการให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่า และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

ลักษณะสำคัญของการสอนแบบบูรณาการ

เบญจมาส อยู่เป็นแก้ว (2548: 6-7) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการสอนแบบบูรณาการไว้ว่า การสอนแบบบูรณาการคือ การเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ประมวลผลความรู้หลากหลายและประสบการณ์ที่แตกต่างมาร้อยเรียงเพื่อสร้างประเด็นหลัก (Theme) และหัวข้อเรื่อง (Topic) แล้วนำความรู้จากหน่วยต่าง ๆ มาสัมพันธ์กับหัวข้อนั้น ๆ นำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนและลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง คือ ลักษณะสำคัญโดยรวมต่อไปนี้

1. การบูรณาการระหว่างโรงเรียนกับบ้าน เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนในโรงเรียนกับชีวิตประจำวันที่บ้าน เมื่อเรียนครบถ้วนแล้วผู้เรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แสดงถึงคุณค่าของสิ่งที่เรียนอย่างแท้จริง

2. การบูรณาการระหว่างความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจมากที่สุด แนะนำให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ เพื่อตอบสนองความสนใจเหล่านั้น ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. การบูรณาการระหว่างความรู้กับการกระทำ ในการแสวงหาความรู้เพื่อเรียนรู้จำเป็นต้องเน้นที่การปฏิบัติ คือ รู้แล้วต้องลงมือ ทำการเรียนรู้แต่ละทฤษฎีอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอเพราะเมื่อปฏิบัติแล้วอาจจะม่ข้อขัดข้อง มีปัญหาที่ต้องแก้ไข ดังนั้นการบูรณาการข้อนี้เน้นที่ทักษะพิสัย

4. การบูรณาการระหว่างความรู้กับการพัฒนาทางจิตใจ เป็นการแสวงหาความรู้แล้วลงมือปฏิบัติมีทักษะพิสัยและจิตพิสัยหรือคุณลักษณะแฝงอยู่ด้วย คือ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและสุนทรียภาพ ครูผู้สอนต้องมีความอ่อนโยน เอื้ออาทร ห่วงดีและห่วงใยผู้เรียนจริง จึงจะพัฒนาการจิตใจได้ผล

5. การบูรณาการระหว่างวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้พร้อม ๆ กัน เพื่อหล่อหลอมให้เกิดความหลากหลายในชีวิต ซึ่งการบูรณาการวิชาต่าง ๆ ดังกล่าวต้องเหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ

หน่วยการเรียนรู้

การจัดหน่วยการเรียนรู้ เนื้อหา สาระในการเรียนของแต่ละรายวิชา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นการจัดการ “หน่วยการเรียนรู้” (Unit plan) ซึ่งเทียบเท่ากับ บทที่ หรือ บทเรียน ในแต่ละรายวิชาของหลักสูตรที่ผ่านมา ซึ่งหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้จะประกอบด้วย เนื้อหาสาระ ที่ผู้เรียนควรรู้ และสามารถทำได้

ประเภทของหน่วยการเรียนรู้

ในการจัดแบ่งประเภทของหน่วยการเรียนรู้สามารถวิเคราะห์ และจัดแยกประเภทหน่วยการเรียนรู้ได้ในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งนายตยา ปิณฑนันทน์ (2546: 42-45) ได้จัดแบ่งประเภทของหน่วยการเรียนรู้ตามชื่อของหน่วยการเรียนรู้ว่าสื่อความไปในทางใด ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 9 ประเภท

1. หน่วยการเรียนรู้ที่เป็นประเด็นสำคัญ (Thematic unit) หน่วยการเรียนรู้ลักษณะนี้สื่อความหมายที่เป็นแนวคิด หรือ ความคิดรวบยอด (Concept unit) ที่กว้างขวาง เช่น หน่วยการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมระบบปฏิสัมพันธ์ ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลง

2. หน่วยการเรียนรู้ที่เป็นหัวข้อ (Topic unit) หน่วยการเรียนรู้ในลักษณะนี้สื่อให้ผู้สอนมุ่งให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเป็นหลัก เช่น หน่วยการเรียนรู้เรื่องครอบครัว พี่ช ย่า

3. หน่วยการเรียนรู้ที่เป็นปัญหา (Problem unit) หน่วยการเรียนรู้ลักษณะนี้กระตุ้นให้เกิดการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อมุ่งหาคำตอบจากหน่วยการเรียนรู้ เช่น หน่วยการเรียนรู้เรื่องน้ำอัดลมเป็นอย่างไร เห็นอะไรในช้อนกินข้าว มองได้ไกลแค่ไหน

4. หน่วยการเรียนรู้ที่เป็นประเด็นสำคัญ (Issue unit) จะคล้ายกับหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นประเด็นปัญหาแต่ประเด็นสำคัญ (Issue) มักเป็นปัญหาที่กำลังมีความเคลื่อนไหวอยู่ในสังคม ยังไม่สามารถหาข้อยุติ ส่วนปัญหา (Problem) มักเป็นปัญหาที่เรื้อรังมานาน สัมสมอยู่ในสังคมมานานจนเป็นที่รับรู้

ทั่วไป การกำหนดหน่วยการเรียนรู้ว่าเป็นประเด็นสำคัญหรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับภาวะการณ์ในสังคมขณะนั้น หน่วยการเรียนรู้แบบนี้จึงมีความทันสมัยทันเหตุการณ์

5. หน่วยการเรียนรู้ที่เป็นค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม (Value unit หรือ moral unit) เป้าหมายของหน่วยการเรียนรู้ประเภทนี้มุ่งพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน เช่น หน่วยการเรียนรู้ เรื่องความรักชาติ การเสียสละ ความรับผิดชอบ การพึ่งพา

6. หน่วยการเรียนรู้ที่เป็นเหตุการณ์ เรื่องราว วรรณกรรม (Story unit หรือ Literature unit) เป้าหมายของหน่วยการเรียนรู้ประเภทนี้มุ่งนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ประวัติความเป็นมาให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และสะท้อนแง่คิด มุมมองต่าง ๆ จากเรื่องราวนั้น เช่น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรสุโขทัย รัชกาลที่ 9 สุนทรภู่ พระอภัยมณี

7. หน่วยการเรียนรู้ที่เป็นอาชีพ (Career unit) หน่วยการเรียนรู้ลักษณะนี้มีเป้าหมายให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความรู้ที่มีอยู่ในอาชีพต่าง ๆ ลักษณะของอาชีพนั้นได้สำรวจอาชีพ การเตรียมตัวก้าวสู่อาชีพนั้น ๆ ให้ประสบความสำเร็จ เช่น หน่วยการเรียนรู้เรื่องครู ตำรวจ

8. หน่วยการเรียนรู้ที่เป็นโครงงาน (Project unit) หน่วยการเรียนรู้แบบนี้ชี้แนะให้เป้าหมายการเรียนรู้เน้นไปที่การให้นักเรียนคิดโครงงาน ทำโครงงาน สร้างชิ้นงานต่าง ๆ เช่น กังหันลม ระบบนิเวศ ป่าชายเลน การย้อมผ้า

9. หน่วยการเรียนรู้ที่เป็นทักษะ (Skill unit) หน่วยการเรียนรู้ลักษณะนี้ให้ความรู้สิ่งที่ต้องให้นักเรียนมีทักษะเหล่านี้ เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มุ่งหวังพัฒนาทักษะให้แก่ นักเรียน เช่น การเจรจาต่อรอง การจูงใจ การประนีประนอม

สรุปได้ว่าหน่วยการเรียนรู้สามารถแบ่งประเภทได้ตามการตั้งชื่อของหน่วยการเรียนรู้ว่าสื่อความหมายไปในทิศทาง และเป็นลักษณะการเรียนรู้ในแบบใด ชื่อของหน่วยการเรียนรู้ที่มีความหมายชัดเจน จะสามารถแสดงถึงลักษณะของการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนและยังช่วยสื่อถึงจุดเน้น เป้าหมาย ขอบเขตการเรียนการสอนของหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ ได้ ซึ่งทำให้การออกแบบการเรียนการสอนของหน่วยการเรียนรู้นี้มีเป้าหมายชัดเจนตามไปด้วย ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยศึกษา การบูรณาการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้สถิติ ควรพิจารณาว่าเรื่องนั้น ๆ จัดอยู่ในหน่วยการเรียนรู้ประเภทใด เพื่อให้สามารถกำหนดลักษณะการเรียนรู้ ขอบเขตของการเรียนการสอนของหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ ซึ่งหน่วยการเรียนรู้สถิติ เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นหัวข้อ(topic unit) ดังนั้นในหน่วยการเรียนรู้สถิติ จะสื่อให้ผู้สอนมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจในเรื่องที่เรียนเป็นหลัก

ลักษณะของหน่วยการเรียนรู้ที่ดี

ในการจัดการเรียนการสอน งานของสถานศึกษาจะเริ่มต้นจากการพัฒนาหลักสูตร สร้างรายวิชาต่าง ๆ จัดทำรายละเอียดหรือคำอธิบายรายวิชา สร้างหน่วยการเรียนรู้ จนมาสู่งานของผู้สอน ที่ต้องทำการวิเคราะห์รายละเอียดของรายวิชาจากคำอธิบายรายวิชา จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ค้นหาสาระการเรียนรู้ที่นักเรียนต้องเรียนและทำการจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละรายวิชานั้น ๆ ได้ นาทยา ปิณฑานนท์ (2546: 51-52) ได้ให้ข้อเสนอแนะลักษณะของหน่วยการเรียนรู้ที่ดีมีคุณภาพ มีคุณค่าต่อนักเรียนว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. หน่วยการเรียนรู้ควรให้ความท้าทาย น่าสนใจ สอดคล้องกับประสบการณ์ ชีวิตจริงของนักเรียน ให้ความรู้สึกว่าหน่วยการเรียนรู้นั้นมีชีวิต นักเรียนสามารถที่จะเข้าไปสัมผัสจับต้องกับสิ่งที่

จะเรียนนั้นได้ เขาสามารถนำความรู้จากหน่วยการเรียนรู้นี้ไปใช้ได้ทันที นักเรียนเรียนแล้วสนุก มีกิจกรรมให้เขาได้ฝึกฝนหลากหลายรูปแบบ ไม่ใช่เต็มไปด้วยเนื้อหาให้ท่องจำ ให้ทำแต่แบบฝึกหัด แบบทดสอบนักเรียนควรได้รับทั้งความสุข และความรู้ไปในเวลาเดียวกัน

2. หน่วยการเรียนรู้ควรเอื้อให้เกิดการวางแผนการเรียนรู้ที่เป็นบูรณาการในกลุ่มสาระใดสาระหนึ่ง หรือข้ามกลุ่มสาระ หน่วยการเรียนรู้หนึ่งอาจประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ หลายหัวข้อย่อย ๆ ลงไปได้ เช่น จากหน่วยการเรียนรู้แยกย่อยไปเป็นหัวข้อจากหัวข้อหนึ่ง ๆ แยกย่อยเป็นบทเรียนเช่นนี้ก็ได้อีก ดังนั้น เป้าหมายการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้หนึ่ง ๆ จึงควรสะท้อนผลผลิตจากการเรียนรู้ที่ห้องมีความรู้กว้างขวางและหลากหลาย มีลักษณะเป็น big idea เป็น thematic idea และเป็น globally unit เพื่อเอื้อให้เกิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นภาพใหญ่ ๆ

กระบวนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

การสร้างหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาควรมีการวางแผนก่อนการสร้าง โดยพิจารณาจากหน่วยการเรียนรู้สร้างขั้นนั้น สามารถนำนักเรียนไปสู่เป้าหมายของรายวิชาได้หรือไม่ ในรายวิชาหนึ่ง ๆ ต้องสร้างหน่วยการเรียนรู้กี่หน่วย หน่วยอะไรบ้าง จะประเมินผลจากการเรียน ในหน่วยการเรียนรู้นี้ อย่างไรซึ่ง วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545: 130); ถวัลย์ มาสจรัส (2545: 136) และนัตยา ปิณฑานนท์ (2546: 51) ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ไว้สอดคล้องกัน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. กำหนดหัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อยเพื่อจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียน ซึ่งสามารถทำได้ลักษณะ เช่น นำมาตรฐานและมาตรฐานช่วงชั้นมาวิเคราะห์หาคำสำคัญ (Key word) แยกเป็นหัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อย แล้วนำหัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อยมากำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ หรือนำมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมากำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ก่อน แล้วจึงกำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสามารถทำได้โดยนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษาซึ่งจะระบุสิ่งที่นักเรียนต้องเรียน สิ่งที่คุณสอนต้องสอน และจะเรียนจะสอนไปเพื่ออะไรมาพิจารณากำหนดคำอธิบายรายวิชาก่อน แล้วจึงจัดทำหน่วยการเรียนรู้

2. นำหัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อยมากำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งทำได้หลายลักษณะทั้งแบบที่เน้นเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่ง หรือแบบบูรณาการหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน

3. ตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ โดยชื่อหน่วยการเรียนรู้สามารถสร้างขึ้นได้จากการพิจารณาใน 2 ลักษณะ คือ พิจารณาให้สอดคล้องกับเป้าหมายปลายทาง หรือความคิดรวบยอดของการเรียนเรื่องนั้น หรือพิจารณาให้สอดคล้องกับตัวแทนของสาระความรู้ หรือหัวข้อที่สอน เช่น สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถนำมาใช้ได้ เพื่อว่าเมื่อเรียนแล้วสามารถสรุปกลับไปสู่องค์ความรู้ในสาระความรู้หรือหัวข้อนั้นได้

4. กำหนดเวลาของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

5. กำหนดฐานความคิดที่ใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ก่อนนำหน่วยการเรียนรู้ไปเขียนรายละเอียดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับฐานความคิดที่นำมาใช้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่ง นัตยา ปิณฑานนท์ (2546: 63-152) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ใช้ความรู้เป็นฐานความคิด ใช้ทักษะ เป็นฐานความคิด และใช้สังคม/ จริยธรรม ฐานความคิด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 ใช้ความรู้วิชาการเป็นฐานความคิด (Academic – based unit) หน่วยการเรียนรู้ที่ใช้ความรู้เป็นฐานความคิด จะมุ่งบูรณาการความรู้เป็นหลัก การใช้ความรู้วิชาการเป็นฐานความคิดนั้นสามารถทำได้หลากหลายวิธี ได้แก่

5.1.1 ใช้กลุ่มสาระหรือธรรมชาติวิชาเป็นฐานความคิด (Discipline-based unit) ออกแบบจุดประสงค์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ หัวข้อเรื่อง จุดประสงค์ และกิจกรรมรวมทั้งออกแบบโครงงาน (Project)

5.1.2 ใช้สาระเป็นฐานความคิด (Strand- based unit) ทุกกลุ่มสาระจะมีการกำหนดสาระ (Strand) และมาตรฐาน (Standard) เป็นกรอบของการกำหนดมาตรฐานของศาสตร์ต่าง ๆ สาระเป็นองค์ความรู้ที่เปรียบเทียบเหมือนเกลียวเชือกที่มีดรรชนีความรู้ต่าง ๆ ประกอบเข้าด้วยกันหน่วยการเรียนรู้สามารถเชื่อมโยงสาระต่าง ๆ ทั้งในกลุ่มสาระเดียวกัน และจากต่างกลุ่มสาระมาเป็นแนวทางกำหนดจุดประสงค์ หรือกิจกรรม หรือกำหนดหัวข้อเรื่องให้สอดคล้องตามแนวคิดของสาระนั้น ๆ นักเรียนก็จะได้เรียนรู้องค์ความรู้ต่าง ๆ หลอมเข้าด้วยกัน

5.1.3 ใช้แนวคิดหรือความคิดรวบยอดเป็นฐานความคิด (Conceptual- based unit) โดยผู้สอนต้องเลือกหรือกำหนดความคิดรวบยอดที่ต้องการพัฒนาในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ ไว้ก่อน จากนั้นจึงกำหนดว่ามีหัวข้อเรื่องอะไรเหล่านั้นอีกทอดหนึ่ง การเรียนรู้ลักษณะนี้จึงเหมือนการเรียนรู้ตัวอย่างหัวข้อเรื่องเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดหนึ่ง และจากความคิดรวบยอดหนึ่ง ๆ จะโยงไปสู่ความคิดรวบยอดที่กว้างขวางขึ้นในระดับหน่วยการเรียนรู้

5.2 ใช้ทักษะเป็นฐานความคิด

ทักษะเป็นเป้าหมายที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา การใช้ทักษะเป็นฐานความคิดในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้สามารถทำได้ในหลายลักษณะ

5.2.1 ใช้ทักษะการตั้งคำถามเป็นฐานความคิด (Question- based unit) การนำคำถามมาเป็นฐานความคิดในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ทำให้ผู้สอนมีอิสระที่จะหลีกเลี่ยงจากการเรียนที่เน้นท่องจำโดยผู้สอนเป็นผู้สร้างจินตนาการทางการเรียนให้ผู้เรียน ในเรื่องที่จะเรียน (Storyline) ด้วยตนเอง นอกจากนั้นแล้ว การใช้คำถามยังเป็นการสะท้อนให้เห็นความพยายามที่จะสืบสอบความรู้ (Inquiry) ค้นหาความจริงจากคำถามที่ตั้งขึ้นด้วย

5.2.2 ใช้ทักษะการคิดเป็นฐานความคิด (Thinking skill- based unit) ทักษะการคิดมีอยู่หลากหลายวิธีคิด การรู้จักเลือกวิธีคิดแบบต่าง ๆ มาใช้เป็นฐานความคิดในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ทำให้ผู้สอนไม่ต้องสอนแบบเน้นท่องจำความรู้ ให้นักเรียนเรียนจากการฟังครูบรรยายอธิบายอย่างเดียว การออกแบบหน่วยการเรียนรู้จากวิธีนี้ Fogarty เรียกว่า nested model เปรียบเหมือนการนำกล่อง 3-D ส่องดูของในที่นี้คือ ส่องไปที่หัวข้อ หรือหน่วยการเรียนรู้ที่จะสอนทำให้มองเห็นหน่วยการเรียนรู้หลายมิติ การใช้วิธีการนี้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ผู้สอนต้องมีความรู้ ว่าทักษะแต่ละประเภททั้ง ทักษะการคิด ทักษะทางสังคม ทักษะการจัดระบบข้อมูลที่มีอยู่มากมายมาเลือกใช้ให้เหมาะสมในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ

5.2.3 ใช้ชิ้นงานเป็นฐานความคิด (Task- based unit) โดยเมื่อกำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ แล้วผู้สอนจะใช้วิธีกำหนดทักษะที่ต้องการสอนก่อน จากนั้นคิดว่าในแต่ละทักษะจะให้นักเรียนสร้างงานอะไรบ้างจากการใช้ทักษะนั้นที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ด้วย

วิธีนี้ทำให้มองเห็นเป้าหมายของการเรียนการสอนชัดเจนว่าเรียนไปเพื่อมุ่งฝึกทักษะและนำทักษะมาสร้างชิ้นงานต่าง ๆ ทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้บูรณาการความรู้จากต่างกลุ่มสาระมาใช้ด้วย

5.2.4 ใช้กิจกรรมเป็นฐานความคิด (Activity- based unit) โดยเมื่อผู้สอนกำหนดหน่วยการเรียนรู้แล้วต้องพิจารณาว่าจะฝึกทักษะอะไรให้กับนักเรียน ให้นักเรียนทำกิจกรรมอะไรบ้าง

5.2.5 ใช้กระบวนการพัฒนาทักษะเป็นฐานความคิด (Skilldevelopment-based unit) โดยเมื่อกำหนดหน่วยการเรียนรู้แล้วผู้สอนต้องพิจารณาว่าจะฝึกทักษะอะไรให้กับนักเรียนแล้วลำดับขั้นตอนของการพัฒนาทักษะ จากนั้นผู้สอนขยายรายละเอียดของกระบวนการเหล่านั้นว่าจะทำอะไร ใครเป็นผู้ทำ ใช้อุปกรณ์ประกอบอะไรบ้าง เพื่อสามารถนำไปเขียนลงในแผนการสอนได้

5.2.6 ใช้ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาเป็นฐานความคิด (Problem-based unit) ออกแบบด้วยวิธีการนี้ทำได้ด้วยการนำทักษะกระบวนการแก้ปัญหามาเป็นฐานความคิดในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

5.3 ใช้สังคม/ จริยธรรมเป็นฐานความคิด

การคำนึงถึงการอยู่ในสังคม การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม เป็นอีกเป้าหมายหนึ่งของการจัดการศึกษาที่สำคัญมากหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้สังคม/ จริยธรรมเป็นฐานความคิด (Social/ Moral based unit) ได้แก่

5.3.1 ใช้ชุมชนเป็นฐานความคิด (Community-based unit) ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โรงเรียนสามารถนำชุมชนมาเป็นฐานความคิดในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ได้ จึงสามารถทำได้หลายลักษณะ เช่น การใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ และฝึกงานวิชาการและอาชีพ การให้นักเรียนร่วมดูแลช่วยเหลือบริการชุมชน การใช้โรงเรียนพัฒนาแนวคิดเรื่องอาชีพ การทำงานให้นักเรียน การร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนและสถานศึกษาในการจัดการศึกษา

5.3.2 ใช้คุณธรรม จริยธรรมเป็นฐานความคิด (Moral /Enthical-based unit) การพัฒนานักเรียนในด้านเจตคติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมเป็นอีกเป้าหมายหนึ่งของการจัดการศึกษาที่สำคัญมาก ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อาจนำหลักโยนิโสมนสิการมาเป็นฐานความคิด หรือแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมมาใช้ได้

6. นำหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยมาจัดทำแผนจัดการเรียนรู้ โดยในการจัดทำแผนจัดการเรียนรู้ผู้สอนมีอิสระในการออกแบบแผนจัดการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งมีได้หลากหลายรูปแบบแต่อย่างไรก็ตามผู้สอนควรปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียน ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ว่าให้ใช้รูปแบบใด และคำนึงถึงคำอธิบายรายวิชา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา

ขั้นตอนการสอนแบบบูรณาการ

ชาตรี เกิดธรรม (2545: 39-40) ได้เสนอวิธีการสอนแบบบูรณาการว่า มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดหัวข้อสาระการเรียนรู้ โดยเริ่มจากโครงสร้างหลักสูตรในระดับท้องถิ่นที่ใช้อยู่ด้วยการระดมสมองจากผู้เรียนและครูเป็นการตั้งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น หัวข้อที่จะนำมาเสนอบูรณาการได้สมควรเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน

2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูต้องกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจนว่าเมื่อเรียนรู้เรื่องนี้จบแล้ว ผู้เรียนควรจะได้อะไรบ้าง ซึ่งควรจะสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ด้วย

3. กำหนดเนื้อเรื่อง โดยขยายเนื้อหาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้น แต่ละวิชา

4. กำหนดขอบเขตการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนและจัดคาบเวลาให้เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม และต้องมีความยืดหยุ่นตามกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา โดยเฉพาะถ้าเป็นการบูรณาการระหว่างวิชา การจัดเวลาให้เหมาะสมเป็นเรื่องที่สำคัญมาก

5. ดำเนินกิจกรรม ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและให้มีการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งภายในท้องถิ่นและชุมชนและจากแหล่งข้อมูลภายนอก

6. ประเมินผล โดยเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง อาจประเมินในลักษณะของการใช้แฟ้มสะสมงานของผู้เรียน การสังเกต กิจกรรมการปฏิบัติจริง การสนทนากับผู้เรียน และการพัฒนาความรู้ของผู้เรียนก็ได้

นันทยา ผลาheim (2545: 23) กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนี้

เมื่อแนวโน้มของการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไป บทบาทของผู้เรียนสำคัญและเด่นชัดมากขึ้น บทบาทของครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับผู้เรียนจะต้องปรับเปลี่ยนจากเดิมจากบทบาทที่มีความสำคัญยิ่งในฐานะผู้บอกเล่าความรู้ทั้งหมดแก่ผู้เรียนมาเป็นบทบาทในการสนับสนุนเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้มากที่สุด ดีที่สุด ได้ผลที่สุด ตามศักยภาพของแต่ละคน ดังตารางเปรียบเทียบบทบาทของครูรุ่นใหม่กับครูรุ่นเก่า ดังนี้

ครูรุ่นใหม่ (Progressive)	ครูรุ่นเก่า (Traditional)
1. สอนผู้เรียนโดยวิธีบูรณาการเนื้อหา	1. สอนแยกเนื้อหาวิชา
2. แสดงบทบาทในฐานะผู้นำประสบการณ์ทางการศึกษา	2. มีบทบาทในฐานะตัวแทนเนื้อหาวิชา
3. กระตือรือร้นในบทบาท ความรู้สึกของผู้เรียน	3. ละเลย เฉยเมยต่อบทบาทของผู้เรียน
4. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนตามหลักสูตร	4. นักเรียนไม่มีส่วนร่วมแม้แต่จะออกความเห็นในหลักสูตร
5. ใช้เทคนิคการค้นพบของผู้เรียนเป็นกิจกรรมหลัก	5. ใช้เทคนิคการสอนโดยการท่องจำเป็นหลัก
6. มีการเสริมแรงหรือให้รางวัลมากกว่าการลงโทษ มีการใช้แรงจูงใจภายใน	6. มุ่งเน้นการให้รางวัลภายนอกเช่น ระดับผลการเรียน แรงจูงใจภายนอก
7. ไม่เคร่งครัดกับมาตรฐานทางวิชาการมากเกินไป	7. เคร่งครัดกับมาตรฐานทางวิชาการมาก
8. มีการทดสอบน้อย	8. มีการทดสอบสม่ำเสมอเป็นระยะ ๆ
9. มุ่งเน้นการทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือ	9. มุ่งเน้นการแข่งขัน
10. สอนโดยไม่ยึดติดอยู่กับห้องเรียน	10. สอนในขอบเขตของห้องเรียน
11. มุ่งสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ให้กับผู้เรียน	11. เน้นย้ำประสบการณ์ใหม่เพียงเล็กน้อย
12. มุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการและทักษะด้านจิตพิสัยเท่าเทียมกัน	12. มุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการเป็นสำคัญ ละเลยความรู้สึก หรือทักษะด้านจิตพิสัย
13. มุ่งเน้นการประเมินกระบวนการเป็นสำคัญ	13. ประเมินด้านกระบวนการเพียงเล็กน้อย

จะเห็นว่าการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นไม่ได้หมายความว่า ครูลดบทบาทหรือมีความสำคัญน้อยลง ในทางตรงกันข้ามครูก็มีบทบาทและความสำคัญมากยิ่งขึ้น ในฐานะผู้ที่ทำให้การศึกษามีพลัง ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยะประเทศ ดังนี้ ครูไทยสายพันธุ์ใหม่ในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ใหม่ โดยการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการสอนที่ครูเป็นผู้สอน (Teacher) มาเป็นผู้จัดการ (Manager) หรือผู้อำนวยความสะดวก (Facilitation) ให้แก่ผู้เรียน โดยใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลางจนกระทั่งพัฒนาเป็นครูมืออาชีพที่เชี่ยวชาญ (Expert) ทั้งนี้เพื่อรองรับกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มีผลบังคับและผลักดันให้อาชีพครูก้าวสู่การเป็นวิชาชีพชั้นสูง

หน่วยศึกษานิเทศ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี (2545: 143) ระบุว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการครูผู้สอนจะต้องเตรียมการสอน โดยจะต้องตัดสินใจว่าจะสอนบูรณาการรูปแบบใด จะบูรณาการแบบสอดแทรกวิชาต่าง ๆ ด้วยตนเอง หรือจะบูรณาการกับคนอื่น ๆ ซึ่งจะต้องมีการร่วมกันวางแผน กำหนดว่าจะใช้วิชาใดเป็นแกนและจะนำสาระเนื้อหาเรื่องใดของวิชาใดบ้างที่จะมาบูรณาการกับวิชาแกนใดบ้าง ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีผู้เสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้ไว้หลายรูปแบบที่แตกต่างกัน แต่โดยสรุปแล้วมีขั้นตอนที่สอดคล้อง เรียงตามลำดับกันโดยสรุปได้ดังนี้

1. กำหนดหัวเรื่อง (Theme) ที่จะสอนหรือเป็นแกนในการบูรณาการหัวเรื่อง อาจได้จากเนื้อหาในหลักสูตรหรือเป็นเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเป็นปัญหาของท้องถิ่น
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการศึกษาจุดประสงค์ของวิชาหลักและวิชารองที่จะนำมาบูรณาการแล้วกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของการสอนสำหรับหัวข้อนั้น ๆ
3. กำหนดประเด็นการเรียนรู้ เป็นการกำหนดเนื้อหาหรือหัวข้อเรื่องย่อย ๆ สำหรับการเรียนรู้ การสอนให้สนองจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้
4. พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนโดยการวางแผนการสอนกิจกรรมการเรียนการสอนควรเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติภาคสนาม เรียนรู้ร่วมกันจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
5. ปฏิบัติการสอนตามกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้วางแผนไว้ สังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ผลสำเร็จของการสอนตามจุดประสงค์ จัดบันทึกจุดเด่นจุดด้อยของการสอน และนำมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งขึ้น
6. ประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากกระบวนการเรียนรู้และการนำเสนอความรู้ของผู้เรียน

รูปแบบและเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีชื่อย่อภาษาไทยว่า **รู้พอเพียง** และชื่อย่อภาษาอังกฤษว่า **LS. Model** อ่านว่า **รูปแบบแอลเอสหรือ แอลเอสโมเดล**และชื่อย่อของกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ **PK. Model**อ่านว่า **รูปแบบพีเค หรือ พีเคโมเดล** ดังนี้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
(Learning Management Model Based on the Sufficiency Economy Philosophy)

1. ปรัชญา(Philosophy)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ทฤษฎี(Theory)

2.1 ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2.2 จิตวิทยาการเรียนรู้

2.3 จิตวิทยาพัฒนาการ

2.4 จิตวิทยาแนะแนวและการให้คำปรึกษา

3. หลักการ(Principles)

3.1 ผู้เรียนต้องได้รับการเรียนรู้อย่างพอเพียงจนเกิดภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง

3.2 ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนมากกว่าเนื้อหา

3.3 สามารถประยุกต์สิ่งที่เรียนไปใช้ในการเรียนอื่น และชีวิตประจำวันได้

3.4 มีการเสริมแรงตลอดการเรียนรู้

3.5 ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. เป้าหมาย(Aims)

4.1 การเรียนรู้ วิธีการเรียน

4.2 การลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้ด้วยตนเอง

5. วัตถุประสงค์(Objective)

5.1 ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนใน 3 ข้อ 2 เงื่อนไข คือ

วิธีการเรียน

1.1 ต้องรู้อะไรบ้าง : กำหนดสิ่งที่ต้องรู้

1.2 ต้องรู้แค่ไหน : มีเหตุผลที่จะรู้

1.3 ต้องรู้จากที่ใด : แหล่งความรู้

เงื่อนไข

1. คุณธรรม

2. การเปลี่ยนแปลง

5.2 ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้

5.3 ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อการแสวงหาความรู้

5.4 ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

5.5 ผู้เรียนมีทักษะการทำงานและการแก้ปัญหา

5.6 ผู้เรียนมีทักษะการอภิปราย และวิพากษ์

5.7 ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสาร และการนำเสนองาน

5.8 ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น และในชีวิตประจำวัน

5.9 ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

5.10 การประเมินผลเป็นไปเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

5.11 ผู้เรียนมีภูมิคุ้มกันต่อการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงของโลก

6. กระบวนการจัดการเรียนรู้(Learning Management Process)

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. เนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)

3. จินตนาการสานผลการเรียนรู้(Imagination of Learning Results)

4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)

4.1 ต้องเรียนรู้อะไร(What to Learn)

4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน(How much to Learn)

4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร(How to Learn)

4.4 สิ่งการเรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใสใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ขั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้(Learn how to Learn)

1.1ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในขั้นเตรียม

1.2 แบ่งกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอชิ้นงานของตนเองในกลุ่ม จากนั้นผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับมาปรับ/เพิ่มเติมความรู้ที่มีอยู่เดิม และจัดทำชิ้นงานใหม่

1.3 คละกลุ่มเพื่อแบ่งปันความรู้โดยผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอชิ้นงานของตนเองในกลุ่ม จากนั้นผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับมาปรับ/เพิ่มเติมความรู้ที่มีอยู่เดิม

1.4ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

1.5ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน

1.6 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การอภิปรายและวิพากษ์ชิ้นงาน

1.7ผู้เรียนปรับปรุงชิ้นงานเพื่อส่งผู้สอน

1.8 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

1.9 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

เงื่อนไข

1. การเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสืบค้น

2. การเรียนรู้โดยใช้คำถาม

3.การเรียนรู้โดยใช้สื่อ อุปกรณ์(Media Equipment)

7. การวัดและการประเมินผล(Measurement and Assessment)

การประเมินตามสภาพจริงเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้

8. การจัดการความรู้ ถอดบทเรียนและแนวปฏิบัติที่ดี(Knowledge Management Removing Lessons and Best Practices)

8.1 ผู้สอนและผู้เรียนกำหนดขั้นตอนและกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนในการจัดการความรู้

8.2 ผู้สอนและผู้เรียนจัดการความรู้ ถอดบทเรียนและแนวปฏิบัติที่ดี

เทคนิคที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีหลากหลายตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ในที่นี้นำเสนอพอสังเขป ดังนี้

1. แผนที่ความคิด (Mind Mapping)

แผนที่ความคิดเป็นเทคนิคการระดมสมองรูปแบบหนึ่งที่เป็นการจัดกลุ่มความคิดรวบยอดเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของความคิด ระหว่างความคิดหลักและความคิดรองลงไป ซึ่งจะช่วยในการวิเคราะห์สาระในการเรียนรู้ การค้นหาประเด็นความรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมและเข้าใจว่าประเด็นที่จะนำมาจัดการเรียนรู้อยู่ตรงตำแหน่งใดของของหน่วยการเรียนรู้ แผนที่ความคิดมีหลากหลายรูปแบบ ดังนี้ (สวีย์ และอรัญ มุลคำ, 2543: 45)

1.1 ผังใยแมงมุม เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพของความคิดหรือสร้างเค้าโครงของความคิด

1.2 แผนภูมิกิ่งไม้ เป็นการวิเคราะห์โดยการเขียนความคิดรวบยอดหรือประเด็นหลักไว้ข้างบนหรือตรงกลางแล้วลากเส้นให้เชื่อมโยงกับความคิดรวบยอดอื่น ๆ ที่สำคัญรองลงไปตามลำดับ

1.3 ผังวงจร เป็นการเขียนแผนผังเพื่อหาความสัมพันธ์ในลักษณะของความสัมพันธ์เป็นขั้นตอนเรียงลำดับเป็นวงกลม

1.4 แผนภูมิกังปลา เป็นการวิเคราะห์ประเด็นหลักหรือเรื่องหลักนี้ว่ามีสาเหตุหรือมีผลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันอย่างไรบ้าง จะเริ่มตั้งแต่ประเด็นหลัก ประเด็นรองและประเด็นย่อย ๆ เปรียบเสมือนกังปลาที่แยกจากกลางตัวปลาลงไปเป็นก้างเล็ก ๆ

1.5 แผนผังรูปร่างกลมทับเหลี่ยม เป็นการวิเคราะห์เรื่องหรือประเด็นที่มีลักษณะเหมือนกันและแตกต่างกัน สามารถใช้วงกลม 2-5 วงมาซ้อนกัน

2. เทคนิคการสอนโดยการลงมือปฏิบัติ (Practice)

ความหมาย เป็นเทคนิคการสอนที่ให้ประสบการณ์ตรงกับผู้เรียน โดยการให้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นการสอนที่มุ่งให้เกิดการผสมผสานระหว่างทฤษฎีและ ทัศนปฏิบัติ

ความมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกฝนหรือปฏิบัติจริง

ลักษณะสำคัญ การลงมือปฏิบัติมักดำเนินการภายหลังการสาธิต การทดลองหรือการบรรยาย เป็นการฝึกฝนความรู้ความเข้าใจจากทฤษฎีที่เรียนมาโดยเน้นการฝึกทักษะขั้นตอนการสอน

1. ขั้นเตรียม ผู้สอนกำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกปฏิบัติ รายละเอียดของขั้นตอนการทำงาน เตรียมสื่อต่าง ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือใบงานหรือคู่มือการปฏิบัติงาน

2. ขั้นตอนดำเนินการ ผู้สอนให้ความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติ มอบหมายงานที่ปฏิบัติเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล กำหนดหัวข้อการรายงาน หรือการบันทึกผลการปฏิบัติงานของผู้เรียน

3. ขั้นสรุป ผู้สอนและผู้เรียน ช่วยกันสรุปกิจกรรมการปฏิบัติงาน

4. ขั้นประเมินผล สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน เช่น ความสนใจ ความร่วมมือ ความเป็นระเบียบ การประหยัด การใช้และการเก็บรักษาเครื่องมือ และการตรวจผลงาน เช่น คุณภาพของงาน ความริเริ่ม ความประณีตสวยงาม

3. เทคนิคการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation)

ความหมาย เป็นเทคนิคการสอนที่จำลองสถานการณ์จริงมาไว้ใน ชั้นเรียน โดยพยายามทำให้เหมือนจริงที่สุด มีการกำหนดกติกาหรือเงื่อนไข แล้วแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มให้ เข้าไปเล่นในสถานการณ์จำลองนั้น ๆ ด้วยกิจกรรมนี้ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการเผชิญกับปัญหา จะต้องมีการตัดสินใจ และใช้ไหวพริบ

ความมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับสถานการณ์จนเกิดความเข้าใจ

ลักษณะสำคัญ สถานการณ์ที่จำลองขึ้นต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริง ผู้เรียนได้เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับสถานการณ์ ทำการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการตัดสินใจจะส่งผลถึงผู้เรียนในลักษณะเดียวกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

ขั้นตอนการสอน

1. ขั้นเตรียม ผู้สอนจัดเตรียมสถานการณ์โดยกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนแล้วเลือกรูปแบบและขั้นตอนที่เหมาะสม เขียนเนื้อหารายละเอียดและอุปกรณ์ที่ต้องใช้
2. ขั้นดำเนินการ ผู้สอนอธิบายบทบาทหรือกติกา วิธีการเล่น วิธีการให้คะแนนและทำการแบ่งกลุ่มผู้เรียน ผู้เรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนด โดยมีผู้สอนให้คำแนะนำและดูแลการเล่น ผู้สอนทำการสังเกต จดบันทึก และให้คะแนนผู้เรียนเป็นรายบุคคล
3. ขั้นสรุป ผู้สอนจะช่วยสรุปด้วยการวิเคราะห์กระบวนการ เปรียบเทียบบทเรียนจากสถานการณ์จำลองกับโลกแห่งความเป็นจริง หรือเชื่อมโยงกิจกรรมที่ปฏิบัติไปแล้วกับเนื้อหาวิชาที่เรียน

4. เทคนิคการสอนแบบสาธิต (Demonstration Method)

ความหมาย เป็นเทคนิคการสอนที่ครูมีหน้าที่ในการวางแผนการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการแสดงหรือการกระทำให้ดูเป็นตัวอย่าง นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต การฟัง การกระทำ หรือการแสดง และอาจเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมบ้าง

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนมีความสนใจในบทเรียนยิ่งขึ้น
2. เพื่อช่วยในการอธิบายเนื้อหาที่ยาก ซึ่งต้องใช้เวลามาก ให้เข้าใจง่ายขึ้น และประหยัดเวลา บางเนื้อหาอาจจะอธิบายให้นักเรียนเข้าใจได้ยาก การสาธิตจะให้นักเรียนได้เห็นขั้นตอนและเกิดความเข้าใจง่าย
3. เพื่อพัฒนาการฟัง การสังเกตและการสรุปทำความเข้าใจในการสอน โดยใช้วิธี สาธิต นักเรียนจะฟังคำอธิบายควบคู่ไปด้วย และต้องสังเกตขั้นตอนต่าง ๆ ตลอดจนผลที่ได้จากการสาธิต แล้วจึงสรุปผลของการสาธิต
4. เพื่อแสดงวิธีการหรือกลวิธีในการปฏิบัติงาน ซึ่งไม่สามารถอธิบายได้ด้วย คำพูด เช่น การทำกิจกรรมในวิชา คหกรรม ศิลป ฯลฯ
5. เพื่อสรุปประเมินผลความเข้าใจในบทเรียน
6. เพื่อใช้ทบทวนผลความเข้าใจในบทเรียน

ขั้นตอนในการสอน

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการสาธิตให้ชัดเจน และต้องสาธิตให้เหมาะสมกับ เนื้อเรื่อง
2. เตรียมอุปกรณ์ในการสาธิตให้พร้อม และตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์

3. เตรียมกระบวนการสาธิต เช่น กำหนดเวลาและขั้นตอน จะเริ่มต้นดำเนินการและจบลงอย่างไร ผู้สาธิตต้องเข้าใจในขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้อย่างละเอียดแจ่มแจ้ง

4. ทดลองสาธิตก่อนสอน ควรทดลองสาธิตเพื่อตรวจสอบความพร้อมตลอดจน ผลที่จะเกิดขึ้น เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดในเวลาสอน

5. ต้องจัดทำคู่มือคำแนะนำหรือข้อสังเกตในการสาธิต เพื่อที่นักเรียนจะใช้ ประกอบในขณะที่มีการสาธิต

6. เมื่อสาธิตเสร็จสิ้นแล้ว นักเรียนควรได้ทำการสาธิตซ้ำอีก เพื่อเน้นให้เกิด ความเข้าใจดีขึ้น

7. จัดเตรียมกิจกรรมหลังจากการสาธิตเพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของการสาธิต

8. ประเมินผลการสาธิต โดยพิจารณาจากพฤติกรรมของนักเรียนและผลของการ เรียนรู้ การประเมินผลควรมีกิจกรรมหรือเครื่องมือ เช่น การทดสอบ การให้แสดงความคิดเห็น หรือการอภิปรายประกอบ เป็นต้น

5. เทคนิคการสอนแบบโครงการ (Project Method)

ความหมาย เป็นเทคนิคการสอนที่ให้นักเรียนเป็นหมู่หรือรายบุคคลได้ วางโครงการและดำเนินงานให้สำเร็จตามโครงการนั้น เป็นการสอนที่สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริง ทำงานด้วยการตั้งปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหาด้วยการลงมือทำจริง เช่น โครงการ รักษาความสะอาดของห้องเรียน

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกที่จะรับผิดชอบในการทำงานต่าง ๆ
2. เพื่อให้นักเรียนฝึกแก้ปัญหาด้วยการใช้ความคิด
3. เพื่อฝึกดำเนินงานตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ขั้นตอนในการสอน

1. ขั้นกำหนดความมุ่งหมาย เป็นขั้นกำหนดความหมายและลักษณะโครงการโดยตัวนักเรียน ครูจะเป็นผู้ชี้แนะให้นักเรียนตั้งความมุ่งหมายของการเรียนว่าเราจะเรียนเพื่ออะไร

2. ขั้นวางแผนหรือวางโครงการ เป็นขั้นที่มีคุณค่าต่อนักเรียนเป็นอย่างมาก คือ นักเรียนจะร่วมกันวางแผนว่าทำอย่างไรจึงจะบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย จะใช้วิธีการใดในการทำ กิจกรรม แล้วจึงทำกิจกรรมที่เหมาะสม

3. ขั้นดำเนินการ เป็นขั้นลงมือกระทำกิจกรรมหรือลงมือแก้ปัญหา นักเรียนเริ่ม งานตามแผน โดยทำกิจกรรมตามที่ตกลงใจแล้ว ครูคอยส่งเสริมให้นักเรียนได้กระทำตามความมุ่ง หมายที่กำหนดไว้ ให้นักเรียนคิดและตัดสินใจด้วยตนเองให้มากที่สุดและควรชี้แนะให้นักเรียน รู้จักวัดผลการทำงานเป็นระยะ ๆ เพื่อการทำกิจกรรมจะได้ลุล่วงไปด้วยดี

4. ขั้นประเมินผล หรืออาจเรียกว่า ขั้นสอบสวนพิจารณานักเรียน ทำการประเมินผลว่า กิจกรรม หรือโครงการที่ทำนั้นบรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ หรือไม่มี ข้อบกพร่องอย่างไรและควรแก้ไขให้ดีขึ้นอย่างไร

6. เทคนิคการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง

ความหมาย เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนการเผชิญและ แก้ปัญหาโดยไม่ต้องรอให้เกิด ปัญหาจริง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และเรียนรู้ ความคิดของผู้อื่น ช่วยให้ผู้เรียนมี มุมมองที่กว้างขึ้น

ขั้นตอนสำคัญของการสอน

1. ผู้สอน / ผู้เรียนนำเสนอกรณีตัวอย่าง
2. ผู้เรียนศึกษากรณีตัวอย่าง
3. ผู้เรียนอภิปรายประเด็นคำถามเพื่อหาคำตอบ
4. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายคำตอบ
5. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับปัญหา วิธีแก้ปัญหของผู้เรียน และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ

เทคนิคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการใช้วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างให้มีประสิทธิภาพ

การเตรียมการ

ก่อนการสอน ผู้สอนต้องเตรียมกรณีตัวอย่างให้พร้อม ต้องมีสาระซึ่งจะช่วยทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง กรณีที่นำมาใช้ส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องที่มีสถานการณ์ปัญหาขัดแย้ง ซึ่งจะช่วยกระตุ้นความคิดของผู้เรียน หากไม่มีสถานการณ์ที่เป็นปัญหาขัดแย้ง ผู้สอนอาจใช้วิธีการตั้งประเด็นคำถามที่ท้าทายให้ผู้เรียนคิดก็ได้ ผู้สอนอาจนำเรื่องจริงมาเขียนเป็นกรณีตัวอย่าง หรืออาจใช้เรื่องจากหนังสือพิมพ์ ข่าว และเหตุการณ์ รวมทั้งจากสื่อต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ เป็นได้กรณีที่ต้องการแล้ว ผู้สอนจะต้องเตรียมประเด็นคำถามสำหรับการอภิปรายเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่ต้องการ

การนำเสนอกรณีตัวอย่าง

ผู้สอนอาจเป็นผู้นำเสนอกรณีตัวอย่าง หรืออาจใช้เรื่องจริงจากผู้เรียนเป็นกรณี ตัวอย่างก็ได้ วิธีการนำเสนอทำได้หลายวิธี เช่น การพิมพ์เป็นข้ออมมาให้ผู้เรียนอ่าน การเล่ากรณี ตัวอย่างให้ฟัง หรือนำเสนอโดยใช้สื่อ เล่น สไลด์ วิดีทัศน์ ภาพยนตร์ หรืออาจให้ผู้เรียนแสดงเป็นละครหรือบทบาทสมมติก็ได้

การศึกษากรณีตัวอย่างและการอภิปราย

ผู้สอนควรแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยและให้เวลาอย่างเพียงพอในการศึกษากรณี ตัวอย่าง และคิดหาคำตอบ แล้วจึงร่วมกันอภิปรายเป็นกลุ่มและนำเสนอผลการอภิปรายระหว่างกลุ่ม เป็นการแลกเปลี่ยนกัน ผู้สอนพึงตระหนักว่าการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง มิได้มุ่งหาคำตอบใด คำตอบหนึ่ง ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดอย่างชัดเจนแน่นอน แต่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นคำตอบและ เหตุผลที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดที่กว้างขึ้น มองปัญหาในแง่มุมที่หลากหลายขึ้น อันจะช่วยให้การตัดสินใจมีความรอบคอบ ด้วยเหตุนี้ การอภิปรายจึงควรมุ่งความสนใจไปที่ ' เหตุผลหรือที่มาของความคิดที่ผู้เรียนใช้ในการแก้ปัญหาเป็นสำคัญ

สรุป การบูรณาการที่ใช้ในการวิจัย เป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการผสมผสานวัฒนธรรม ท้องถิ่นเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการใช้แผนที่ความคิด เทคนิคการสอนโดยการลงมือปฏิบัติ เทคนิคการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เทคนิคการสอนแบบสาธิต เทคนิคการสอนแบบโครงการ เทคนิคการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง

การประเมินความสามารถ

การประเมินความสามารถ หรือการประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) มีผู้ให้ความหมายและคำจำกัดความไว้อย่างหลากหลายท่านกล่าวโดยสรุปดังนี้

นาตยา ปิรันธนานนท์ (2545: 213-214) การประเมินความสามารถ เป็นการประเมินในสถานการณ์ที่ผู้เรียนต้องสร้างและค้นหาคำตอบเอง ซึ่งเป็นคำตอบที่สะท้อนให้เห็นว่า ผู้เรียนสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ได้

ทิวต์ธ มณีโชติ (ม.ป.ป.) การประเมินการปฏิบัติเป็นการประเมินผลที่ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถวัดและประเมินผลได้ สามารถวัดผู้เรียนได้ตามความสามารถตรงตามที่เป็นจริง โดยเฉพาะการวัดและประเมินผลทักษะ (Psychomotor Domain) โดยผู้สอนสามารถมอบหมายงานหรือกิจกรรม (Tasks) ให้นักเรียนปฏิบัติ และให้มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric)

ศิริทิพย์ ภู่อาลี (2542) การประเมินการปฏิบัติเป็นวิธีการประเมินที่ผู้สอนมอบหมายชิ้นงานหรือกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้ปฏิบัติเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด ซึ่งการประเมินการปฏิบัติผู้สอนต้องเตรียมการในสิ่งสำคัญ 2 ประการคือ ภาระงาน ชิ้นงานหรือกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ(Tasks) และเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric)

วทีนา จันทน์วล (2546) การประเมินจากการปฏิบัติเป็นวิธีการประเมินที่ผู้สอนมอบหมายงานหรือกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อดูว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด เป็นการทดสอบความสามารถในการทำงานของผู้เรียนภายใต้สถานการณ์และเงื่อนไขที่สอดคล้องกับสภาพจริงมากที่สุด สามารถวัดผู้เรียนได้ทั้งกระบวนการทำงานและผลงานที่ได้จากกระบวนการ อาจกำหนดสภาพธรรมชาติ หรือสถานการณ์เฉพาะขึ้น เพื่อเป็นการวัดความสามารถเฉพาะ วัดทักษะต่าง ๆ ที่แบบทดสอบข้อเขียนไม่สามารถวัดได้ วิธีการประเมินทักษะเหล่านี้ของนักเรียนครูผู้สอนต้องใช้การสังเกตการปฏิบัติของผู้เรียน นั่นคือการวัดผลภาคปฏิบัตินั่นเอง

กล่าวโดยสรุป การประเมินความสามารถหรือการประเมินการปฏิบัติ (PerformanceAssessment) เป็นการประเมินที่ผู้สอนต้องใช้ทักษะการสังเกตผู้เรียนในหลายมิติ จากกระบวนการทำงาน และชิ้นงาน/ ผลงานที่ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความสามารถและการปฏิบัติ ซึ่งผู้สอนต้องเตรียมการที่จะประเมินความสามารถผู้เรียน 2 ประการ คือ 1. เตรียม ภาระงาน/ชิ้นงาน กิจกรรม (Tasks) ให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถ และ 2. เกณฑ์การประเมินชิ้นงาน หรือเกณฑ์การประเมินกิจกรรม (Rubric)

ลักษณะของงานที่ให้นักเรียนปฏิบัติ ควรมีลักษณะดังนี้ (ทิวต์ธ มณีโชติ, 2549)

1. บูรณาการระหว่างเนื้อหาสาระของการเรียนกับทักษะที่สำคัญ (essential skill)
2. เป็นงานที่มีอยู่จริง (authentic)
3. สามารถประเมินผลการเรียนรู้ได้หลายด้าน (to assess multiple learning targets)
4. สามารถช่วยให้นักเรียนทำชิ้นงานได้สำเร็จ (can help students succeed)
5. เป็นงานที่มีความยืดหยุ่น (feasible)
6. สามารถทำได้หลายวิธี (multiple solutions)
7. มีความชัดเจน (clear)
8. เป็นงานที่ท้าทายให้นักเรียนทำ (be challenging and stimulating to students)
9. มีเกณฑ์การให้คะแนน (scoring criteria) ที่ชัดเจน
10. ระบุเงื่อนไขความสำเร็จของงานอย่างชัดเจน (Constraints for completing the task)

นอกจากนี้กรมวิชาการ (2544: 67-68 อ้างถึง ทิวต์ธ มณีโชติ, ม.ป.ป.) ได้เสนอชนิดของงาน (Performance task) หรือกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจำแนกเป็น 12 ประเภทดังนี้

1. งานที่ให้เปรียบเทียบกัน (Comparison task)

เป็นงานที่ให้นักเรียนเปรียบเทียบสถานที่ คน หรือ สิ่งของตั้งแต่ 2 สิ่งหรือมากกว่า เช่น เปรียบเทียบความแตกต่างของการใช้ปุ๋ยหมักและปุ๋ยเคมี เปรียบเทียบตัวเอกของเรื่อง 2 เรื่อง ที่นักเรียนได้อ่าน เป็นต้น

2. งานที่ให้จำแนก (Classification task)

เป็นงานที่ให้นักเรียนจำแนก หรือจัดประเภท คน สถานที่ หรือสิ่งของ เช่น ให้นักเรียน จัดกลุ่มของสัตว์ตามถิ่นที่อยู่ จัดกลุ่มของพืชใบเลี้ยงเดี่ยว เป็นต้น

3. งานการจัดวางตำแหน่ง (Position support task)

เป็นงานที่ให้นักเรียนจัดวางตำแหน่งของบุคคล หรือการออกคำสั่ง แล้วให้เหตุผลเพื่อปกป้อง ตำแหน่งนั้น เช่น ให้นักเรียนจัดวางตำแหน่งของเพื่อนตามลำดับความรับผิดชอบ (พร้อมเหตุผล ประกอบความเหมาะสมของคนในตำแหน่งนั้นๆ) จัดเรียงลำดับของหัวหน้าพรรคการเมืองที่จะได้เป็น นายกรัฐมนตรี (พร้อมเหตุผลประกอบ)

4. งานการนำไปใช้ (Application task)

เป็นงานที่ให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ เช่น ให้นักเรียนเขียนเรื่องสั้นโดยให้นักเรียนอ่านเรื่องสั้นหลายๆ เรื่อง ให้หาประเด็นที่เป็นตัวร่วมของเรื่องสั้น แล้วนำความรู้ไปใช้เขียน เรื่องสั้นด้วยตนเอง เป็นต้น

5. งานจากการวิเคราะห์ (Analyzing perspective task)

เป็นงานที่ให้นักเรียนวิเคราะห์มุมมองที่ต่างกัน 2-3 มุมมอง แล้วให้นักเรียนเลือกมุมมองเพื่อ แสดงความคิดเห็น สนับสนุน เช่น ให้นักเรียนวิเคราะห์มุมมองของการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม กับสาเหตุของการทำลายป่าของเมืองไทย เป็นต้น

6. งานการตัดสินใจ (Decision making task)

เป็นงานที่นักเรียนต้องบอกองค์ประกอบ หรือปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการตัดสินใจ เช่น ให้นักเรียนบอกถึงปัจจัยที่ทำให้นักเรียนเลือกการทดสอบความหวานของลำไยโดยใช้หลักการออสโมซิส เป็นต้น

7. งานมุมมองทางด้านประวัติศาสตร์ (Historical perspective task)

เป็นงานที่ให้นักเรียนพิจารณาทฤษฎีอื่น ๆ นำมาตอบคำถามพื้นฐานด้านประวัติศาสตร์ เช่น ให้นักเรียนพิจารณาถึงทฤษฎีที่จะอธิบายว่าทำไม และอย่างไรที่ไดโนเสาร์สูญพันธุ์ เป็นต้น

8. งานพยากรณ์ (Predictive task)

เป็นงานที่ให้นักเรียนพยากรณ์ว่าอะไรเกิดขึ้นในอนาคต เช่น ให้นักเรียนทายว่าถ้าโยน เหรียญ 10 ครั้ง จะออกหัวหรือก้อยมากกว่ากัน เป็นต้น

9. งานแก้ปัญหา (Problem solving task)

เป็นงานที่ให้นักเรียนหาวิธีการแก้ปัญหา เช่น ให้นักเรียนออกแบบผังวงจรไฟฟ้า ในห้องทำงาน ซึ่งมีหลอดไฟ 3 หลอด พัดลมติดเพดาน 1 ตัว เป็นต้น

10. งานทดลอง (Experimental task)

เป็นงานที่ให้นักเรียนทดลองเพื่อทดสอบสมมติฐาน เช่น ให้นักเรียนทดลองเพื่อพิสูจน์ว่าพืช จะเติบโตได้ดีในที่มีด หรือที่มีแสงแดด เป็นต้น

11. งานคิดค้น (Invention task)

เป็นงานที่ให้นักเรียนสร้างสิ่งใหม่ขึ้น เช่น ให้นักเรียนสร้างครีมกันแดดจากสมุนไพรสร้างเครื่องบินเล็กจากวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นและมีราคาถูก เป็นต้น

12. งานค้นหาข้อบกพร่อง (Error identification task) เป็นงานที่ให้นักเรียนระบุข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาด เช่น ให้ตำรวจเล่าการปฏิบัติงานของเขาให้นักเรียนฟัง และให้นักเรียนได้ดูการปฏิบัติงานของตำรวจจากโทรทัศน์ แล้วให้หาว่ามีสิ่งใดบ้างที่ตำรวจปฏิบัติในโทรทัศน์ที่ไม่เหมือนกับสิ่งที่ตำรวจปฏิบัติจริงๆ (ที่เล่ามา) เป็นต้น

การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric)

เกณฑ์การให้คะแนนชิ้นงาน/ผลงาน กิจกรรม เป็นการกำหนดไว้โดยครูผู้สอน ในการประเมินความสามารถ หรือประเมินการปฏิบัติ โดยต้องกำหนดรายละเอียดของการให้คะแนนอย่างชัดเจน ซึ่งรูปแบบเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ (สสวท., 2546) คือ

1. เกณฑ์การให้คะแนนแบบผลรวม (Holistic Rubric) เป็นการกำหนดคุณภาพในองค์รวมหรือภาพรวมของงานทั้งหมด ตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนนแบบผลรวม (Holistic Rubric) ของการทำแบบฝึกหัด ควรมีรายการที่ต้องพิจารณาใน 4 ประเด็น คือ ความครบถ้วนของการทำแบบฝึกหัด ความถูกต้อง ความเหมาะสมของลำดับขั้นตอนของการทำแบบฝึกหัด ความตรงต่อเวลา

2. เกณฑ์การให้คะแนนแบบวิเคราะห์ (Analytical Rubric) เป็นการให้คะแนนบนพื้นฐานของการวิเคราะห์งานออกเป็นองค์ประกอบย่อยและกำหนดคะแนนในแต่ละองค์ประกอบย่อย ซึ่งการให้คะแนนลักษณะนี้จะทำให้เห็นจุดเด่นและจุดด้อยของนักเรียนในแต่ละองค์ประกอบ ตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนนแบบวิเคราะห์ (Analytical Rubric) ของการทำแบบฝึกหัด ในกรณีที่ผู้สอนต้องการประเมินผู้เรียนในการทำแบบฝึกหัดอย่างละเอียด สามารถกำหนดรายการประเมินเป็น 4 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบแบ่งระดับคุณภาพเป็น 3 ระดับ คือ 3(ดี), 2(พอใช้) และ 1(ต้องปรับปรุง)

กระบวนการจัดทำแนวการสอนแบบบูรณาการ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี (2545: 144-147) ระบุว่า ในการจัดทำแนวการสอนแบบบูรณาการ มีขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตรวิชาหลักและวิชาที่จะนำมาบูรณาการ

การวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรในแต่ละเรื่องของกลุ่มประสบการณ์ 3 ส่วน คือ

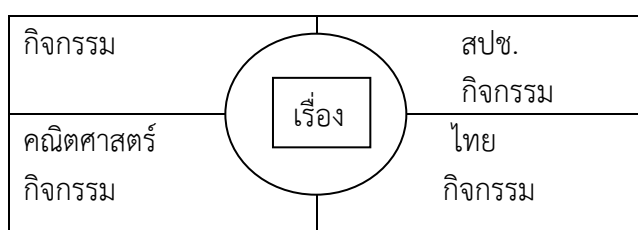
ส่วนที่ 1 กิจกรรม/กระบวนการ เป็นแนวทางที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด เช่น สังเกต รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ทดลอง อภิปราย สรุป รายงาน ฯลฯ

ส่วนที่ 2 เนื้อหาสาระ เป็นรายละเอียดที่กำหนดไว้ให้ผู้สอนทราบเนื้อหาหลักที่หลักสูตรกำหนด เพื่อเพิ่มเติมหรือปรับขยายให้เหมาะสมแต่ละชั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และคุณลักษณะที่กำหนดในจุดประสงค์การเรียนรู้

ส่วนที่ 3 จุดประสงค์ เป็นสิ่งที่คาดหวังหรือคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน จะเขียนไว้ตอนท้ายของคำอธิบายรายวิชา หรือแต่ละเรื่องของกลุ่มประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สอนยึดเป็นหลักในการพัฒนาผู้เรียน กำหนดไว้ให้ครอบคลุมพฤติกรรม 4 ด้าน คือ

1. ด้านพุทธิพิสัย มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา/กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ

2. ด้านทักษะพิสัย มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติได้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้อง
3. ด้านจิตพิสัย มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
4. ด้านกระบวนการหรือการจัดการ มุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมและเป็นสุข มุ่งแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เสมอ
2. กำหนดเรื่องที่จะสอน (Theme) การกำหนดหัวเรื่อง ควรกำหนดให้จูงใจเรื่องดูเร้าใจน่าตื่นเต้น
3. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยศึกษาจุดประสงค์ของวิชาหลักและวิชาที่นำมาเสนอ
บูรณาการ นำมากำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของหัวเรื่องที่จะสอนในข้อ 2
4. จัดทำผังวิเคราะห์สาระการเรียนรู้
5. จัดทำแผนวิเคราะห์ประเด็นการเรียนรู้
6. พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน
 - 6.1 จัดทำผังวางแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการ
 - 6.2 กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอน

ภาพ 2.1 ผังการวางแผนบูรณาการ
ที่มา: สปจ.อุบลราชธานี. (2545: 145)

กิจกรรมขั้นนี้เป็นการวางแผนขั้นตอนการจัดกิจกรรม ตั้งแต่เริ่มสอนจนกระทั่งสิ้นสุดการสอน เป็นการวางแผนให้มองเห็นพฤติกรรมจริง ๆ ในห้องเรียน ซึ่งกิจกรรมใช้หลักการของ CIPP Model คือ

1. เป็นกิจกรรมที่ให้โอกาสผู้เรียนมีโอกาสสร้างองค์ความรู้ (Construct)
2. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสังคม บุคคล สิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
3. ผู้เรียนทำกิจกรรมในลักษณะที่ทำให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย (Physical Participation)
4. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้กระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา ฯลฯ
5. ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ประยุกต์ใช้ลักษณะใดลักษณะหนึ่ง (Application) เพื่อเป็นการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ อันเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน
7. จัดทำแนวการสอน

เป็นการวางแผนการสอนอย่างกว้าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครู ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยทั่วไปแนวการสอนประกอบด้วย หัวข้อต่อไปนี้

7.1 สารสำคัญ

7.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

7.3 เนื้อหา

7.4 กิจกรรมการเรียนรู้

7.5 สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้

7.6 แนวการวัดและการประเมินผล

7.7 ภาคผนวก (ใบความรู้ ใบงาน เครื่องมือวัดและประเมินผล)

กล่าวโดยสรุป การบูรณาการ ในที่นี้เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาที่สัมพันธ์ อิงอาศัยซึ่งกันและกันเข้ามามีส่วนทำหน้าที่ประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่มีความครบถ้วน สมบูรณ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและรู้เรื่องนั้นอย่างลึกซึ้ง

แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

วัฒนธรรมท้องถิ่นใช้คำในภาษาอังกฤษว่า Local Culture มีความหมายตามพระราชบัญญัติ วัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2553 (2553) ให้ความหมายว่า เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่ตั้งถาม มีคุณค่า ซึ่งคนในสังคมประเพณี ปฏิบัติหรือแสดงออกมาซ้ำนาน ใน 5 ด้าน คือ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อ ภาษาและวรรณกรรม ศิลปกรรมและโบราณคดี การละเล่น ดนตรีและการพักผ่อนหย่อนใจ ชีวิตความเป็นอยู่และวิทยาการ ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการคือปัทมา มาริปัญภ (2547: 11) ที่ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมท้องถิ่น หมายถึง รูปแบบของการดำเนินชีวิต หรือวิถีการดำเนินชีวิต ของชุมชนกลุ่มหนึ่งหรือท้องถิ่นหนึ่ง ซึ่งจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับสภาพความเป็นอยู่ของสังคม นั้น ๆ และวิมล จิโรจน์พันธ์, ประชิด สกฤษณ์พัฒน์และอุดม เขยกิจวงศ์ (2548: 8) ที่ให้ความหมายว่า เป็นแบบอย่างการดำเนินชีวิตของกลุ่มชนที่ถือปฏิบัติร่วมกัน สังคม สืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ย่อมเกิดขึ้น คงอยู่และเปลี่ยนแปลงสัมพันธ์กับบริบทของชุมชนและสังคม

ความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น

วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นวิถีชีวิตของคนในแต่ละชุมชน ซึ่งเป็นมรดกสืบทอดต่อกันมาและทุกคน ในท้องถิ่นย่อมมีความภูมิใจในการเป็นเจ้าของร่วมกันทำให้เกิดความรัก ห่วงแหนและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นตัวบ่งชี้วัฒนธรรมของกลุ่มชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งมีความสำคัญกับท้องถิ่นและประเทศชาติ การศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก เพราะเป็นการศึกษาอดีตของตนเอง และทำให้ทราบภูมิหลังของท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้จะทำให้กลุ่มชนในท้องถิ่นรู้สึกภาคภูมิใจ รักและห่วงแหน วัฒนธรรมท้องถิ่นของตน วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นวิถีของคนในแต่ละภูมิภาค เป็นมรดกที่สืบทอดต่อกันมา เป็นเวลาอันยาวนานและถือปฏิบัติสร้างสรรค์ร่วมกันมาในแต่ละท้องถิ่น ผู้คนในท้องถิ่นมีความภูมิใจ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันทำให้เกิดความรัก ความห่วงแหน วัฒนธรรมของตน วัฒนธรรมท้องถิ่นแต่ละสาขาในแต่ละท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น แตกต่างกันไป ย่อมเป็นตัวชี้สำคัญถึงวิถีชีวิตของผู้คนในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งได้สร้างสรรค์ สังคมและสืบทอดกันมา ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านต่าง ๆ ให้กับผู้คนในสังคม (อ้างอิงใน วิมล จิโรจน์พันธ์, ประชิด สกฤษณ์พัฒน์และอุดม เขยกิจวงศ์, 2548: 19) ดังนั้นในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น วัฒนธรรมของท้องถิ่นหนึ่ง ๆ ย่อมมีลักษณะพิเศษ เฉพาะที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมของท้องถิ่นอื่น และคุณลักษณะพิเศษเฉพาะนี้เป็นสิ่งซึ่งจะดำรง

ความเป็นท้องถิ่นนั้น ๆ ไว้ ยิ่งความเจริญก้าวหน้าของโลกมีมากขึ้น ความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นจะต้องมากขึ้น เพราะท้องถิ่นใดก็ตามหากสูญเสียวัฒนธรรมของตน คือการสูญเสียเอกลักษณ์และสภาพวิถีชีวิตของตนไป การรักษาวัฒนธรรมนั้น ถ้าเป็นเพียงรักษาความเป็นอยู่ให้เป็นไปอย่างเดิม ๆ ท้องถิ่นใดที่ละเลยวัฒนธรรมของตนและไม่รู้จักปรับปรุงวัฒนธรรมของตนให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้นท้องถิ่นนั้นก็เสื่อมสลายไปในที่สุด (ธีรศักดิ์ อัครบรร, 2540: 43) หน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษาคือการถ่ายทอดวัฒนธรรม ผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยเฉพาะครู หรือครูบรรณารักษ์ในสถานศึกษาของชุมชน ท้องถิ่นหนึ่ง ๆ จะต้องตระหนักถึงบทบาทดังกล่าวและทำการเลือกสรร วิเคราะห์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่าเพื่อนำไปจัดกิจกรรม และจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดให้กับนักเรียนได้เรียนรู้ต่อไป ซึ่งความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น มีดังนี้ (รัตนะ บัวสนธ์, สุจริต บัวพิมพ์และกุลวิตรา กังคนนท์, 2537: 22)

1. วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นเสมือนกรอบล้อมให้ชีวิตอยู่ในขอบเขตที่นิยมกันว่าดี และถูกต้องแม้กฎหมายบ้านเมืองก็ยังไม่บังคับจิตใจหรือมีอิทธิพลเหนือจิตใจมนุษย์ได้ เพราะได้ยินได้ฟังได้รับการอบรมอยู่กับวิถีชีวิตแบบนั้นมาตั้งแต่เกิด
2. วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นเครื่องมือช่วยให้มนุษย์เข้าใจสภาพชีวิตมนุษย์โดยทั่วไปดียิ่งขึ้น เพราะเป็นที่ประมวลแห่งความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความกลัว ความนิยม ระเบียบแบบแผนและอื่น ๆ
3. วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นเครื่องมือให้ความบันเทิงแก่มนุษย์ชาติมาแต่ดั้งเดิมในทุกวัยทุกโอกาส วัยเด็กก็มีการละเล่นของเด็ก มีการทายปริศนา มีการฟังการเล่านิทาน วัยหนุ่มสาวมีเพลงปฎิพากย์ (ร้องโต้ตอบเป็นเชิงเกี้ยวพาราสีกัน) มีการละเล่นต่าง ๆ มีประเพณีเนื่องในเทศกาล เช่น ลอยกระทง เวียนเทียน สงกรานต์ ฯลฯ วัยชรา มีการเล่านิทานให้ลูกหลานฟัง ร้องเพลงกล่อมเด็ก กล่อมลูกหลานตลอดจนการดูการละเล่น โขน ละคร หนัง ลิเก หมอลำ ฯลฯ
4. วัฒนธรรมท้องถิ่น มีคุณค่าทั้งทางศิลปะ และเป็นศาสตร์ของวิทยาการทุกแขนง
5. วัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้เกิดความนิยมภาคภูมิใจในท้องถิ่นตน
6. วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นมรดกหรือสมบัติของชาติในฐานะที่เป็นวัฒนธรรมประจำชาติแต่ละภาษา มีการจดจำและถือปฏิบัติกันต่อ ๆ มา
7. วัฒนธรรมท้องถิ่นทำให้รู้จักสภาพชีวิตในท้องถิ่น

ประโยชน์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น

1. วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นเครื่องมือก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันตลอดจนการรวมกลุ่มรวมพลังสร้างสรรค์บางสิ่งบางอย่างโดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า และการบุญทางศาสนา
2. สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของกลุ่มชนในท้องถิ่นที่แตกต่างกันไปตามสภาพและสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ โดยมีศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านเป็นตัวกำหนด
3. ให้ความบันเทิงแก่กลุ่มชนในสังคม เช่น การฟังเพลง การร้องเพลง การแสดงมหรสพต่าง ๆ ตลอดจนพิธีกรรมที่เนื่องมาจากประเพณีเทศกาลต่าง ๆ
4. เป็นเครื่องมือให้การศึกษา ซึ่งเป็นหลักฐานที่สำคัญยิ่งของชีวิต ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ทำหน้าที่ศึกษาและอบรมคนในสังคมโดยการสอนให้รู้จักรับผิดชอบ ตลอดจนการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมต่าง ๆ และสอนให้ทุกคนประพฤติดีละเว้นประพฤติชั่วเพื่อเป็นบรรทัดฐานทางสังคม

5. เป็นเครื่องฝึกพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมให้แก่ เยาวชนทั่วไป ซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่นได้มีส่วนช่วยที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะเรื่องของกีฬาและการเล่นของเด็กที่มุ่งเน้นให้เด็กออกกำลังกาย และบางอย่างยังเน้นให้เด็กรู้จักสังเกตและมีไหวพริบ การเล่นบางอย่างฝึกพัฒนาการทางสังคม

6. เป็นเครื่องมือการควบคุมทางสังคม การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อความอยู่รอด และการที่มนุษย์จะอยู่ในสังคมได้จำเป็นต้องมีระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์เพื่อเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันของสังคม

ลักษณะของวัฒนธรรมท้องถิ่น

วัฒนธรรมท้องถิ่น มีลักษณะที่ขึ้นอยู่กับสภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคม แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมท้องถิ่นในเมือง จากการที่สังคมในเมืองมีอัตราการเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ประสบปัญหาทางด้านการดำเนินชีวิตและด้านการประกอบอาชีพที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมจนทำให้กลายเป็นวัฒนธรรมในเมือง

2. วัฒนธรรมท้องถิ่นในชนบท ปัจจุบันการดำรงชีวิตของคนในชนบทมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทันสมัยมากขึ้น แต่ชีวิตส่วนใหญ่ของกลุ่มชนบทยังคงผูกพันกันอยู่กับอาชีพการเกษตร

คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น

1. คุณค่าทางการถ่ายทอดภูมิปัญญา เป็นการแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในท้องถิ่น ซึ่งแสดงออกทางด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ คติชีวิต เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงอารยธรรมที่เจริญรุ่งเรือง

2. คุณค่าทางสันตินาการ เช่น นิทาน คำกลอนต่าง ๆ นำมาขับขาน เป็นท่วงทำนองที่ไพเราะ

3. คุณค่าในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ

4. คุณค่าในการอบรมสั่งสอน มีวรรณกรรมหลายเรื่องที่มีเนื้อหาในการสั่งสอนให้คติเตือนใจให้แนวทางในการดำรงชีวิตให้มีความสุข อันเป็นคำสอนที่อิงหลักพุทธศาสนาแทรกอยู่ในวรรณกรรมอย่างแยบยล มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ผู้ฟังจึงได้รับทั้งความบันเทิงและความคิดที่ดีงามไปในขณะเดียวกัน

5. คุณค่าในทางประวัติศาสตร์

6. คุณค่าด้านศาสนา วรรณกรรมเป็นสื่อถ่ายทอดคำสอนและปรัชญาทางศาสนาให้เผยแพร่สู่ประชาชนได้กว้างขวางทำให้ประชาชนมีหลักยึดเหนี่ยวจิตใจ ได้ข้อคิดในการดำรงชีวิต เช่น มหาชาติและนิทานชาดก

7. คุณค่าด้านเศรษฐศาสตร์

8. คุณค่าด้านการศึกษา

รูปแบบของวัฒนธรรมท้องถิ่น

วัฒนธรรมท้องถิ่น มีความหมายและขอบข่ายที่กว้างขวาง ประกอบด้วยเนื้อหา สาระที่มีคุณค่า อาศัยรูปแบบเป็นกรอบกำหนดอย่างกว้าง ๆ ได้ 3 ประเภท คือ

1. ประเภทประสมประสาน

1.1 ความเชื่อ รวมถึงการถือโชคลาง คาถาอาคม การทำเสน่ห์ และเครื่องรางของขลัง

- 1.2 การละครของชาวบ้านหรือการเล่นพื้นเมือง (folk dramas) และระบำ รำเต้นของชาวบ้าน
- 1.3 ประเพณีพื้นเมือง หรือพิธีกรรม
- 1.4 งานมหรหรรรมหรือพิธีการฉลอง
- 1.5 การละเล่นหรือกีฬาพื้นเมือง และการเล่นของเด็ก
- 1.6 ยากกลางบ้านหรือสมุนไพรร
2. ประเภทที่ไม่ต้องอาศัยภาษาเป็นสื่อ ก็สามารถสร้างความเข้าใจได้
 - 2.1 สถาปัตยกรรมหรือสิ่งก่อสร้างของชาวบ้าน
 - 2.2 ศิลปะชาวบ้าน
 - 2.3 งานฝีมือชาวบ้าน
 - 2.4 เครื่องแต่งกายชาวบ้าน
 - 2.5 อาหารการกินของชาวบ้าน
 - 2.6 อากัปกิริยาชาวบ้าน การอวย การโกรธ การตอบรับ และปฏิเสธ
3. ประเภทที่ต้องอาศัยภาษาเป็นสื่อสร้างความเข้าใจ
 - 3.1 นิทานพื้นบ้าน เช่น นิทานประเภทเทพนิยาย นิทานประจำถิ่น นิทานวีระบุรุษ นิทานเกี่ยวกับสัตว์ นิทานอธิบายเหตุ นิทานตลกขบขัน นิทานร่ำเรีง
 - 3.2 ภาษากล
 - 3.3 บทกวี
 - 3.4 ปริศนาคำทาย
 - 3.5 คำพูดคล้องจอง
 - 3.6 เพลงชาวบ้าน เพลงกล่อมเด็ก

ประเภทของวัฒนธรรมท้องถิ่น

การแบ่งประเภทของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่นิยมกันโดยทั่วไปจะกำหนดประเภทตามวิธีการสืบทอดเป็นสำคัญโดยแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทมุขปาฐะ เป็นการถ่ายทอดด้วยวาจา ถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นมากในสังคมชนบท เพราะการสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นส่วนใหญ่ใช้ถ้อยคำ วาจาเป็นสำคัญ สามารถแบ่งรูปแบบได้ดังนี้

1.1 ภาษา หมายถึง เสียงหรือคำพูดที่คนในแต่ละท้องถิ่นใช้สื่อสารกันมีหลายรูปแบบ เช่น คำทักทาย คำให้พร คำล้อเลียน คำสาปแช่ง คำอุทาน คำปริภาษ ฯลฯ ดังเช่น

1.1.1 กวีนิพนธ์ คือ คำกล่าวที่มีคติชวนฟัง ใช้ถ้อยคำง่าย ๆ สั้น ๆ และมีความลึกซึ้ง เช่น สุภาษิต คำพังเพย และสำนวนโวหาร

1.1.2 เพลง คือ สัตถ์ของเสียงที่มีระดับสูง ต่ำและมีจังหวะประกอบเป็นหลัก เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงประกอบการเล่นของเด็ก เพลงเรือ เพลงเกี่ยว เป็นต้น

1.1.3 คำปริศนาคำทาย เป็นการละเล่นอย่างหนึ่งสำหรับฝึกทักษะ สติปัญญา และปฏิภาณ ซึ่งให้ทั้งความบันเทิงและความรู้ มักจะขึ้นด้วย “อะไรเอย” และต่อดด้วยลักษณะคำถามและคำทาย

1.2 นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่าสืบทอดกันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนมากเป็นลักษณะการเล่า เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและเพลิดเพลินแล้วพร้อมกับสอดแทรกด้านคุณธรรม และคติ

ธรรมบางประการเอาไว้ด้วย เช่น เทพนินาย นิทานสุภาสิต นิทาน ศาสนา นิทานท้องถิ่น นิทานวีระบุรุษ นิทานเรื่องสัตว์ นิทานสอนใจ นิทานเหลือเชื่อ และนิทานตลก

1.3 ความเชื่อ หมายถึง สิ่งที่เห็นจริงด้วยหรือจากการฟังเล่าสืบต่อกันมา เช่น ฤกษ์ยาม ผีน ทำนายฝัน โชคลาง เครื่องรางของขลัง เสน่ห์ยาแฝด เวทมนต์คาถา ยาผีบอก เช่น

1.3.1 เดือนที่ไม่ควรประกอบพิธีบางอย่าง เช่น เดือนห้าห้ามแต่งงานและห้ามขึ้นบ้านใหม่เพราะเชื่อว่าจะให้ความเดือนร้อน

1.3.2 วันที่เหมาะแก่การทำพิธีมงคลต่าง ๆ เช่น วันอาทิตย์ขึ้นแรม 8 ค่ำ วันจันทร์ขึ้นหรือแรม 3 ค่ำ วันอังคาร ขึ้นหรือแรม 9 ค่ำ

1.3.3 วันที่ไม่เหมาะควรประกอบพิธีบางอย่าง เช่น ห้ามโกนจุกวันอังคาร ห้ามขึ้นบ้านใหม่วันเสาร์ ห้ามแต่งงานวันพุธ วันเผาผีวันศุกร์

2. ประเภทขุปาฐา เป็นประเภทไม่ใช้จากสืบทอด แต่เป็นการสืบทอดด้วยวัตถุ สิ่งของซึ่งสามารถสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้นและกาย วัฒนธรรมท้องถิ่นนี้ จะสืบทอดโดยอาศัยรูปลักษณะเป็นส่วนสำคัญโดยการอนุรักษ์ และถ่ายทอด แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ศิลปะท้องถิ่น คือ สิ่งที่ชาวบ้านได้คิดค้นและประดิษฐ์ขึ้นโดยยึดประโยชน์ในการใช้สอย และความสวยงามเป็นหลักสำคัญ ได้แก่

2.1.1 เครื่องใช้ในครัวเรือน ที่ประดิษฐ์อย่างประณีตสวยงาม เช่น กล้องยาสูบ เขียนหมาก ชันน้ำ ตู กระจ่ายชุดมะพร้าว ฯลฯ

2.1.2 เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับและการแต่งตัว เช่น ผ้านุ่ง เสื้อ แหวน กำไล สายสร้อย ฯลฯ

2.1.3 เครื่องประกอบการละเล่น เช่น ตึกตา ตัวหมากรุก หนังตะลุง ฯลฯ

2.1.4 เครื่องใช้ประกอบพิธีทางศาสนา เช่น พานพุ่มดอกไม้ เทียนพรรษา พระพุทธรูปปางต่าง ๆ เทวรูป ฯลฯ

2.2 หัตถกรรมพื้นบ้าน หมายถึง วัตถุที่เป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ไม้สอยต่าง ๆ โดยจะมุ่งที่ประโยชน์การใช้สอยเป็นสำคัญ รูปลักษณะจะเป็นลักษณะที่เรียบง่ายปราศจากลวดลายตกแต่งที่งดงาม ได้แก่

2.2.1 ประเภทเครื่องปั้น เช่น หม้อ ไห โอ่ง ถ้วยชาม

2.2.2 ประเภทเครื่องจักสาน เช่น กระบุง ตะกร้า ตะแกรง เสื่อ กระดัง กระจาด เข่ง ฯลฯ

2.2.3 ประเภทเครื่องมือประกอบอาชีพ เช่น คันไถ จอบ เสียม มีด พร้า ขวาน คราด ฯลฯ

2.3 สถาปัตยกรรมท้องถิ่น หมายถึง สิ่งก่อสร้างในรูปแบบต่าง ๆ ที่ชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นผลิตหรือสร้างขึ้น เช่น บ้านเรือนที่อยู่อาศัย รั้ว โบสถ์ เจดีย์ หอไตร หอระฆัง ชุมประตู่ เสาหมาก ฯลฯ

2.4 ดนตรีพื้นบ้าน เป็นวัฒนธรรมที่สำคัญแสดงถึงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละท้องถิ่น เครื่องดนตรีพื้นบ้านที่สามารถแยกการจำแนกออกตามลักษณะการบรรเลง ได้เป็น 4 ประเภท คือ

2.4.1 เครื่องดนตรีประเภทดีด ใช้เล่นเป็นทำนองหรือให้จังหวะ แต่ส่วนมากใช้เล่นเป็นทำนองมากกว่า เช่น พิณ จะเข้ เป็นต้น

2.4.2 เครื่องดนตรีประเภทสี ใช้เล่นเป็นทำนอง เช่น ซอด้วง ซออู้ ซอสามสาย เป็นต้น

2.4.3 เครื่องดนตรีประเภทตี ใช้เล่นเพื่อให้จังหวะและควบคุมจังหวะซึ่งทำให้บรรเลงเพลงต่าง ๆ มีความพร้อมเพรียงและสนองรับกันได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีความสำคัญต่อการร้องและการบรรเลงของทั้งวง เช่น กลอง กรับ ทับ โหม่ง ฉิ่ง ฉับ ฆ้อง เป็นต้น

3. ประเภทผสม หมายถึง วัฒนธรรมท้องถิ่นประเภทที่ต้องใช้วาจาและไม่ใช้วาจาในการสืบทอดรวมอยู่ด้วยกัน เช่น จารีตประเพณี ขนบธรรมเนียมประเพณี การแสดงพื้นบ้านต่าง ๆ หรือการแสดงที่สนุกสนานรื่นเริงที่มีการร้องเพลงผสมกับการฟ้อนรำ แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ประเพณีและพิธีกรรม เป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีคุณค่าการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชนในสังคมท้องถิ่นอย่างมาก เพราะทำให้กลุ่มชนในสังคมมีความรู้สึกและยอมรับการเป็นพวกพ้อง และหมู่คณะเดียวกัน รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมของสังคม สามารถแบ่งย่อยได้เป็น

3.1.1 ประเพณีเกี่ยวกับบุคคล ในชีวิตของแต่ละคนจะมีพัฒนาการเป็นไปตามแต่ละช่วงอายุเป็นขั้นตอน โดยมีประเพณีต่าง ๆ เข้ามาประกอบ เช่น การคลอด การทำขวัญ การบวชนาค การแต่งงาน ไปจนถึงตาย เป็นต้น ซึ่งประเพณีที่กล่าวมาจะมีทั้งพิธีกรรมและบทสวดประกอบอยู่ด้วย

3.1.2 ประเพณีเกี่ยวกับอาชีพ อาชีพสำคัญ ๆ ของคนไทยส่วนใหญ่จะมีพิธีกรรม และบทสวดประกอบเพื่อความอุดมสมบูรณ์ และความมีสวัสดิมงคลของผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ เช่น ประเพณีทำขวัญข้าว ประเพณีไหว้ครู เป็นต้น

3.1.3 ประเพณีเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่จะมีพิธีกรรมและคำกล่าวประกอบพิธีกรรม เช่น การแห่ การสวด ปะปนอยู่ เช่น ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เข้าพรรษา ออกพรรษา เป็นต้น

3.1.4 ประเพณีตามเทศกาลต่าง ๆ เช่น ลอยกระทง ตรุษสงกรานต์ เป็นต้น

3.2 การละเล่นพื้นบ้าน หมายถึง กระทำหรือกิจกรรมใดที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินรื่นเริงโดยอาจมีลักษณะการแข่งขันที่ต้องอาศัยฝีมือประกอบ แบ่งเป็นประเภทได้ดังนี้

3.2.1 ประเภทเดินวง เช่น เล่นวงกระสอบ วงเปรี๊ยะ ลิงชิงหลัก ฯลฯ

3.2.2 ประเภทโยนรับ เช่น ห่วงยาง ลูกข่าง หมากเก็บ ฯลฯ

3.2.3 ประเภทเดินหมาก เช่น เล่นหมากกรู หมากหนีบ ฯลฯ

3.2.4 ประเภทกระโดด เช่น กระโดดเชือก เสือข้ามห้วย ฯลฯ

3.2.5 ประเภทซ่อนหา เช่น ปิดตาตีหม้อ ซ่อนหา มอญซ่อนผ้า ปิดตาลักซ่อน ฯลฯ

3.2.6 ประเภทคัดออกเสียงทาย เช่น โยนหัวโยนก้อย ปั่นแปะ โยน้อยออก จับไม้สั้น ไม้ยาว ฯลฯ

3.2.7 ประเภทอื่น ๆ หมายถึงการละเล่นที่ไม่สามารถจัดเข้าหมวดหมู่ได้ เช่น เล่นเข้าผี กังหัน ลูกยาง ขนไก่ ชกมวย เป็นต้น

3.3 การแสดงพื้นบ้านหรือศิลปะการแสดงพื้นบ้านเป็นการแสดงที่มุ่งให้ความสนุกสนานรื่นเริงเกิดความบันเทิงใจ มีดังนี้

3.3.1 ละครพื้นบ้านเป็นการร้องรำ มีดนตรีประกอบการเล่นที่เป็นเรื่องราว เช่น ละครชาตรี ลิเก โขน เป็นต้น

3.3.2 ระบำพื้นบ้าน ร้องรำสมดนตรีประกอบ เพื่อให้เกิดความคึกครื้น สนุกสนาน เช่น การรำวง รำโชน รำกลองยาว เป็นต้น

3.3.3 การละเล่นที่ไม่ใช้คนแสดง แต่ใช้เป็นหุ่นแทน เป็นการแสดงที่เป็นเรื่องราวมีดนตรีประกอบ เช่น หุ่นกระบอก หนังตะลุง เป็นต้น (วิมล จิโรจน์พันธ์, ประชิด สกฤษณ์พัฒน์ และอุดม เขยกิจวงศ์, 2548: 25-38)

สรุป วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น เป็นเครื่องมือช่วยให้มนุษย์เข้าใจสภาพชีวิตมนุษย์และเป็นมรดกที่สืบทอดต่อกันมาเป็นเวลายาวนาน โดยถือปฏิบัติร่วมกันมาในแต่ละท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรมท้องถิ่น ภาษาท้องถิ่น นิทานพื้นบ้าน ฎญา ภาษิต ประเพณี เพลงพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน การแต่งกายท้องถิ่น ศิลป- หัตถกรรมท้องถิ่น ประเพณี และความเชื่อต่าง ๆ เป็นเครื่องให้ความบันเทิงแก่มนุษย์มาแต่ดั้งเดิมในทุกวัยทุกโอกาส ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความสำคัญในแต่ละท้องถิ่นและมีลักษณะเด่นที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น ทำให้กลุ่มชนในท้องถิ่นเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ รักและหวงแหน ร่วมกันรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนไว้สืบทอดต่อไปไม่ให้สูญหาย

บริบทของนักเรียนภาคบังคับในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

นักเรียนภาคบังคับในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วยนักเรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนเนินพิทยาคม โรงเรียนพัชรพิทยาคม โรงเรียนเพชรบูรณ์พิทยาคม โรงเรียนเพชรพิทยาคม โรงเรียนวิทยานุกูลนารี และโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับ ประถมศึกษาปีที่ 1-6 และขยายโอกาส คือ จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 77 โรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนเมืองเพชรบูรณ์ โรงเรียนบ้านสะเดียง โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ โรงเรียนบ้านป่าแดง โรงเรียนบ้านพล้า โรงเรียนบ้านป่าเลา โรงเรียนบ้านไร่เหนือ โรงเรียนบ้านไร่ โรงเรียนบ้านอมก่ง โรงเรียนบ้านโพธิ์งาม โรงเรียนบ้านป่าม่วง โรงเรียนบ้านท่าพล โรงเรียนบ้านวังซ่ง โรงเรียนบ้านดง โรงเรียนบ้านโพธิ์ทอง โรงเรียนบ้านคลองสาร โรงเรียนบ้านนางัว (เจริญวิทยาคาร) โรงเรียนบ้านนา โรงเรียนบ้านโนนสะอาด โรงเรียนบ้านคลองบง โรงเรียนบ้านโนนตะแบก โรงเรียนบ้านท่ากกตาล โรงเรียนบ้านน้ำเลา โรงเรียนบ้านห้วยผักไผ่ โรงเรียนบ้านโคก โรงเรียนบ้านกงกะยาง โรงเรียนบ้านบึงกกเรียง โรงเรียนบ้านห้วยใหญ่ โรงเรียนบ้านสะแกงาม โรงเรียนบ้านน้ำเต้า โรงเรียนบ้านโป่งหว้า โรงเรียนบ้านห้วยแห่น โรงเรียนบ้านน้ำเต้าใต้ โรงเรียนบ้านวังไค้ โรงเรียนบ้านป่าบง โรงเรียนบ้านตะเบาะ โรงเรียนบ้านห้วยไคร้ โรงเรียนบ้านเขาขาด โรงเรียนบ้านเฉลียงลับ โรงเรียนบ้านปากน้ำ โรงเรียนบ้านบง โรงเรียนบ้านกกไทร โรงเรียนบ้านนาป่า โรงเรียนตาตหมอกวิทยา โรงเรียนบ้านบุฉนวน โรงเรียนชุมชนบ้านน้ำร้อน โรงเรียนบ้านทุ่งหินปูน โรงเรียนบ้านซอนไพร โรงเรียนบ้านคลองสำโรง โรงเรียนบ้านคลองซุด โรงเรียนบ้านสักแห้ง โรงเรียนบ้านนายม โรงเรียนบ้านขมวด โรงเรียนบ้านห้วยนา โรงเรียนบ้านถ้ำน้ำบึง โรงเรียนบ้านทุ่งแค โรงเรียนบ้านวังจาน โรงเรียนบ้านโตก โรงเรียนบ้านโตกใต้ โรงเรียนบ้านพิโรงเรียนบ้านยางลาด โรงเรียนบ้านวังขอนมิตรภาพที่ 137 โรงเรียนบ้านยางกุด โรงเรียนบ้านระวิง โรงเรียนบ้านหนองแหวน โรงเรียนบ้านชัยมงคล โรงเรียนบ้านห้วยสะแก โรงเรียนบ้านห้วยนาค โรงเรียนบ้านเนินสง่า โรงเรียนบ้านยางหัวลม โรงเรียนบ้าน กม.2 โรงเรียนบ้านยาวิ-ห้วยโป่ง โรงเรียนบ้านสามแยกวังชมภู โรงเรียนบ้านคลองห้วยนา โรงเรียนบ้านวังทอง โรงเรียนบ้านซบซ้อย โรงเรียนบ้านหลุง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- ในประเทศ

กฤตยา การหัตถ์ (2547: ก) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการสอนโดยวิธีบูรณาการเนื้อหาวิชาแบบสหวิทยาการเรื่อง วันสำคัญทางพุทธศาสนา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการสอนโดยวิธีบูรณาการเนื้อหาวิชาแบบสหวิทยาการเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/ 80 และเพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการสอน โดยวิธีบูรณาการเนื้อหาแบบสหวิทยาการ เรื่อง วันสำคัญทางพุทธศาสนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนบ้านหนองฉิม (สิงห์จันทร์บำรุง) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 1 ห้อง มีนักเรียน 29 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แผนการสอนโดยบูรณาการเนื้อหาวิชาแบบสหวิทยาการเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ และแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีประสิทธิผลผลการศึกษาพบว่า 1) แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.14/82.99 2) ดัชนีประสิทธิผลของแผนการสอน โดยวิธีบูรณาการเนื้อหาแบบสหวิทยาการ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 0.7170 หมายความว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 71.70

ณัฐกานต์ ต้นสนันท์ (2549: ก) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคิดเห็นต่อการเรียนวิชา ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อำเภอเสิงสาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 3 โดยใช้การสอนบูรณาการแบบสหวิทยาการกับการสอนตามคู่มือครู มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์และความคิดเห็นต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การสอนบูรณาการแบบสหวิทยาการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนบ้านหนองหิน จำนวน 20 คน โรงเรียนสามัคคีประชาสรรค์ จำนวน 20 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 14 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนโดยการสอนบูรณาการแบบสหวิทยาการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความคิดเห็นต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของกลุ่มที่เรียนโดยการสอนบูรณาการแบบสหวิทยาการกับกลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนตามคู่มือครูในภาพรวมของทั้ง 2 กลุ่มอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ย 4.31 ซึ่งไม่แตกต่างกัน 3) นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยการสอนแบบบูรณาการแบบสหวิทยาการ ร้อยละ 100 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (ร้อยละ 70) โดยคะแนนรายบุคคลและค่าเฉลี่ยของนักเรียนทั้งชั้นคิดเป็นร้อยละ 82.75 และนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนตามคู่มือครูร้อยละ 75 มีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (ร้อยละ 70) โดยคะแนนรายบุคคลและค่าเฉลี่ยของคะแนนนักเรียนทั้งชั้น คิดเป็นร้อยละ 74.75 แสดงว่าทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน (ร้อยละ 70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สำราญ ตั้งศรีทอง (2546) ได้วิจัยเรื่อง การสร้างและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหนองกราด (สังวรอุปถัมภ์) สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 28 คน เครื่องมือสำหรับการวิจัยประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติการ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 3 หน่วย แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 38 แผน แบบฝึกทักษะแบบทดสอบ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติการ ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกประจำวันของครู การดำเนินการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การทดสอบ การดูกระบวนการปฏิบัติงาน ในการเรียนรู้ของนักเรียนต่อกิจกรรมแต่ละกิจกรรมแล้วนำมาแปลงค่าเป็นคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน (ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลโดยดูผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกประจำวัน และจากข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย แล้วนำมาเขียนเป็นความเรียงเพื่อให้ทราบข้อดี ข้อบกพร่องของการจัดกระบวนการเรียนรู้ และหาแนวทางแก้ไขในวงจรต่อไปผลการวิจัยพบว่า 1) จากกระบวนการสร้างและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ได้หน่วยการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 1 เรื่อง ลมหนาว หน่วยที่ 2 เรื่อง หนูจิบไปนา หน่วยที่ 3 เรื่อง วันปิดภาคเรียน โดยผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาหน่วยเรียนดังนี้ 1.1) ศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 1.2) นำคำอธิบายรายวิชาจากการวิเคราะห์หลักสูตรมากำหนดหน่วยการเรียนรู้ ใช้หลักการทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ แบบสหวิทยาการ คือการหลอมรวมสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้จากกลุ่มสาระต่าง ๆ เข้ามาเป็นสาระและผลการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น 1.3) ออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลตามแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น 2) ผลการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ จากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนนี้ 1. เรียนรู้ความหมายคำ 2.ขั้นการสอนอ่าน 3.การอ่านสะกดคำ 4.ขั้นขยายประสบการณ์ (4.1 สร้างคำใหม่ 4.2 แต่งประโยค 4.3 ทักษะการฟังการดู 4.4 การเขียนเรื่อง) พบว่า นักเรียนได้รับความสนุกสนาน มีความกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรม มีการฝึกทักษะทางภาษาด้วยความเต็มใจและสามารถเรียนรู้เนื้อหาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นำมาบูรณาการได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียน และกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนต่อเนื้อหามีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน มิได้แยกออกเป็นรายวิชา ซึ่งเป็นการนำผลการเรียนรู้ภาษาไทยไปใช้ประโยชน์หรือเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้กลุ่มประสบการณ์อื่นและใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทักษะทางภาษาและมีพัฒนาการการเรียนรู้ที่ดีขึ้นตามลำดับ และจากการสังเกต

พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีความชื่นชอบและตั้งใจที่ได้เรียนภาษาไทย มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีการช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อน ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตรและจากการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนเชิงปริมาณในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนการพัฒนาทางด้านทักษะกระบวนการทำงานที่ดีขึ้นดังแสดงด้วยร้อยละของคะแนนจากแบบทดสอบของวงจรที่ 1-3 คือ 78.36 82.56 86.34 และร้อยละของคะแนนทักษะกระบวนการการทำงานของวงจรที่ 1-3 คือ 83.93 85.71 และ 90.00 ตามลำดับ

สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2546) ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสมียนนารี กรุงเทพมหานคร ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/3 จำนวน 45 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบเจาะจงจากนักเรียน 225 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2544 หลักสูตรบูรณาการที่ใช้สอนพัฒนาขึ้นโดยใช้รูปแบบใยแมงมุม ด้วยความร่วมมือของคณะครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และผู้วิจัยหลังจากนั้นได้สร้างสื่อการเรียนการสอนและการประเมินผล ได้แก่ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียน แบบสนทนากลุ่ม แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ และแบบแสดงความคิดเห็นของคณะครูเกี่ยวกับหลักสูตรบูรณาการ แผนการเรียนรู้และเอกสารประกอบการเรียนการสอนกลุ่มตัวอย่างได้รับการสอนตามแผนการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเป็นเวลา 17 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 5 ชั่วโมง และได้รับการประเมินผลตามเครื่องมือดังกล่าว การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 28.89 และระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 48.89 นักเรียน คณะครูและผู้ปกครองมีความเห็นที่ดีต่อหลักสูตรบูรณาการ นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน และเอกสารประกอบการเรียนการสอนในระดับมากที่สุด คณะครูทุกคนมีความเห็นด้วยเป็นอย่างมากในการพัฒนาและการใช้หลักสูตรนี้ และผู้ปกครองเห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้

สายฝน หล้าสุดตา (2558) ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเป็นการจัดการเรียนการสอนภายใต้ความร่วมมือที่เน้นให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและสภาพปัญหาของชุมชน โดยให้นักเรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ ไปปรับประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ (1) ศึกษาความต้องการจำเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (2) เพื่อพัฒนาโครงสร้างและการประเมินโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (3) เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้

การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (4) เพื่อประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 5 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 16 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ความต้องการ จำนวน 13 ข้อ แบบสำรวจความต้องการ จำนวน 10 ข้อ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.25 ถึง 1.00 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.81 และแบบประเมินความพึงพอใจ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.49 ถึง 0.75 มีค่าเชื่อมั่น 0.74 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่า t-test แบบ Dependent Samples ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยปรากฏผล ดังนี้ 1. การศึกษาความต้องการ จำเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมืองชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผู้ปกครอง นักเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นตรงกันที่ ต้องการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.00 2. การพัฒนา โครงร่างและการประเมินโครงร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า โครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น ส่วนประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรมีความกลมกลืน นำสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื้อหาสาระ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งด้าน ความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมแล้ว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.80) ส่วนการประเมินความเหมาะสมแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสมชัดเจน ตรงประเด็น องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ทุกส่วนมีความกลมกลืน สอดคล้องกันอย่างเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.67) 3. การทดลองใช้หลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จาก ผ้าพื้นเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า 3.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรรายวิชา เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้า พื้นเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) เท่ากับ 82.69/ 84.69 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ กำหนดไว้ 3.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.7100 4. การประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า 4.1 การประเมิน ความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้า (Input) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่พัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตรที่มีความสอดคล้อง กับสภาพปัญหา บริบทและความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น มีความสอดคล้องเหมาะสมกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอน สามารถนำไปเป็นแนวทาง

พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้เป็นอย่างดี 4.2 การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการ (Process) พบว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม และกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตรงตามหลักการ จุดมุ่งหมาย มีเนื้อหาสาระที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัย ความถนัด ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาแหล่งเรียนรู้ มีความหลากหลาย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการปฏิบัติจริงและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดำเนินไปตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่วางไว้ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม จิตพิสัย ทักษะพิสัยให้กับผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้ที่หลากหลาย และมีการพัฒนาการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล 4.3 การประเมินผลผลิต (Product) พบว่า 4.3.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4.3.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมืองชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทักษะกระบวนการโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) 4.3.3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวม มีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) โดยสรุป การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับความต้องการและสภาพที่แท้จริงของท้องถิ่นนำไปสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญภายใต้ความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยกระบวนการพัฒนาเริ่มจากการตรวจสอบความต้องการจำเป็นพื้นฐานของบริบท และความต้องการของชุมชนนำไปสู่กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายที่มีความหมายต่อผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพภายใต้ความแตกต่างของแต่ละบุคคล เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรมสามารถดำรงตนอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างสันติสุข

ศรินทร์รา พลสา. (2562) ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “สนุกคิดกับสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์” เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โดยจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “สนุกคิดกับสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา 2) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “สนุกคิดกับสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์” โดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านจันศรีวิไล ตำบลบ้านจันอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 12 คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้

ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “สนุกคิดกับสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์” 2) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “สนุกคิดกับสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์” 3) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน เวลาเรียน 20 ชั่วโมง 4) แบบประเมินทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมนักเรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “สนุกคิดกับสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์” เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “สนุกคิดกับสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา พบว่า ภาพรวมของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.54) 2) ผลการประเมินทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมนักเรียนในศตวรรษที่ 21 เมื่อเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “สนุกคิดกับสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์” โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา พบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 เฉลี่ยเท่ากับ 74.92 คิดเป็นร้อยละ 74.92 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “สนุกคิดกับสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์” โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.62)

- ต่างประเทศ

Murphy (1993) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของหลักสูตรบูรณาการต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียน เจตคติของครูและผู้บริหารและประสิทธิภาพของครู โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของหลักสูตรบูรณาการต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของนักเรียน เจตคติของครูและผู้บริหารและประสิทธิภาพของครู กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 8 โรงเรียนในรัฐออริโซนา เป็นโรงเรียนนำร่องในการใช้หลักสูตรบูรณาการ 3 โรงเรียนไม่ใช้หลักสูตรบูรณาการ 5 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่ท้องถิ่นสร้างขึ้นเป็นเกณฑ์ แบบวัดบุคลิกลักษณะและเจตคติต่อหลักสูตรบูรณาการของครูและผู้บริหารและแบบวัดประสิทธิภาพของครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรบูรณาการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะเพิ่มขึ้น ครูและผู้ร่วมงานในการใช้หลักสูตรบูรณาการมีเจตคติทางบวกต่อการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ ในขณะที่ครูที่สอนตามหลักสูตรรายวิชามีเจตคติที่เป็นกลางต่อการสอนของตน และครูที่สอนตามหลักสูตรบูรณาการได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์อย่างมากระหว่างประสิทธิภาพของครูและความเชื่อที่ว่านักเรียนสามารถเรียนรู้ได้มากในหลักสูตรบูรณาการ

Dougherty (1999) ได้ศึกษาหลักสูตรบูรณาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยออกแบบหน่วยการเรียนรู้ในโปรแกรมหลักสูตรบูรณาการ ใช้การบูรณาการแบบข้ามวิชาซึ่งมีความคิดเห็นว่าบูรณาการ 2 – 3 วิชาจะดีที่สุดผลการศึกษาพบว่าโปรแกรมหลักสูตรบูรณาการเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปเป็นอย่างดีทั้งโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมหาวิทยาลัยและมีความพยายามในการนำไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ควรมีการเตรียมครูที่จะร่วมทำงานในการสร้างหลักสูตรบูรณาการอย่างเพียงพอและนอกจากนี้ยังพบว่าคณะครูยังขาดประสบการณ์ร่วมกันในการทำงานเป็นทีม

Hulley (1998) ได้วิจัยเรื่อง การบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์และวิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า การจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการโดยมการบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม ประวัติศาสตร์และธรรมชาติวิทยาสاتร์ส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนนำไปขยายผลและเป็นเครื่องมือในการทำให้หลักสูตรสมบูรณ์มากขึ้น

Conati (2000) ได้วิจัยเรื่อง การใช้สติปัญญาในการอธิบายด้วยตนเองขณะเรียนจากตัวอย่างของวิชาคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการสอนแบบบูรณาการเกี่ยวกับการอธิบายด้วยตนเองและการสื่อสารความรู้ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถอ่านอธิบายได้ชัดเจน

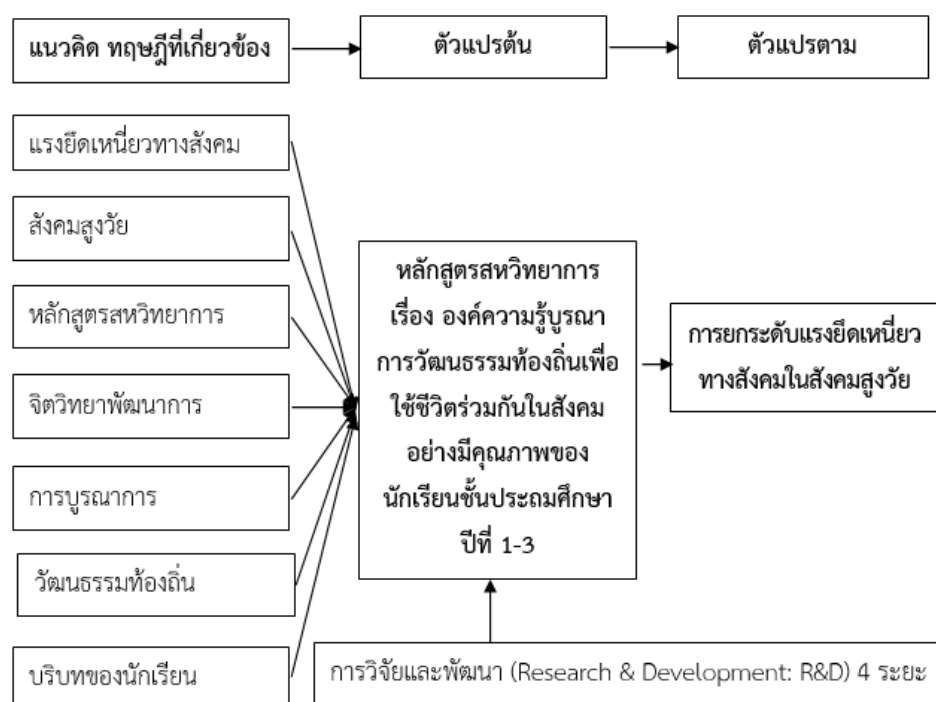
Reed (2001: 449-A) ได้ศึกษาการตรวจสอบความมีประสิทธิภาพของโครงการ Maryvale' Mirror Magnet Program ซึ่งใช้หลักสูตรบูรณาการกับเนื้อหาวิชาสำคัญประกอบด้วยเวลาการเรียนแบบยืดหยุ่น และแบบกำหนดตายตัวเป็นเวลา 3 ชั่วโมง ใช้เวลา 4 วันกับเนื้อหาวิชาการและวันที่ 5 ใช้กับกิจกรรมที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาและการสอนโดยมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ที่เป็นการเปรียบเทียบระหว่าง Mirrow Magnet Program กับวิธีการสอนแบบเดิม ซึ่งสอนเนื้อหาวิชาแบบแยกส่วนกัน และมีเวลาอีก 55 นาทีสำหรับการเรียนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง การวิจัยครั้งนี้ได้ตรวจสอบความแตกต่างความสำเร็จด้านวิชาการระหว่าง 2 กลุ่ม โดยเปรียบเทียบเกรดเฉลี่ยของ 4 ปี โดยคะแนนใช้วิธีการ Test Achievement and Proficiency (TAP) Basic Composite ในระดับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและใช้การเปรียบเทียบคะแนนแบบ Arizona Achievement Program ในการสอนการอ่านและการเขียน ความเหมาะสม ส่วนปัจจัยของการศึกษาของนักเรียนตรวจสอบโดยวิธีการนับวันจากเรียนจากวันเข้าเรียนวันแรกจนถึงตลอดไปถึงปีที่ เป็น Senior แล้วยังใช้การสำรวจคุณภาพเพื่อตรวจสอบเป้าหมายของนักเรียนหลังจบมัธยมศึกษาแล้วด้วย มีนักเรียนในโครงการ Mirrow Magnet Program จำนวน 23 คน ที่เหมาะสมโดยเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์และเหมาะสมกับอีก 23 คน ในกลุ่มการเรียนการสอนแบบเดิม คะแนนเกรด 9 TAP ของนักเรียนใหม่ถูกวิเคราะห์ว่า ไม่มีผลแตกต่างสำคัญระหว่างนักเรียน 2 กลุ่มในช่วงเริ่มต้นการศึกษา

Hill (2002: 2168-A) ได้เปรียบเทียบผลการสอนหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการสอนแบบแยกหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเกรด 6 ในโรงเรียนเขตเมืองมลรัฐเทกซัส ผลการศึกษพบว่า 1) นักเรียนที่เรียนหลักสูตรวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์แบบบูรณาการมีความองงามและคล่องแคล่วในทักษะวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น 2) นักเรียนที่เรียนหลักสูตรวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์แบบบูรณาการมีทักษะทางคณิตศาสตร์มากกว่านักเรียนที่เรียนหลักสูตรปกติอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 3) นักเรียนที่ 2 กลุ่มมีความวิตกกังวลใจเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกัน 4) นักเรียนที่เรียนหลักสูตรวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์แบบบูรณาการมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์และเห็นคุณค่าของวิชาคณิตศาสตร์ต่อการดำรงชีวิตในสังคมมากกว่านักเรียนที่เรียนหลักสูตรปกติอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 5) มีความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างความคล่องแคล่วทางวิชาคณิตศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

Mullin (2002: 2731-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษารายกรณีของครูเกี่ยวกับปีแรกของการบูรณาการเทคโนโลยีในหลักสูตรการสอนและการประเมินผล พบว่า เป็นการศึกษากการใช้ IT ของครูใหม่โดยเน้นในเรื่องของธรรมชาติและขอบเขตของการใช้ IT ของครูใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับโครงการสอนแบบบูรณาการอย่างไร โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลเป็นเวลา 3 เดือน จากแบบสอบถาม สังเกต จากการวิจัยภาคสนาม เช่น การสังเกตในห้องเรียน การสัมภาษณ์ ตัวอย่างชิ้นงานของเด็ก ซึ่งศึกษาครูที่ชำนาญด้าน IT 2 คน และไม่ชำนาญด้าน IT 2 คน ปรากฏว่า ครูที่ชำนาญเรื่อง IT สามารถสาธิตถ่ายทอดความรู้เรื่อง IT มากกว่าครูที่ไม่ชำนาญ จากข้อมูลที่ได้รับแสดงให้เห็นว่า มีการใช้ IT จริง ๆ เพียงคนเดียวเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานของการวิจัยว่า การบูรณาการการใช้ IT ของครูใหม่นั้นไม่ค่อยได้ใช้ ในเบื้องต้นนั้นมักจะใช้ IT ในการเตรียมบทเรียน การนำเสนอบทเรียน โปรแกรมการเรียน และอินเทอร์เน็ตเป็นการเสนอแนวคิดให้ผู้พัฒนาหลักสูตรและการพัฒนาอาชีพของครูอีกทั้งการเสนอแนวทางในการวิจัยในอนาคตต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพ 2.2

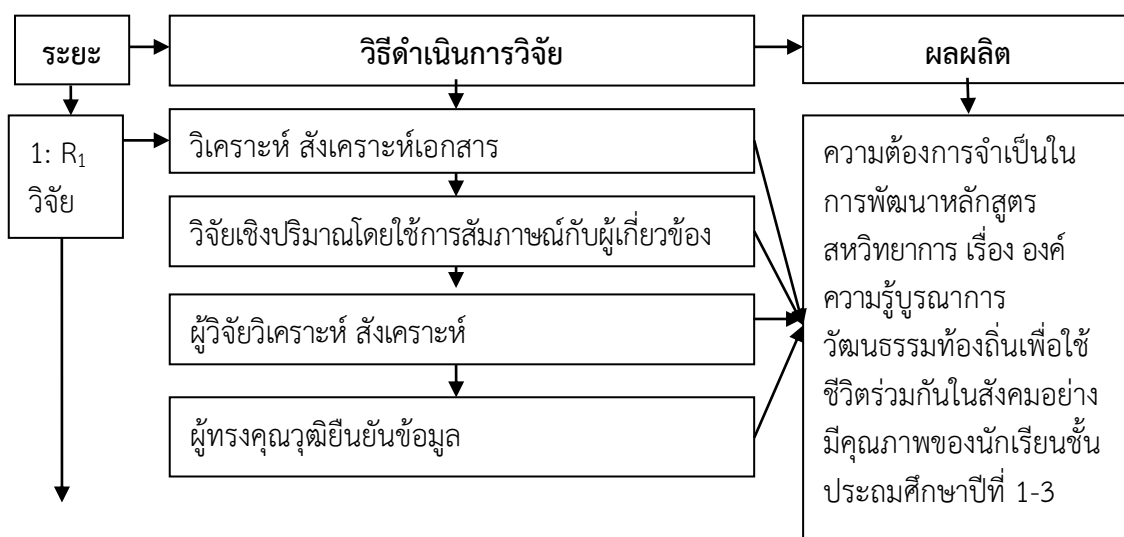
ภาพที่ 2.2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

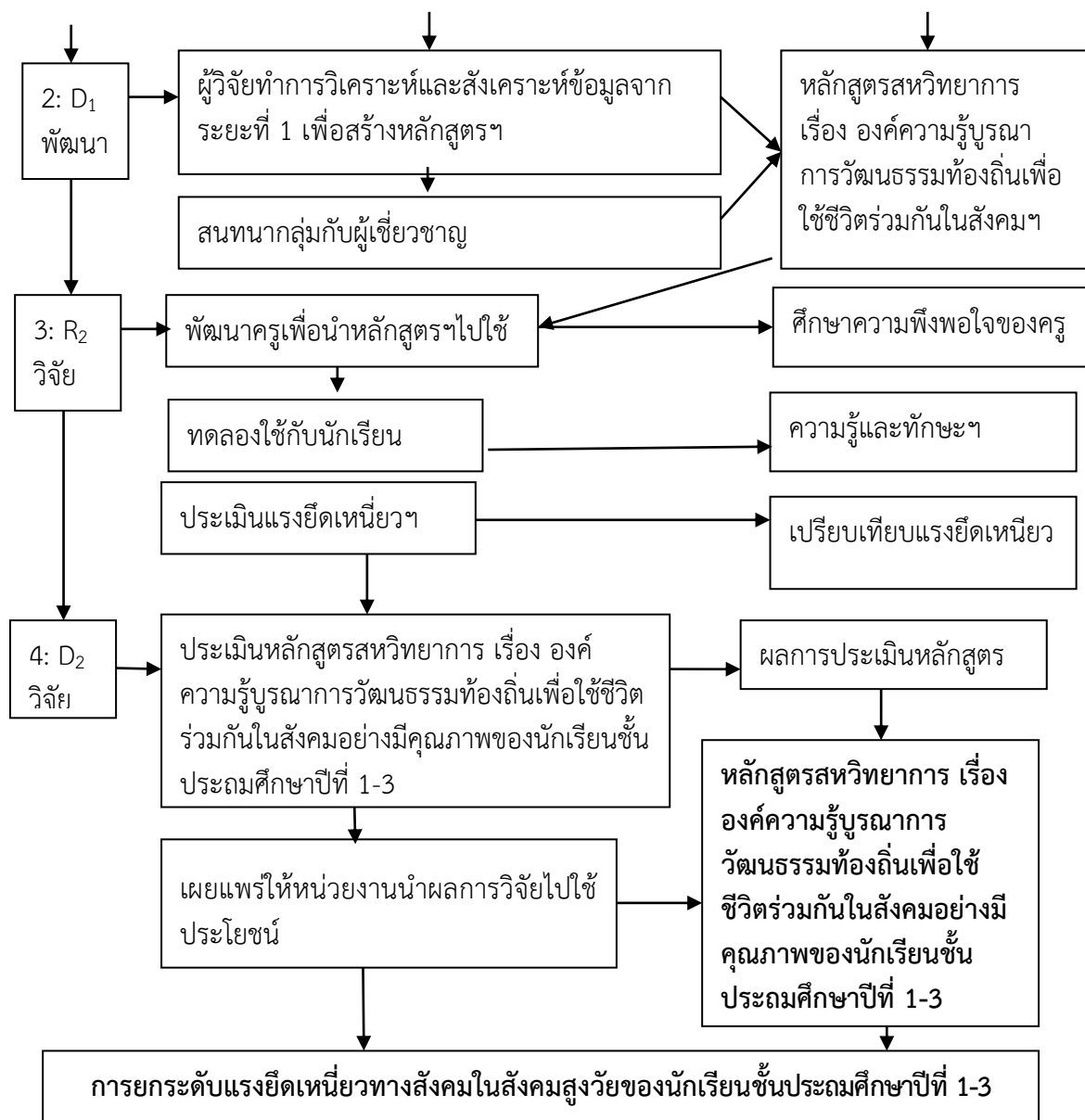
บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยด้วยหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Research: R₁) มีวัตถุประสงค์เพื่อความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ระยะที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ระยะที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ระยะที่ 4 การวิจัย (Research: R₃) การวิจัยเชิงประเมินมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ตามกรอบแนวคิดของประเมินของCIPPและนำผลงานไปขยายผล/ใช้ประโยชน์

ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยได้ดังภาพ 3.1

ภาพ 3.1 กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย

รายละเอียด ดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ(Research: R₁)

การวิจัยในระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย 3 กิจกรรมคือ

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

2. สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและองค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 49 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 3 ท่าน ครูผู้สอน 3 ท่าน คณาจารย์กลุ่มหลักสูตรและการสอน 3 ท่าน กลุ่มจิตวิทยา 3 ท่าน กลุ่มสื่อและเทคโนโลยี 3 ท่าน กลุ่มวัดและประเมินผล 3 ท่าน ผู้ปกครองนักเรียน 5 ท่าน ปราชญ์ชาวบ้านด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น 3 ท่าน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข 3 ท่าน ผู้สูงอายุ จำนวน 5 ท่าน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นละ 5 คน เลือกแบบเจาะจงกับผู้ที่เกี่ยวข้องและมีเวลาในการให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มี 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐาน

ตอนที่ 2 เป็นองค์ประกอบ/โครงสร้างของหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ตอนที่ 3 เป็นเนื้อหา/สาระในแต่ละองค์ประกอบ/โครงสร้าง

ตอนที่ 4 เป็นแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรด้านกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ การกำกับติดตาม/การนิเทศ และการประเมินหลักสูตร

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

แบบสัมภาษณ์ทั้ง 5 ตอนมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด ที่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบได้อย่างอิสระภายใต้ข้อคำถามนั้น ๆ

วิธีการสร้างเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีวิธีการสร้าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โดยกำหนด เป็น 5 ตอน

2. ผู้วิจัยเขียนข้อคำถามตามโครงสร้างที่กำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

3. นำข้อคำถาม จัดเรียงเป็นแบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร สหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

4. นำแบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้ บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรง ดังนี้

4.1 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน (รายชื่อดังภาคผนวก ก)

4.2 จัดทำแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

4.3 ผู้วิจัยนำโครงร่างการวิจัย แบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัยสำหรับผู้เชี่ยวชาญและแบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมี คุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

4.4 นำแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับ ผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ค่าความตรง โดยใช้ค่า IOC. (Index of item objective - congruence) พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.6-1.0 ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ขึ้น ดังนี้ เพิ่มการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์เอกสาร และคำอธิบายหัวข้อต่าง ๆ ตาม องค์ประกอบของหลักสูตร โดยจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่ง สามารถเลือกเรียนตามความพร้อมของผู้เรียนและโรงเรียน

4.5 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 ไปทดลองใช้กับผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ปี พ.ศ. 2564 จำนวน 13 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน 1 ท่าน ครูผู้สอน 1 ท่าน คณาจารย์กลุ่ม หลักสูตรและการสอน 1 ท่าน กลุ่มจิตวิทยา 1 ท่าน กลุ่มสื่อและเทคโนโลยี 1 ท่าน กลุ่มวัดและ ประเมินผล 1 ท่าน ผู้ปกครองนักเรียน 1 ท่าน ปราชญ์ชาวบ้านด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น 1 ท่าน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข 1 ท่าน ผู้สูงอายุ จำนวน 1 ท่าน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นละ 1 คน ในปี พ.ศ. 2564 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2563 เพื่อ ตรวจสอบปฏิกิริยาผู้ตอบ ความราบรื่นในการให้ข้อมูล/คำตอบและเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ตอบสามารถตอบแบบสัมภาษณ์ได้อย่างราบรื่น ตอบคำถามได้อย่างตรงประเด็น ในบางกลุ่มผู้เก็บ ข้อมูลต้องอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงประเด็นยิ่งขึ้นรวมทั้งถามเฉพาะประเด็นที่ผู้ให้ ข้อมูลเกี่ยวข้อง และใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 40-50 นาทีต่อคน

4.6 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยและทีมงานดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในระหว่างวันที่ 1-30 ธันวาคม พ.ศ. 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction)

3. ตรวจสอบความถูกต้องและความตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน รวม 10 คน ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน ที่จบการศึกษาในด้านหลักสูตรและการสอน ตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 5 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน
2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อและเทคโนโลยี ที่จบการศึกษาในด้านสื่อและเทคโนโลยี ตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 5 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน
3. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดผลและการวิจัย ที่จบการศึกษาในด้านการวัดผลและการวิจัย ตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 5 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน
4. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านสุขภาพ ที่จบการศึกษาในด้านการพยาบาล หรือที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน
5. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นผู้ที่ชุมชนยกย่องให้เป็นปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้รู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มี 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นองค์ประกอบ/โครงสร้างของหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ตอนที่ 2 เป็นเนื้อหา/สาระในแต่ละองค์ประกอบ/โครงสร้าง

ตอนที่ 3 เป็นแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรด้านกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ การกำกับติดตาม/การนิเทศ และการประเมินหลักสูตร

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

แบบสัมภาษณ์ทั้ง 4 ตอนมีลักษณะเป็นข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการและมีช่องว่างให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบได้อย่างอิสระภายใต้ข้อคำถามนั้น ๆ

วิธีการสร้างเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีวิธีการสร้าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลการวิจัยในกิจกรรมที่ 1 เพื่อกำหนดโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โดยกำหนดเป็น 4 ตอน

2. ผู้วิจัยเขียนข้อคำถามตามโครงสร้างที่กำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ

3. นำข้อคำถาม จัดเรียงเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

4. นำแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรง ดังนี้

4.1 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน (รายชื่อดังภาคผนวก ก)

4.2 จัดทำแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

4.3 ผู้วิจัยนำโครงร่างการวิจัย แบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยสำหรับผู้เชี่ยวชาญและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

4.4 นำแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ค่าความตรง โดยใช้ค่า IOC. (Index of item objective - congruence) พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.6-1.0 ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ขึ้น ดังนี้ สรุปและรวมข้อมูลจากผลการวิจัยในกิจกรรมที่ 1 ให้กระชับ สาระการเรียนรู้ได้ใกล้เคียงกัน ควรจัดในหมวดหมู่เดียวกัน และจัดเป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่โรงเรียนสามารถเลือกเรียนในชั้นใดก็ได้ โดยเสนอแนะให้กำหนดรหัสของรายวิชาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการใช้หลักสูตร

4.5 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะและจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ทางสื่อออนไลน์ ในระหว่าง วันที่ 6-15 มกราคม 2564

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์เนื้อหาและการสรุปอุปนัย

ระยะที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁)

การวิจัยในระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ผู้วิจัยดำเนินงานงานวิจัย 2 กิจกรรมคือ

1. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากระยะที่ 1 เพื่อสร้างหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

2. ตรวจสอบความถูกต้องและความตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน รวม 10 คน ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน ที่จบการศึกษาในด้านหลักสูตรและการสอน ตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 5 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน

2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้บริหาร ที่จบการศึกษาในด้านการบริหารการศึกษา ตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษามากกว่า 5 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน

3. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้สอน ที่จบการศึกษาในด้านการศึกษา ตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน

4. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านสุขภาพ ที่จบการศึกษาในด้านการพยาบาล หรือที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน

5. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นผู้ที่ชุมชนยกย่องให้เป็นปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้รู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็น ประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มี 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แนะนำตัวเอง และให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มแนะนำตนเอง จากนั้นผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่มตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำเสนอผลการวิจัยที่เป็นฐานในการสร้างหลักสูตร และชี้แจงแนวทางการดำเนินกิจกรรม

ตอนที่ 2 เป็นองค์ประกอบ/โครงสร้างของหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ตอนที่ 3 เป็นเนื้อหา/สาระในแต่ละองค์ประกอบ/โครงสร้าง

ตอนที่ 4 เป็นเอกสารประกอบหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

ตอนที่ 5 เป็นแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรด้านกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ การกำกับติดตาม/การนิเทศ และการประเมินหลักสูตร

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ การยืนยันผล และการปิดการสนทนากลุ่ม

ประเด็นการสนทนากลุ่มทั้ง 6 ตอนมีลักษณะเป็นข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการและมีช่องว่างให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบได้อย่างอิสระภายใต้ข้อคำถามนั้น ๆ

วิธีการสร้างเครื่องมือ

ประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีวิธีการสร้าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการวิจัยในระยะที่ 1 เพื่อกำหนดโครงสร้างของประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โดยกำหนด เป็น 6 ตอน

2. ผู้วิจัยเขียนข้อคำถามตามโครงสร้างที่กำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

3. นำข้อคำถาม จัดเรียงเป็นประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

4. นำประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรง ดังนี้

4.1 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน (รายชื่อดังภาคผนวก ก)

4.2 จัดทำแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

4.3 ผู้วิจัยนำโครงร่างการวิจัย แบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยสำหรับผู้เชี่ยวชาญและประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

4.4 นำแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ค่าความตรง โดยใช้ค่า IOC. (Index of item objective - congruence) พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.6-1.0 ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับประเด็นการสนทนากลุ่มให้สมบูรณ์ขึ้น ดังนี้ ควรจัดทำเป็นต้นร่างหลักสูตรให้ผู้เข้าประชุมพิจารณา เพื่อสะดวกในการดำเนินการสนทนากลุ่ม ส่วนเอกสารประกอบหลักสูตรนำมาพิจารณาเฉพาะหัวข้อหลัก ตัดรายละเอียดทิ้งและมีช่องว่างให้เพิ่มเติมด้วย

4.5 ปรับปรุงประเด็นการสนทนากลุ่มตามข้อเสนอแนะและจัดทำประเด็นการสนทนากลุ่มฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มทางสื่อออนไลน์ ในวันที่ 24 มกราคม 2564 เวลา 9.00 น. – 12.00 น.

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์เนื้อหาและการสรุปอุปนัย

ระยะที่ 3 การวิจัย (Research: R₂)

การวิจัยในระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย 2 กิจกรรม คือ

1. พัฒนาแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นครูที่จัดการเรียนรู้ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 4 โรงเรียน 30 คน คือ โรงเรียนโรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ โรงเรียนบ้านโนนสะอาด โรงเรียนบ้านสะเดียง และโรงเรียนบ้านโคก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้มี 2 ชนิด คือ 1) หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และเอกสารประกอบหลักสูตร มีลักษณะและวิธีการสร้างตามกระบวนการวิจัยและพัฒนาดังกล่าวแล้วข้างต้น 2) แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มี 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

ระดับ	ความหมาย
5	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
4	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
3	ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
2	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด

วิธีการสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีวิธีการสร้าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ สังเคราะห์หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เพื่อกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม โดยกำหนด เป็น 3 ตอน

2. ผู้วิจัยเขียนข้อคำถามตามโครงสร้างที่กำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

3. นำข้อคำถาม จัดเรียงเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

4. นำแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรง ดังนี้

4.1 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน (รายชื่อดังภาคผนวก ก)

4.2 จัดทำแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

4.3 ผู้วิจัยนำโครงร่างการวิจัย แบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยสำหรับผู้เชี่ยวชาญและแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

4.4 นำแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ค่าความตรง โดยใช้ค่า IOC. (Index of item objective - congruence) พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.6-1.0 โดยมีข้อเสนอแนะให้ตัดข้อคำถามที่มีความหมายไปในทิศทางเดียวกันออกเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่สำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.5 ปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ตามข้อเสนอแนะและจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง แนวทางการนำหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ไปใช้ในสถานศึกษา โดยดำเนินการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ในระหว่างวันที่ 23-27 สิงหาคม พ.ศ. 2564 เวลา 08.00 น. – 17.00 น. ห้อง 1224 -1226 ณ อาคารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ โดยแยกจัดประชุมเชิงปฏิบัติเป็น 3 ห้องตามมาตรการการป้องกันโรคติดต่อโควิด 19

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กำหนดเกณฑ์การแปลผลดังนี้

นำระดับจากผลการตอบของผู้ให้ข้อมูลไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553: 120-127)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ครุฑนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ผู้ทดลอง

ผู้ทดลองใช้หลักสูตรคือ ครูที่จัดการเรียนรู้ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2 โรงเรียน 6 คน คือ โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์และโรงเรียนบ้านโนนสะอาด

ผู้ร่วมการทดลอง

ผู้ร่วมการทดลองเป็นนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ที่เรียนกับครูในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 70 คน ประกอบด้วย นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คนและนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนสะอาดที่เรียนกับครูในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน ประกอบด้วย นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

การทดลองในครั้งนี้ใช้เครื่องมือ 3 ชนิด คือ

1. หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

2. แบบทดสอบก่อนและหลังการพัฒนา เรื่อง แรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียน สำหรับนักเรียน

3. แบบประเมินระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สำหรับบุคคลในครอบครัว

เครื่องมือแต่ละชนิดมีวิธีการสร้าง ดังนี้

1. หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 นำเสนอการสร้างตามกระบวนการวิจัยและพัฒนาดังกล่าวแล้วข้างต้น

2. แบบทดสอบก่อนและหลังการพัฒนา เรื่อง แรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียน เป็นแบบทดสอบคู่ขนาน มีลักษณะเป็นแบบทดสอบภาคปฏิบัติที่ใช้ในการวัดพฤติกรรมว่าปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ โดยกำหนดคะแนนเป็น 0 คะแนนหากไม่ปฏิบัติ และ 1 คะแนนเมื่อแสดงพฤติกรรมนั้นออกมาหรือปฏิบัติ

มีวิธีการสร้าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยเพื่อกำหนดโครงสร้างของแบบทดสอบ เรื่อง แรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

2. ผู้วิจัยเขียนข้อคำถามตามโครงสร้างที่กำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

3. นำข้อสอบ จัดเรียงเป็นแบบทดสอบเรื่อง แรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียน

4. นำแบบทดสอบเรื่อง แรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียน ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรง ดังนี้

4.1 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน (รายชื่อดังภาคผนวก ก)

4.2 จัดทำแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

4.3 ผู้วิจัยนำโครงร่างการวิจัย แบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยสำหรับผู้เชี่ยวชาญและแบบทดสอบเรื่อง แรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

4.4 นำแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ค่าความตรง โดยใช้ค่า IOC. (Index of item objective - congruence) พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.6-1.0 ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับแบบทดสอบเรื่อง แรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนให้สมบูรณ์ขึ้น ดังนี้ ปรับข้อคำถามให้น้อยข้อที่สำคัญจริง ๆ เพื่อสะดวกในการตอบของผู้ตอบ และปรับภาษาให้เหมาะสมกับผู้ตอบ

4.5 ปรับปรุงแบบทดสอบเรื่อง แรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียน ตามข้อเสนอแนะและจัดทำแบบทดสอบเรื่อง แรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียน ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

3. แบบประเมินระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มี 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นการประเมินระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีลักษณะเป็นการทดสอบภาคปฏิบัติที่ใช้ในการวัดพฤติกรรมว่าปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ โดยกำหนดคะแนนเป็น 0 คะแนนหากไม่ปฏิบัติ/ไม่ใช่/ไม่ทำ และ 1 คะแนนเมื่อแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา/ปฏิบัติ/ใช่/ทำ

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด

มีวิธีการสร้าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยเพื่อกำหนดโครงสร้างของแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียน
2. ผู้วิจัยเขียนข้อคำถามตามโครงสร้างที่กำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย
3. นำข้อคำถาม จัดเรียงเป็นแบบประเมินระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียน
4. นำแบบประเมินระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียน ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรง ดังนี้
 - 4.1 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน (รายชื่อดังภาคผนวก ก)
 - 4.2 จัดทำแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญ
 - 4.3 ผู้วิจัยนำโครงร่างการวิจัย แบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยสำหรับผู้เชี่ยวชาญและแบบประเมินระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
 - 4.4 นำแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ค่าความตรง โดยใช้ค่า IOC. (Index of item objective - congruence) พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.6-1.0 ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับแบบประเมินระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนให้สมบูรณ์ขึ้น ดังนี้ ปรับข้อคำถามให้น้อยข้อที่สำคัญจริง ๆ เพราะผู้ตอบมีอายุน้อย และปรับภาษาให้ง่าย ข้อคำถามต้องสั้น ตรงประเด็น
 - 4.5 ปรับปรุงแบบประเมินระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนตามข้อเสนอแนะและจัดทำแบบประเมินระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ใช้ ดำเนินการโดยครูทดลองนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการวิจัยกึ่งทดลองแบบ One Group Pre- Posttest Design ดังนี้

วิธีการทดลอง : $O_1 \quad X \quad O_2$

เมื่อ

O_1	หมายถึง	การทดสอบก่อนเรียน
X	หมายถึง	การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร
O_2	หมายถึง	การทดสอบหลังเรียน

ส่วนข้อมูลด้านแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยครูมอบแบบประเมินไปแก่นักเรียนทั้งก่อนและหลังจากที่ได้จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมแล้วเพื่อให้ผู้เรียนและผู้สูงอายุในครอบครัวดำเนินการประเมินตามความเป็นจริง เมื่อทำการประเมิน

แล้วเสร็จจึงให้นักเรียนนำแบบประเมินมาส่งที่ครูประจำชั้น ซึ่งครูประจำชั้นจักนำส่งผู้วิจัยเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณดำเนินการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบพฤติกรรม/การแสดงออก ด้วยค่า t-test ส่วนเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อความ

ระยะที่ 4 การวิจัย (Research: R₃)

การวิจัยในระยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ตามกรอบแนวคิดของประเมินของ CIPP และนำผลงานไปขยายผล/ใช้ประโยชน์

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลเป็น ครูที่จัดการเรียนรู้ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2 โรงเรียน 6 คน คือ โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์และโรงเรียนบ้านโนนสะอาด และนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ที่เรียนกับครูในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 70 คน ประกอบด้วยนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คนและนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนสะอาดที่เรียนกับครูในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน ประกอบด้วยนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ตามรูปแบบ CIPP มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นการประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ตามรูปแบบ CIPP ใน 4 ด้านดังนี้ ด้านบริบท ด้านปัจจัยป้อน ด้านกระบวนการและด้านผลิตผล

มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

ระดับ	ความหมาย
5	ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
4	ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
3	ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
2	ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1	ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด

วิธีการสร้างเครื่องมือ

แบบประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีวิธีการสร้าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินตามรูปแบบ CIPP และผลการวิจัยในระยะที่ 1-3 เพื่อกำหนดโครงสร้างของแบบประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โดยกำหนด เป็น 3 ตอน

2. ผู้วิจัยเขียนข้อคำถามตามโครงสร้างที่กำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

3. นำข้อคำถาม จัดเรียงเป็นแบบประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

4. นำแบบประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรง ดังนี้

4.1 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน (รายชื่อดังภาคผนวก ก)

4.2 จัดทำแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

4.3 ผู้วิจัยนำโครงร่างการวิจัย แบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยสำหรับผู้เชี่ยวชาญและแบบประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

4.4 นำแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ค่าความตรง โดยใช้ค่า IOC. (Index of item objective - congruence) พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.6-1.0

4.5 ปรับปรุงแบบประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ตามข้อเสนอแนะและจัดทำแบบประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยแจกแบบประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ให้กับครูและมอบให้ครูแจกให้กับผู้เรียนและนัดหมายวันเวลา เพื่อรับเครื่องมือ

คืน โดยได้รับเครื่องมือจากครู จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และได้รับเครื่องมือจากนักเรียน จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 82

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กำหนดเกณฑ์การแปลผลดังนี้

นำระดับจากผลการตอบของผู้ให้ข้อมูลไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553: 120-127)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยด้วยหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ตอนที่ 2. ผลการสร้างหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ตอนที่ 3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ตอนที่ 4. ผลการเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ตอนที่ 5. ผลการประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 นำเสนอเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 นำเสนอ ดังนี้

จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พบ ดังนี้

ด้านองค์ประกอบของหลักสูตร

หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนั้นจึงใช้กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีองค์ประกอบดังนี้ ความนำ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

ด้านกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เน้นกิจกรรมโดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

ด้านสื่อการเรียนรู้

เน้นการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีและเครือข่ายให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและเนื้อหา

ด้านการวัดและการประเมินผล

เป็นการประเมินผลในระดับชั้นเรียน โดยประยุกต์ใช้เกณฑ์การตัดสินผลการเรียนตามวิธีดำเนินการของกลุ่มสาระการเรียนรู้ กล่าวคือ

ในระดับประถมศึกษา

1. ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด
2. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัดและผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด

การให้ระดับผลการเรียน

การให้ระดับผลการเรียน เป็น 4 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดี ผ่าน และไม่ผ่าน โดยกำหนดตามระดับของคะแนน ดังนี้

ระดับผลการเรียน	คะแนน
ดีเยี่ยม	80-100
ดี	61-79
ผ่าน	50-60
ไม่ผ่าน	0-49

ด้านเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

ใช้เวลาในส่วนของรายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น โดยใช้เวลา 20 ชั่วโมง

ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา/สาระในแต่ละองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตาราง 4.1

ตาราง 4.1 แสดงเนื้อหา/สาระในแต่ละองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โครงสร้าง ของ หลักสูตร	เนื้อหา/สาระ
1. ความนำ	มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ -กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร -กล่าวถึงความสอดคล้องของหลักสูตรกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ - กล่าวถึงความเป็นมาของกระบวนการสร้าง/พัฒนาหลักสูตร -กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้หลักสูตร
2. วิสัยทัศน์	มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็น มนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ
3. หลักการ	หลักการที่สำคัญ ดังนี้ 1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล 2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ 3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น 4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้ 5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย
4. จุดมุ่งหมาย	มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน ดังนี้ 1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และ

โครงสร้าง ของ หลักสูตร	เนื้อหา/สาระ
	มีทักษะชีวิต 3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย 4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข
5. สมรรถนะ สำคัญของ ผู้เรียน	มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ 1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัด และลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม 2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือ สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จัก หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม

โครงสร้าง ของ หลักสูตร	เนื้อหา/สาระ
6. คุณลักษณะ อันพึง ประสงค์	มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นใน สังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์ สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ
7. โครงสร้าง	เป็นรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มี โครงสร้าง ดังนี้ ชื่อรายวิชา รหัสวิชา ชั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ หน่วยกิต เวลา คะแนน หน่วยที่ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ เวลา (ชั่วโมง) น้ำหนักคะแนน
8. คำอธิบาย รายวิชา	เป็นรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มี คำอธิบายรายวิชา ดังนี้ รหัสวิชา รายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ชั้น ภาคเรียนที่ จำนวน หน่วยกิต เวลา เนื้อหาสาระ กระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัด และการประเมินผล และผังมโนทัศน์
9. ขอบข่าย เนื้อหา	องค์ความรู้เกี่ยวกับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยเพื่อคุณภาพผู้สูงอายุ 4 มิติ บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3
10. เวลา เรียน	20 ชั่วโมง
11. แนว การจัด กิจกรรม การเรียนรู้	กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เน้นกิจกรรมโดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และเน้นการปฏิบัติจริงของผู้เรียน
12. สื่อ/ แหล่งเรียนรู้	เอกสารความรู้ แนวทางการปฏิบัติ และวิทยากรท้องถิ่น
13. การวัด และการ ประเมินผล	เน้นการประเมินการปฏิบัติตามสภาพจริง ความรู้ และเจตคติ

ส่วนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 นำเสนอดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์ พบดังตารางที่ 4.2

ตาราง 4.2 ความถี่ และร้อยละของข้อมูลพื้นฐานผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลพื้นฐาน	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	22	44.90
- หญิง	27	55.10
อายุ		
- 7 ปี	5	10.20
- 8 ปี	5	10.20
- 9 ปี	5	10.20
- 28	1	2.04
- 30	2	4.08
- 32	3	6.12
- 38	1	2.04
- 41	1	2.04
- 42	1	2.04
- 43	2	4.08
- 48	1	2.04
- 52	1	2.04
- 54	1	2.04
-56	2	4.08
- 58	4	8.16
- 59	3	6.12
- 60	3	6.12
- 61	1	2.04
- 64	3	6.12
- 65	1	2.04
- 68	1	2.04
- 82	1	2.04
- 84	1	2.04
กลุ่มบุคคล		

ข้อมูลพื้นฐาน	ความถี่	ร้อยละ
- ผู้บริหารโรงเรียน	3	6.12
- ครูผู้สอน	3	6.12
- คณาจารย์กลุ่มหลักสูตรและการสอน	3	6.12
- กลุ่มจิตวิทยา	3	6.12
- กลุ่มสื่อและเทคโนโลยี	3	6.12
- กลุ่มวัดและประเมินผล	3	6.12
- ผู้ปกครองนักเรียน	5	10.20
- ประชาชนชาวบ้านด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น	3	6.12
- เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข	3	6.12
- ผู้สูงอายุ	5	10.20
- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	5	10.20
- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	5	10.20
- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	5	10.20

ผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีความจำเป็นเนื่องจากสภาพครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อความสุขในครอบครัว ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมยังมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องน้อยและยังไม่เน้นการปฏิบัติอย่างจริงจังจึงเป็นเพียงการเรียนรู้ที่วัดผลจากความรู้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมมาเสริมความรู้จากสาระการเรียนรู้แกนกลาง โดยเน้นที่พฤติกรรม และการประพฤติปฏิบัติจริงของนักเรียนต่อผู้สูงอายุในครอบครัว

จากการสัมภาษณ์ พบว่าผู้ถูกสัมภาษณ์เห็นด้วยกับองค์ประกอบทั้ง 13 ประเด็น เนื่องจากเป็นไปตามที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม และต้องนำไปใช้ในโรงเรียนภายใต้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีเนื้อหาในแต่ละองค์ประกอบตามตาราง 4.3

ตาราง 4.3 แสดงโครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

โครงสร้างของหลักสูตร	เนื้อหา/สาระ
1. ความนำ	มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ -กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร -กล่าวถึงความสอดคล้องของหลักสูตรกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ

โครงสร้างของ หลักสูตร	เนื้อหา/สาระ
	- กล่าวถึงความเป็นมาของกระบวนการสร้าง/พัฒนาหลักสูตร -กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้หลักสูตร
2. วิสัยทัศน์	มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็น มนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะ พื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการศึกษาประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ
3. หลักการ	หลักการที่สำคัญ ดังนี้ 1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล 2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษา อย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ 3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น 4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้ 5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ
4. จุดมุ่งหมาย	มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบ การศึกษาดังนี้ 1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต 3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์ และรักการออกกำลังกาย 4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

โครงสร้างของ หลักสูตร	เนื้อหา/สาระ
5. สมรรถนะ สำคัญของ ผู้เรียน	มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ 1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัด และลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม 2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือ สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม
6. คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์ สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้

โครงสร้างของหลักสูตร	เนื้อหา/สาระ
	5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ
7. โครงสร้าง	เป็นรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีโครงสร้าง ดังนี้ ชื่อรายวิชา องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่น รหัสวิชา ส10203 ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยกิต 0.5 หน่วยกิต เวลา 20 ชั่วโมง คะแนน 100 คะแนน หน่วยที่ 1 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของฉัน หน่วยที่ 2 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การดูแลคนในครอบครัว หน่วยที่ 3 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การช่วยเหลืองานในหน้าที่ หน่วยที่ 4 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การประพฤติตนให้เหมาะสม ผลการเรียนรู้ 1. มีความรู้เกี่ยวกับครอบครัว ความสำคัญของครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว 2. มีความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม 3. มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ 4. มีความรู้และปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทและวัยวุฒิ เวลา (ชั่วโมง) 20 ชั่วโมง น้ำหนักคะแนน 100 คะแนน
8. คำอธิบายรายวิชา	เป็นรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีคำอธิบายรายวิชา ดังนี้ รหัสวิชา ส10203 รายวิชา องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 หรือ 2 จำนวนหน่วยกิต 0.5 หน่วยกิต เวลา 20 ชั่วโมง เนื้อหาสาระ ประกอบด้วยเนื้อหาสาระ 4 ส่วนคือ หน่วยที่ 1 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของฉัน หน่วยที่ 2 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การดูแลคนในครอบครัว

โครงสร้างของหลักสูตร	เนื้อหา/สาระ
	หน่วยที่ 3 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การช่วยเหลืองานในหน้าที่ หน่วยที่ 4 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การประพฤติตนให้เหมาะสม กระบวนการ ใช้กระบวนการเรียนรู้จากการดูตัวอย่าง การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และกระบวนการหล่อหลอมจากครอบครัว การสร้างแรงจูงใจโดยการยกย่องชมเชย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลคนในครอบครัว การดูแลคนในครอบครัว การช่วยเหลืองานในหน้าที่และการประพฤติตนให้เหมาะสม มีความรักและภาคภูมิใจ ผูกพันกับคนในครอบครัว ร่วมมือกันอนุรักษ์วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมในครอบครัวให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัยและความต้องการของคนในครอบครัว สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างเพียงพอ มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ ผลการเรียนรู้ 1. มีความรู้เกี่ยวกับครอบครัว ความสำคัญของครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว 2. มีความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม 3. มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ 4. มีความรู้และปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทและวัยวุฒิ ขอบข่ายเนื้อหา องค์ความรู้เกี่ยวกับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมบูรณาการกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เวลาเรียน 20 ชั่วโมง แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการปฏิบัติจริงผ่านการหล่อหลอมของสมาชิกในบ้าน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ ใบความรู้และแนวทางการปฏิบัติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้สูงอายุในบ้าน การวัดและการประเมินผล เป็นการวัดพฤติกรรมการปฏิบัติตามสภาพจริง ผังมโนทัศน์ หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ประกอบด้วย

โครงสร้างของ หลักสูตร	เนื้อหา/สาระ
	เนื้อหาสาระ 4 ส่วนคือ หน่วยที่ 1 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของฉันทัน หน่วยที่ 2 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การดูแลคนในครอบครัว หน่วยที่ 3 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การช่วยเหลืองานในหน้าที่ หน่วยที่ 4 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การประพฤติตนให้เหมาะสม
9. ขอบข่าย เนื้อหา	องค์ความรู้เกี่ยวกับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยเพื่อคุณภาพผู้สูงอายุ 4 มิติบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
10. เวลาเรียน	20 ชั่วโมง
11. แนวการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้	กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เน้นกิจกรรมโดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญ ที่สุด และเน้นการปฏิบัติจริงของผู้เรียน
12. สื่อ/แหล่ง เรียนรู้	เอกสารความรู้ แนวทางการปฏิบัติ และวิทยากรท้องถิ่น
13. การวัดและ การประเมินผล	เน้นการประเมินการปฏิบัติตามสภาพจริง ความรู้ และเจตคติ
แนวทางการ บริหารจัดการ หลักสูตรด้าน กิจกรรมที่ใช้ใน การจัดการ เรียนรู้	นำเสนอหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมต่อสถานศึกษาเพื่อสร้างข้อตกลงการพัฒนา ร่วมกันกับสถานศึกษา จากนั้นพัฒนาผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เพื่อ ฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ การปฏิบัติจริง และการวัดและการประเมินผลตาม หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น
การนำหลักสูตร ไปใช้	สถานศึกษานำหลักสูตรไปใช้โดยกำหนดเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้
การกำกับ ติดตาม/การ นิเทศ และการ ประเมิน หลักสูตร	ผู้วิจัยเป็นผู้กำกับติดตาม นิเทศและประเมินหลักสูตรร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับผลการสังเคราะห์ข้อมูลจาก
การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเบื้องต้น และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรนำวัฒนธรรมท้องถิ่นที่
เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตในอดีต เช่น การไหว้ ทักทาย การหยิบจับ/ช่วยเหลือ การสอนหนังสือ เล่นเกม
ทายปัญหา การเหยียบ การนวด การแช่เท้าเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ และกิจกรรมที่ให้ผู้เรียน

ดำเนินการนั้นต้องเหมาะสมสอดคล้องกับวัยและร่างกายของผู้เรียน เช่น การช่วยยกอาหาร ต้องเป็นในลักษณะที่เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้ และเพิ่มชื่อรายวิชาให้สอดคล้องกับงานวิจัย ดังนี้ รายวิชา องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ

ส่วนรายวิชาเพิ่มเติม ควรทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติมที่สามารถเลือกเรียนได้ในระหว่างชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เพื่อง่ายต่อการนำไปใช้และไม่เป็นภาระกับโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 2. ผลการสร้างหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ผลการสร้างหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้าง (ร่าง) หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ดังนี้

หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ประกอบด้วย ความนำ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

ความนำ

หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เนื่องจากการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพเป็นวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เด่นของชุมชนมาอย่างช้านาน แต่ในปัจจุบันเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจทำให้เกิดครอบครัวแตกแยก กลัวคือ ครอบครัวส่วนใหญ่ประกอบด้วย รุนปู่ ย่า ตายาย กับหลาน ส่วนรุ่นพ่อแม่ ส่วนใหญ่ไปทำงานในจังหวัดอื่น ก่อให้เกิดสภาพและปัญหาด้านแรงยึดเหนี่ยวในสังคม จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาแรงยึดเหนี่ยวในครอบครัว เพื่อให้บุคคลในวัยต่าง ๆ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยการปฏิบัติตัวตามบทบาทหน้าที่ของตน ประกอบกับชุมชนเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตหรือชุมชนมาก ทางโรงเรียนจึงพิจารณานำมาจัดทำเป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ในลักษณะลึกซึ้งจนสามารถปฏิบัติจนเป็นชีวิตประจำวัน อันเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ครอบครัวและชุมชน

เพื่อให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษาสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 73 และมาตรา 80 ข้อ 3 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ที่ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ

พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียน มีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษารูปแบบบูรณาการ โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนไทยอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและก้าวหน้าทันโลก มุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต พัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และเป็นสังคมสมานฉันท์เอื้ออาทรต่อกัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง กำหนดไว้ว่า ให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชนองค์กรต่าง ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดการกระบวนการเรียนการสอนภายในชุมชนให้ผู้เรียน โดยใช้กระบวนการในการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ ในชุมชน โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยกำหนด จุดหมายของหลักสูตรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เรียนต้องมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือ ศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์ และรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข สถานศึกษามี หน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาในการสร้าง/พัฒนาหลักสูตร ซึ่งดำเนินการตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดแล้ว ยังมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา ศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อนำเนื้อหาที่มีคุณค่า

มาจัดทำหลักสูตร มีการทดลองใช้ และการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบครบวงจร จึงทำให้หลักสูตรมีคุณภาพช่วยในการพัฒนาแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในครอบครัวให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วิสัยทัศน์

มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็น มนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะ พื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐาน ความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ

จุดมุ่งหมาย

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบ การศึกษา ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัด และลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ หรือ สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จัก หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์ สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

โครงสร้าง

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีโครงสร้าง ดังนี้

ชื่อรายวิชา องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ รหัสวิชา ส10203 ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยกิต 0.5 หน่วยกิต เวลา 20 ชั่วโมง คะแนน 100 คะแนน

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	เวลา	น้ำหนักคะแนน
1	ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของฉัน	มีความรู้เกี่ยวกับครอบครัว แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว	4	25
2	การดูแลคนในครอบครัว	มีความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม	5	25
3	การช่วยเหลืองานในหน้าที่	มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่	5	25
4	การประพฤติตนให้เหมาะสม	มีความรู้และปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทและวัยวุฒิ	4	25
รวม	4		18	100

อัตราส่วนคะแนนเก็บระหว่างภาค : ปลายภาค = 70 : 30

หมายเหตุ ใช้เวลาสำหรับทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อน และหลังเรียน 2 ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

รหัสวิชา ส10203 รายวิชา องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 หรือ 2 จำนวนหน่วยกิต 0.5 หน่วยกิต จำนวนชั่วโมง 20 ชั่วโมง

ศึกษาและค้นคว้า ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของฉัน การดูแลคนในครอบครัว การช่วยเหลืองานในหน้าที่และการประพฤติตนให้เหมาะสม

โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการดูตัวอย่าง การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และกระบวนการหล่อหลอมจากครอบครัว การสร้างแรงจูงใจโดยการยกย่องชมเชย

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลคนในครอบครัว การดูแลคนในครอบครัว การช่วยเหลืองานในหน้าที่และการประพฤติตนให้เหมาะสม มีความรักและภาคภูมิใจ ผูกพัน

กับคนในครอบครัว ร่วมมือกันอนุรักษ์วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมในครอบครัวให้เหมาะสม สอดคล้องกับวัยและความต้องการของคนในครอบครัว สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างเพียงพอ มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

ผลการเรียนรู้

1. มีความรู้เกี่ยวกับครอบครัว ความสำคัญของครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว
2. มีความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม
3. มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่
4. มีความรู้และปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทและวัยวุฒิ

รวมทั้งหมด 4 ผลการเรียนรู้

ขอบข่ายเนื้อหา

เนื้อหาของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายและขอบข่ายของหลักสูตรที่สนองความสนใจ ความถนัด ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น โดยแบ่งเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยที่ 1 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของฉัน (4 ชั่วโมง)

- ความหมายของครอบครัว
- แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว
- บทบาทหน้าที่ของคนในครอบครัว

หน่วยที่ 2 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การดูแลคนในครอบครัว (5 ชั่วโมง)

- การดูแลคนในครอบครัวด้านร่างกาย
- การดูแลคนในครอบครัวด้านจิตใจ
- การดูแลคนในครอบครัวด้านความสัมพันธ์ทางสังคม
- การดูแลคนในครอบครัวด้านสิ่งแวดล้อม

หน่วยที่ 3 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การช่วยเหลืองานในหน้าที่ (5 ชั่วโมง)

- การช่วยเหลืองานในหน้าที่

หน่วยที่ 4 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การประพฤติตนให้เหมาะสม (4 ชั่วโมง)

- การประพฤติตนให้เหมาะสมในชีวิตประจำวัน

เวลาเรียน

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดเวลาเรียน จำนวน 20 ชั่วโมง โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 18 ชั่วโมงและทำการทดสอบก่อนและหลังเรียน จำนวน 2 ชั่วโมง มีจำนวน 0.5 หน่วยกิต

แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ ดังต่อไปนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่หลากหลาย
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นตามสภาพความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยการเชิญวิทยากรภายนอก หรือปราชญ์ท้องถิ่น มาถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์แก่ผู้เรียน ร่วมกับครูผู้สอน
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เช่น การปฏิบัติจริง ในครอบครัว และชุมชน
6. จัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. ใบกิจกรรม
3. รูปภาพ
4. อินเทอร์เน็ต
5. ห้องสมุดโรงเรียน
6. บ้าน/ครอบครัวตนเอง
7. วิทยากร/ปราชญ์ท้องถิ่น

การวัดและประเมินผล

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ มีการวัดและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ ดังนี้

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - 1.1 ด้านความรู้
 - 1) ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน
 - 2) ตรวจใบกิจกรรม

1.2 ด้านทักษะกระบวนการ

- 1) สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงาน
- 2) แบบบันทึกพฤติกรรมการปฏิบัติงาน

1.3 ด้านคุณธรรม

- 1) ประเมินจากพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ
- 2) สังเกตพฤติกรรมขณะปฏิบัติงาน
- 3) ประเมินจากพฤติกรรมด้านความมีวินัย

2. เครื่องมือการวัดและประเมิน

2.1 ด้านความรู้

- 1) แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน
- 2) ใบกิจกรรม

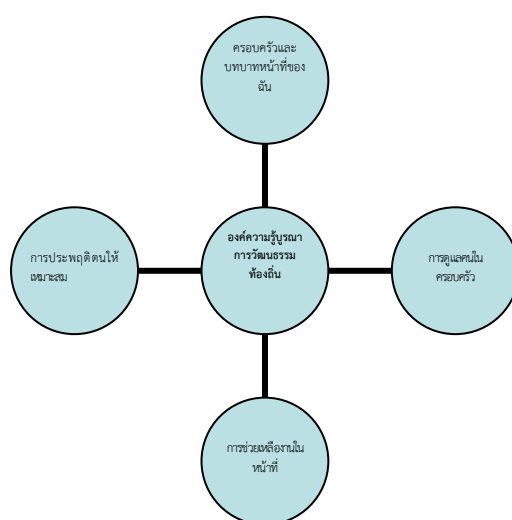
2.2 ด้านทักษะกระบวนการ

- 1) แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงาน
- 2) แบบบันทึกพฤติกรรมการปฏิบัติงาน

2.3 ด้านคุณธรรม

- 1) แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ
- 2) แบบสังเกตสังเกตพฤติกรรมขณะปฏิบัติงาน
- 3) แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีวินัย

ผังมโนทัศน์การจัดหน่วยการเรียนรู้ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการ
วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม

ผลการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบ ทบทวนและยืนยันหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้ บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ปรากฏดังนี้

ความนำ

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับความนำเพราะสะท้อนปัญหา ความต้องการและประโยชน์ที่เกิดขึ้น ในครอบครัว ดังคำกล่าวที่ว่า

“เห็นด้วยกับความนำ เนื่องจากเขียนได้ใจความครบถ้วน อ่านเข้าใจ และเห็นความจำเป็นที่ต้องมีหลักสูตรนี้” (ผท.1)

วิสัยทัศน์

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับวิสัยทัศน์ที่กำหนด เนื่องจากมีเนื้อหาที่ครอบคลุมและส่งเสริม พฤติกรรมทางการศึกษาครบทุกด้าน ดังคำกล่าวของผู้ทรงคุณวุฒิ

“เห็นด้วยเนื่องจากวิสัยทัศน์ที่กำหนด มีเนื้อหาที่ครอบคลุมและส่งเสริมพฤติกรรมทางการ ศึกษาครบทุกด้าน ที่สำคัญเน้นการปฏิบัติจริงและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน” (ผท.7)

หลักการ

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับหลักการทั้ง 6 ข้อ เนื่องจากมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน และเน้นที่ใช้ในการจัดการศึกษาในระบบ ดังคำกล่าวที่ว่า

“เห็นด้วยเพราะสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในระยะแรกควร เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาในระบบเพื่อความสะดวกในการนำหลักสูตรไปใช้” (ผท.2)

จุดมุ่งหมาย

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฯ ดังคำกล่าวที่ว่า

“หลักสูตรฯเพิ่มเติมเป็นหลักสูตรที่เสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้นจาก หลักสูตรแกนกลาง จึงเห็นด้วยเพราะมีจุดมุ่งหมายครบตามพฤติกรรมทางการศึกษา” (ผท.2)

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ เนื่องจากสอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กิจกรรมการจัดการเรียนรู้และเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ดังคำ กล่าวที่ว่า

“เห็นด้วยกับสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ เนื่องจากสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้ สืบค้น แก้ปัญหา และมีทักษะชีวิต รวมทั้งเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทั้งหมดนี้จะช่วยในการส่งเสริมสมรรถนะ ผู้เรียนเป็นอย่างดี” (ผท.4 และผท.อื่น ๆ พยกหน้าเห็นด้วย)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพราะสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังคำกล่าวที่ว่า

“เห็นด้วย เพราะสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และในความเห็นส่วนตัวเนื่องจากเป็น หลักสูตรเพิ่มเติม จึงยังไม่ควรเพิ่มคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไปมากกว่าที่หลักสูตรกำหนด” (ผท.7)

โครงสร้าง

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประถมศึกษาปีที่ 1-3 ดังคำกล่าวที่ว่า

“เห็นด้วยกับโครงสร้างที่กำหนดเพราะโครงสร้างสามารถดูได้เข้าใจง่าย กระชับ ถูกต้อง ที่สำคัญสามารถนำไปจัดการเรียนรู้ได้สะดวก คือ มีความสะดวกในการใช้” (ผท.1)

“ปีแรกเป็นการทดลองใช้หลักสูตร การกำหนดโครงสร้างที่สั้นกระชับแต่ครอบคลุม ถือเป็น เรื่องที่จำเป็น เห็นว่าควร คงไว้ตามที่เสนอ” (ผท.5)

คำอธิบายรายวิชา

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับคำอธิบายรายวิชาทั้งในส่วนขององค์ประกอบ และเนื้อหาสาระ ดัง คำกล่าวที่ว่า

“เห็นด้วยกับคำอธิบายรายวิชาทั้งองค์ประกอบที่ใช้และเนื้อหา เพราะถูกต้องและกระชับ เหมาะสมกับเวลาที่ใช้” (ผท.4 และผท.อื่น ๆ พยกหน้าเห็นด้วย)

ผลการเรียนรู้

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยทั้ง 4 ผลการเรียนรู้ ดังคำกล่าวที่ว่า

“ตอนแรกเห็นผลการเรียนรู้น้อยไป 4 ข้อ แต่เมื่อพิจารณาก็เหมาะกับการจัดการเรียนรู้ และ เวลา นอกจากนั้นก็ครบตามที่หลักสูตรต้องการ จึงเห็นว่า ลองใช้เท่านี้ก่อน และอีกอย่างจะทำให้ หลักสูตรมีความกระชับ ผ่อนคลายแต่สร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์จริง ๆ” (ผท.4)

“เห็นเหมือนกันว่าผลการเรียนรู้ ทำไม่น้อยจ้ง แต่ดูแล้วครอบคลุมเนื้อหาตามหลักสูตร ซึ่งดี แล้ว ทำให้ไม่เป็นความกังวลในการจัดการเรียนรู้ของครู ชัด ๆ ตรง ๆ ไปเลย” (ผท.5)

ขอบข่ายเนื้อหา

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับเนื้อหาของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ โดยแบ่งเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ ดังคำ กล่าวที่ว่า

“เห็นด้วยกับการแบ่งเนื้อหา เพราะสอดคล้องกับเวลา และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของ หลักสูตร อาจารย์ลองทำปีแรกก่อน และค่อยนำสิ่งที่พบจากการวิจัยปีแรก มาปรับเนื้อหา” (ผท.3)

เวลาเรียน

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับกำหนดเวลาเรียน จำนวน 20 ชั่วโมง โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 18 ชั่วโมงและทำการทดสอบก่อนและหลังเรียน จำนวน 2 ชั่วโมง มีจำนวน 0.5 หน่วยกิต เนื่องจากเป็นไปตามการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ดังคำกล่าวที่ว่า

“เรื่องเวลาเรียนคิดว่าเหมาะสมดีแล้ว และเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (พท.2)

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับแนวการจัดกิจกรรมที่นำเสนอมาเพราะกิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเน้นที่พฤติกรรม การปฏิบัติมากกว่าจะเน้นเนื้อหาความรู้ ดังนั้นแนวการจัดกิจกรรมต้องเขียนไว้กว้าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีอิสระในการค้นคว้าและเรียนรู้ภายใต้กรอบเนื้อหาในชั่วโมงนั้น ๆ และอย่าลืมตัดข้อ 4 เพื่อความสะดวกและปลอดภัยในการจัดการเรียนรู้ ส่วนการจัดการในข้อ 6 ถ้าเป็นการปฏิบัติในครอบครัว ก็ยากที่จะตามไปดูแล แต่เตือนหรือเน้นหรือตัดทิ้ง ดังคำกล่าว

“การจัดการเรียนรู้เหมาะสม แต่ในยุคที่โรคระบาด ควรจัดการเรียนรู้ในครอบครัว หรือใช้สื่อออนไลน์จะปลอดภัยกับนักเรียนมากกว่า ดังนั้นจึงขออนุญาตตัดข้อ 4 คือจัดการเรียนรู้โดยใช้ปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้รู้ แต่เห็นว่า พฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดขึ้นนั้นยังเป็นพฤติกรรมที่พอจะดูภาพหรือหาความรู้ด้วยตนเองได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีที่จะช่วยให้นักเรียนฝึกค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง” (พท.4)

“การเรียนรู้ในปัจจุบัน นักเรียนส่วนใหญ่เรียนออนไลน์ ดังนั้นข้อ 6 น่าจะยากเพราะการเรียนรู้ส่วนใหญ่เกิดที่บ้าน ถ้ามาเรียนที่โรงเรียนก็สามารถทำได้ ข้อนี้แล้วแต่ผู้วิจัยนะ จะคงไว้หรือตัดทิ้งก็ได้” (พท.1)

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับกับแหล่งเรียนรู้ และสนับสนุนให้นักเรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเองจากออนไลน์ เพื่อเพิ่มทักษะในการใช้เครื่องมือสื่อสารในการหาความรู้ และลดการในแหล่งเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ โดยเฉพาะวิทยากร/ปราชญ์ท้องถิ่น เนื่องจากสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนไป ควรเริ่มมาพัฒนาให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อออนไลน์จะดีกว่า ดังคำกล่าว

“ในสถานการณ์ปัจจุบัน การจัดการเรียนให้กับนักเรียนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ส่วนใหญ่เน้นที่นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อออนไลน์ ดังนั้นหลักสูตรฯ (ณ.วันนี้ นะ 555 หัวเราะ) ควรเน้นให้เรียนรู้ในครอบครัวหรือชุมชนบ้าง แต่เน้นให้หาความรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก ยังไม่ควรไปใช้ห้องสมุด หรือมีปราชญ์มาสอน แต่อาจจะนำเสนอเป็นใบความรู้ เป็นภาพ และให้นักเรียนลองฝึกเอง” (พท.8)

การวัดและประเมินผล

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับการวัดและประเมินผล โดยมีการวัดและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ แต่มีข้อแนะนำ

ว่าควรใช้การวัดและประเมินผลก่อนเรียนเฉพาะที่จำเป็นจริง ๆ แต่ให้เน้นการวัดและประเมินผลระหว่างเรียน ซึ่งจะทำให้หลักสูตรมีความน่าสนใจ และเป็นหลักสูตรที่สร้างความผ่อนคลายให้กับผู้เรียน ดังคำกล่าว

“เห็นด้วยกับการวัดและประเมินผลที่กล่าวมา แต่ถ้ามีการวัดก่อนเรียนมากเกินไป หรือบ่อย ๆ จะสร้างความกดดันให้ผู้เรียน หลักสูตรนี้ควรเป็นหลักสูตรที่สร้างความสบายใจให้กับผู้เรียนเพราะเป็นหลักสูตรที่เน้นพฤติกรรม ซึ่งเราวัดพฤติกรรมได้จากการฝึกปฏิบัติตามในกิจกรรมก็พอ ถ้ามีการวัดและประเมินผลมากเกินไปอาจทำให้ทั้งครูและนักเรียนเครียด” (ผท.4)

ผังมโนทัศน์การจัดหน่วยการเรียนรู้

ผังมโนทัศน์การจัดหน่วยการเรียนรู้ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วย เนื่องจาก การแบ่งการจัดหน่วยการเรียนรู้ เป็น 4 หน่วย แต่ละหน่วยมีเนื้อหาสะท้อนพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อการใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข อันส่งผลต่อการยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยเพื่อคุณภาพผู้สูงอายุ 4 มิติ ดังคำกล่าว

“หลักสูตรเพิ่มเติมถูกจำกัดด้วยเวลา และการจัดกิจกรรมต้องมีความกระชับ โดยต้องมีเนื้อหาสาระในการเสริมให้คุณลักษณะตามหลักสูตรเด่นขึ้น ในเวลา 20 ชั่วโมง แบ่งเป็น 4 หน่วย เห็นว่าเหมาะสมแล้ว และไม่เป็นภาระในการจัดการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นมากทั้งครูและนักเรียน” (ผท. 7)

“เห็นด้วยกับผังมโนทัศน์เพราะสอดคล้องกับเวลา และเนื้อหาแต่ละหน่วยมีความเป็นเอกเทศแต่เชื่อมโยงคุณลักษณะที่จะสร้างให้เกิดกับผู้เรียนได้สอดคล้องและเชื่อมโยงกันดี” (ผท.4)

จากผลการสนทนากลุ่มข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปสาระการปรับปรุงหลักสูตรฯ ดังตาราง 4.4

ตาราง 4.4 แสดงการปรับปรุงสาระของหลักสูตรฯ ตามองค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบ	สาระเดิม	สาระที่เปลี่ยนแปลง
ความนำ	หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เนื่องจากการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพเป็นวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เด่นของชุมชนมาอย่างช้านาน แต่ในปัจจุบันเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดครอบครัวแห่งกลาง กล่าวคือ ครอบครัวส่วนใหญ่ประกอบด้วย รุ่นปู่ ย่า ตา ยาย กับหลาน ส่วนรุ่นพ่อแม่ส่วนใหญ่ไปทำงานในจังหวัดอื่น ก่อให้เกิดสภาพและปัญหาด้านแรงยึดเหนี่ยวในสังคมจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาแรงยึด	เห็นด้วย คงไว้

องค์ประกอบ	สาระเดิม	สาระที่เปลี่ยนแปลง
	เหนียวในครอบครัว เพื่อให้บุคคลในวัยต่าง ๆ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยการปฏิบัติตัวตามบทบาทหน้าที่ของตน ประกอบกับชุมชนเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตหรือชุมชนมาก ทางโรงเรียนจึงพิจารณานำมาจัดทำเป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ในลักษณะลึกซึ้งจนสามารถปฏิบัติจนเป็นชีวิตประจำวัน อันเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ครอบครัวและชุมชน เพื่อให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษาสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 73 และมาตรา 80 ข้อ 3 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ที่ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนา คุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียน มีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษารูปแบบบูรณาการ โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนไทยอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและก้าวหน้าทันโลก มุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต พัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และเป็นสังคมสมานฉันท์เอื้ออาทรต่อกัน พระราชบัญญัติ	

องค์ประกอบ	สาระเดิม	สาระที่เปลี่ยนแปลง
	การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง กำหนดไว้ว่า ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชนองค์กรต่าง ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดการกระบวนการเรียนการสอนภายในชุมชนให้ผู้เรียน โดยใช้กระบวนการในการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ ในชุมชน โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยกำหนด จุดหมายของหลักสูตรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เรียนต้องมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือ ศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดทำ ระเบียบการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญา	

องค์ประกอบ	สาระเดิม	สาระที่เปลี่ยนแปลง
	ท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาในการสร้าง/พัฒนาหลักสูตร ซึ่งดำเนินการตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดแล้ว ยังมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา ศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อนำเนื้อหาที่มีคุณค่ามาจัดทำหลักสูตร มีการทดลองใช้ และการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบครบวงจร จึงทำให้หลักสูตรมีคุณภาพช่วยในการพัฒนาแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในครอบครัวให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข	
วิสัยทัศน์	มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ	เห็นด้วย คงไว้
หลักการ	1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล 2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ 3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น 4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้ 5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	เห็นด้วย คงไว้

องค์ประกอบ	สาระเดิม	สาระที่เปลี่ยนแปลง
	6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาระบบ	
จุดมุ่งหมาย	มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบ การศึกษา ดังนี้ 1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต 3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย 4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข	เห็นด้วย คงไว้
สมรรถนะผู้เรียน	สมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ 1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัด และลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม 2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือ สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม	เห็นด้วยคงไว้

องค์ประกอบ	สาระเดิม	สาระที่เปลี่ยนแปลง
	3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จัก หลีกเลียงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม	
คุณลักษณะที่พึงประสงค์	มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์ สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ	คงไว้
โครงสร้างของ	ชื่อรายวิชา องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้	เห็นด้วย คงไว้

องค์ประกอบ	สาระเดิม	สาระที่เปลี่ยนแปลง
หลักสูตร	ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ รหัสวิชา ส10203 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยกิต 0.5 หน่วยกิต เวลา 20 ชั่วโมง คะแนน 100 คะแนน	
คำอธิบายรายวิชา	รหัสวิชา ส10203 รายวิชา องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 หรือ 2 จำนวนหน่วยกิต 0.5 หน่วยกิต จำนวนชั่วโมง 20 ชั่วโมง ศึกษาและค้นคว้า ครอบครัวยุคใหม่และบทบาทหน้าที่ของฉันทน์ การดูแลคนในครอบครัว การช่วยเหลืองานในหน้าที่ และการประพฤติตนให้เหมาะสม โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการดูตัวอย่าง การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และกระบวนการหล่อหลอมจากครอบครัว การสร้างแรงจูงใจโดยการยกย่องชมเชย เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลคนในครอบครัว การดูแลคนในครอบครัว การช่วยเหลืองานในหน้าที่และการประพฤติตนให้เหมาะสม มีความรักและภาคภูมิใจ ผูกพันกับคนในครอบครัว ร่วมมือกันอนุรักษ์วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมในครอบครัวให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัยและความต้องการของคนในครอบครัว สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ไม่เรียนรู้อยู่อย่างเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ	เห็นด้วยทั้งองค์ประกอบ และเนื้อหาของคำอธิบายรายวิชา คงไว้
ผลการเรียนรู้	1. มีความรู้เกี่ยวกับครอบครัว ความสำคัญของครอบครัว และบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว 2. มีความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม 3. มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ 4. มีความรู้และปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทและวัยวุฒิ	เห็นด้วย คงไว้
ขอ ข อ บ ข อ ย เนื้อหา	หน่วยที่ 1 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของฉันทน์ (4 ชั่วโมง) - ความหมายของครอบครัว	เห็นด้วยคงไว้

องค์ประกอบ	สาระเดิม	สาระที่เปลี่ยนแปลง
	- แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว - บทบาทหน้าที่ของคนในครอบครัว หน่วยที่ 2 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การดูแลคนในครอบครัว (5 ชั่วโมง) - การดูแลคนในครอบครัวด้านร่างกาย - การดูแลคนในครอบครัวด้านจิตใจ - การดูแลคนในครอบครัวด้านความสัมพันธ์ทางสังคม - การดูแลคนในครอบครัวด้านสิ่งแวดล้อม หน่วยที่ 3 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การช่วยเหลืองานในหน้าที่ (5 ชั่วโมง) - การช่วยเหลืองานในหน้าที่ หน่วยที่ 4 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การประพฤติตนให้เหมาะสม (4 ชั่วโมง) - การประพฤติตนให้เหมาะสมในชีวิตประจำวัน	
เวลาเรียน	หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดเวลาเรียน จำนวน 20 ชั่วโมง โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 18 ชั่วโมงและทำการทดสอบก่อนและหลังเรียน จำนวน 2 ชั่วโมง มีจำนวน 0.5 หน่วยกิต	เห็นด้วย คงไว้
แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ ดังต่อไปนี้ 1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่หลากหลาย 3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดหยุ่นตามสภาพความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น 4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยการเชิญวิทยากรภายนอก หรือปราชญ์ท้องถิ่น มาถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์แก่ผู้เรียน ร่วมกับครูผู้สอน 5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เช่น การปฏิบัติจริงในครอบครัว	คงไว้คือ ข้อ 1-3 และ 5 ตัดข้อ 4 และ 6

องค์ประกอบ	สาระเดิม	สาระที่เปลี่ยนแปลง
	และชุมชน 6. จัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน	
สื่อ/แหล่ง เรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้ 1. ใบความรู้ 2. ใบกิจกรรม 3. รูปภาพ 4. อินเทอร์เน็ต 5. ห้องสมุดโรงเรียน 6. บ้าน/ครอบครัวตนเอง 7. วิทยากร/ปราชญ์ท้องถิ่น	ตัดการเรียนรู้จาก ห้องสมุดโรงเรียน และวิทยากร/ปราชญ์ ท้องถิ่น
การวัดและ ประเมินผล	วัดและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน	ปรับ เป็น วัด และ ประเมินผลก่อนและ หลังเรียน 1 ครั้ง ส่วน ส่วนระหว่างเรียน ตัดตั้งแต่คงกิจกรรม ไว้
ผังมโนทัศน์ การจัดหน่วย การเรียนรู้	แบ่งเป็น 4 หน่วย	คงเดิม

ผลการปรับแก้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้
ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 นำเสนอดังนี้

หลักสูตรรายวิชา องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกัน
ในสังคมอย่างมีคุณภาพ
รหัสวิชา ส10203 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
หน่วยกิต 0.5 หน่วยกิต เวลา 20 ชั่วโมง

ความนำ

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมมีลักษณะเป็นหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการ
วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เป็น
หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เนื่องจากการใช้
ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพเป็นวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เด่นของชุมชนมาอย่างช้านาน แต่
ในปัจจุบันเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดครอบครัวแห่งกลาง กล่าวคือ ครอบครัวส่วนใหญ่

ประกอบด้วย รุ่นปู่ ย่า ตายาย กับหลาน ส่วนรุ่นพ่อแม่ ส่วนใหญ่ไปทำงานในจังหวัดอื่น ก่อให้เกิดสภาพและปัญหาด้านแรงยึดเหนี่ยวในสังคมจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาแรงยึดเหนี่ยวในครอบครัว เพื่อให้บุคคลในวัยต่าง ๆ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยการปฏิบัติตัวตามบทบาทหน้าที่ของตน ประกอบกับชุมชนเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตหรือชุมชนมาก ทางโรงเรียนจึงพิจารณานำมาจัดทำเป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ในลักษณะลึกซึ้งจนสามารถปฏิบัติจนเป็นชีวิตประจำวัน อันเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ครอบครัวและชุมชน

เพื่อให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษาสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 73 และมาตรา 80 ข้อ 3 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ที่ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวทางการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียน มีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษารูปแบบบูรณาการ โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและพัฒนาอย่างมีดุลยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนไทยอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและก้าวหน้าทันโลก มุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต พัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีดุลยภาพ คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และเป็นสังคมสมานฉันท์เอื้ออาทรต่อกัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง กำหนดไว้ว่า ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสารของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชนองค์กรต่าง ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดการกระบวนการเรียนการสอนภายในชุมชนให้ผู้เรียน โดยใช้กระบวนการในการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ ในชุมชน โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยกำหนด จุดหมายของหลักสูตรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เรียนต้องมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือ ศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์ และรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง

เป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข สถานศึกษามี หน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาในการสร้าง/พัฒนาหลักสูตร ซึ่งดำเนินการตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดแล้ว ยังมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา ศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อนำเนื้อหาที่มีคุณค่ามาจัดทำหลักสูตร มีการทดลองใช้ และการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบครบวงจร จึงทำให้หลักสูตรมีคุณภาพช่วยในการพัฒนาแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในครอบครัวให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วิสัยทัศน์

มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็น มนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะ พื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐาน ความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษ้อย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ

จุดมุ่งหมาย

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบ การศึกษา ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัด และลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม
2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือ สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จัก หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์ สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

โครงสร้าง

รายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีโครงสร้าง ดังนี้ ชื่อรายวิชา องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ รหัสวิชา ส10203 ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยกิต 0.5 หน่วยกิต เวลา 20 ชั่วโมง คะแนน 100 คะแนน

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	เวลา	น้ำหนักคะแนน
1	ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของฉัน	มีความรู้เกี่ยวกับครอบครัว แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว	4	25
2	การดูแลคนในครอบครัว	มีความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม	5	25
3	การช่วยเหลืองานในหน้าที่	มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่	5	25
4	การประพฤติตนให้เหมาะสม	มีความรู้และปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทและวัยวุฒิ	4	25

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	เวลา	น้ำหนักคะแนน
รวม	4		18	100

อัตราส่วนคะแนนเก็บระหว่างภาค : ปลายภาค = 70 : 30

หมายเหตุ ใช้เวลาสำหรับทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อน และหลังเรียน 2 ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

รหัสวิชา ส10203 รายวิชา องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 หรือ 2 จำนวนหน่วยกิต 0.5 หน่วยกิต จำนวนชั่วโมง 20 ชั่วโมง

ศึกษาและค้นคว้า ครอบครัวยุคใหม่และบทบาทหน้าที่ของฉันทน การดูแลคนในครอบครัว การช่วยเหลืองานในหน้าที่และการประพฤติตนให้เหมาะสม

โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการดูตัวอย่าง การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และกระบวนการหล่อหลอมจากครอบครัว การสร้างแรงจูงใจโดยการยกย่องชมเชย

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลคนในครอบครัว การดูแลคนในครอบครัว การช่วยเหลืองานในหน้าที่และการประพฤติตนให้เหมาะสม มีความรักและภาคภูมิใจ ผูกพันกับคนในครอบครัว ร่วมมือกันอนุรักษ์วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมในครอบครัวให้เหมาะสม สอดคล้องกับวัยและความต้องการของคนในครอบครัว สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

ผลการเรียนรู้

1. มีความรู้เกี่ยวกับครอบครัว ความสำคัญของครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว
2. มีความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม
3. มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่
4. มีความรู้และปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทและวัยวุฒิ

รวมทั้งหมด 4 ผลการเรียนรู้

ขอบข่ายเนื้อหา

เนื้อหาของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งมี

จุดมุ่งหมายและขอบข่ายของหลักสูตรที่สนองความสนใจ ความถนัด ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น โดยแบ่งเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยที่ 1 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของฉัน (4 ชั่วโมง)

- ความหมายของครอบครัว
- แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว
- บทบาทหน้าที่ของคนในครอบครัว

หน่วยที่ 2 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การดูแลคนในครอบครัว (5 ชั่วโมง)

- การดูแลคนในครอบครัวด้านร่างกาย
- การดูแลคนในครอบครัวด้านจิตใจ
- การดูแลคนในครอบครัวด้านความสัมพันธ์ทางสังคม
- การดูแลคนในครอบครัวด้านสิ่งแวดล้อม

หน่วยที่ 3 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การช่วยเหลืองานในหน้าที่ (5 ชั่วโมง)

- การช่วยเหลืองานในหน้าที่

หน่วยที่ 4 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การประพฤติตนให้เหมาะสม (4 ชั่วโมง)

- การประพฤติตนให้เหมาะสมในชีวิตประจำวัน

เวลาเรียน

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดเวลาเรียน จำนวน 20 ชั่วโมง โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 18 ชั่วโมงและทำการทดสอบก่อนและหลังเรียน จำนวน 2 ชั่วโมง มีจำนวน 0.5 หน่วยกิต

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ ดังต่อไปนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่หลากหลาย
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดหยุ่นตามสภาพความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เช่น การปฏิบัติจริงในครอบครัว และชุมชน

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. ใบกิจกรรม

3. รูปภาพ
4. อินเทอร์เน็ต
5. บ้าน/ครอบครัวตนเอง

การวัดและประเมินผล

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ มีการวัดและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ ดังนี้

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - 1.1 ด้านความรู้
 - 1) ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน
 - 2) ตรวจใบกิจกรรม
 - 1.2 ด้านทักษะกระบวนการ
 - 1) สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงาน
 - 2) แบบบันทึกพฤติกรรมการปฏิบัติงาน
 - 1.3 ด้านคุณธรรม
 - 1) ประเมินจากพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ
 - 2) สังเกตพฤติกรรมขณะปฏิบัติงาน
 - 3) ประเมินจากพฤติกรรมด้านความมีวินัย
2. เครื่องมือการวัดและประเมิน
 - 2.1 ด้านความรู้
 - 1) แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน
 - 2) ใบกิจกรรม
 - 2.2 ด้านทักษะกระบวนการ
 - 1) แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงาน
 - 2) แบบบันทึกพฤติกรรมการปฏิบัติงาน
 - 2.3 ด้านคุณธรรม
 - 1) แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ
 - 2) แบบสังเกตสังเกตพฤติกรรมขณะปฏิบัติงาน
 - 3) แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีวินัย

ผังมโนทัศน์การจัดหน่วยการเรียนรู้ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตอนที่ 3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ผลการทดลองใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีข้อค้นพบ 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 แสดงดังตาราง 4.5

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านหลักสูตร	4.3400	.28357	มาก
1. หลักสูตรมีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน	4.5333	.50742	มากที่สุด
2. หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของสังคม	4.1667	.69893	มาก
3. หลักสูตรทำให้การใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมมีคุณภาพมากขึ้น	4.8000	.40684	มากที่สุด
4. หลักสูตรมีความสะดวกและง่ายต่อการนำไปใช้	3.8667	.89955	มาก
5. หลักสูตรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน	4.3333	.71116	มาก
ด้านเนื้อหา	4.4417	.18198	มาก

6. มีเนื้อหาสอดคล้องและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.5333	.50742	มากที่สุด
7. มีเนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในครอบครัวมากขึ้น	4.9667	.18257	มากที่สุด
8. เนื้อหามีความหลากหลายและน่าสนใจ	3.6667	.71116	มาก
9. เนื้อหาสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน	4.6000	.49827	มากที่สุด
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.0583	.40302	มาก
10. เป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง	3.8000	.80516	มาก
11. ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย	3.8667	.77608	มาก
12. กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.3667	.61495	มาก
13. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน	4.2000	.71438	มาก
ด้านสื่อ และแหล่งเรียนรู้	4.1111	.28139	มาก
14. มีสื่อ และแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับวัย	5.0000	.00000	มากที่สุด
15. มีสื่อและแหล่งเรียนรู้ครบตามเนื้อหา	3.0667	.36515	มาก
16. เป็นสื่อของจริงในชีวิตประจำวัน	4.2667	.69149	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.4250	.32264	มาก
17. การวัดและประเมินผลหลากหลาย	4.5000	.50855	มาก
18. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับผลการเรียนรู้	4.5000	.57235	มาก
19. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน	4.8000	.40684	มากที่สุด
20. การวัดและประเมินผลเน้นสภาพจริง	3.9000	1.12495	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.2867	.15196	มาก

จากตาราง 4.5 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในภาพรวมรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.2867$, S.D. = .15196)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในภาพรวมรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อ 1. หลักสูตรมีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ข้อ 3. หลักสูตรทำให้การใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมมีคุณภาพมากขึ้น ข้อ 6. มีเนื้อหาสอดคล้องและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ข้อ 7. มีเนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในครอบครัวมากขึ้น ข้อ 9. เนื้อหาสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ข้อ 14. มีสื่อ และแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับวัยและข้อ 19. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพของหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ประสิทธิภาพของหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ผลปรากฏดังตาราง 4.6

ตาราง 4.6 ประสิทธิภาพของหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

รายการ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
คะแนนระหว่างเรียน	180	149.80	83.22
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน	12	10.50	87.53
ประสิทธิภาพ $(E_1/E_2) = 83.22/87.53$			

จากตาราง 4.6 พบว่า นักเรียนได้คะแนนระหว่างเรียน (E_1) มีค่าเฉลี่ย 149.80 คะแนน จากคะแนนเต็ม 180 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.22 และนักเรียนได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (E_2) มีค่าเฉลี่ย 10.50 จากคะแนนเต็ม 12 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.53 แสดงว่าหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ $83.22/87.53$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

ตอนที่ 4. ผลการเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ผลการเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 นำเสนอใน 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 แสดงดังตาราง 4.7

ตาราง 4.7 เปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ผลสัมฤทธิ์	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	100	12	6.86	6.8600	16.867	0.00**
หลังเรียน	100	12	10.50	10.50000		

**มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00

จากตาราง 4.7 ระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 หลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00

เมื่อพิจารณาแยกตามระดับชั้น มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 4.8-4.10

ตาราง 4.8 เปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ผลสัมฤทธิ์	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	30	12	7.5000	2.04686	7.541	0.00**
หลังเรียน	30	12	10.5667	1.25075		

**มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00

จากตาราง 4.8 ระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00

ตาราง 4.9 เปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ผลสัมฤทธิ์	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	30	12	7.2667	1.85571	7.985	0.00**
หลังเรียน	30	12	10.5000	1.04221		

**มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00

จากตาราง 4.9 ระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00

ตาราง 4.10 เปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ผลสัมฤทธิ์	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	40	12	6.0750	1.43915	14.743	0.00**
หลังเรียน	40	12	10.4500	.93233		

**มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00

จากตาราง 4.10 ระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00

ส่วนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของบุคคลในครอบครัวก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 แสดงดังตาราง 4.11

ตาราง 4.11 เปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของบุคคลในครอบครัวก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

แรงยึดเหนี่ยวทางสังคม	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนใช้หลักสูตร	100	12	6.0100	2.05724	142.347	0.00**
หลังใช้หลักสูตร	100	12	9.5900	1.79277		

**มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00

จากตาราง 4.11 ระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของบุคคลในครอบครัวก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 หลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00

เมื่อพิจารณาแยกตามระดับชั้น มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 4.12-4.14

ตาราง 4.12 เปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของบุคคลในครอบครัวก่อนและ
หลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

แรงยึดเหนี่ยวทางสังคม	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนใช้หลักสูตร	30	12	5.6333	2.04237	7.949	0.00**
หลังใช้หลักสูตร	30	12	9.1000	2.12295		

**มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00

จากตาราง 4.12 ระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของบุคคลในครอบครัวก่อนและ
หลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการ
วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สูง
กว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00

ตาราง 4.13 เปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของบุคคลในครอบครัวก่อนและ
หลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

แรงยึดเหนี่ยวทางสังคม	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนใช้หลักสูตร	30	12	7.4333	1.52414	3.798	0.00*
หลังใช้หลักสูตร	30	12	9.1333	1.54771		

*มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากตาราง 4.13 ระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของบุคคลในครอบครัวก่อนและ
หลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการ
วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สูง
กว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตาราง 4.14 เปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของบุคคลในครอบครัวก่อนและ
หลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

แรงยึดเหนี่ยวทางสังคม	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนใช้หลักสูตร	40	12	5.2250	1.90125	11.635	0.00**
หลังใช้หลักสูตร	40	12	10.3000	1.47109		

**มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00

จากตาราง 4.14 ระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของบุคคลในครอบครัวก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00

ตอนที่ 5. ผลการประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ผลการประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ดังตาราง 4.15

ตาราง 4.15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation: C)	4.2406	.19187	มาก
1. หลักสูตรตอบสนองความต้องการของสังคม	4.7264	.50771	มากที่สุด
2. หลักสูตรเป็นไปตามทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคม	3.4151	.81495	มาก
3. หลักสูตรสอดคล้องกับกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	4.2547	.70456	มาก
4. หลักสูตรส่งผลต่อการแก้ปัญหาสังคม	4.5660	.49797	มากที่สุด
การประเมินด้านปัจจัยป้อน (Input Evaluation: I)	4.1557	.20832	มาก
5. มีบุคลากรทางการศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้	4.2830	.62875	มาก
6. มีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ พร้อมใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร	3.8962	.91474	มาก
7. หลักสูตรมีเนื้อหาสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน	4.1981	.83289	มาก
8. หลักสูตรสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ทุกโรงเรียน	4.2453	.67346	มาก
การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation: P)	4.1722	.16407	มาก
9. หลักสูตรมีความง่ายต่อการนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในโรงเรียน	4.5000	.55635	มาก
10. หลักสูตรใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้เหมาะสม	4.0189	.91528	มาก
11. หลักสูตรมีเนื้อหาแบบสหวิทยาการ โดยบูรณาการองค์ความรู้กับวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.0000	.88372	มาก
12. การจัดกิจกรรมในหลักสูตรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.1981	.80970	มาก
13. กิจกรรมสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียน	4.3868	.57852	มาก
14. มีเอกสารประกอบหลักสูตรครบถ้วน	4.4057	.65869	มาก
15. การนิเทศ ติดตาม กำกับมีความเหมาะสม	3.8113	.85204	มาก

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
16. การวัดและประเมินผลตรงประเด็น ชัดเจน ง่ายและไม่เป็นภาระ	4.0566	.79078	มาก
การประเมินด้านผลิตผล (Product Evaluation: P)	4.3090	.27289	มาก
17. หลักสูตรส่งผลต่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ	4.2925	.83913	มาก
18. หลักสูตรส่งผลต่อแรงยึดเหนี่ยวในครอบครัว	4.0472	.79740	มาก
19. หลักสูตรส่งผลต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของผู้เรียน	4.4717	.55562	มาก
20. หลักสูตรส่งผลต่อความสุขของผู้สูงอายุในครอบครัว	4.4245	.64658	มาก
รวม	4.2099	.09397	มาก

จากตาราง 4.15 ผลการประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.2099$, S.D. = .09397)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก ยกเว้นข้อ 1. หลักสูตรตอบสนองความต้องการของสังคมและข้อ 4. หลักสูตรส่งผลต่อการแก้ปัญหาสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยด้วยหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ผู้วิจัยสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ โดยนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
 2. วิธีการดำเนินการวิจัย
 3. สรุปผลการวิจัย
 4. อภิปรายผลการวิจัย
 5. ข้อเสนอแนะ
- รายละเอียด ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลักเพื่อยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยด้วยหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
2. เพื่อสร้างหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
5. เพื่อประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Research: R₁) มีวัตถุประสงค์เพื่อความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ดำเนินกิจกรรม 3 กิจกรรมคือ 1) ผู้วิจัย

ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 2) สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 3) ตรวจสอบความถูกต้องและความตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสูตร สหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์เนื้อหาและการสรุปอุปนัย

ระยะที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 ดำเนินงาน 2 กิจกรรมคือ 1) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจาก ระยะที่ 1 2) ตรวจสอบความถูกต้องและความตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสนทนากลุ่ม วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสนทนากลุ่มและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์ เนื้อหาและการสรุปอุปนัย

ระยะที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ ความรู้บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 และเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อน และหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันใน สังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ดำเนินการ 2 กิจกรรม คือ 1) อบรมแนวทางการ นำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา 2) ครูทดลองนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธี การวิจัยกึ่งทดลองแบบ One Group Pre- Posttest Design โดยดำเนินการทดลองใช้ จำนวน 3 ครั้ง เป็นเวลา 3 ปีงบประมาณจึงได้นวัตกรรม

ระยะที่ 4 การวิจัย (Research: R₃) การวิจัยเชิงประเมินมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมิน หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมี คุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ตามกรอบแนวคิดของประเมินของ CIPP และนำผลงาน ไปขยายผล/ใช้ประโยชน์

ผู้ให้ข้อมูลเป็นครูที่เข้าร่วมโครงการ 6 และผู้เรียนที่เรียนกับครูที่เข้าร่วมโครงการ 100 คน

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินตามรูปแบบการประเมิน CIPP ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย ตนเอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้ บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี ที่ 1-3 พบว่า หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันใน สังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีความจำเป็นเนื่องจากสภาพครอบครัวมี การเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อความสุขในครอบครัว ซึ่งหลักสูตรแกนกลาง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมยังมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องน้อยและยังไม่เน้นการปฏิบัติอย่างจริงจังเป็นเพียงการเรียนรู้ที่วัดผลจากความรู้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมมาเสริมความรู้จากสาระการเรียนรู้แกนกลาง โดยเน้นที่พฤติกรรม และการประพฤติปฏิบัติจริงของนักเรียนต่อผู้สูงอายุในครอบครัว

2. หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีองค์ประกอบ ดังนี้ ชื่อหลักสูตร รหัสวิชา ชั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ หน่วยกิต เวลา ความนำ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล พร้อมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตร

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในภาพรวมรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 83.22/87.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

4. ผลการเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยทั้งของผู้เรียนและบุคคลในครอบครัวก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่า ระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 หลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00

5. ผลการประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก ยกเว้นข้อ 1. หลักสูตรตอบสนองความต้องการของสังคมและข้อ 4. หลักสูตรส่งผลต่อการแก้ปัญหาสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เนื่องจากสภาพครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อความสุขในครอบครัว ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม

ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมยังมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องน้อยและยังไม่เน้นการปฏิบัติอย่างจริงจัง เป็นเพียงการเรียนรู้ที่วัดผลจากความรู้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมมาเสริมความรู้จากสาระการเรียนรู้แกนกลาง โดยเน้นที่พฤติกรรม และการประพฤติปฏิบัติจริงของนักเรียน ต่อผู้สูงอายุในครอบครัว ซึ่งครอบครัวในปัจจุบันมีลักษณะเป็นครอบครัวแห่งกลาง กล่าวคือ รุ่นหลานจะอาศัยอยู่กับรุ่นปู่ย่า ตายาย และรุ่นพ่อแม่ออกไปทำงานหาเลี้ยงครอบครัวอยู่ต่างถิ่นที่สอดคล้องกับแนวคิดของอ.นพ.ศุภชัย ปิตกุลตั้ง (การประชุมวิชาการอนามัยครอบครัวแห่งชาติครั้งที่ 6) ที่กล่าวถึงการค้นคว้ารูปแบบลักษณะครอบครัวไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 – 2559 เป็นต้นมา ว่ามีความเปลี่ยนแปลงไปจากการศึกษาก่อน พ.ศ. 2554 เป็นความเปลี่ยนแปลงในรูปแบบลักษณะของครอบครัวที่มีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น คือ ประเภทครอบครัวแห่งกลาง ที่สมาชิกครอบครัวอยู่อาศัยร่วมกันหลังเดียวกันประกอบด้วย การ 3 ลักษณะ คือ 1) ประกอบด้วย ตา หรือ ยาย พ่อ หรือ แม่ บุตร 2) ประกอบด้วย ปู่หรือ ย่า พ่อหรือ แม่ บุตรสมาชิกครอบครัว 3) ประกอบด้วย ลุง ป้า น้า อา ตา หรือ ยาย ปู่ หรือ ย่า ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งของคู่สมรส อยู่ร่วมกันพร้อม พ่อ แม่ บุตร โดยมีลักษณะของครอบครัวแห่งกลางคือ บุตร อาศัยอยู่ร่วมภายใต้การเลี้ยงดูของสมาชิกที่อาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกัน โดย พ่อและแม่ อาศัยต่างจังหวัดเพื่อการทำงานหาเงินส่งกลับให้ครอบครัวในการใช้จ่ายดูแลบุตรตนเอง และกลับบ้านเยี่ยมครอบครัวเป็นครั้งคราว

จากลักษณะของครอบครัวดังกล่าวข้างต้นส่งผลต่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โดยเริ่มจากครอบครัว ซึ่งจากการวิจัยพบว่า รุ่นหลานที่มีความต้องการ การดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากรุ่นปู่ย่าตายาย ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัยเกิดความขัดแย้ง และความคับข้องใจในครอบครัว ที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) รุ่นหลานมีลักษณะนิสัยแข็งกร้าว ดื้อรั้น เพราะรุ่นปู่ย่าตายายตามใจ ด้วยรุ่นพ่อแม่เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว 2) รุ่นปู่ย่าตายายปล่อยปละละเลย รุ่นหลาน ซึ่งทั้ง 2 ประการนี้ส่งผลต่อแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมที่มีความต้องการจำเป็นในการรื้อฟื้นและพัฒนาให้ดีขึ้น

หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีองค์ประกอบ ดังนี้ ชื่อหลักสูตร รหัสวิชา ชั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ หน่วยกิต เวลา ความนำ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล พร้อมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตร จะเห็นว่าหลักสูตรสหวิทยาการนี้มีองค์ประกอบของหลักสูตรเป็นไปตามที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดทั้งนี้เนื่องจาก หลักสูตรสหวิทยาการนี้เป็นหลักสูตรเพิ่มเติมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งโรงเรียนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะเป็นไปตามกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติม

ผลการทดลองใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก เนื้อหาสาระหรือโครงสร้างของหลักสูตรนี้ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครู ดังนั้นครูจึงสามารถใช้หลักสูตรนี้ได้อย่างสะดวก ประกอบกับเนื้อหาที่ใช้ในหลักสูตรเป็นเนื้อหาที่ง่าย

ต่อการปฏิบัติโดยมีผู้ปกครองเป็นผู้ร่วมกิจกรรม และการวัดและประเมินเป็นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงที่ง่ายและไม่เป็นภาระต่อครูในการนำหลักสูตรไปทดลองใช้

หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 83.22/87.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 ทั้งนี้เนื่องจาก กิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติระหว่างใช้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และเป็นวิถีชีวิตที่ผู้ปกครองหรือบุคคลในครอบครัวคุ้นเคย แต่อาจไม่ค่อยได้ใส่ใจปฏิบัติมากนัก ดังนั้นเมื่อมีหลักสูตรที่มีเนื้อหาในการปฏิบัติกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกันในครอบครัว และช่วยยกระดับแรงยึดเหนี่ยวของคนในครอบครัว รวมทั้งบุคคลในครอบครัวได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติกิจกรรม จึงทำให้บุคคลในครอบครัวมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมกำกับติดตามการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน และบุคคลในครอบครัวยังมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม จึงทำให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมอย่างตั้งใจ ต่อเนื่องตามใบกิจกรรม ส่งผลให้การประเมินหลังเรียนสูงขึ้นด้วย

ผลการเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยทั้งของผู้เรียนและบุคคลในครอบครัวก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ พบว่า หลังสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมที่ปรากฏในหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่นักเรียนพึงปฏิบัติต่อบุคคลในครอบครัว ที่สะท้อนถึงความดูแลเอาใจใส่ อันส่งผลให้แรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในครอบครัวสูงขึ้นจากการปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตร เช่น การแช่เท้า การนวด การช่วยเหลือ หยิบจับสิ่งของ หรือการใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมร่วมกันตามวัยของผู้เรียน

ผลการประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรมีความง่ายต่อการนำไปใช้ ทั้งในส่วนของเนื้อหา กิจกรรม สื่อ การวัดและการประเมินผลซึ่งเป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่ไม่เพิ่มภาระในการจัดการเรียนรู้ให้กับครู หากแต่กิจกรรมที่ใช้มีความจำเป็นเป็นอย่างมาก เพราะเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและที่สำคัญช่วยยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวที่มีลักษณะเป็นครอบครัวห่วงกลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นหลักสูตรจึงตอบสนองความต้องการของสังคมและหลักสูตรส่งผลต่อการแก้ปัญหาสังคมอย่างทันทั่วถึง

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยนำเสนอข้อเสนอแนะ เป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเป็นการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา ดังนั้น ผลการวิจัยนี้จะเพิ่มประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างยิ่งบุคคลในครอบครัวของนักเรียน นักเรียน ครู และโรงเรียนที่นำหลักสูตรนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้นำหลักสูตรไปใช้ต้องศึกษารายละเอียดของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรต่าง ๆ ให้เข้าใจก่อนนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

1.2 หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เหมาะสมสำหรับใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อเป็นยกระดับแรงยึดเหนี่ยวในสังคม รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในครอบครัว

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมควรมีการปรับยืดหยุ่นเวลาเรียนให้สอดคล้องกิจกรรม สภาพปัญหาและบริบท โดยเฉพาะการฝึกปฏิบัติควรเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงมากที่สุด เพื่อเพิ่มทักษะและความชำนาญเฉพาะเรื่อง โดยมีครูผู้สอนและบุคคลในครอบครัวเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้และปฏิบัติได้ดีที่สุด

1.4 ครูผู้สอนสามารถนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดให้ครูผู้สอนในกลุ่มสาระอื่น ๆ เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้

1.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาบุคลากรในการสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

1.6 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างและใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในโรงเรียนเพื่อเพิ่มและเสริมสมรรถนะผู้เรียนในด้านที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อพัฒนาสมรรถนะและเพิ่มความชำนาญด้านการพัฒนาหลักสูตรให้กับครู

2.2 ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในหลาย ๆ ด้านเพิ่มขึ้น

2.3 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรระยะยาวต่อไป

2.4 ควรมีการติดตามผลการใช้หลักสูตรในระยะยาว เพื่อศึกษาความคงทนของพฤติกรรมผู้เรียนที่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่เพื่อยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคม และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

บรรณานุกรม

- กฤตยา การหัตถ์. (2547). **การพัฒนาแผนการสอนโดยวิธีบูรณาการเนื้อหาวิชาแบบสหวิทยาการ เรื่อง วันสำคัญทางพุทธศาสนา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** กศม. สาขา หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).
- คณะกรรมการปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. (2549). **หลักสูตรสหวิทยาการ (Interdisciplinary Curriculum) พหุวิทยาการ (Multidisciplinary Curriculum) และหลักสูตรบูรณาการ (Integrated Curriculum).** สืบค้นจาก www.ubu.ac.th/web/files_up/46f2014100214483734.docx.
- ชนาธิป พรกุล. (2544). **แคทส์: รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาตรี เกิดธรรม. (2545). **เทคนิคการสอนแบบโครงงาน.** กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2552). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยคุณภาพ.** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินติ้ง แอนด์ พับริชชิง.
- ณัฐกานต์ ต้นสีนนท์. (2549). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคิดเห็นต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อำเภอเสิงสาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 3 โดยใช้การสอนบูรณาการแบบสหวิทยาการกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.**
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2545). **สารคดีและการเขียนสารคดี.** กรุงเทพฯ: บริษัท 21 จูรี จำกัด.
- ทิพย์ภา เชษฐเชาวลิต. (2541). **จิตวิทยาพัฒนาการสำหรับพยาบาล.** สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์
- ทิวต์ มณีโชติ. (2549). **เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้วยแฟ้มผลงาน.** [สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2558]. จาก <http://ird.rmuti.ac.th/newweb/fmanager/files/5Tiwat.doc>.
- ทิวต์ มณีโชติ. (ม.ป.ป.). **เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assesment).** [สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2558]. จาก http://www.pharmacy.cmu.ac.th/unit/unit_files/files_download/2012-05-03%E0%B9%80%E0%B8%A1.%E0%B8%A2.55.doc.
- ธำรง บัวศรี. (2542). **ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ธนชัยการพิมพ์.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2540). **ความเป็นครูไทย.** กรุงเทพฯ: พลพิมพ์.
- นิตยา ปลัณธนานนท์. (2546). **จากหลักสูตรสู่หน่วยการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิตยา ปลัณธนานนท์. (2545). **การเรียนรู้ความคิดรวบยอด.** กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาระบบการพิมพ์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2546). เทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- เบญมาศ อยู่เป็นแก้ว. (2548). การสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้.
- ปฏุล นันทวงศ์และไพโรจน์ ดั่งวิเศษ. (2543). หลักสูตรและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา: สถาบันราชภัฏสงขลา.
- ปัทมา มารีปุนภพ (2547). การจัดการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมต่างกัน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2539). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2553. (2553, 4 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 127 ตอนที่ 69 ก หน้า 29-39.
- พูนสุข เวชวิฐาน. (2557). ทฤษฎีครอบครัวเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉนิก. (2528). จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภัทริกา วงศ์อนันต์นนท์. (2557). วารสารพยาบาลทหารบก. ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 พ.ค.-ส.ค. 2557.
- รัตนะ บัวสนธ์, สุจิต บัวพิมพ์และกุลวิตรา กังคนนท์. (2537). ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตร และวิทยวิธีทางการสอน. บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รุจา ภูไพบูลย์. (2537). การพยาบาลครอบครัว: แนวคิดทฤษฎีและการนำไปใช้. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: หจก.วี เจ พรินติ้ง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วทีนา จันทรนวล. (2546). การประเมินการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนของสำนักงานส่งเสริมและการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช จำกัด.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค. 'ไทยวัฒนาพานิช.
- วิมล จิโรจพันธ์, ประชิด สุกุณะพัฒน์และอุดม เขยกิจวงศ์. (2548). มรดกทางวัฒนธรรม "ภาคใต้". กรุงเทพฯ: แสงดาว.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ศิรินทรา พลชา. (2562). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “สนุกคิดกับสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์” เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โดยจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิรินทิพย์ ภู่อาลี (2542). หลักสูตรสถานศึกษา. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- สายฝน หล้าสุดตา. (2558). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. กศ.ม. สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของประชากรไทยขึ้น โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำราญ ตั้งศรีทอง. (2546). การสร้างและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำลี รักสุทธีและคณะ. (2544). เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนและเขียนแผนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2546). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสมียนนารี กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุชา จันทน์เอม. (2540). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: แพร่วิทยา.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2544). กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติเสนอคณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุวิทย์ มูลคำและอรรถัย มูลคำ. (2545). 21 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุวิทย์ และอรรถัย มูลคำ. (2543). 21 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- อรรถัย มูลคำและคณะ. (2542). Child Center: Storyline Method การบูรณาการหลักสูตร และการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: ทีพี ฟริน.
- อุมารณ ภัทรวาณีย์และกวนไย พุ่มไทรทอง. (2552). สัมพันธภาพครอบครัว อะไรคือปัจจัยที่เกี่ยวข้อง. ประชากรและสังคม 2552, 184-193.
- Carol S.Dweck. (2015). The power of believing that you can improve. สืบค้นจาก https://www.ted.com/talks/carol_dweck_the_power_of_believing_that_you_can_improve.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Conati, C. (2000). **Providing adaptive support to the understanding of instructional material.** Proc. of IUI 2001, International Conference on Intelligent User Interfaces, Santa Fe, NM, January 2000.
- Dougherty, D.D. (1999). **Dopamine transporter density in patients with attention deficit hyperactivity disorder.** 1999 Dec 18-25; 354 (9196):2132-3.doi: 10.1016/S0140-6736(99)04030-1.
- Erera, P. I.. (2002). **Family Diversity: Continuity and Change in the Contemporary Family.** The Journal of Sociology & Social Welfare: Vol. 29: Iss. 3, Article 17. Available at: <https://scholarworks.wmich.edu/jssw/vol29/iss3/17>
- FraZee.B.M and Rudnitski.R.A.(1998). **Integrated Teaching Methods: Theory, Classroom Applications, and Field-Based Connections (Education).** [https:// www.amazon.com/Integrated-Teaching-Methods-Applications-Field-Based/dp/0827359594](https://www.amazon.com/Integrated-Teaching-Methods-Applications-Field-Based/dp/0827359594).
- Hill, D. S., (2002). **Pests of stored foodstuffs and their control.** Kluwer Academic Publishers. http://books.google.fr/books/about/Pests_of_Stored_Foodstuffs_and_Their_Con.html.
- Hulley, S. (1998). **Randomized trial of estrogen plus progestin for secondary prevention of coronary heart disease in postmenopausal women.** Heart and Estrogen/progestin Replacement Study (HERS) Research Group. JAMA, 280, 605-613. doi:10.1001/jama.280.7.605.
- Millar Bidwell & Vander Mey,(2000). **Sociology of the Family: Investigating Family Issues.** <https://www.pearson.com/us/higher-education/program/Bidwell-Sociology-of-the-Family-Investigating-Family-Issues/PGM36762.html>.
- Mullins, Patricia M. (2002). **Self-Concept and Self-Esteem in Developmental Dyslexia.** Journal of Research in Special Educational Needs, v2 n2 p1-13 Jun 2002.
- Murphy Kevin M. (1993). **A Simple Theory of Advertising as a Good or Bad.** The Quarterly Journal of Economics. Vol. 108, No. 4 (Nov., 1993), pp. 941-964 (24 pages) Published By: Oxford University Press.
- Saylor Galen J., Alexander, William M., and Arther J Lewis. (1981). **Curriculum Planning for Better Teaching and Learning.** 4 th ed. New York: Holt Rinehart and Winston, 1981.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เรื่อง
ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการ
วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มี 5 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน
 - ตอนที่ 2 องค์กรประกอบ/โครงสร้างของหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
 - ตอนที่ 3 เนื้อหา/สาระในแต่ละองค์ประกอบ
 - ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรด้านกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ การกำกับติดตาม/การนิเทศ และการประเมินหลักสูตร
 - ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ
2. ขอความอนุเคราะห์ท่านได้ตอบแบบสัมภาษณ์นี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
3. การตอบแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ไม่ส่งผลกระทบต่อตัวท่านทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากเป็นการนำเสนอข้อมูลในภาพรวม

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....เวลา.....
 สถานที่.....
 ผู้สัมภาษณ์.....

บันทึกเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ.....ปี

3. กลุ่มบุคคล

- ☐ ผู้บริหารโรงเรียน ☐ ครูผู้สอน ☐ คณะอาจารย์กลุ่มหลักสูตรและการสอน
☐ กลุ่มจิตวิทยา ☐ กลุ่มสื่อและเทคโนโลยี ☐ กลุ่มวัดและประเมินผล
☐ ผู้ปกครองนักเรียน ☐ ประชาชนชาวบ้านด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น
☐ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข ☐ ผู้สูงอายุ ☐ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
☐ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ☐ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4. ท่านคิดว่าหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีความจำเป็นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 องค์ประกอบ/โครงสร้างของหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

คำชี้แจง

โปรดแสดงความคิดเห็นลงในโครงสร้างที่กำหนดให้ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังตาราง

โครงสร้างของหลักสูตร	ความคิดเห็น
ความนำ	☐ เห็นด้วย ☐ ปรับ/ตัด/เพิ่มเติม ดังนี้
วิสัยทัศน์	☐ เห็นด้วย ☐ ปรับ/ตัด/เพิ่มเติม ดังนี้
หลักการ	☐ เห็นด้วย ☐ ปรับ/ตัด/เพิ่มเติม ดังนี้
จุดมุ่งหมาย	☐ เห็นด้วย ☐ ปรับ/ตัด/เพิ่มเติม ดังนี้
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	☐ เห็นด้วย ☐ ปรับ/ตัด/เพิ่มเติม ดังนี้

โครงสร้างของหลักสูตร	ความคิดเห็น
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	☐ เห็นด้วย ☐ ปรับ/ตัด/เพิ่มเติม ดังนี้
โครงสร้าง	☐ เห็นด้วย ☐ ปรับ/ตัด/เพิ่มเติม ดังนี้
คำอธิบายรายวิชา	☐ เห็นด้วย ☐ ปรับ/ตัด/เพิ่มเติม ดังนี้
ขอบข่ายเนื้อหา	☐ เห็นด้วย ☐ ปรับ/ตัด/เพิ่มเติม ดังนี้
เวลาเรียน	☐ เห็นด้วย ☐ ปรับ/ตัด/เพิ่มเติม ดังนี้
แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	☐ เห็นด้วย ☐ ปรับ/ตัด/เพิ่มเติม ดังนี้
สื่อ/แหล่งเรียนรู้	☐ เห็นด้วย ☐ ปรับ/ตัด/เพิ่มเติม ดังนี้
การวัดและประเมินผล	
เพิ่มเติม	

ตอนที่ 3 เนื้อหา/สาระในแต่ละองค์ประกอบ

โครงสร้างของหลักสูตร	เนื้อหา/สาระ
ความนำ	
วิสัยทัศน์	

โครงสร้างของหลักสูตร	เนื้อหา/สาระ
หลักการ	
จุดมุ่งหมาย	
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	
โครงสร้าง	
คำอธิบายรายวิชา	
ขอบข่ายเนื้อหา	
เวลาเรียน	
แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	
สื่อ/แหล่งเรียนรู้	
การวัดและประเมินผล	
เพิ่มเติม	

ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรด้านกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้
การกำกับติดตาม/การนิเทศ และการประเมินหลักสูตร

4.1 กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

4.2 การนำหลักสูตรไปใช้

.....

.....

.....

4.3 การกำกับติดตาม/การนิเทศ

.....

.....

4.4 การประเมินหลักสูตร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่เสียสละเวลาในการตอบ
ผศ.ดร.แขก บุญมาทัน

**แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้
ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3**

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มี 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นองค์ประกอบ/โครงสร้างของหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ตอนที่ 2 เป็นเนื้อหา/สาระในแต่ละองค์ประกอบ/โครงสร้าง

ตอนที่ 3 เป็นแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรด้านกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ การกำกับติดตาม/การนิเทศ และการประเมินหลักสูตร

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2. ขอความอนุเคราะห์ท่านได้ตอบแบบสัมภาษณ์นี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

3. การตอบแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ไม่ส่งผลกระทบต่อตัวท่านทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากเป็นการนำเสนอข้อมูลในภาพรวม

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....เวลา.....

สถานที่.....

ผู้สัมภาษณ์.....

บันทึกเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับองค์ประกอบ/โครงสร้างของหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

คำชี้แจง

โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะลงในตารางเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตร	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
1. ความนำ	
2. วิสัยทัศน์	
3. หลักการ	
4. จุดมุ่งหมาย	
5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	
6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์	
7. โครงสร้าง	
8. คำอธิบายรายวิชา	
9. ขอบข่ายเนื้อหา	
10. เวลาเรียน	
11. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	
12. สื่อ/แหล่งเรียนรู้	
13. การวัดและการประเมินผล	
แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรด้าน	

โครงสร้างของ หลักสูตร	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
กิจกรรมที่ใช้ใน การจัดการ เรียนรู้	
การนำหลักสูตร ไปใช้	
การกำกับ ติดตาม/การ นิเทศ และการ ประเมิน หลักสูตร	

ตอนที่ 2 เนื้อหา/สาระในแต่ละองค์ประกอบ/โครงสร้าง

คำชี้แจง

โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะลงในตารางเกี่ยวกับเนื้อหา/สาระตามโครงสร้างของหลักสูตร

โครงสร้าง ของหลักสูตร	เนื้อหา/สาระ	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
1. ความนำ	มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ -กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร -กล่าวถึงความสอดคล้องของหลักสูตรกับกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ - กล่าวถึงความเป็นมาของกระบวนการสร้าง/พัฒนาหลักสูตร -กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้หลักสูตร	
2. วิสัยทัศน์	มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็น มนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะ พื้นฐาน รวมทั้ง	

โครงสร้าง ของหลักสูตร	เนื้อหา/สาระ	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ	
3. หลักการ	หลักการที่สำคัญ ดังนี้ 1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล 2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ 3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น 4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้ 5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ	
4 จุดมุ่งหมาย	มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบ การศึกษา ดังนี้ 1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง	

โครงสร้าง ของหลักสูตร	เนื้อหา/สาระ	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	ประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและ ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง 2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การ คิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมี ทักษะชีวิต 3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย 4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็น พลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและ การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิ ปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดี งามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมี ความสุข	
5. สมรรถนะ สำคัญของ ผู้เรียน	มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ 1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็น ความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรม ในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความ เข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและ สังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัด และลด ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่ รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความ ถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อ	

โครงสร้าง ของหลักสูตร	เนื้อหา/สาระ	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	ตนเองและสังคม 2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือ สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม และการรู้จัก หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทาง	

โครงสร้าง ของหลักสูตร	เนื้อหา/สาระ	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	เทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ใน ด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม	
6. คุณลักษณะ อันพึง ประสงค์	มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่าง มีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์ สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ	
7. โครงสร้าง	เป็นรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มี โครงสร้าง ดังนี้ ชื่อรายวิชา องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรม ท้องถิ่น รหัสวิชา ส10203 ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม หน่วยกิต 0.5 หน่วยกิต เวลา 20 ชั่วโมง คะแนน 100 คะแนน หน่วยที่ 1 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ครอบครัวและ บทบาทหน้าที่ของฉัน หน่วยที่ 2 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การดูแลคนใน	

โครงสร้าง ของหลักสูตร	เนื้อหา/สาระ	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	ครอบครัว หน่วยที่ 3 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การช่วยเหลือ งานในหน้าที่ หน่วยที่ 4 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การประพฤติตน ให้เหมาะสม ผลการเรียนรู้ 1. มีความรู้เกี่ยวกับครอบครัว ความสำคัญของ ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกใน ครอบครัว 2. มีความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุใน ครอบครัวทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้าน ความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม 3. มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตาม หน้าที่ 4. มีความรู้และปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับ บทบาทและวัยวุฒิ เวลา (ชั่วโมง) 20 ชั่วโมง น้ำหนักคะแนน 100 คะแนน	
8. คำอธิบาย รายวิชา	เป็นรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มี คำอธิบายรายวิชา ดังนี้ รหัสวิชา ส10203 รายวิชา องค์ความรู้บูรณา การวัฒนธรรมท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 หรือ 2 จำนวนหน่วยกิต 0.5 หน่วยกิต เวลา 20 ชั่วโมง เนื้อหาสาระ ประกอบด้วยเนื้อหาสาระ 4 ส่วน คือ หน่วยที่ 1 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ครอบครัวและ บทบาทหน้าที่ของฉัน	

โครงสร้าง ของหลักสูตร	เนื้อหา/สาระ	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	หน่วยที่ 2 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การดูแลคนในครอบครัว หน่วยที่ 3 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การช่วยเหลืองานในหน้าที่ หน่วยที่ 4 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การประพฤติตนให้เหมาะสม กระบวนการ ใช้กระบวนการเรียนรู้จากการดูตัวอย่าง การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และกระบวนการหล่อหลอมจากครอบครัว การสร้างแรงจูงใจโดยการยกย่องชมเชย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลคนในครอบครัว การดูแลคนในครอบครัว การช่วยเหลืองานในหน้าที่และการประพฤติตนให้เหมาะสม มีความรักและภาคภูมิใจ ผูกพันกับคนในครอบครัว ร่วมมือกันอนุรักษ์วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมในครอบครัวให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัยและความต้องการของคนในครอบครัว สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างเพียงพอ มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ ผลการเรียนรู้ 1. มีความรู้เกี่ยวกับครอบครัว ความสำคัญของครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว 2. มีความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม 3. มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตาม	

โครงสร้าง ของหลักสูตร	เนื้อหา/สาระ	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	หน้าที่ 4. มีความรู้และปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับ บทบาทและวัยวุฒิ ขอบข่ายเนื้อหา องค์ความรู้เกี่ยวกับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคม บูรณาการกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เวลาเรียน 20 ชั่วโมง แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วย การปฏิบัติจริงผ่านการหล่อหลอมของสมาชิก ในบ้าน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ ใบความรู้และแนวทางการปฏิบัติ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ผู้สูงอายุในบ้าน การวัดและการประเมินผล เป็นการวัดพฤติกรรมการปฏิบัติตามสภาพ จริง ผังมโนทัศน์ หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณา การวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันใน สังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 ประกอบด้วย เนื้อหา สาระ 4 ส่วนคือ หน่วยที่ 1 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ครอบครัวและ บทบาทหน้าที่ของฉัน หน่วยที่ 2 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การดูแลคนใน ครอบครัว หน่วยที่ 3 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การช่วยเหลือ งานในหน้าที่ หน่วยที่ 4 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การประพฤติตน	

โครงสร้าง ของหลักสูตร	เนื้อหา/สาระ	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
	ให้เหมาะสม	
9. ขอบข่าย เนื้อหา	องค์ความรู้เกี่ยวกับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยเพื่อคุณภาพผู้สูงอายุ 4 มิติบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3	
10. เวลา เรียน	20 ชั่วโมง	
11. แนวการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้	กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เน้นกิจกรรมโดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และเน้นการปฏิบัติจริงของผู้เรียน	
12. สื่อ/ แหล่งเรียนรู้	เอกสารความรู้ แนวทางการปฏิบัติ และวิทยากรท้องถิ่น	
13. การวัด และการ ประเมินผล	เน้นการประเมินการปฏิบัติตามสภาพจริง ความรู้ และเจตคติ	

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรด้านกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้การนำหลักสูตรไปใช้
การกำกับติดตาม/การนิเทศ และการประเมินหลักสูตร

คำชี้แจง

โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะลงในตารางเกี่ยวกับเนื้อหา/สาระตามโครงสร้างของหลักสูตร

โครงสร้างของ หลักสูตร	เนื้อหา/สาระ	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
แนวทางการ บริหารจัดการ	นำเสนอหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมต่อ สถานศึกษาเพื่อสร้างข้อตกลงการพัฒนา	

หลักสูตรด้าน กิจกรรมที่ใช้ ในการจัดการ เรียนรู้	ร่วมกันกับสถานศึกษา จากนั้นพัฒนาผู้สอนใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เพื่อฝึก ปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้ การปฏิบัติจริง และการวัดและการประเมินผลตามหลักสูตรที่ พัฒนาขึ้น	
การนำ หลักสูตรไปใช้	สถานศึกษานำหลักสูตรไปใช้โดยกำหนดเวลาที่ ใช้ในการจัดการเรียนรู้	
การกำกับ ติดตาม/การ นิเทศ และ การประเมิน หลักสูตร	ผู้วิจัยเป็นผู้กำกับติดตาม นิเทศและประเมิน หลักสูตรร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และ นักเรียน	

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณ

**ประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่น
เพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3**

ประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มี 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แนะนำตัวเอง และให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มแนะนำตนเอง จากนั้นผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่มตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำเสนอผลการวิจัยที่เป็นฐานในการสร้างหลักสูตร และชี้แจงแนวทางการดำเนินกิจกรรม

ตอนที่ 2 เป็นองค์ประกอบ/โครงสร้างของหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ตอนที่ 3 เป็นเนื้อหา/สาระในแต่ละองค์ประกอบ/โครงสร้าง

ตอนที่ 4 เป็นเอกสารประกอบหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

ตอนที่ 5 เป็นแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรด้านกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ การกำกับติดตาม/การนิเทศ และการประเมินหลักสูตร

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ การยืนยันผล และการปิดการสนทนากลุ่ม

**แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการ
วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มี 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการ วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

ระดับ	ความหมาย
5	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
4	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
3	ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
2	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด

2. ขอความอนุเคราะห์ท่านตอบข้อคำถามทุกประเด็นตามความเป็นจริง ทั้งนี้คำตอบของท่านนำไปใช้เพื่อการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อท่านทั้งทางตรงและทางอ้อม

ขอขอบคุณ
ผศ.ดร.แขก บุญมาทัน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ

☐ 20 – 30 ปี ☐ 31 – 40 ปี ☐ 41 – 50 ปี ☐ 51 – 60 ปี

3. จัดการเรียนการสอนในระดับชั้น

☐ ป. 1 ☐ ป. 2 ☐ ป. 3 ☐ ป. 1-3

**ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรม
ท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3**

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ ที่ตรงกับความพึงพอใจของท่าน ตามระดับตัวเลขที่มีความหมายดังนี้ ดังนี้

ระดับ	ความหมาย
5	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
4	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
3	ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
2	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายการ	ความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านหลักสูตร					
1. หลักสูตรมีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน					
2. หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของสังคม					
3. หลักสูตรทำให้การใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมมีคุณภาพมากขึ้น					
4. หลักสูตรมีความสะดวกและง่ายต่อการนำไปใช้					
5. หลักสูตรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน					
ด้านเนื้อหา					
6. มีเนื้อหาสอดคล้องและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
7. มีเนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในครอบครัวมากขึ้น					
8. เนื้อหามีความหลากหลายและน่าสนใจ					
9. เนื้อหาสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน					
ด้านการจัดการเรียนรู้					
10. เป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง					
11. ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย					
12. กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
13. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน					
ด้านสื่อ และแหล่งเรียนรู้					
14. มีสื่อ และแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับวัย					
15. มีสื่อและแหล่งเรียนรู้ครบตามเนื้อหา					
16. เป็นสื่อของจริงในชีวิตประจำวัน					

รายการ	ความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านการวัดและประเมินผล					
17. การวัดและประเมินผลหลากหลาย					
18. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับผลการเรียนรู้					
19. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน					
20. การวัดและประเมินผลเน้นสภาพจริง					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

แบบประเมิน
ระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลัง
ใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกัน
ในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

คำชี้แจง

แบบทดสอบก่อนและหลังการพัฒนา เรื่อง แรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียน เป็นแบบทดสอบภาคปฏิบัติใช้ในการวัดพฤติกรรมว่าปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

คะแนน 0 คะแนน	เมื่อไม่แสดงพฤติกรรมนั้นออกมาหรือไม่ปฏิบัติ
คะแนน 1 คะแนน	เมื่อแสดงพฤติกรรมนั้นออกมาหรือปฏิบัติ

ขอขอบคุณ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ

☐ 51 – 60 ปี ☐ 60 – 69 ปี ☐ 70 – 79 ปี ☐ 80 ปีขึ้นไป

3. นักเรียนในบ้านท่านเรียนอยู่ในระดับชั้น

☐ ป. 1 ☐ ป. 2 ☐ ป. 3 ☐ ป. 1-3

ตอนที่ 2 การประเมินระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตร
สหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมี
คุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้เป็นแบบตรวจสอบรายการ โดยให้ผู้สูงอายุในครอบครัวของนักเรียนเป็นผู้ให้
ข้อมูล ด้วยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการแสดงออกจริงของนักเรียน

รายการ	ข้อคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
	ใช่/ ทำ	ไม่ใช่/ ไม่ทำ	
นักเรียนไหว้ท่านทั้งก่อนและกลับจากโรงเรียนทุกครั้ง			
นักเรียนช่วยเหลือหยิบจับสิ่งของให้ท่าน			
นักเรียนช่วยทำงานบ้านตามวัย			
นักเรียนถูบ้าน และจัดเก็บเสื้อผ้า			
นักเรียนทำความสะอาดห้องน้ำทุกครั้ง			
นักเรียนใช้เวลาว่างในการพูดคุยกับท่าน			
นักเรียนล้างเท้าหรือแช่เท้าให้ท่าน			
นักเรียนป้อนอาหารตามที่ท่านร้องขอ			
นักเรียนมักถามสารทุกข์สุกดิบและเป็นห่วงเสมอ			
นักเรียนจัดเก็บของใช้เป็นระเบียบ			
นักเรียนจัดเก็บสิ่งของในบ้านให้เข้าที่			
นักเรียนดูแลท่านเป็นอย่างดี			

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

**แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิต
ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3**

คำชี้แจง

แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบสำหรับนักเรียน โดยให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้และการกระทำของนักเรียน

รายการ	ความรู้หรือการกระทำ	
	ถูก/ทำ	ผิด/ไม่ทำ
ครอบครัวหมายถึง พ่อ แม่ ลูก		
สมาชิกในบ้านคือ ครอบครัวของฉัน		
ฉันสามารถอาบน้ำ กินข้าว และจัดเก็บเสื้อผ้าด้วยตนเอง		
ฉันทำการบ้านด้วยตนเอง		
ฉันใช้เวลาว่างพูดคุยหรือเล่นอยู่กับคนในครอบครัว		
ฉันช่วยคนในครอบครัวทำงานบ้านตามที่สามารถทำได้		
ก่อนไปและกลับจากโรงเรียนฉันสวัสดีคนในบ้านที่มีอายุมากกว่าฉันทุกคน		
ฉันจัดเก็บสิ่งของที่วางไว้ไม่เป็นที่ทุกครั้ง		
ฉันช่วยหยิบสิ่งของให้ผู้สูงอายุในบ้าน		
ฉันช่วยหาข้าว น้ำให้ผู้สูงอายุในบ้าน		
ฉันล้างเท้าให้ผู้สูงอายุในบ้าน		
ฉันนวดให้ผู้สูงอายุในบ้าน		

แบบประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ตามรูปแบบ CIPP

คำชี้แจง

1. แบบประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ตามรูปแบบ CIPP มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นการประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ตามรูปแบบ CIPP ใน 4 ด้าน ดังนี้ ด้านบริบท ด้านปัจจัยป้อน ด้านกระบวนการและ ด้านผลผลิต

มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

ระดับ	ความหมาย
5	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
4	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
3	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
2	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด

2. ขอความอนุเคราะห์ท่านตอบข้อคำถามทุกประเด็นตามความเป็นจริง ทั้งนี้คำตอบของท่านนำไปใช้เพื่อการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อท่านทั้งทางตรงและทางอ้อม

ขอขอบคุณ
ผศ.ดร.แซก บุญมาทัน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ

☐ 6 – 9 ปี ☐ 20 – 30 ปี ☐ 31 – 40 ปี ☐ 41 – 50 ปี ☐ 51 – 60 ปี

3. เรียน/จัดการเรียนการสอนในระดับชั้น

☐ ป. 1 ☐ ป. 2 ☐ ป. 3 ☐ ป. 1-3

ตอนที่ 2 การประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิต
ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ตามรูปแบบ CIPP ใน 4
ด้านดังนี้ ด้านบริบท ด้านปัจจัยป้อน ด้านกระบวนการและ ด้านผลิตผล

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ ที่ตรงกับความพึงพอใจของท่าน ตามระดับตัวเลขที่มีความ
ความหมายดังนี้ ดังนี้

ระดับ	ความหมาย
5	ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
4	ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
3	ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
2	ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1	ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายการ	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation: C)					
1. หลักสูตรตอบสนองความต้องการของสังคม					
2. หลักสูตรเป็นไปตามทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคม					
3. หลักสูตรสอดคล้องกับกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง					
4. หลักสูตรส่งผลต่อการแก้ปัญหาสังคม					
การประเมินด้านปัจจัยป้อน (Input Evaluation: I)					
5. มีบุคลากรทางการศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้					
6. มีสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ พร้อมใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร					
7. หลักสูตรมีเนื้อหาสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน					
8. หลักสูตรสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ทุกโรงเรียน					
การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation: P)					
9. หลักสูตรมีความง่ายต่อการนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในโรงเรียน					
10. หลักสูตรใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้เหมาะสม					
11. หลักสูตรมีเนื้อหาแบบสหวิทยาการ โดยบูรณาการองค์ความรู้กับวัฒนธรรมท้องถิ่น					
12. การจัดกิจกรรมในหลักสูตรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
13. กิจกรรมสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียน					

รายการ	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
14. มีเอกสารประกอบหลักสูตรครบถ้วน					
15. การนิเทศ ติดตาม กำกับมีความเหมาะสม					
16. การวัดและประเมินผลตรงประเด็น ชัดเจน ง่ายและไม่เป็นภาระ					
การประเมินด้านผลิตผล (Product Evaluation: P)					
17. หลักสูตรส่งผลต่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ					
18. หลักสูตรส่งผลต่อแรงยึดเหนี่ยวในครอบครัว					
19. หลักสูตรส่งผลต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของผู้เรียน					
20. หลักสูตรส่งผลต่อความสุขของผู้สูงอายุในครอบครัว					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่น
 เพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ
 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ผศ.ดร.แขก บุญมาตัน

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง
 การยกระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัย
 ด้วยหลักสูตรสหวิทยาการ
 เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกัน
 ในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

คำนำ

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ในสภาพจริง มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมจนเป็นทักษะที่สามารถปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวัน มีเจตคติที่ดีต่อการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในชีวิตประจำวัน มีสมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนเป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะในสังคมสูงวัยซึ่งเป็นการอยู่ร่วมกันของคนในวัยที่แตกต่างกัน รวมทั้งเป็นการสร้างเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมนี้เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนได้มีทั้งความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการปฏิบัติงานพร้อมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

ผู้จัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมหวังเป็นอย่างยิ่งที่จะให้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมฉบับนี้เป็นแบบฉบับในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่จะเกิดขึ้นกับสถานศึกษาในอนาคต และขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผศ.ดร.แขก บุญมาทัน

2564

คำชี้แจงในการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ได้พัฒนาขึ้นจากการวิจัยโดยอาศัยขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทางของการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้รับมาสร้างหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และเพื่อให้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมมีประสิทธิภาพจึงทำการทดลองใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งในขั้นตอนการทดลองใช้หลักสูตรนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและเปรียบเทียบระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จากนั้นจึงทำการประเมินหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เน้นการนำวัฒนธรรมท้องถิ่น อันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันซึ่งอาจจะลบเลือนไปมาจัดทำเป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม โดยมุ่งหวังที่จะอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ จึงได้กำหนดจุดมุ่งหมาย กำหนดโครงสร้างเนื้อหา และจัดเวลาเรียน รวมทั้งนำไปทดลองใช้และนำผลมาปรับปรุงแก้ไขจนได้หลักสูตรที่ดีมีคุณภาพเป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งนักเรียนยังอยู่ในช่วงอายุที่พร้อมจะปลูกฝังและรับการถ่ายทอดความรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น หลักสูตรนี้จึงเน้นทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่น และการประยุกต์ใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ ด้านการจัดการเรียนรู้ จำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ หรือปราชญ์ชาวบ้านเพื่อฝึกทักษะทุกขั้นตอนด้วยตนเองภายใต้การแนะนำดูแลของปราชญ์ชาวบ้านและครูผู้สอนอย่างใกล้ชิด

ผู้จัดทำหลักสูตรหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเมื่อเรียนรู้ครบหลักสูตรแล้วผู้เรียนจะมีความรู้ ความสามารถเพียงพอต่อการนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพต่อไปและมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นสืบไป

สารบัญ

[illegible]

หลักสูตรรายวิชา องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกัน ในสังคมอย่างมีคุณภาพ

รหัสวิชา ส10203 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

หน่วยกิต 0.5 หน่วยกิต เวลา 20 ชั่วโมง

ความนำ

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมมีลักษณะเป็นหลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เนื่องจากการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพเป็นวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เด่นของชุมชนมาอย่างช้านาน แต่ในปัจจุบันเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดครอบครัวแอ่งกลาง กล่าวคือ ครอบครัวส่วนใหญ่ประกอบด้วย รุ่นปู่ ย่า ตา ยาย กับหลาน ส่วนรุ่นพ่อแม่ ส่วนใหญ่ไปทำงานในจังหวัดอื่น ก่อให้เกิดสภาพและปัญหาด้านแรงยึดเหนี่ยวในสังคมจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาแรงยึดเหนี่ยวในครอบครัว เพื่อให้บุคคลในวัยต่าง ๆ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยการปฏิบัติตัวตามบทบาทหน้าที่ของตน ประกอบกับชุมชนเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตหรือชุมชนมาก ทางโรงเรียนจึงพิจารณานำมาจัดทำเป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ในลักษณะลึกซึ้งจนสามารถปฏิบัติจนเป็นชีวิตประจำวัน อันเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ครอบครัวและชุมชน

เพื่อให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษาสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 73 และมาตรา 80 ข้อ 3 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ที่ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนา คุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียน มีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษารูปแบบบูรณาการ โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนไทยอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและก้าวหน้าทันโลก มุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง

ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต พัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และเป็นสังคมสมานฉันท์เอื้ออาทรต่อกัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง กำหนดไว้ว่า ให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสารของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชน องค์กรต่าง ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดการกระบวนการเรียนการสอนภายในชุมชนให้ผู้เรียน โดยใช้กระบวนการในการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ ในชุมชน โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยกำหนด จุดหมายของหลักสูตรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เรียนต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือ ศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข สถานศึกษามี หน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดทำ ระเบียบการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาในการสร้าง/พัฒนาหลักสูตร ซึ่งดำเนินการตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดแล้ว ยังมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา ศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อนำเนื้อหาที่มีคุณค่ามาจัดทำหลักสูตร มีการทดลองใช้ และการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบครบวงจร จึงทำให้หลักสูตรมีคุณภาพช่วยในการพัฒนาแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในครอบครัวให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วิสัยทัศน์

มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็น มนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะ พื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษ้อย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ

จุดมุ่งหมาย

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบ การศึกษา ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล

ข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรอง เพื่อขจัด และลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกัน ในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์ สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

โครงสร้าง

รายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีโครงสร้าง ดังนี้
ชื่อรายวิชา องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ รหัสวิชา ส
10203 ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยกิต
0.5 หน่วยกิต เวลา 20 ชั่วโมง คะแนน 100 คะแนน

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	เวลา	น้ำหนักคะแนน
1	ครอบครัวและ บทบาทหน้าที่ของฉัน	มีความรู้เกี่ยวกับครอบครัว แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของ ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของ สมาชิกในครอบครัว	4	25
2	การดูแลคนใน ครอบครัว	มีความรู้และทักษะในการดูแล ผู้สูงอายุในครอบครัวทั้งด้าน ร่างกาย ด้านจิตใจ ด้าน ความสัมพันธ์ทางสังคม และด้าน สิ่งแวดล้อม	5	25
3	การช่วยเหลืองานใน หน้าที่	มีความรู้และทักษะในการ ปฏิบัติงานตามหน้าที่	5	25
4	การประพฤติตนให้ เหมาะสม	มีความรู้และปฏิบัติตนได้เหมาะสม กับบทบาทและวัยวุฒิ	4	25
รวม	4		18	100

อัตราส่วนคะแนนเก็บระหว่างภาค : ปลายภาค = 70 : 30

หมายเหตุ ใช้เวลาสำหรับทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อน และหลังเรียน 2 ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

รหัสวิชา ส10203 รายวิชา องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมี
คุณภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
ภาคเรียนที่ 1 หรือ 2 จำนวนหน่วยกิต 0.5 หน่วยกิต จำนวนชั่วโมง 20 ชั่วโมง

ศึกษาและค้นคว้า ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของฉัน การดูแลคนในครอบครัว การช่วยเหลืองาน
ในหน้าที่และการประพฤติตนให้เหมาะสม

โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการดูตัวอย่าง การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และกระบวนการหล่อหลอมจากครอบครัว การสร้างแรงจูงใจโดยการยกย่องชมเชย

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลคนในครอบครัว การดูแลคนในครอบครัว การช่วยเหลืองานในหน้าที่และการประพฤติตนให้เหมาะสม มีความรักและภาคภูมิใจ ผูกพันกับคนในครอบครัว ร่วมมือกันอนุรักษ์วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมในครอบครัวให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัยและความต้องการของคนในครอบครัว สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างเพียงพอ มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

ผลการเรียนรู้

1. มีความรู้เกี่ยวกับครอบครัว ความสำคัญของครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว
2. มีความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม
3. มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่
4. มีความรู้และปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทและวัยวุฒิ

รวมทั้งหมด 4 ผลการเรียนรู้

ขอบข่ายเนื้อหา

เนื้อหาของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายและขอบข่ายของหลักสูตรที่สนองความสนใจ ความถนัด ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น โดยแบ่งเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยที่ 1 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของฉัน (4 ชั่วโมง)

- ความหมายของครอบครัว
- แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว
- บทบาทหน้าที่ของคนในครอบครัว

หน่วยที่ 2 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การดูแลคนในครอบครัว (5 ชั่วโมง)

- การดูแลคนในครอบครัวด้านร่างกาย
- การดูแลคนในครอบครัวด้านจิตใจ
- การดูแลคนในครอบครัวด้านความสัมพันธ์ทางสังคม
- การดูแลคนในครอบครัวด้านสิ่งแวดล้อม

หน่วยที่ 3 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การช่วยเหลืองานในหน้าที่ (5 ชั่วโมง)

- การช่วยเหลืองานในหน้าที่

หน่วยที่ 4 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การประพฤติตนให้เหมาะสม (4 ชั่วโมง)

- การประพฤติตนให้เหมาะสมในชีวิตประจำวัน

เวลาเรียน

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดเวลาเรียน จำนวน 20 ชั่วโมง โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 18 ชั่วโมงและทำการทดสอบก่อนและหลังเรียน จำนวน 2 ชั่วโมง มีจำนวน 0.5 หน่วยกิต

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ ดังต่อไปนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่หลากหลาย
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดหยุ่นตามสภาพความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เช่น การปฏิบัติจริงในครอบครัว และชุมชน

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

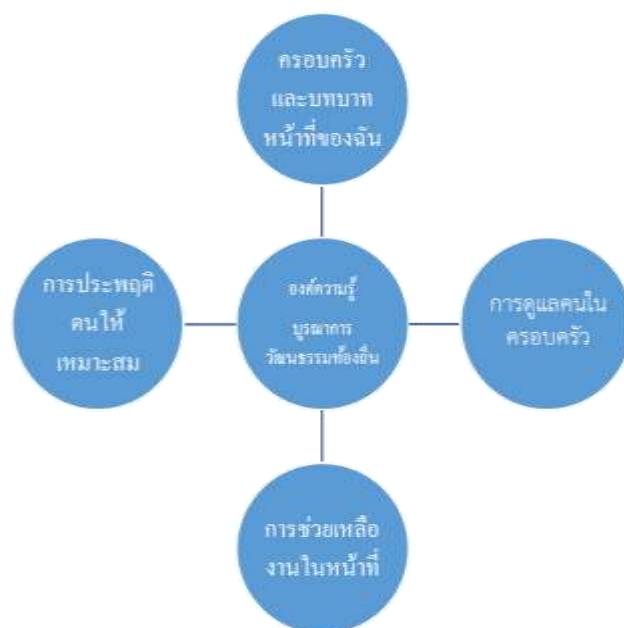
1. ใบความรู้
2. ใบกิจกรรม
3. รูปภาพ
4. อินเทอร์เน็ต
5. บ้าน/ครอบครัวตนเอง

การวัดและประเมินผล

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ มีการวัดและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ ดังนี้

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - 1.1 ด้านความรู้
 - 1) ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน
 - 2) ตรวจใบกิจกรรม
 - 1.2 ด้านทักษะกระบวนการ
 - 1) สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงาน
 - 2) แบบบันทึกพฤติกรรมการปฏิบัติงาน
 - 1.3 ด้านคุณธรรม
 - 1) ประเมินจากพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ
 - 2) สังเกตพฤติกรรมขณะปฏิบัติงาน
 - 3) ประเมินจากพฤติกรรมด้านความมีวินัย
2. เครื่องมือการวัดและประเมิน
 - 2.1 ด้านความรู้
 - 1) แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน
 - 2) ใบกิจกรรม
 - 2.2 ด้านทักษะกระบวนการ
 - 1) แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงาน
 - 2) แบบบันทึกพฤติกรรมการปฏิบัติงาน
 - 2.3 ด้านคุณธรรม
 - 1) แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ
 - 2) แบบสังเกตสังเกตพฤติกรรมขณะปฏิบัติงาน
 - 3) แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีวินัย

ผังโน้ตส์การจัดหน่วยการเรียนรู้ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง องค์กรความรู้บูรณาการวัฒนธรรม
ท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม

เอกสารประกอบหลักสูตร

ตารางวิเคราะห์โครงสร้างเพื่อกำหนดการจัดการเรียนรู้

รายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีโครงสร้าง ดังนี้
 ชื่อรายวิชา องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ รหัสวิชา ส
 10203 ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยกิต
 0.5 หน่วยกิต เวลา 20 ชั่วโมง คะแนน 100 คะแนน

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เวลา	สาระการเรียนรู้	แผนการ จัดการเรียนรู้ที่
			1	-	-
1	ครอบครัว และบทบาท หน้าที่ของ ฉัน	มีความรู้เกี่ยวกับ ครอบครัว แนวโน้มการ เปลี่ยนแปลงของ ครอบครัวและบทบาท หน้าที่ของสมาชิกใน ครอบครัว	4	- ความรู้เกี่ยวกับ ครอบครัว - แนวโน้มการ เปลี่ยนแปลงของ ครอบครัว - บทบาทหน้าที่ ของสมาชิกใน ครอบครัว: บทบาทที่เกี่ยวข้อง กับตนเอง - บทบาทหน้าที่ ของสมาชิกใน ครอบครัว: บทบาทที่เกี่ยวข้อง กับคนในครอบครัว และสังคม	- แผนการ จัดการเรียนรู้ที่ 1 - แผนการ จัดการเรียนรู้ที่ 2 - แผนการ จัดการเรียนรู้ที่ 3 - แผนการ จัดการเรียนรู้ที่ 4
2	การดูแลคน ในครอบครัว	มีความรู้และทักษะใน การดูแลผู้สูงอายุใน ครอบครัวทั้งด้าน ร่างกาย ด้านจิตใจ ด้าน ความสัมพันธ์ทางสังคม	5	- ความรู้และทักษะ ในการดูแล ผู้สูงอายุใน ครอบครัวด้าน ร่างกาย	- แผนการ จัดการเรียนรู้ที่ 5

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เวลา	สาระการเรียนรู้	แผนการ จัดการเรียนรู้ที่
		และด้านสิ่งแวดล้อม		- ความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวด้านจิตใจ - ความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวด้านความสัมพันธ์ทางสังคม - ความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวด้านสิ่งแวดล้อม - ทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม	- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9
3	การช่วยเหลืองานในหน้าที่	มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่	5	- ความรู้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้านร่างกาย - ความรู้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้านจิตใจ - ความรู้ในการปฏิบัติงานตาม	- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เวลา	สาระการเรียนรู้	แผนการ จัดการเรียนรู้ที่
				หน้าที่ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม - ความรู้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม - ความรู้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ในชีวิตประจำวัน	12 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14
4	การประพฤติตนให้เหมาะสม	มีความรู้และปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทและวัยวุฒิ	4	- การปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้านร่างกาย - การปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้านจิตใจ - การปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม - การปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม	- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18
1. ประเมินแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนและสอบหลังเรียน 2. ศึกษาความพึงพอใจ			1	-	-
รวม	4	4	20	18	18

แบบประเมินระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลัง
ใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกัน
ในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

แบบประเมิน
ระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลัง
ใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกัน
ในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

คำชี้แจง

1. แบบประเมินระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สำหรับผู้สูงอายุในครอบครัวนักเรียน มี 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นการประเมินระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตรสหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีลักษณะเป็นการทดสอบภาคปฏิบัติที่ใช้ในการวัดพฤติกรรมว่าปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ โดยกำหนดคะแนนเป็น 0 คะแนนหากไม่ปฏิบัติ/ไม่ใช้/ไม่ทำ และ 1 คะแนนเมื่อแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา/ปฏิบัติ/ใช้/ทำ

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด

ขอขอบคุณ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ

☐ 51 – 60 ปี ☐ 60 – 69 ปี ☐ 70 – 79 ปี ☐ 80 ปีขึ้นไป

3. นักเรียนในบ้านท่านเรียนอยู่ในระดับชั้น

☐ ป. 1 ☐ ป. 2 ☐ ป. 3 ☐ ป. 1-3

ตอนที่ 2 การประเมินระดับแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมในสังคมสูงวัยของผู้เรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตร
สหวิทยาการ เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมี
คุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้เป็นแบบตรวจสอบรายการ โดยให้ผู้สูงอายุในครอบครัวของนักเรียนเป็นผู้ให้
ข้อมูล ด้วยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการแสดงออกจริงของนักเรียน

รายการ	ข้อคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
	ใช่/ ทำ	ไม่ใช่/ ไม่ทำ	
นักเรียนไหว้ท่านทั้งก่อนและกลับจากโรงเรียนทุกครั้ง			
นักเรียนช่วยเหลือหยิบจับสิ่งของให้ท่าน			
นักเรียนช่วยทำงานบ้านตามวัย			
นักเรียนถูบ้าน และจัดเก็บเสื้อผ้า			
นักเรียนทำความสะอาดห้องน้ำทุกครั้ง			
นักเรียนใช้เวลาว่างในการพูดคุยกับท่าน			
นักเรียนล้างเท้าหรือแช่เท้าให้ท่าน			
นักเรียนป้อนรดท่านตามที่ท่านร้องขอ			
นักเรียนมักถามสารทุกข์สุกดิบและเป็นห่วงเสมอ			
นักเรียนจัดเก็บของใช้เป็นระเบียบ			
นักเรียนจัดเก็บสิ่งของในบ้านให้เข้าที่			
นักเรียนดูแลท่านเป็นอย่างดี			

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

**แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เรื่อง องค์ความรู้บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ชีวิต
ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3**

คำชี้แจง

แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบสำหรับนักเรียน โดยให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้และการกระทำของนักเรียน

รายการ	ความรู้หรือการกระทำ	
	ถูก/ทำ	ผิด/ไม่ทำ
ครอบครัวหมายถึง พ่อ แม่ ลูก		
สมาชิกในบ้านคือ ครอบครัวของฉัน		
ฉันสามารถอาบน้ำ กินข้าว และจัดเก็บเสื้อผ้าด้วยตนเอง		
ฉันทำการบ้านด้วยตนเอง		
ฉันใช้เวลาว่างพูดคุยหรือเล่นอยู่กับคนในครอบครัว		
ฉันช่วยคนในครอบครัวทำงานบ้านตามที่สามารถทำได้		
ก่อนไปและกลับจากโรงเรียนฉันสวัสดีคนในบ้านที่มีอายุมากกว่าฉันทุกคน		
ฉันจัดเก็บสิ่งของที่วางไว้ไม่เป็นที่ทุกครั้ง		
ฉันช่วยหยิบสิ่งของให้ผู้สูงอายุในบ้าน		
ฉันช่วยหาข้าว น้ำให้ผู้สูงอายุในบ้าน		
ฉันล้างเท้าให้ผู้สูงอายุในบ้าน		
ฉันนวดให้ผู้สูงอายุในบ้าน		

แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

หน่วยที่ 1 ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของฉัน เรื่อง ครอบครัวของฉัน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา....1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ครอบครัว หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันมีปฏิสัมพันธ์ สนใจต่อสุขทุกข์ซึ่งกันและกัน มีความผูกพันกัน มีความรักความปรารถนาดีต่อกัน โดยไม่จำเป็นต้องสืบสายโลหิตเดียวกัน

ครอบครัวในปัจจุบันมี 5 ประเภท ดังนี้ 1. ประเภทครอบครัวแท้กลาง 2. ประเภทครอบครัวเดี่ยว 3. ประเภทครอบครัวขยาย 4. ประเภทครอบครัวพ่อแม่ เพศเดียวกัน 5. ประเภทครอบครัวสถาน

ผลการเรียน

1. นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับความหมายของครอบครัว
2. นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับประเภทของครอบครัว
3. นักเรียนเข้าใจทิศทางการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

1. ความหมายของครอบครัว (รายละเอียดตามใบความรู้ที่ 1.1)
2. ประเภทของครอบครัว (รายละเอียดตามใบความรู้ที่ 1.2)

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจกเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)
3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)

- 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)
- 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)
- 4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)
- 4.4 สิ่งที่เราเรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใสใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ขั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

- 1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)
 - 1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในชั้นเตรียม
 - 1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
 - 1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน
 - 1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - 1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
 - 1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

1. ผลการสอน

.....

.....

2. ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

.....

.....

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

ใบความรู้ที่ 1.1

ครอบครัว

ความหมายของครอบครัว

แรงยึดเหนี่ยวทางสังคมสร้างขึ้นจากหน่วยที่เล็กหากแต่มีความสำคัญที่สุดในสังคม คือ ครอบครัว เนื่องจากครอบครัวเป็นองค์กรที่มีขนาดเล็กที่สุดในสังคม การอยู่ร่วมกันของกลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิก ซึ่งมีความสัมพันธ์กันผูกพันกัน ประกอบด้วยบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันทางสายโลหิตหรือทางกฎหมายโดยการสมรสหรือการรับรองบุตรเป็นบุตรบุญธรรม ได้แก่ พ่อ แม่ บุตรและญาติพี่น้อง และมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกัน เช่น เป็นบิดา เป็นมารดา เป็นสามีหรือภรรยาหรือเป็นบุตร ฯลฯ ซึ่งสมาชิกเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทยได้ให้ความหมายของครอบครัวในเชิงสหวิทยาการ ดังนี้ (รุจา ภูไพบูลย์. 2537: 1-4)

1. ด้านชีววิทยา ครอบครัว หมายถึง กลุ่มคนที่มีความผูกพันทางสายโลหิต
2. ด้านเศรษฐศาสตร์ ครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ใช้จ่ายเงินจากงบประมาณเดียวกัน แม้จะอาศัยอยู่ต่างสถานที่กัน
3. ด้านสังคมศาสตร์ ครอบครัว หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมเคหะสถานหรือบ้านเดียวกันมีปฏิสัมพันธ์ สนใจต่อทุกข์ซึ่งกันและกัน มีความผูกพันกัน มีความรักความปรารถนาดีต่อกัน โดยไม่จำเป็นต้องสืบสายโลหิตเดียวกัน
4. ทางกฎหมาย หรือนิติศาสตร์ ครอบครัวหมายถึง ครอบครัวที่ชายหญิงจดทะเบียนสมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งครอบคลุมถึงบุตรและบุตรบุญธรรม กฎหมายยังได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบิดา มารดา สามี ภรรยา และบุตรที่มีต่อกัน และกำหนดสิทธิในการรับมรดกตามกฎหมาย

ส่วนนักวิชาการให้ความหมายของครอบครัว ดังที่พูนสุข เวชวิฐาน (2557) กล่าวถึง ความหมายของครอบครัวว่าหมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่มีข้อตกลงในการที่จะใช้ชีวิต ใช้ทรัพยากรตัดสินใจและให้คุณค่าต่อการดำเนินชีวิตร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับGeorge Peter Murdock นักมานุษยวิทยา ที่ได้ให้คำจำกัดความว่า ครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลต่างเพศที่อาศัยอยู่ร่วมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปโดยมีส่วนร่วมกัน ในทางเศรษฐกิจและการดำรงเผ่าพันธุ์ของมนุษย์เพื่อที่จะดำรงไว้ซึ่งความยั่งยืนของสัมพันธ์ภาพและบทบาทที่พึงมีระหว่างสมาชิกในครอบครัวอันเกิดจากสายโลหิตหรือจากการรับบุตรบุญธรรม (Erera, 2002, Millar Bidwell & Vander Mey, 2000)

สรุป **ครอบครัว** หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมเคหะสถานหรือบ้านเดียวกันมีปฏิสัมพันธ์ สนใจต่อสุขทุกข์ซึ่งกันและกัน มีความผูกพันกัน มีความรักความปรารถนาดีต่อกัน โดยไม่จำเป็นต้องสืบสายโลหิตเดียวกัน

ใบความรู้ที่ 1.2

ประเภทของครอบครัว

ปัจจุบันครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนั้นครอบครัวจึงจัดแบ่งประเภทตามลักษณะของสังคม ดังนี้

1. ประเภทครอบครัวแห่งกลาง

สมาชิกครอบครัวอยู่อาศัยร่วมกันหลังเดียวกันประกอบด้วย การ 3 ลักษณะ คือ 1) ประกอบด้วย ตา หรือ ยาย พ่อ หรือ แม่ บุตร 2) ประกอบด้วย ปู่หรือ ย่า พ่อหรือ แม่ บุตรสมาชิกครอบครัว 3) ประกอบด้วย ลุง ป้า น้า อา ตา หรือ ยาย ปู่ หรือ ย่า ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งของคู่สมรส อยู่ร่วมกันบ้านพร้อม พ่อ แม่ บุตร

ลักษณะของครอบครัวแห่งกลางคือ บุตร อาศัยอยู่ร่วมภายใต้การเลี้ยงดูของสมาชิกที่อาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกันโดย พ่อและแม่ อาศัยต่างจังหวัดเพื่อการทำงานหาเงินส่งกลับให้ครอบครัว ในการใช้จ่ายดูแลบุตรแทนตนเอง และกลับบ้านเยี่ยมครอบครัวเป็นครั้งคราว

2. ประเภทครอบครัวเดี่ยว

สมาชิกครอบครัวประกอบด้วย พ่อ แม่ บุตร ครอบครัวเดี่ยวมีลักษณะครอบครัวกล่าวคือ พ่อ แม่ บุตร อาศัยอยู่ด้วยกันร่วมด้วยช่วยกันเลี้ยงดูบุตรร่วมกัน

3. ประเภทครอบครัวขยาย

สมาชิกครอบครัวประกอบด้วย ตา หรือยาย พ่อแม่บุตร น้า อา, ปู่หรือ ย่า พ่อ แม่ บุตร ลุง ป้า ครอบครัวขยายมีลักษณะครอบครัวกล่าวคือ ในบ้านหลังเดียวกันจะมีสมาชิกอาศัยอยู่ร่วมกันทั้ง บุตร พ่อแม่ อาศัยร่วมกับครอบครัวฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยช่วยกันเลี้ยงดูบุตร

4. ประเภทครอบครัวพ่อแม่ เพศเดียวกัน

สมาชิกครอบครัวประกอบด้วย พ่อ แม่ เพศชายทั้งสองคน และบุตร หรือ พ่อ แม่ เพศหญิงทั้งสองคน และบุตร ครอบครัวพ่อแม่ เพศเดียวกันมีลักษณะครอบครัว กล่าวคือ ผู้ที่เป็นพ่อและแม่เพศเดียวกันอาศัยเป็นครอบครัวเดียวกันและมีบุตรด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้ บุตรที่มาจากครอบครัวเดิม บุตรที่มาจากการขอรับบริจาคไข่หรือสperm บุตรที่มาจากการรับบุตรบุญธรรม

5. ประเภทครอบครัวสถานสงเคราะห์เด็ก หรือมูลนิธิรับดูแลเด็ก

สมาชิกครอบครัวประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็ก หรือผู้ปกครองที่รับอาสาดูแลเด็ก การอยู่อาศัยร่วมกันเป็นกลุ่มหลากหลายอายุ ซึ่งอาจมาจากเด็กถูกทอดทิ้ง เด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เป็นต้น โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้ปกครองคอยดูแลเรื่องอาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ที่พักอาศัย การพยาบาลและยารักษาโรค ไม่มีผู้ปกครองหรือพ่อแม่ดูแลอย่างใกล้ชิดเหมือนครอบครัวประเภทอื่น ๆ

ใบกิจกรรม

จงวาดภาพครอบครัวของฉัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

หน่วยที่ 1 ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของฉัน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของครอบครัว
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา....1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว

ผลการเรียน

มีความรู้เกี่ยวกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเลี้ยงดูบุตร หลาน จากการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลให้พฤติกรรมหรือวิถีชีวิตของบุตรหลานเปลี่ยนแปลงไป

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจกเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)

3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)
 - 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)
 - 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)
 - 4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)
 - 4.4 สิ่งที่เราเรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใ้ใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ขั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)

- 1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในชั้นเตรียม
- 1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน
- 1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
- 1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric

Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

4. ผลการสอน

.....

.....

5. ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

6. ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

.....

.....

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

ใบความรู้ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวที่สำคัญ 2 ประการ คือ การเปลี่ยนแปลงในวิถีหรือการเลี้ยงดูบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะและการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาด้านเทคโนโลยีโซเซียลมีเดีย ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงในวิถีหรือการเลี้ยงดูบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

ครอบครัวมักเน้นสอนให้บุตรหลานเป็นคนเก่ง คนฉลาด เน้นความเป็นอัจฉริยะสร้างได้มากกว่า เน้นการสอนให้เด็กมีองค์ประกอบของสันติวัฒนธรรมในตนเอง จากบทความเรื่อง เคล็ดลับในการเลี้ยงลูกให้ฉลาด ผู้ทำการวิจัยคือ Carol S.Dweck ศาสตราจารย์สาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด สหรัฐอเมริกา ได้ทำงานวิจัยในเรื่องนี้มาเป็นเวลาสามสิบกว่าปีและได้ข้อค้นพบว่า หลายคนคิดว่าความฉลาดและความเก่งเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จแต่การวิจัยกว่าสามสิบปีค้นพบว่า หากการเน้นเรื่องฉลาดและเก่งมากเกินไปทำให้คนกลัวความล้มเหลวและกลัวที่จะเผชิญกับการท้าทายที่ยากทำให้ลดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ แต่ถ้าสอนให้คนมีวิสัยมองโลกแบบเปิดและองกงามและส่งเสริมเน้นเรื่องกระบวนการ เมื่อพบปัญหาจะมีโอกาสนำไปสู่ความสำเร็จในโรงเรียนและในชีวิตมากกว่า ครูและพ่อแม่สามารถปลูกฝังการมองโลกแบบเปิดและองกงามในเด็กได้ด้วยการชมเด็กในเรื่องของกระบวนการที่เด็กใช้เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ จนสำเร็จแทนที่การชมว่าเขาฉลาดและเก่งด้วยวิธีการเล่าเรื่องเกี่ยวกับคนที่ประสบความสำเร็จเนื่องจากเขาเหล่านั้นไม่หยุดค้นคว้าไม่หยุดการแสวงหาคำตอบไปเรื่อย ๆ ถึงแม้ว่าพบอุปสรรคต่าง ๆ (Carol S. Dweck, January, 2015)

การเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาด้านเทคโนโลยีโซเซียลมีเดีย

คนไทยเรียนรู้เทคโนโลยีแบบไร้สายกว้างขวางมากขึ้น จะเห็นว่า ผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และสะท้อนให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนใช้เวลาของตนเองเข้าไปในโลกอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก หากขาดการควบคุมดูแลจากพ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคคลที่เกี่ยวข้องก็จะเกิดผลเสียกับเด็กและเยาวชนที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ จากการใช้อินเทอร์เน็ตโดยไม่รู้จัก การแยกแยะเรื่องเวลาและสาระส่งผลกระทบต่อสังคมครอบครัวปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในครอบครัวแยลง การแสดงถึงการลูกกลามคุกคามสิทธิส่วนตัว สิทธิส่วนบุคคลเพิ่มรุนแรงมากขึ้นตามมาไม่จบสิ้น การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตไม่ได้จำกัดเพียงเครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะเท่านั้นแต่ได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านอุปกรณ์สื่อสารสามารถเคลื่อนที่พกพาไปได้สะดวกสบายและง่ายต่อการติดต่อสื่อสารตลอดเวลาแม้ขณะการเดินทาง จากผลสำรวจในประเทศไทยและงานวิจัยในต่างประเทศมี ความสอดคล้องในด้านการประสบปัญหาพฤติกรรมเด็กและเยาวชนติดการใช้อินเทอร์เน็ตในขณะที่ผู้ปกครองไม่ได้ให้ความสำคัญ เด็กและเยาวชนสามารถใช้บริการทางอินเทอร์เน็ตได้ทุกที่ที่มีเครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้บริการทำให้มีจำนวนเด็กและเยาวชนใช้อินเทอร์เน็ตและเกิดปัญหาพฤติกรรมที่เปลี่ยนมากขึ้นผลกระทบทางพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับเด็กและ

เยาวชนเมื่อใช้อินเทอร์เน็ต เกิดผลกระทบด้านสุขภาพกาย จิตใจ อารมณ์ ผลกระทบด้านสังคมของเด็ก และเยาวชนที่มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปเมื่อใช้อินเทอร์เน็ตตลอดเวลาโดยพบว่าผู้ที่มีพฤติกรรมติดการใช้ อินเทอร์เน็ตจะมีลักษณะแยกตัวไม่สนใจร่วมกิจกรรม คุณตนเองไม่ได้ในหลายเรื่อง และทำให้เด็กและ เยาวชนไม่รู้จักรวีตติวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเมื่อพบกับสิ่งที่เข้ามาท้าทายชีวิต

ภาพสะท้อนปัญหาเด็กปัจจุบันพบว่า ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และสะท้อนให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้ใช้เวลาของตนเองเข้าไปในโลกอินเทอร์เน็ตเป็น จำนวนมากผลกระทบที่ตามมาคือ ไม่ร่วมกิจกรรมในครอบครัว แต่จะใช้เวลาส่วนมากหมกมุ่นในการใช้ อินเทอร์เน็ต โดยจะใช้เวลาในแต่ละครั้งเกินกว่า 3 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมนอนดึก อ่อนเพลีย รับประทานอาหารไม่เพียงพอเริ่มมีปัญหาการเรียนตกต่ำ ไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง ไม่ยอมรับประทานอาหาร (ปราการ ฌมยาง กูร, 2548) มีพฤติกรรมก้าวร้าวกับผู้ปกครอง ไม่มีความรับผิดชอบในการเรียน ละเลยสุขภาพและใช้ จ่ายเงินจำนวนมากไปกับการใช้อินเทอร์เน็ต เด็กและเยาวชนที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเวลานานอาจมีอาการ ทางกายที่ไม่ทราบสาเหตุ เช่น ปวดศีรษะ ปวดหลัง ปวดข้อ ปวดท้อง เจ็บหน้าอก อ่อนเพลีย เด็กบางคนมีความ รุนแรงอย่างหมกมุ่นและกระทำความผิดในลักษณะเดียวกับเกมที่เล่นหรือหนัง ละครที่ดูนั้นมีความรุนแรงทำ ให้เด็กและวัยรุ่นมีความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงโดยเฉพาะในวัยเรียนและวัยรุ่น เนื่องจากในวัยเรียนนั้นยังไม่สามารถแยกแยะสถานการณ์จริงและจินตนาการหรือสิ่งที่เกิดขึ้นได้ด้นัก (ภัทริกา วงศ์อนันต์นันท์, 2557)

ใบกิจกรรม
แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว

จงวาดภาพคนในครอบครัวของฉันในปัจจุบัน

ปัจจุบันฉันอาศัยอยู่กับ.....

.....
เมื่อฉันอยู่บ้าน ฉันชอบทำสิ่งต่าง ๆ ดังนี้.....

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

หน่วยที่ 1 ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของฉัน เรื่อง บทบาทที่เกี่ยวข้องกับตนเอง
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา....1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว: บทบาทที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

ผลการเรียน

มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกในครอบครัว

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

หน้าที่ของบุตร คือ ให้ความเคารพ และเอื้ออารีคนในบ้าน โดยการช่วยเหลือคนในบ้านที่เหมาะสมตามวัย

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจ้งเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)

3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)
 - 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)
 - 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)
 - 4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)
 - 4.4 สิ่ง que เรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใส่ใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ขั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)

- 1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในชั้นเตรียม
- 1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน
- 1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
- 1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric

Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

7. ผลการสอน

.....

.....

8. ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

9. ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

.....

.....

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

ใบความรู้ บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว: บทบาทที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

หน้าที่ของบุตร

1. ให้ความเคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติด้วยความคำสั่งสอนด้วยความจริงใจ
2. เมื่ออยู่ในวัยเรียนก็ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน หาความรู้อย่างเต็มความสามารถ เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุง พัฒนาการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพสำหรับเลี้ยงชีวิตในอนาคต
3. ช่วยเหลืองานด้วยความเต็มใจ โดยไม่หลบเลี่ยงเกี่ยงงอนให้ผู้อื่นทำ
4. ปฏิบัติตนเป็นคนมีระเบียบวินัย มีกิริยามารยาทงดงาม ช่วยรักษาเกียรติยศของวงศ์ตระกูล
5. ดูแลบิดามารดาและผู้มีพระคุณ เมื่อถึงยามท่านแก่ชราหรือเมื่อเวลาอันสมควร

กิจกรรมการประเมินพฤติกรรมตนเอง
 บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว: บทบาทที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

คำชี้แจง

จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับกรปฏิบัติตัวของท่าน และทำเครื่องหมาย ✕ ลงใน ☐ ที่ไม่ตรงกับกรปฏิบัติตัวของท่าน

การปฏิบัติ/พฤติกรรม

- ☐ ตื่นนอนตอนเช้าเองโดยไม่มีใครปลุก
- ☐ อาบน้ำ แปรงฟันเอง
- ☐ เลือกเสื้อผ้าที่จะสวมใส่ด้วยตนเอง
- ☐ แต่งตัวได้ด้วยตนเอง
- ☐ ยกจานข้าว และจานกับข้าวมาจัดวางเพื่อพร้อมสำหรับรับประทาน
- ☐ รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
- ☐ จัดเตรียมกระเป๋าและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนด้วยตนเอง
- ☐ ทำการบ้านด้วยตนเอง
- ☐ ไหว้บุคคลคนในครอบครัวทั้งก่อนไปและกลับจากโรงเรียน
- ☐ เล่นโทรศัพท์หรือคอมพิวเตอร์เมื่อจำเป็น
- ☐ เข้านอนตามเวลาที่เหมาะสม
- ☐ ถอดเสื้อผ้าวางไว้ในที่ซัก
- ☐ เก็บจาน ชามวางไว้ในที่ล้าง
- ☐ รู้จักรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์
- ☐ รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

หน่วยที่ 1 ครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของฉัน เรื่อง บทบาทที่เกี่ยวข้องกับคนในครอบครัวและสังคม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา....1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว: บทบาทที่เกี่ยวข้องกับคนในครอบครัวและสังคม

ผลการเรียน

มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

การอยู่ร่วมกันในครอบครัวนั้น สมาชิกแต่ละคนต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเอง และเคารพช่วยเหลือบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัวตามบทบาทหน้าที่และวัย

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจกเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)
3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)
 - 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)
 - 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)
 - 4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)
 - 4.4 สิ่ง que เรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใสใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ชั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1. เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)

- 1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในขั้นเตรียม
- 1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน
- 1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
- 1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric

Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

10. ผลการสอน

11. ปัญหา อุปสรรค

12. ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

ใบความรู้

บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว: บทบาทที่เกี่ยวข้องกับคนในครอบครัวและสังคม

หน้าที่ความรับผิดชอบของบุตรต่อบิดามารดา

1. ในช่วงแรกของชีวิตบิดามารดามีหน้าที่ต้องดูแลบุตร แต่ในช่วงท้ายของชีวิตแล้วบุตรก็มีหน้าที่ต้องดูแลบิดามารดาเป็นการตอบแทน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทยให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มาก ดังนั้นบุตรจึงมีหน้าที่ที่ควรปฏิบัติต่อบิดามารดา คือ ความกตัญญู บุตรควรต้องดูแลเอาใจใส่บิดามารดาให้เหมือนกับที่บิดามารดาดูแลเอาใจใส่ตน ดูแลให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข หาอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตดูแลยามเจ็บไข้ได้ป่วย
2. ช่วยเหลือกิจการงานหน้าที่ครอบครัวตามโอกาส บุตรควรต้องช่วยเหลือดูแลภารกิจในบ้านทั้งกิจการของครอบครัว งานอื่น ๆ ที่นอกเหนือเพื่อให้พ่อแม่ได้มีโอกาสพักผ่อนและเป็นการแบ่งเบาภาระ
3. ดำรงวงศ์ตระกูลของพ่อแม่ให้เจริญ สังคมไทยให้ความสำคัญกับการสืบทอดวงศ์ตระกูลและชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ดังนั้นบุตรควรต้องรักษาชื่อเสียงและประเพณีตนให้เหมาะสมตามขนบธรรมเนียมประเพณี
4. เมื่อพ่อแม่ล่วงลับไปแล้วทำบุญอุทิศให้ การรำลึกถึงบุญคุณบิดามารดา การทำบุญอุทิศให้ก็ถือเป็นการนึกถึงและตอบแทนบุญคุณอีกทางหนึ่งและเป็นการแสดงถึงความเคารพอยู่เสมอ

หน้าที่ความรับผิดชอบต่อเครือญาติ

โครงสร้างสังคมไทยเรา ถือเป็นระบบสังคมเครือญาติ ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวทำให้เกิดความเหนียวแน่นและความสัมพันธ์ในเชิงสังคม เช่น ความสัมพันธ์ในฐานะปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติมักจะเกิดขึ้นจากความเกี่ยวพันทางสายเลือดและความเกี่ยวพันจากการสมรส ซึ่งความเกี่ยวพันดังกล่าวทำให้เกิดเครือญาติและทำให้มีหน้าที่ที่ต้องดูแลรับผิดชอบกันคือ

1. หน้าที่ทางการเงิน ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีอาจถูกเป็นที่พึ่งหวังของครอบครัวที่ฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ดี การให้การช่วยเหลือกันเป็นบางโอกาสทางการเงินจึงเป็นภาระใหม่ที่เกิดขึ้นซึ่งก็ควรให้การช่วยเหลือการตามสมควรโดยไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อครอบครัวตนเอง
2. หน้าที่ปรับตัวให้เข้ากับแบบแผนครอบครัวเดิม ครอบครัวแต่ละครอบครัวย่อมมีแบบแผน การดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน การที่คนต่างครอบครัวกันมาอยู่ร่วมกันย่อมมีความแตกต่างกันใน การปฏิบัติตัวในด้านต่าง ๆ ทั้งวัฒนธรรม ศาสนา ฐานะทางสังคมเศรษฐกิจ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา การอยู่ร่วมกัน จึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
3. หน้าที่การปรับตัวให้เข้ากับญาติ ด้วยความแตกต่างของพื้นฐานครอบครัวทำให้คนเราที่อยู่ร่วมกันต้องปรับตัวเข้าหากัน โดยเฉพาะคู่สมรสใหม่ จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากันได้กับญาติของทั้ง 2 ฝ่าย

จึงจะทำให้ชีวิตสมรสดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่อาจต้องใช้เวลาในการปรับตัวพอสมควรเนื่องจากที่น้องจะมีจำนวนมากและมีลักษณะนิสัยใจคอที่แตกต่างกันออกไป

กิจกรรมการประเมินพฤติกรรมตนเอง
 บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว: บทบาทที่เกี่ยวข้องกับคนในครอบครัวและ
 สังคม

คำชี้แจง

จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับกรปฏิบัติตัวของท่าน และทำเครื่องหมาย ✕ ลงใน ☐ ที่ไม่ตรงกับกรปฏิบัติตัวของท่าน

การปฏิบัติ/พฤติกรรม

- ☐ ดูแลเอาใจใส่บุคคลในครอบครัว
- ☐ ถามหรือชวนบุคคลในครอบครัวคุยเกี่ยวกับความสุขทุกข์ประจำวัน
- ☐ ช่วยเหลืองานบ้าน
- ☐ หยิบจับเสื้อผ้า หรือเครื่องใช้ให้ผู้สูงอายุในบ้าน
- ☐ หาข้าวปลาอาหารให้ผู้สูงอายุในบ้านรับประทาน
- ☐ บีบ นวด หรือขึ้นเหยียบเมื่อผู้สูงอายุไหว่วาน
- ☐ ล้างเท้าผู้สูงอายุด้วยน้ำอุ่นหรือสมนไฟอื่น ๆ
- ☐ ประหยัดและอดออม ใช้สิ่งของอย่างประหยัด
- ☐ ช่วยทำอาหาร เตรียมวัสดุประกอบอาหาร
- ☐ เข้าวัด ทำบุญ มีความเมตตาต่อสัตว์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

หน่วยที่ 2 การดูแลคนในครอบครัว เรื่อง การดูแลครอบครัวของฉัน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา....1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวด้านร่างกาย

ผลการเรียน

มีความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวทั้งด้านร่างกาย

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

การการช่วยหยิบ จับ ส่งสิ่งของในชีวิตประจำวัน เป็นพฤติกรรมของเด็ก ๆ ที่พึงกระทำเมื่อผู้ใหญ่ในครอบครัวขอให้ช่วยเหลือ ทั้งการหยิบ จับ และส่งสิ่งของที่ถูกขอหรือบอกให้ทำ นอกจากนั้นการมีนิสัยเก็บของเข้าที่ทุกครั้งเมื่อพบเห็นสิ่งของวางอยู่ไม่ตรงที่อยู่ หรือถูกที่ถูกลบทาง เช่น การหยิบเสื้อ ผ้า หรือของใช้อื่น ๆ ให้กับบุคคลในครอบครัว ซึ่งถือว่าเป็นการดูแลด้านร่างกายตามวัยที่สามารถดำเนินการได้

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน
4. สื่อวีดิโอที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจ้งเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)
3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)
 - 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)
 - 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)

4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)

4.4 สิ่งที่เราเรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใสใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ขั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)

1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในขั้นเตรียม

1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน

1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric

Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

13. ผลการสอน

14. ปัญหา อุปสรรค

15. ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมการประเมินพฤติกรรมตนเอง
การดูแลครอบครัวของฉัน: การช่วยเหลือ จับ สิ่งของในชีวิตประจำวัน

คำชี้แจง

จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับการปฏิบัติตัวของท่าน และทำเครื่องหมาย ✕ ลงใน ☐ ที่ไม่ตรงกับการปฏิบัติตัวของท่าน

การปฏิบัติ/พฤติกรรม

- ☐ ฉันช่วยเหลือผู้สูงอายุให้กับคนในครอบครัวของฉัน
- ☐ ฉันชอบซักผ้าใส่จานแจกคนในครอบครัวของฉัน
- ☐ คนในครอบครัวมักชมว่าฉันขยันทำงาน
- ☐ ฉันทำงานทุกอย่างที่คนในครอบครัวขอให้ทำ
- ☐ ฉันชอบจัดและเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบและอยู่เป็นที่เป็นทาง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

หน่วยที่ 2 การดูแลคนในครอบครัว เรื่อง การดูแลครอบครัวของฉัน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา...1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวด้านจิตใจ

ผลการเรียน

มีความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวด้านจิตใจ

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

การยิ้มให้ ทักทาย มีกิจกรรมร่วมกัน การเล่าเรื่องถามเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน เพื่อสร้างเสริมแรงยึดเหนี่ยวด้านจิตใจ ที่มีความรักใคร่ เอาใจใส่ซึ่งกันและกันของคนในครอบครัว โดยเริ่มจากการยิ้ม การทักทาย การไหว้ การทำกิจกรรมร่วมกัน หรือการพูดคุย การเล่าเรื่องในชีวิตประจำวัน

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน
4. สื่อวิดีโอที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจ้งเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)
3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)
 - 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)
 - 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)
 - 4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)

4.4 สิ่งที่เราเรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใส่ใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ขั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)

- 1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในขั้นเตรียม
- 1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน
- 1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
- 1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric

Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

16. ผลการสอน

.....

.....

17. ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

18. ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

.....

.....

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมการประเมินพฤติกรรมตนเอง
ความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวด้านจิตใจ: ยิ้ม หัวใจ ทักทายกัน

คำชี้แจง

จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับการปฏิบัติตัวของท่าน และทำเครื่องหมาย ✕ ลงใน ☐ ที่ไม่ตรงกับการปฏิบัติตัวของท่าน

การปฏิบัติ/พฤติกรรม

- ☐ ฉันยิ้มให้คนในครอบครัวทุกครั้งหลังจากตื่นนอนตอนเช้า
- ☐ ฉันไหว้คนในครอบครัวทุกครั้งก่อนไปโรงเรียนและเมื่อกลับจากโรงเรียน
- ☐ ฉันชอบเล่าเรื่องที่โรงเรียนให้คนในครอบครัวฟัง
- ☐ ฉันชอบทำการบ้านในที่ที่มีคนในครอบครัวอยู่ด้วย
- ☐ ฉันมักถามเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของคนในครอบครัว
- ☐ ฉันชอบพักผ่อนคนเดียวเงียบ ๆ เมื่อกลับจากโรงเรียน
- ☐ เมื่อกลับมาจากโรงเรียนฉันชอบทำการบ้านคนเดียวเงียบ ๆ
- ☐ ฉันไม่ชอบให้ใครมาถามเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียน
- ☐ ฉันไม่ชอบเล่าเรื่องเกี่ยวกับตัวฉันให้คนในครอบครัวฟัง
- ☐ ฉันไม่ชอบฟังเรื่องเล่าของคนในครอบครัว

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

หน่วยที่ 2 การดูแลคนในครอบครัว เรื่อง การดูแลครอบครัวของฉัน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา...1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

ผลการเรียน

ความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

เด็ก ๆ ในครอบครัว ควรเป็นผู้ที่มีจิตใจเอื้ออารีกับคนในครอบครัว ด้วยอยู่ในวัยที่มีความแข็งแรง คล่องแคล่ว ดังนั้นจึงควรช่วยเหลือผู้ใหญ่ในการดูแลหาอาหาร จัดขนม จัดหาเสื้อผ้าให้คนในครอบครัว รวมทั้งจัดทำสิ่งของเล็ก ๆ น้อย เช่น การ์ด บัตรของขวัญ ของขวัญให้คนในครอบครัวในโอกาสพิเศษ

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน
4. สื่อวิดีโอที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจ้งเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)
3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)
 - 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)
 - 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)
 - 4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)

4.4 สิ่งที่เราเรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใส่ใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ชั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)

- 1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในขั้นเตรียม
- 1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน
- 1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
- 1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric

Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

19. ผลการสอน

.....

.....

20. ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

21. ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

.....

.....

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

ใบกิจกรรม
ทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

คำสั่ง

จงเขียนเรียงความ หรือวาดภาพกิจกรรมที่ฉันทำเป็นประจำเพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับ
คนในครอบครัว

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

หน่วยที่ 2 การดูแลคนในครอบครัว เรื่อง การดูแลครอบครัวของฉัน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา....1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการเรียน

ความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวด้านสิ่งแวดล้อม

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

การดูแลคนในครอบครัวโดยเฉพาะผู้สูงอายุให้มีความปลอดภัย โดยการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกบ้านให้มีความปลอดภัย ด้วยการจัดข้าวของให้เป็นระเบียบ ไม่รกเกะกะ มีมุมสำหรับจัดวางสิ่งของอย่างเป็นระเบียบ หาง่าย สะดวกต่อการหยิบใช้และปลอดภัย จัดอุปกรณ์เครื่องนอนให้เป็นระเบียบ มีแสงสว่างในบริเวณที่จำเป็นอย่างเพียงพอ เช่น ห้องนอน ห้องน้ำ หรือห้องครัว

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน
4. สื่อวิดีโอที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจ้งเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)
3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)
 - 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)

4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)

4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)

4.4 สิ่งที่เราเรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใส่ใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ขั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)

1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในขั้นเตรียม

1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน

1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric

Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....

.....

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

.....

.....

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

ใบกิจกรรม

คำสั่ง

จงเขียนเรียงความหรือวาดภาพการจัดบ้าน หรือห้องนอนที่เป็นระเบียบเรียบร้อย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9

หน่วยที่ 2 การดูแลคนในครอบครัว เรื่อง การดูแลครอบครัวของฉัน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา....1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการเรียน

มีความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

การดูแลผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและสภาพแวดล้อมนั้นเป็นการแสดงออกของคนในครอบครัวที่มีความรักและเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน โดยการปฏิบัติกิจกรรมพิเศษตามความเหมาะสมกับวัย ซึ่งในวัยเด็กสิ่งที่ควรปฏิบัติกับผู้สูงอายุในครอบครัวคือ การนวดและล้างเท้า

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน
4. สื่อวิดีโอที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจ้งเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)
3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)
 - 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)

4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)

4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)

4.4 สิ่งที่เราเรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใสใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ขั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)

1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในขั้นเตรียม

1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน

1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric

Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....

.....

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

.....

.....

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

ใบความรู้ การแช่เท้าด้วยเกลือ และการนวดขาและเท้า

การแช่เท้าด้วยเกลือ

เท้าเป็นอวัยวะที่ใช้งานหนักเพราะต้องแบกรับน้ำหนักตัว เดินหรือทำกิจกรรมอีกมากมายในแต่ละวัน วิธีการดูแลสุขภาพเท้าคือ การแช่เท้าด้วยเกลือที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย

ประโยชน์ของการแช่เท้าด้วยเกลือ

1. ช่วยดึงสิ่งสกปรกคั่งค้างในร่างกายออก
2. ช่วยดึงพลังงานลบที่เกิดจากอารมณ์ออก
3. ช่วยดึงประจุพลังงานลบ ซึ่งเป็นพลังงานไม่ดี ออกจากร่างกาย
4. หลังจากที่ตั้งพลังงานลบออกจากร่างกายแล้วเราก็ใช้วิธีการรักษาได้ตามปกติ ทั้งนี้วิธีการนี้จะเป็นการช่วยดึงพลังงานลบออกจากร่างกาย ก่อนการรักษาทำให้รักษาได้ง่ายขึ้น
5. เมื่อแช่เท้าด้วยเกลือ บ่อย ๆ ร่างกายจึงไม่มีพลังงานลบที่ก่อโรคหลงเหลืออยู่อีก และนี่เองจึงทำให้สุขภาพของเราดีขึ้น

วิธีการแช่เท้าด้วยเกลือ

1. นำกะละมังขนาดที่สามารถวางเท้าแช่ได้-ใส่น้ำลงไปให้ท่วมตาตุ่มจะเป็นน้ำอุ่นหรือน้ำธรรมดา ก็ได้
2. ใส่เกลือทะเล (ที่เป็นเกลือแบบเม็ด) ลงไปประมาณ 1 กำมือ
3. เอาเท้าเหยียบเกลือที่ยังไม่ละลาย
4. ทำจิตใจให้สงบ หรือเปิดเพลงบรรเลงเบาๆ นั่งอยู่ประมาณ 15-20 นาที
5. หลังจากนั้นให้ล้างเท้าด้วยน้ำเปล่า

การแช่เท้าด้วยเกลือนั้นคนปกติ สามารถทำได้ทำอาทิตย์ละครั้ง ส่วนคนป่วยทำได้ทุกวันก่อนนอน หากผู้ใดที่ธาตุในร่างกายไม่สมดุล มีอาการหนาวสั่น ให้ใช้น้ำอุ่นในการแช่เท้า สำหรับคนที่ร้อนก็ให้ใช้น้ำเย็นแช่

การแช่เท้าเชื่อกันว่าเท้ามีจุดสัมผัส ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ทั่วทั้งร่างกาย ฉะนั้นวิธีการผ่อนคลาย ด้วยการแช่เท้าลงในน้ำร้อน จึงเป็นวิธีที่จะช่วยกระตุ้นจุดสัมผัสเหล่านี้ด้วยพลังงานความร้อน

ข้อดีของการแช่เท้า

1. ลดอาการปวดบวมที่เท้าแล้ว
2. ลดอาการปวดท้อง
3. กระตุ้นความต้านทานของร่างกาย

4. ช่วยให้ระบบย่อยอาหารทำงานดีขึ้น
5. ป้องกันอาการมือเท้าเย็นโดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาว
6. ลดอาการอักเสบของจมูกและลำคอ
7. ช่วยให้อาการปวดหัวหรือปวดประจำเดือนลดลง
8. ลดอาการคั่งของเลือดที่ส่วนอื่นๆ
9. ทำให้อนอนหลับง่ายตลอดคืน เป็นต้น

การนวดขาและเท้า

วิธีการนวดขาและเท้าโดยการเรียนรู้ท่านวดพื้นฐานที่ฝึกฝนได้ด้วยตัวเอง จำนวน 18 ท่า ซึ่งเป็นท่านวดขาและเท้าขั้นพื้นฐาน ช่วยลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ เคล็ดขัดยอกและผ่อนคลายความเครียด ช่วยกระตุ้นการไหลเวียนของเลือด ปรับสมดุลของฮอร์โมนและกระตุ้นให้ระบบต่างๆ ทำงานดีขึ้น

ก่อนการนวดเท้า ผู้นวดเท้าควรล้างเท้าผู้ถูกนวดเพื่อความสะดวก หรืออาจใช้ยาหม่องทาที่เท้าแทนเพื่อฆ่าเชื้อโรค จากนั้นให้ผู้ถูกนวดนอนหงายในท่าที่สบาย และทำการนวด ดังนี้

วิธีการนวด ท่าที่ 1 "ลูบเท้า"

ช่วยลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อเท้า ลดอาการเคล็ดขัดยอกข้อนิ้วเท้า ข้อเท้า ส้นเท้า

วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนหงายราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนหนุนรองศีรษะ เหยียดขาตรงปล่อยขาตามสบาย หรืออาจจะใช้หมอนรองใต้หัวเข่าเพิ่มก็ได้ ผู้นวดใช้มือทั้งสองประสานกันไว้ โดยให้มือซ้ายอยู่บนปลายนิ้วเท้าด้านบนใกล้ข้อเท้าขวาของผู้ถูกนวด มือขวาอยู่ใต้ปลายนิ้วเท้าด้านล่างใกล้ส้นเท้า ลูบขึ้นไปอย่างช้า ๆ ออกแรงกดและลูบสม่ำเสมอ ลูบจากส้นเท้าและข้อเท้าไล่ขึ้นมาจนถึงปลายนิ้วเท้า ทำสลับไปมาแล้วจึงเปลี่ยนเป็นท่าต่อไป ดังภาพ

วิธีการนวด ท่าที่ 2 "คลึงเท้า"

ช่วยลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อฝ่าเท้า ลดอาการเคล็ดขัดยอกข้อนิ้วเท้า

วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนหงายราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนหนุนรองศีรษะ เหยียดขาตรงปล่อยขาตามสบาย หรืออาจจะใช้หมอนรองใต้หัวเข่าเพิ่มก็ได้ ผู้นวดใช้มือทั้งสองประสานกันไว้ โดยให้มือ

ซ้ายอยู่บนหลังเท้าด้านขวาของผู้ถูกนวด มือขวาอยู่ใต้ฝ่าเท้า โดยออกแรงคลึงอย่างสม่ำเสมอ ให้คลึงขึ้นลงจนทั่วเท้า ทำสลับไปมาแล้วจึงเปลี่ยนเป็นท่าต่อไป ดังภาพ

วิธีการนวดท่าที่ 3 "ลูบและคลึงเท้า"

ช่วยลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อเท้า ลดอาการเคล็ดขัดยอกข้อนิ้วเท้า

วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนหงายราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนหนุนรองศีรษะ เหยียดขาตรง ปล่อยขาตามสบาย หรืออาจจะใช้หมอนรองใต้หัวเข่าเพิ่มก็ได้ ผู้นวดใช้นิ้วหัวแม่มือทั้งสองลูบไล่ลงมาตามร่องกระดูกเท้าด้านขวาของผู้ถูกนวด ที่อยู่ระหว่างนิ้วก้อยกับนิ้วนางและนิ้วหัวแม่เท้ากับนิ้วชี้ โดยลูบขึ้นไปจนถึงข้อเท้า ออกแรงกดสม่ำเสมอ แล้วให้คลึงกลับลงมาถึงโคนนิ้วเท้า ลูบขึ้นไปแล้วคลึงลงมาใหม่ ทำสลับไปมาแล้วจึงเปลี่ยนเป็นท่าต่อไป ดังภาพ

วิธีการนวด ท่าที่ 4 "คลึงข้อเท้า"

ช่วยลดอาการเคล็ดขัดยอกข้อเท้า

วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนหงายราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนหนุนรองศีรษะ เหยียดขาตรง ปล่อยขาตามสบาย หรืออาจจะใช้หมอนรองใต้หัวเข่าเพิ่มก็ได้ ผู้นวดใช้นิ้วกลาง นิ้วนางและนิ้วก้อยทั้งสองมือวางไว้ใต้ตาตุ่มเท้าขวาของผู้ถูกนวด ให้มือซ้ายอยู่ที่ตาตุ่มด้านนอก มือขวาอยู่ตาตุ่มด้านใน โดยคลึงรอบ ๆ ตาตุ่มให้ออกแรงคลึงสม่ำเสมอ คลึงสักครู่แล้วจึงเปลี่ยนเป็นท่าต่อไป ดังภาพ

วิธีการนวด ท่าที่ 5 "บิดเท้า"

ช่วยลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อเท้า ลดอาการปวดตึงเอ็นร้อยหวาย

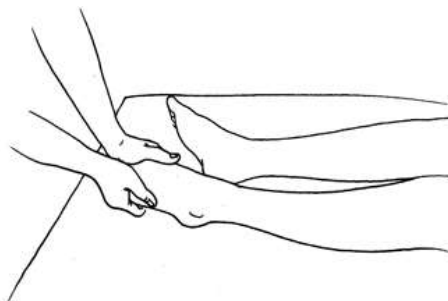
วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนหงายราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนหนุนรองศีรษะ เขยียดขาตรง ปล่อยขาตามสบาย หรืออาจจะใช้หมอนรองใต้หัวเข่าเพิ่มก็ได้ ผู้นวดใช้มือจับที่เท้าขวาของผู้ถูกนวดหมุนข้อเท้าออก ใช้มือซ้ายอ้อมส้นเท้ามาจับที่เอ็นร้อยหวาย มือขวาจับเอ็นร้อยหวายข้างฝ่าเท้า ใช้นิ้วหัวแม่มือซ้ายกดลง นิ้วหัวแม่มือขวาดันขึ้น ดันขึ้นลง แล้วเลื่อนมือบิดไปตลอดแนวของเส้นเอ็น ทำสลับไปมาแล้วจึงเปลี่ยนเป็นทำต่อไป ดังภาพ

วิธีการนวด ท่าที่ 6 "ดึงเท้า"

ช่วยลดอาการปวดเมื่อยเท้าและฝ่าเท้า ลดอาการเคล็ดขัดยอกเท้าหรือเป็นตะคริว

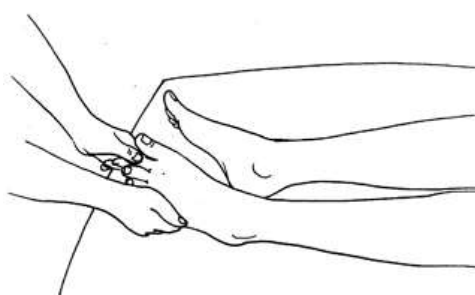
วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนหงายราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนหนุนรองศีรษะ เขยียดขาตรง ปล่อยขาตามสบาย ผู้นวดใช้มือทั้งสองข้างจับที่เท้าขวาของผู้ถูกนวด โดยให้นิ้วหัวแม่มือทั้งสองข้างอยู่บนหลังเท้าและนิ้วที่เหลือจับที่ฝ่าเท้า ออกแรงดึงและใช้โคนนิ้วหัวแม่มือทั้งสองกดน้ำหนักลง ส่วนนิ้วที่เหลือที่อยู่ใต้ฝ่าเท้าออกแรงดึงให้ฝ่าเท้าห่อเข้าหากัน แล้วคลายออก ทำสลับไปมาสักครู่แล้วจึงเปลี่ยนเป็นทำต่อไป ดังภาพ

วิธีการนวด ท่าที่ 7 "ดิ่งนิ้วเท้า"

ช่วยลดอาการปวดเมื่อยนิ้วเท้า ลดอาการเคล็ดขัดยอกนิ้วเท้าหรือนิ้วเท้าติดขัด

วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนหงายราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนหนุนรองศีรษะเหยียดขาตรงปล่อยขาตามสบาย ผู้นวดใช้มือซ้ายจับที่เท้าขวาของผู้ถูกนวดไว้ไม่ให้เคลื่อนไหวใช้นิ้วขวากลึงแล้วดิ่งนิ้วเท้าทีละนิ้ว เริ่มจากนิ้วหัวแม่เท้าไล่มาจนครบ โดยคลึงนิ้วเท้าจากโคนนิ้วถึงเล็บเท้าแล้วออกแรงดิ่งให้เต็มที่ มือซ้ายจะจับยึดเท้าให้แน่นแล้วจึงเปลี่ยนเป็นท่าต่อไป ดังภาพ

หมายเหตุ- ท่าที่ 1-7 ให้เริ่มต้นนวดที่เท้าข้างขวาของผู้ถูกนวดก่อน นวดจนครบทุกท่าแล้วจึงเริ่มต้นท่าที่ 1 ใหม่ที่เท้าข้างซ้ายของผู้ถูกนวดต่อไป และผู้นวดควรล้างเท้า เล็บ ให้สะอาดก่อนการนวดเท้า

วิธีการนวด ท่าที่ 8 "กदनิ้วเท้า"

ช่วยลดอาการปวดเมื่อยเท้า ลดอาการเคล็ดขัดยอกจากการเดินหรือวิ่ง

วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนหงายราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนหนุนรองศีรษะเหยียดขาตรงปล่อยขาตามสบาย ผู้นวดใช้มือจับเท้าขวาของผู้ถูกนวดวางซ้อนทับเท้าซ้ายโดยให้ปลายนิ้วซ้อนกัน ผู้นวดใช้มือทั้งสองวางคว่ำลงซ้อนกัน แล้วออกแรงกดที่ปลายเท้าและนิ้วเท้าของผู้ถูกนวด แขนเหยียดตรง กดน้ำหนักลงที่มือทั้งสองข้าง โดยเริ่มจากเบา ๆ แล้วจึงค่อยเพิ่มน้ำหนัก กดแล้วคลาย ทำสักรู้แล้วจึงเปลี่ยนเป็นเท้าซ้ายวางทับเท้าขวา แล้วทำตามขั้นตอนดังกล่าว จากนั้นจึงเปลี่ยนเป็นท่าต่อไป

วิธีการนวด ท่าที่ 9 "ดัดนิ้วเท้า"

ช่วยลดอาการปวดเมื่อยเท้า ลดอาการเคล็ดขัดยอกจากการเดินหรือวิ่ง

วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนหงายราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนหนุนรองศีรษะ เหยียดขาตรง ปล่อยขาตามสบาย ผู้นวดใช้มือขวาจับนิ้วเท้าทั้งห้าของผู้ถูกนวดเท้าขวา และใช้มือซ้ายจับนิ้วเท้าทั้งห้าของผู้ถูกนวดเท้าซ้าย แล้วออกแรงกดที่โคนนิ้วเท้าของผู้ถูกนวดพร้อมดัดนิ้วเท้าให้เอนไปจนสุดโดยให้นิ้วเท้าตั้ง โดยใช้สันมือกดเท้า ให้แขนเหยียดตรง กดน้ำหนักลงที่สันมือทั้งสองข้าง โดยเริ่มจากเบา ๆ แล้วจึงค่อยเพิ่มน้ำหนัก กดแล้วคลาย ทำสักรุ่นแล้วจึงเปลี่ยนเป็นท่าต่อไป

วิธีการนวด ท่าที่ 10 "สับขาส่วนล่าง"

ช่วยลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อขาส่วนล่าง

วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนหงายราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนหนุนรองศีรษะ เหยียดขาตรง ปล่อยขาตามสบายหรืออาจจะใช้หมอนรองใต้หัวเข่าเพิ่มก็ได้ ผู้นวดใช้มือทั้งสองข้างวางไว้ที่ใต้เข่าขวาของผู้ถูกนวด โดยให้มือทั้งสองข้างตั้งขึ้น นิ้วหัวแม่มืออยู่ด้านบนบนสันมือด้านนิ้วก้อยสัมผัสกับส่วนที่นวด สันมือที่ละข้างสลับไปมา เริ่มจากใต้หัวเข่าขวาด้านในไล่ลงมาจนถึงข้อเท้า ให้สับขวากกล้ามเนื้อขา ทำสลับไปมาจากใต้หัวเข่าขวาด้านในไล่ลงมาจนถึงข้อเท้าแล้วจึงเปลี่ยนเป็นท่าต่อไป

วิธีการนวด ท่าที่ 11 "สับขาส่วนบน"

ช่วยลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อขาส่วนบน

วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนหงายราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนหนุนรองศีรษะ เหยียดขาตรง ปล่อยขาตามสบายหรืออาจจะใช้หมอนรองใต้หัวเข่าเพิ่มก็ได้ ผู้นวดใช้มือทั้งสองข้างวางไว้ที่ใต้เข่าขวาของผู้ถูกนวด โดยให้มือทั้งสองข้างตั้งขึ้น นิ้วหัวแม่มืออยู่ด้านบนสันมือด้านนิ้วก้อยสัมผัสกับส่วนที่นวด สับมือที่ละข้างสลับไปมา เริ่มจากโคนขาขวาด้านในไล่ลงมาจนถึงเหนือเข่า ให้สับขวางกล้ามเนื้อขา ทำสลับไปมาจากโคนขาขวาด้านในไล่ลงมาจนถึงเหนือเข่าแล้วจึงเปลี่ยนเป็นทำต่อไป

วิธีการนวด ท่าที่ 12 "คลึงขาส่วนล่าง"

ช่วยลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อน่องและขาส่วนล่าง

วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนหงายราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนหนุนรองศีรษะ เหยียดขาตรง ปล่อยขาตามสบาย ผู้นวดใช้นิ้วหัวแม่มือทั้งสองข้างวางลงบนกล้ามเนื้อขาส่วนล่างด้านในต่ำลงมาจากหัวเข่า โดยออกแรงคลึงที่นิ้วหัวแม่มือเป็นรูปก้นหอยลงไปตามแนวกล้ามเนื้อลงมาถึงข้อเท้า ทำสลับไปมาจากใต้หัวเข่าขวาด้านในไล่ลงมาจนถึงข้อเท้าแล้วจึงเปลี่ยนเป็นทำต่อไป

วิธีการนวด ท่าที่ 13 "คลึงหัวเข่า"

ช่วยลดอาการปวดเมื่อยเข่า ลดอาการเคล็ดขัดยอกเข่า

วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนหงายราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนหนุนรองศีรษะ เหยียดขาตรง ปล่อยขาตามสบาย ผู้นวดใช้ปลายนิ้วทั้งสี่ วางมือทั้งสองข้างที่บริเวณหัวเข่าขวาของผู้ถูกนวด ใช้ปลายนิ้ว ทั้งสี่คลึงรอบ ๆ กระดูกสะบ้าโดยให้หมุนเป็นวงกลมรอบ ๆ หมุนโดยไม่ต้องยกนิ้วขึ้นระหว่างการนวด ทำ สักครู่แล้วจึงเปลี่ยนเป็นท่าต่อไป

วิธีการนวด ท่าที่ 14 "คลึงต้นขา"

ช่วยลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อต้นขา ช่วยให้โลหิตไหลเวียนบริเวณต้นขาได้ดี

วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนหงายราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนหนุนรองศีรษะ งอเข่าข้างขวา ขึ้น ผู้นวดใช้มือขวาจับที่หัวเข่าข้างขวาของผู้ถูกนวด ใช้มือซ้ายคลึงกล้ามเนื้อด้านนอกจากบริเวณใต้ สะโพกไล่ลงมาถึงด้านข้างเข่าขวา ออกแรงคลึงมาก ๆ หนัก ๆ เพราะกล้ามเนื้อส่วนนี้จะเชื่อมต่อกับ เส้นเอ็นที่เหนียวมาก คลึงสลับไปมาแล้วจึงเปลี่ยนเป็นท่าต่อไป

วิธีการนวด ท่าที่ 15 "บิตต้นขาด้านใน"

ช่วยลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อต้นขา

วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนหงายราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนหนุนรองศีรษะ งอขาเล็กน้อย ผู้นวดใช้มือทั้งสองข้างบีบกล้ามเนื้อขาด้านในข้างขวาของผู้ถูกนวด โดยวางมือให้นิ้วหัวแม่มือทั้งสองหัน เข้าหากันและใช้แรงดันให้หัวเข่าเอียงไปทางด้านขวาเล็กน้อย บิดและยกกล้ามเนื้อขึ้น โดยบิดขึ้นบิดลงทำ สลับไปมาไล่จากเหนือเข่าด้านในจนถึงโคนขาด้านใน แล้วจึงเปลี่ยนเป็นท่าต่อไป

วิธีการนวด ท่าที่ 16 "ปิดต้นขาด้านนอก"

ช่วยลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อต้นขา

วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนหงายราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนหนุนรองศีรษะ งอขาเล็กน้อย ผู้นวดใช้มือทั้งสองข้างบีบกล้ามเนื้อขาด้านนอกข้างขวาของผู้ถูกนวด โดยวางมือให้นิ้วหัวแม่มือทั้งสองหันเข้าหากัน และใช้แรงดันให้หัวเข่าเอียงไปทางด้านซ้ายเล็กน้อย บิดและยกกล้ามเนื้อขึ้น โดยบิดขึ้นบิดลง ทำสลับไปมาไล่จากเหนือเข่าด้านนอกจนถึงโคนขาด้านนอก แล้วจึงเปลี่ยนเป็นท่าต่อไป

หมายเหตุ- ท่าที่ 10-16 ให้เริ่มต้นนวดที่ขาข้างขวาของผู้ถูกนวดก่อน นวดจนครบทุกท่าแล้วจึงเริ่มต้นใหม่ที่ขาข้างซ้ายของผู้ถูกนวดต่อไป

วิธีการนวด ท่าที่ 17 "กดข้อเท้า"

ช่วยลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อขาและหลัง

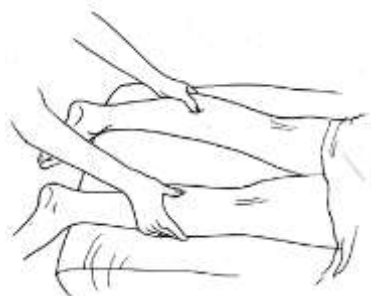
วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนคว่ำราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนแบนวางใต้ลำตัวช่วงท้อง ให้ปลายเท้าทั้งสองข้างเลยพนักขบเตียง ผู้นวดใช้นิ้วหัวแม่มือทั้งสองข้างกดเบา ๆ ที่กึ่งกลางระหว่างเอ็นร้อยหวายกับตาตุ่ม ที่เท้าทั้งสองของผู้ถูกนวด จากนั้นค่อย ๆ เพิ่มแรงกดค้างไว้ประมาณ 5 วินาทีแล้วคลายทำสลับไปมาแล้วจึงเปลี่ยนเป็นท่าต่อไป

วิธีการนวด ท่าที่ 18 "กตขา"

ช่วยลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อน่องและขา

วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนคว่ำราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนแบนวางใต้ลำตัวช่วงท้อง ให้ปลายเท้าทั้งสองข้างเลยพื้นขอบเตียง ผู้นวดใช้นิ้วหัวแม่มือทั้งสองข้างกดเบา ๆ ที่กล้ามเนื้อเหนือข้อเท้าทั้งสองข้างของผู้ถูกนวด กดไล่มาจนถึงกล้ามเนื้อน่อง เว้นข้อพับบริเวณน่อง กดจนถึงโคนขาบริเวณใต้สะโพก โดยออกแรงกดเบา ๆ จากนั้นค่อย ๆ เพิ่มแรงกด กดค้างไว้ประมาณ 5 วินาที แล้วคลายทำสลับไปมา

ใบกิจกรรม

คำสั่ง

จงแช่เท้าด้วยเกลือ และการนวดขาและเท้าให้กับผู้สูงอายุในครอบครัว โดยอาจปฏิบัติสัปดาห์ละ 1 ครั้ง พร้อมทั้งเขียนบรรยายหรือวาดภาพที่เกี่ยวข้องกับการนวดและการล้างเท้า

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10

หน่วยที่ 3 การช่วยเหลืองานในหน้าที่ เรื่อง หน้าที่ของฉันทัน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา....1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ความรู้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้านร่างกาย

ผลการเรียน

มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

ดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายทั้งเสื้อผ้า หน้าผม เป็นสิ่งที่เด็กนักเรียนควรปฏิบัติได้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อสุขอนามัยที่ดี โดยเริ่มตั้งแต่ การอาบน้ำ แปรงฟัน การใช้ห้องน้ำ การทำความสะอาดหลังเข้าห้องน้ำ การล้างมือ แม้กระทั่ง การสวมใส่เสื้อผ้าที่สะอาด และการจัดเก็บเสื้อผ้าที่ใส่แล้วไว้ในที่เก็บเพื่อพร้อมนำไปซักทำความสะอาด

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน
4. สื่อวีดิโอที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจ้งเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)
3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)
 - 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)
 - 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)

4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)

4.4 สิ่งที่เราเรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใ้ใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ขั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)

1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในขั้นเตรียม

1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน

1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric

Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....

.....

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

.....

.....

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

ใบความรู้

การปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้านร่างกายของเด็กวัยเรียนหรือ วัยเด็กตอนปลายมีดังนี้

1. ดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข เช่น รู้จักยิ้ม รู้จักหัวเราะ เข้าใจสิ่งแวดล้อม รู้จักมองสิ่งต่าง ๆ ในด้านดี ใช้เหตุผลในการตัดสินใจโดยยึดหลักความเหมาะสม กับเวลา สถานที่และบุคคล

2. ออกกำลังกาย การเล่นเกม การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์การผ่อนคลาย การทำงานอดิเรกที่ชอบ เช่น หนังสือ สละสลวย แต่งเพลง เล่นดนตรี เขียนบันทึก ประจำวัน

3. การปรับตัวเข้ากับเพื่อน การรู้จักยืดหยุ่นในการเล่นกับเพื่อน เด็กควรรู้จัก แพ้-ชนะ ให้อภัย รู้เขารู้เรา สามารถเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นได้

4. โภชนาการ เพราะวัยนี้อาหารมีความจำเป็นมาก เด็กต้องได้รับครบทุกหมู่ ในปริมาณที่เพียงพอ คือในวัยเรียนต้น ๆ จะต้องการวันละ 80 แคลอรีต่อกิโลกรัม เป็นต้น

5. รู้จักตนเอง การบริหารจัดการ ฝึกการทำสมาธิ รู้จักให้ทาน รู้จัก เสียสละ มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนฝูงและสังคม จัดให้มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ แนะนำแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจ มีศาสนาประจำใจ ร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น กิจกรรมเวียนเทียน วันสารท วันลอยกระทง เป็นต้น

6. การให้เกียรติผู้อื่น ยกย่องผู้อื่น และให้ความสำคัญกับผู้อื่น โดยผู้ปกครองทำเป็นตัวอย่างให้กับเด็ก ไม่ตั้งข้อแลกเปลี่ยนกับเด็กซึ่งจะทำให้เด็กกระทำการต่าง ๆ เพราะข้อแลกเปลี่ยน

7. สนใจในการศึกษา ค้นคว้าความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะการอ่าน พร้อมทั้ง แนะนำพ่อแม่ให้ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน และเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก

8. ปรับตัวที่เหมาะสม สิ่งสำคัญที่ช่วยเด็กให้ปรับตัวทางสังคมได้ดีคือ ประสบการณ์ทางบ้าน ผู้ใหญ่จะต้องสร้างบรรยากาศอบอุ่น เป็นมิตร แสดงความรัก และยอมรับเด็ก ไม่ละเลยที่จะเริ่มสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้แก่เด็ก

9. มีประสบการณ์ในการฝึกทักษะ การทำงาน การมีระเบียบวินัย

บุคลิกที่พึงประสงค์ของเด็กไทย ดังนี้

1. มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง

2. แต่งกายเหมาะสมกับวัยรูปร่าง และโอกาส

3. พูดด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวลคล่องแคล่วถูกต้อง ชัดเจน มีกิริยาท่าทางนุ่มนวล

4. รู้จักอดทน รู้จักรอและอดกลั้นต่อสิ่งยั่วยุความรู้สึกรู้สึกหรือความต้องการที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม

5. รู้จักควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมในขณะเกิดอารมณ์เพื่อไม่ให้เกิดความเครียดเกินไปจนเสียสุขภาพจิต

6. ยิ้มแย้ม แจ่มใส รู้จักสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสภาพแวดล้อมให้ได้

7. มีลักษณะของความเป็นผู้นำ ผู้ตามได้ดี ยอมรับในความคิดเห็นและความสำคัญของผู้อื่น

8. แสดงความเห็นอย่างมีเหตุผล สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีเหตุผล

9. มีความรับผิดชอบต่อตนเองครอบครัว สังคม
10. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
11. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
12. มีความขยัน
13. รู้จักประหยัด
14. มีน้ำใจ
15. มีความกตัญญูรู้คุณ

กิจกรรมการประเมินพฤติกรรมตนเอง
ความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวด้านจิตใจ: การดูแลตนเอง

คำชี้แจง

จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับการปฏิบัติตัวของท่าน และทำเครื่องหมาย ✕ ลงใน ☐ ที่ไม่ตรงกับการปฏิบัติตัวของท่าน

การปฏิบัติ/พฤติกรรม

- ☐ ฉันล้างหน้าแปรงฟันหลังตื่นนอนทุกครั้ง
- ☐ ฉันล้างหน้าแปรงฟันทุกครั้งเมื่อเข้านอน
- ☐ ฉันใส่เสื้อผ้าที่ซักแล้วทุกครั้ง
- ☐ ฉันมักช่วยเก็บเสื้อผ้าที่ใส่แล้วไปวางไว้ในที่ซักผ้า
- ☐ ฉันชอบช่วยเก็บผ้าที่ตากแห้งแล้ว นำมาพับและแยกเก็บอย่างเป็นสัดส่วน
- ☐ ฉันล้างมือทุกครั้งก่อนและหลังกินอาหาร
- ☐ ฉันดื่มน้ำจากแก้วที่ล้างสะอาดทุกครั้งและไม่ใช้แก้วน้ำร่วมกับผู้อื่น
- ☐ ฉันทำความสะอาดห้องน้ำหลังใช้แล้วทุกครั้ง
- ☐ ฉันปิดไฟ ปิดน้ำทุกครั้งที่เปิดใช้เสร็จแล้ว
- ☐ ฉันทำความสะอาด และหวีผมอยู่เสมอ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11

หน่วยที่ 3 การช่วยเหลืองานในหน้าที่ เรื่อง หน้าที่ของฉัน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา...1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ความรู้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้านจิตใจ

ผลการเรียน

มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

มีกิจกรรมผ่อนคลายที่ชอบ เช่น ทำอาหาร ร้องเพลง ปลูกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ เล่นเกมกับเพื่อน ๆ
อ่านหนังสือ ต่อตัวต่อ เป็นต้น

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน
4. สื่อวีดิโอที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจ้งเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)
3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)
 - 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)
 - 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)
 - 4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)
 - 4.4 สิ่ง que เรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใส่ใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ชั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)

- 1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในขั้นเตรียม
- 1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน
- 1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
- 1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric

Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....

.....

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

.....

.....

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

ใบกิจกรรม

จงวาดภาพหรือเขียนเรียงความกิจกรรมผ่อนคลายหรือสิ่งที่นักเรียนชอบปฏิบัติมากที่สุดเมื่อมี
เวลาว่าง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12

หน่วยที่ 3 การช่วยเหลืองานในหน้าที่ เรื่อง หน้าที่ของฉันทัน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา....1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ความรู้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

ผลการเรียน

มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

ความรู้เกี่ยวกับร่างกาย และความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน
4. สื่อวีดิโอที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจ้งเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)

3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)
 - 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)
 - 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)
 - 4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)
 - 4.4 สิ่งที่เราเรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใ้ใส่ใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ขั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)

- 1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในขั้นเตรียม
- 1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน
- 1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
- 1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric

Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....

.....

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

.....

.....

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

ใบความรู้ ความรู้เกี่ยวกับร่างกาย และความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ

ความรู้เกี่ยวกับร่างกาย

การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและสรีรวิทยา ระบบผิวหนังแห้ง เหี่ยวยุ่น และตกกระเป็นแห่ง ๆ จากการเสื่อมของต่อมไขมันและจำนวนเนื้อเยื่อลดลง ชั้นต่าง ๆ ของผิวหนังจะบางลง ทำให้เกิดแผลได้ง่าย ไขมันใต้ผิวหนังจะลดจำนวนลงและการรับรู้ความรู้สึกของผิวหนังลดลง ทำให้เกิดอุบัติเหตุทางผิวหนังได้ง่าย ต่อมาเหงื่อจะลดการทำงาน หลังเหงื่อน้อยลง มีผลทำให้การระบายความร้อนของร่างกายในผู้สูงอายุลดลง เป็นผลต่อการควบคุมอุณหภูมิของร่างกายที่ไม่ดีนัก ระบบกล้ามเนื้อและกระดูก ในผู้สูงอายุเซลล์และกระดูกจะลดลง อัตราการเสื่อมของกระดูกมีมากกว่าอัตราการสร้างกระดูก แคลเซียมถูกดูดซึมในลำไส้และไตน้อยลง ทำให้แคลเซียมสลายออกจากกระดูกมากขึ้น เพื่อรักษาระดับแคลเซียมในเลือดให้คงที่ร่วมกับการทำงานของพาราไธรอยด์ ฮอร์โมนมากขึ้น กระดูกของผู้สูงอายุจึงเปราะและหักง่ายและแคลเซียมที่สลายออกมาก็ไปเกาะตามอวัยวะต่าง ๆ เช่น หลอดเลือด ทำให้ความยืดหยุ่นของเส้นเลือดลดลง นอกจากนี้ กระดูกอ่อนบริเวณข้อต่อต่าง ๆ เสื่อมขึ้นตามอายุ น้ำไขข้อลดลง เป็นเหตุให้เคลื่อนไหวที่มาสัมผัสกันจึงเกิดการเสื่อมของข้อขึ้น ระบบไหลเวียนเลือด โครงสร้างของหัวใจผู้สูงอายุไม่เปลี่ยนแปลง แต่กล้ามเนื้อหัวใจฝ่อลีบ มีเนื้อเยื่อพังผืด ไขมันสะสมในเซลล์มากขึ้น แคลเซียมเกาะบริเวณลิ้นหัวใจและหลอดเลือด ทำให้ลิ้นหัวใจแข็งและหนา หลอดเลือดมีความยืดหยุ่นน้อย ทำให้การเปิดปิดของลิ้นหัวใจไม่ดี ประสิทธิภาพการทำงานของหัวใจลดลง ปริมาณเลือดขึ้นไปเลี้ยงอวัยวะต่าง ๆ ลดลง และระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายทำงานลดลงทำให้เกิดการติดเชื้อได้ง่าย ระบบทางเดินอาหาร หลอดลมและปอดมีขนาดใหญ่ขึ้น ความยืดหยุ่นของเนื้อปอดลดลง เพราะมีเส้นใยอีลาสตินลดลง ความแข็งแรงและกำลังความหดตัวของกล้ามเนื้อที่ช่วยในการหายใจเข้าและหายใจออกลดลง ผนังทรวงอกแข็งขึ้น การเคลื่อนไหวของกระดูกซี่โครงลดลง เพราะมีแคลเซียมมาเกาะที่กระดูกอ่อนชายโครงมากขึ้น ถุงลมมีจำนวนลดลง ถุงลมที่เหลือมีขนาดใหญ่ขึ้น ผนังถุงลมแตกง่ายเนื่องจากมีเส้นใยคอลลาเจนที่ห่อหุ้มลดลง ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของปอดลดลง และบริเวณทางเดินหายใจ มีการไออยู่เสมอ มีเสมหะมาก กล้ามเนื้อที่ใช้ในการหายใจห่อหุ้มสมรรถภาพลง ระบบทางเดินอาหาร ฟันของผู้สูงอายุไม่แข็งแรงทำให้เคี้ยวอาหารไม่สะดวก การย่อยและการดูดซึมอาหารและการหลั่งน้ำย่อยต่าง ๆ การผลิตเอนไซม์ลดลงและน้ำลายลดลง การเคลื่อนไหวของกระเพาะอาหารลดลง อาหารอยู่ในกระเพาะนานขึ้น ทำให้เกิดความหิว น้อยลง เกิดภาวะเบื่ออาหารมากขึ้น มีการเคลื่อนไหวของลำไส้เล็กและลำไส้ใหญ่ลดลง การหดตัวของกล้ามเนื้อหน้าท้องลดลงทำให้เกิดภาวะท้องผูกได้ และมีขนาดของตับลดลง ประสิทธิภาพการทำลายพิษต่าง ๆ ของตับลดลง ระบบทางเดินปัสสาวะ ขนาดไตของผู้สูงอายุลดลง หน่วยไตจึงมีจำนวนลดลงและหน่วยไตที่เหลือมีขนาดใหญ่ขึ้นทำให้เกิดนิ่วในไต ไตอักเสบ และกระเพาะปัสสาวะอักเสบ ผู้สูงอายุชายบางรายต่อมลูกหมากมีขนาดโตขึ้นทำให้มีการขัดขวางทางเดินปัสสาวะ ทำให้ปัสสาวะลำบาก ผนังหลอดเลือดที่ไปเลี้ยงไตแข็งตัวทำให้การทำงานของไตลดลง การดูดกลืนสารต่าง ๆ น้อยลง ขนาดและความจุของ

กระเพาะปัสสาวะลดลง กล้ามเนื้อกระเพาะปัสสาวะอ่อนกำลังทำให้ถ่ายปัสสาวะบ่อย ระบบต่อมไร้ท่อในผู้สูงอายุ ต่อมใต้สมองเกิดจากการเปลี่ยนแปลงขนาดรูปร่างและการทำงานลดลง ทำให้ต่อมไร้ท่ออื่น ๆ ที่ถูกควบคุมโดยฮอร์โมนจากต่อมใต้สมองทำงานลดลง มีการลดลงของฮอร์โมนต่าง ๆ ทำให้กล้ามเนื้อลีบ กระดูกผุ เปราะบาง อ่อนเพลีย ซึมเศร้า เบื่ออาหาร น้ำหนักลดลง และชีพจรช้า

ความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ

ในวัยผู้สูงอายุการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความยากลำบากในการปรับตัวในการดำรงชีวิต ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ มีดังนี้ การปลดเกษียณหรือการออกจากงาน ผู้สูงอายุที่ต้องปลดเกษียณหรือการออกจากงาน ต้องหยุดทำงานในช่วงระยะแรก ๆ อาจจะรู้สึกอะไร ต่อมาจะรู้สึกว่ตนเองประสบกับความสูญเสียต่าง ๆ ที่สำคัญคือ สถานภาพและบทบาททางสังคม การสมาคมกับเพื่อนฝูง รายได้และแบบแผนการดำเนินชีวิต การสูญเสียต่าง ๆ ที่กล่าวมา อาจก่อให้เกิดความทุกข์ต่อผู้สูงอายุ ถ้าไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงภายหลังปลดเกษียณได้อย่างเหมาะสม การเปลี่ยนแปลงทางครอบครัว การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุดของผู้สูงอายุ คือ คือ การสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก เช่น คู่สมรส เพื่อน พี่น้อง ทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกโดดเดี่ยว และการเปลี่ยนแปลงอีกประการหนึ่ง คือ การแยกครอบครัวไปของบุตร โครงสร้างของครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยว อีกทั้งสภาวะเศรษฐกิจที่บีบบังคับทำให้ครอบครัวไม่มีเวลาดูแลผู้สูงอายุได้เหมือนแต่ก่อน การเคารพยกย่องน้อยลง ประกอบกับผู้สูงอายุที่เคยหาเลี้ยงครอบครัว ต้องกลับมาเป็นผู้พึ่งพาอาศัยจึงทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่ตนเองหมดความสำคัญ มีค่าน้อยลง รู้สึกถูกทอดทิ้ง เป็นภาระแก่ครอบครัว การลดความสัมพันธ์กับชุมชน บทบาทของผู้สูงอายุในชุมชนจะเปลี่ยนไปหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากชุมชนลดลง ทำให้ผู้สูงอายุขาดความเชื่อมั่นที่จะเข้ากลุ่ม ไม่กล้าแสดงออก ความสัมพันธ์กับชุมชนที่คุ้นเคยลดลง ต้องเปลี่ยนไปสู่สภาพสังคมใหม่ ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความเครียดได้

ใบกิจกรรม

จงวาดภาพหรือเขียนเรียงความกิจกรรมที่นักเรียนชอบปฏิบัติมากที่สุดเมื่ออยู่กับสมาชิกในครอบครัว

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13

หน่วยที่ 3 การช่วยเหลืองานในหน้าที่ เรื่อง หน้าที่ของฉันทัน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา...1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ความรู้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการเรียน

มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

กวาดถูทำความสะอาดห้องนอนและบ้าน

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน
4. สื่อวิดีโอที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจกเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)

3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)

4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)

4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)

4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)

4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)

4.4 สิ่ง queเรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใ้ใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ขั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)

- 1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในขั้นเตรียม
- 1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน
- 1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
- 1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric

Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....

.....

.....

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

.....

.....

.....

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

ใบความรู้ กวาดทำความสะอาดห้องนอนและบ้าน

ความสะอาดของสถานที่ตลอดถึงอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ในบ้านเรือนเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงผู้เป็นเจ้าของบ้านว่ามีการรักษาความสะอาด สถานที่ และอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างไร เป็น การยืดอายุการใช้งานของสิ่งต่าง ๆ และที่สำคัญคือ ทำให้อารมณ์ของผู้เป็นเจ้าของตลอดถึงผู้มาเยือน ผ่องใส ไม่หงุดหงิด ทำให้ใจสงบยิ่งขึ้น

หลักการทำความสะอาด

1. ทำความสะอาดจากบนลงล่าง เช่น เพดาน หลังตู้ เป็นต้น
2. ทำความสะอาดจากพื้นที่ยากไปสู่พื้นที่ง่าย เช่น ซอกมุม ใต้โต๊ะ เป็นต้น
3. กวาดหรือถูไปในทิศทางเดียวกัน
4. เลือกใช้อุปกรณ์กวาดและถูให้เหมาะกับงานและพื้นผิวที่จะทำ

การกวาดและการถูพื้น

๑. การเตรียม

เตรียมร่างกาย โดยแต่งกายให้รัดกุม สะดวกและเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน
เตรียมอุปกรณ์ โดยเตรียมอุปกรณ์ต่อไปนี้ให้พร้อม

2. การปฏิบัติ

มีวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมดังนี้

การกวาด

1. ห้องหรืออาคารที่จะทำความสะอาดนั้นควรกวาดหยากไย่หรือฝุ่นผงจากข้างบนก่อน เช่น เพดาน หลังตู้ เป็นต้น
2. ดูทิศทางลมควรกวาดไปทิศทางเดียวกับทิศทางที่ลม พัดไปการจับไม้กวาดสองมือ

3. จับไม้กวาดบริเวณปลายด้าม ใช้นิ้วชี้บังคับทิศทาง

4. ขณะกวาดออกแรงกดพอประมาณ กวาดไปข้างหน้า ไม่ตัวปลายไม้กวาดสูงจากพื้นเกิน 1 ฝ่ามือ เพื่อป้องกันฝุ่นฟุ้งกระจาย

5. ควรมีการตักฝุ่นผงหรือขยะเป็นระยะ ๆ การใช้นิ้วชี้บังคับทิศทาง ระยะปลายไม้กวาดกับพื้น

การถู

มีวิธีการที่เหมาะสม ดังนี้

1. จับไม้ถูให้ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้กระแทกตัวหากเกิดการสะดุดขึ้นมา
2. ถูบริเวณที่ยากก่อน เช่น ซอกมุมและถูไปในทิศทางเดียวกัน ถูบริเวณที่ยากก่อน
3. ขณะถูควรออกแรงกดพอประมาณแล้วดันไม้ถูไปข้างหน้า

3. การเก็บงาน

1. เคาะฝุ่นออกจากไม้กวาดเบาๆ แล้วเก็บในที่เก็บที่ปลอดภัยจากความเปียกชื้น เช่น ฝน ใอน้ำ น้ำค้าง เป็นต้น

2. ไม่ควรวางไม้กวาดโดยให้ (ดอกหญ้า) กดกับพื้น เพราะจะทำให้เกิดความเสียหายต่อไม้กวาดได้

3. ไม้ถูควรล้างให้สะอาดหลังใช้เสร็จ แล้วเก็บในที่เก็บให้เรียบร้อย

4. ซักผ้าให้สะอาด นำไปตากให้แห้ง แล้วจัดเก็บไว้ในที่เก็บให้เรียบร้อย

ใบกิจกรรม

คำสั่ง

จงกวาดบ้าน ถูบ้าน และทำความสะอาดห้องนอน โดยอาจปฏิบัติสัปดาห์ละ 1 ครั้ง พร้อมทั้งเขียนบรรยายหรือวาดภาพที่เกี่ยวข้องกับกวาดบ้าน ถูบ้าน และทำความสะอาดห้องนอน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14

หน่วยที่ 3 การช่วยเหลืองานในหน้าที่ เรื่อง หน้าที่ของฉัน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา....1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ความรู้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ในชีวิตประจำวัน

ผลการเรียน

มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

การล้างจานและการล้างห้องน้ำ

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน
4. สื่อวิดีโอที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจ้งเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)

3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)
 - 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)
 - 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)
 - 4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)
 - 4.4 สิ่ง que เรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใส่ใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ขั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)

- 1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในชั้นเตรียม
- 1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน
- 1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
- 1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric

Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....

.....

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

.....

.....

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

ใบความรู้ การล้างจานและการล้างห้องน้ำ

การล้างจาน

มีวิธีการล้างจานดังนี้

1. เตรียมน้ำใส่กะละมัง (อ่างล้าง) โดยเตรียมน้ำตามลำดับนี้
กะละมังที่ 1 น้ำธรรมดา ที่ 2 น้ำยาล้างจาน ที่ 3 น้ำธรรมดา ที่ 4 น้ำธรรมดา
2. เช็ดจาน (ภาชนะ) ด้วยกระดาษเพื่อขจัดเศษอาหารและคราบมัน และควรรวบรวมจาน (ภาชนะ) ให้มีจำนวนมากก่อน จึงนำไปล้างพร้อมๆกัน
3. แช่จาน (ภาชนะ) ทั้งหมด ลงในอ่างน้ำแรก (น้ำธรรมดา) พร้อม ๆ กัน เพื่อประหยัดน้ำและเวลาในการล้างควรออกแรงกดและถูด้วยฟองน้ำให้ทั่ว
4. ล้างด้วยน้ำยาล้างจานออกแรงกดถูด้วยฟองน้ำจากข้างในออกข้างนอกให้ทั่ว
5. ล้างน้ำธรรมดาอีก 2 ครั้งด้วยฟองน้ำ เช็ดด้วยผ้าสะอาดให้แห้งไม่มีคราบ แล้วนำไปตากหรือเก็บให้เรียบร้อย
6. ทำความสะอาดอ่างล้างภาชนะล้างด้วยน้ำธรรมดา

เกร็ดความรู้

- การล้างภาชนะอื่น ๆ ที่ใช้ใส่หรือประกอบอาหาร เช่น ชาม ช้อน ส้อม หม้อ แก้วน้ำ เป็นต้น มีรูปแบบวิธีการล้างที่คล้ายคลึงกัน สามารถนำวิธีการล้างจานไปประยุกต์ใช้ได้
- เมื่อใช้จานชามช้อนส้อมหรือภาชนะอื่น ๆ ใส่อาหารหรือประกอบอาหารแล้ว ควรล้างทันทีอย่าปล่อยให้คราบอาหารแห้งติดเกรอะกรัง ยากต่อการทำความสะอาด หรือไม่ควรแช่น้ำเอาไว้จนบูดเน่า อาจเป็นที่เพาะพันธุ์ของเชื้อโรคได้

การล้างห้องน้ำ

ห้องน้ำหรือสุขาเป็นห้องที่ทุกคนต้องใช้บริการ หากสามารถทำให้สะอาดน่าใช้ได้อย่างสม่ำเสมอแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เป็นเจ้าของห้องน้ำรักความสะอาด

ห้องน้ำมีความสำคัญมากเพราะผู้มาเยือนจากที่ไกลหรือไกล จำเป็นต้องทำภารกิจส่วนตัวให้สบายอารมณ์ก่อน แล้วค่อยพูดคุยสนทนากับเจ้าของบ้าน ความสะอาดของโถและคอห่านรวมถึงพื้นและผนังที่ผู้มาเยือนได้พบเห็นขณะทำภารกิจอันเป็นส่วนตัวอยู่ จะทำให้ใบหน้าที่เหน็ดเหนื่อยอึดอัด มีรอยยิ้มอันเบิกบาน ปรากฏขึ้น เขาจะแอบชื่นชมผู้เป็นเจ้าของห้องน้ำ ไว้ในใจ มีรู้สึมน้อยทีเดียว

หลักในการล้างห้องน้ำ

1. ทำความสะอาดจากบนลงล่างและด้านในออกด้านนอก
2. ทำความสะอาดบริเวณที่ยากก่อนเช่น ชอกมูม

3. เช็ด ถู ไปในทิศทางเดียวกัน
4. ใช้อุปกรณ์ให้เหมาะสมกับวัสดุและพื้นผิวที่จะทำ

มีวิธีการล้างห้องน้ำดังนี้

1. การเตรียม

การเตรียมร่างกาย โดยแต่งกายให้รัดกุมสะดวก เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน การเตรียมอุปกรณ์ โดยเตรียมอุปกรณ์ต่อไปนี้ให้พร้อม ดังนี้

1. ถัง 2. แปรงเตารีด 3. แปรงสีฟัน 4. น้ำยา 5. ผ้า 6. ไม้กวาด
- ทางมะพร้าว 7. ฟองน้ำ 8. ชัน 9. ถู่มือ

การปฏิบัติ

1. เช็ดขอบบน หรือเพดานห้องน้ำ
๒. ทำความสะอาดฝาผนังด้วยผ้าชุบน้ำ
3. ราดน้ำ (เปล่า) ในถังที่โถ คอห่านและพื้น แล้วทำความสะอาดชั้น และถังน้ำด้วยผ้าชุบน้ำยาล้างชั้นและถังน้ำ
4. ราดน้ำยาที่โถ คอห่านและพื้น แล้วสวมถุงมือใช้แปรงสีฟันทำความสะอาดตามซอกมุมต่าง ๆ ส่วนพื้นที่กว้างใช้แปรงเตารีดขัดให้สะอาด
5. ราดน้ำล้างฟองน้ำยาที่พื้นออกให้หมดแล้วทำความสะอาดโถและคอห่านด้วยฟองน้ำชุบน้ำ
6. ล้างฟองน้ำด้วยน้ำเปล่าให้สะอาดลงในคอห่าน
7. ทำความสะอาดรางระบายน้ำด้วยไม้กวาดทางมะพร้าว แปรงสีฟันและแปรงเตารีด
8. นำอุปกรณ์ต่างๆไปล้าง ชัก และตาก เมื่อแห้งแล้ว จัดเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย

การเก็บงาน

1. ทำความสะอาดอุปกรณ์ ตามลำดับ ดังนี้
 1. ขวดน้ำยา 2. แปรงเตารีด 3. แปรงสีฟัน 4. ฟองน้ำ 5. ถูมือ 6. ถัง 7. ชัน 8. ผ้า
2. ใช้ผ้าชุบน้ำที่เกาะอุปกรณ์ทุกชิ้นออกให้หมด ก่อนนำไปตาก
3. การตากอุปกรณ์
 - นำแปรงสีฟัน แปรงเตารีด ถัง ชัน ไปเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย
 - นำถูมือไปตากในร่ม
 - นำฟองน้ำและผ้าไปตากแดด เมื่อแห้งแล้วเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย
 - ล้างมือให้สะอาดจนถึงข้อศอก ล้างเท้าให้สะอาดจนถึงหัวเข่า

เกร็ดความรู้

- ควรทำความสะอาด ถังน้ำ ชัน พื้น โถและคอห่านทุกวัน
- ห้องน้ำ (สุขา) ไม่ควรให้มีกลิ่นอันน่ารังเกียจ
 - การตรวจสอบผลการล้างห้องน้ำ โดยราดน้ำลงไปที่คอห่านหากพบว่าคอห่านเปียกทั่วถึงสม่ำเสมอไม่มีรอยคราบไขมันติดอยู่แสดงว่าล้างได้สะอาดจริง
- ห้องน้ำที่เป็นส่วนตัว ไม่เป็นสาธารณะ ควรขับให้แห้งเสมอ จะทำให้สะอาดอย่าแท้จริงและป้องกันการลื่นล้มโดยเฉพาะผู้สูงอายุ
- ไม่ควรใช้น้ำยาที่เป็นกรกเข้มข้น ในการล้างเครื่องสุขภัณฑ์เพราะกรดจะกัดกร่อนเครื่องสุขภัณฑ์ที่เคลือบไปด้วยเซรามิคให้เสียหายได้
- น้ำยาที่ใช้ล้างห้องน้ำควรเป็นประเภทเดียวกับน้ำยาล้างจาน

ใบกิจกรรม

คำสั่ง

จงล้างจาน และทำความสะอาดห้องน้ำโดยอาจปฏิบัติสัปดาห์ละ 2-4 ครั้ง พร้อมทั้งเขียนบรรยายหรือวาดภาพที่เกี่ยวข้องกับการล้างจาน และทำความสะอาดห้องน้ำ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15

หน่วยที่ 4 การประพัตินให้เหมาะสม เรื่อง สิ่งที่ดีควรทำ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา....1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้านร่างกาย

ผลการเรียน

มีความรู้และปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทและวัยวุฒิ

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

การจัดเก็บสิ่งของเครื่องใช้ให้ถูกที่ ดูดี สะอาดตา และสะดวกต่อการหยิบจับ

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน
4. สื่อวีดิโอที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจงเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)

3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)
 - 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)
 - 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)
 - 4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)
 - 4.4 สิ่งทีเรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใ้ใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ขั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)

- 1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในชั้นเตรียม
- 1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน
- 1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
- 1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric

Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....

.....

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

.....

.....

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

ใบความรู้ การจัดเก็บสิ่งของเครื่องใช้

การจัดพับเก็บสิ่งของเครื่องใช้

ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวและส่วนรวมที่ถูกจัดพับเก็บอย่างดีนั้น จะช่วยลดการกระทบกระทั่งกันได้ทำให้เกิดความสงบทางใจ รักษา อารมณ์ให้เบิกบานได้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งวัน แสดงให้เห็นความเป็นทีมที่มีระเบียบวินัยได้อย่างชัดเจน

การจัดพับเก็บที่เหมาะสมควรทำดังนี้

การพับ

1. พับเข้ากลาง
2. พับโดยไม่ให้เสียรูปทรง

การจัดเก็บ

1. จัดวาง(วาง) ในแนวตั้งฉาก หรือแนวนอนกับพื้น หรือ ผืนที่ใช้เก็บ
2. จัดเก็บเป็นหมวดหมู่ตามชนิด หรือประเภทของสิ่งของ
3. จัดเก็บตามความจำเป็นในการใช้โดย “ หยิบได้ง่าย หายก็รู้ ดูเรียบร้อยงามตา”

วิธีการจัดพับเก็บดังนี้

1. ทำความสะอาดตู้ โดยใช้ผ้าชุบน้ำเช็ดให้สะอาดทุกซอกทุกมุมทั้งภายในและภายนอก
2. ล้างมือล้างเท้าให้สะอาดปูเสื่อหรือผ้าที่ใช้รองพับ
3. พับผ้าหรือกางเกง แล้วจัดเก็บเข้าตู้ให้เรียบร้อยพร้อมกับสิ่งของต่างๆ
4. ทำความสะอาดเสื่อหรือผ้าที่ใช้รองพับ

เกร็ดความรู้

- ควรพับและเก็บผ้าต่างๆ ที่ใช้ให้เป็นระเบียบทุกครั้ง ทั้งก่อนใช้และหลังใช้ไม่ควรวางทิ้งไว้เกะกะ
- เมื่อใช้ผ้าหรือสิ่งของใดๆ เสร็จแล้ว ควรจัดเก็บเข้าที่เดิมให้เรียบร้อยทุกครั้งไม่วางทิ้งไว้เกะกะ
- เมื่อจัดพับเก็บอย่างเรียบร้อย เป็นประจำคุณธรรมที่เพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน คือความรับผิดชอบ

ต่องานของตนเองและส่วนรวม

ใบกิจกรรม

คำสั่ง

จงช่วยบุคคลในครอบครัวจัดเก็บสิ่งของให้เข้าที่และเป็นระเบียบเรียบร้อย พร้อมทั้งเขียนบรรยายหรือวาดภาพที่เกี่ยวข้องกับการช่วยบุคคลในครอบครัวจัดเก็บสิ่งของให้เข้าที่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16

หน่วยที่ 4 การประพัตินให้เหมาะสม เรื่อง สิ่งทีฉันควรทำ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา....1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้านจิตใจ

ผลการเรียน

มีความรู้และปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทและวัยวุฒิ

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

การดูแลตนเองให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงเพื่อจะได้ไม่เป็นภาระของคนในครอบครัว

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน
4. สื่อวีดิโอที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจ้งเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)

3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)
 - 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)
 - 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)
 - 4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)
 - 4.4 สิ่งทีเรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใส่ใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ขั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)

- 1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในชั้นเตรียม
- 1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน
- 1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
- 1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric

Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....

.....

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

.....

.....

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

ใบความรู้ การดูแลตนเองให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง

การดูแลตนเองให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง

การทำให้ร่างกายแข็งแรงถือเป็นภารกิจอย่างหนึ่ง ถ้าร่างกายแข็งแรงจิตใจจะแข็งแรง
การทำให้ร่างกายแข็งแรงมีวิธีการปฏิบัติ ดังนี้

การออกกำลังกาย

การแกว่งแขน จะได้ผลต้องทำต่อเนื่อง อย่างน้อย 20 นาที คว่า-หงายมือ รอบละ 5 นาที รวม 4 รอบเป็น 20 นาที จำนวนครั้งในการแกว่งแขนประมาณ 1,200 ครั้ง จะให้ดีควรแกว่งแขนให้ได้ถึง 2,000 ครั้งต่อวัน ถ้าไม่ชอบแกว่งแขนให้กวาดสนามหญ้า อย่างน้อยชั่วโมงครึ่งเหมาะสำหรับผู้นั่งภาวนาอย่างต่อเนื่องจึงจะเห็นผล

การดื่มน้ำ

ดื่มน้ำมากพอ การดื่มน้ำต้องดื่มให้เป็นให้เพียงพอ โดยดูได้จากตื่นนอนในตอนเช้าปัสสาวะมีสีใสถ้ามีสีเหลืองเข้มหรือสีชาวยังใช้ไม่ได้ ตื่นมาตอนเช้ารีบดื่ม 2-3 แก้ว(ประมาณ 1 ลิตร) ก่อนออกเดินทาง 1 ชั่วโมงไม่ควรดื่มน้ำแต่เมื่อเดินทางใกล้จะถึงที่หมายจึงค่อยดื่ม หนึ่งชั่วโมงก่อนนอนไม่ควรดื่มน้ำ

ดื่มน้ำน้อย โอกาสจะเกิดอาการข้อเท้าแพลงก็มีมากเพราะเส้นลึบ ทั้งยังทำให้เกิดอาการมีน และปวดศีรษะได้

การรับประทานอาหาร

กินข้าวเป็นมื้อเช้า รับประทานแค่เพียงค่อนข้างท้องก็พอ เพราะถ้าอิ่มมากเกินไปจะรับประทานตอนเพลไม่ได้ แล้วจะทำให้หัวตอนบ่ายหรือค่ำ

มือกลางวัน รับประทานให้อิ่มพอดี จากนั้นอีกประมาณ 10 นาที ดื่มน้ำตาม 1 แก้ว เพื่อช่วยในการย่อย

เหตุที่กระเพาะลำไส้ไม่มีแรงเพราะดื่มน้ำน้อย กระเพาะจึงต้องใช้พลังงานมากในการย่อย ดังนั้นหากมีความรู้สักว่าอีก 4-5 คำจะอึดให้หยุดรับประทาน เพื่อให้มีพื้นที่สำหรับน้ำ และการย่อยในกระเพาะอาหาร

กลืนปัสสาวะนาน ๆ อันตราย! ทำให้ตับร้อน ไตร้อน ทำลายสุขภาพร่างกาย

กลืนอุจจาระนาน ๆ อันตราย! ทำให้ของเหลวในอุจจาระถูกดูดซึมกลับเข้าสู่ลำไส้แล้วเข้าสู่เส้นเลือด ทำให้เลือดเสีย กลืนตัวแรงเป็นโรคผิวหนัง อุจจาระแข็ง เพราะน้ำถูกดูดซึมกลับเข้าสู่เส้นเลือด ขั้วถ่ายลำบากอาจเป็นเหตุทำให้เป็นโรคริดสีดวงทวารได้

การกินไม่เป็น ปัสสาวะไม่เป็น อุจจาระไม่เป็น ออกกำลังกายไม่เป็นเป็นเหตุทำให้ต้องไปพบแพทย์บ่อย ๆ สูญเสียความมั่นใจในสุขภาพของตนเอง บั่นทอนจิตใจกลายเป็นคนวิตกกังวลไปในที่สุดรักที่จะปฏิบัติธรรมให้ดี ต้องรักษาสุขภาพให้เป็นให้ดีขึ้น

เกร็ดความรู้

- ควรเคี้ยวอาหารให้ละเอียดก่อนกลืนจะช่วยให้กระเพาะย่อยอาหารได้ง่ายขึ้น
- หลังรับประทานอาหารไม่ควรนั่งหรือนอนทันที ควรเดินไปมาซัก 10-15 นาที เพื่อให้อาหารย่อยเสียก่อน
- หลังรับประทานอาหารไม่ควรดื่มน้ำมาก จะทำให้น้ำย่อยเจือจาง ควรดื่มเพียงแก้วเดียว จากนั้นอีกประมาณ 20-30 นาที จึงค่อยดื่มให้เต็มตามต้องการ
- การดื่มน้ำอุ่นร่างกายจะได้รับประโยชน์มากที่สุด เพราะน้ำมีอุณหภูมิใกล้เคียงกับอุณหภูมิของร่างกาย ทำให้ร่างกายไม่ต้องปรับมากดูดซึมเข้าสู่ร่างกายได้เลย
- ควรรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ และเพียงพอแก่ความต้องการของร่างกาย

ใบกิจกรรม

คำสั่ง

จงเขียนบรรยายหรือวาดภาพที่เกี่ยวข้องกับการดูแลตนเองให้แข็งแรง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17

หน่วยที่ 4 การประพัตินให้เหมาะสม เรื่อง สิ่งที่ดีควรทำ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา....1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

ผลการเรียน

มีความรู้และปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทและวัยวุฒิ

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

การอาบน้ำ

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน
4. สื่อวิดีโอที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจ้งเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)

3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)
 - 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)
 - 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)
 - 4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)
 - 4.4 สิ่งทีเรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใ้ใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ขั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)

- 1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในขั้นเตรียม
- 1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน
- 1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
- 1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric

Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....

.....

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

.....

.....

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

ใบความรู้ การอาบน้ำ

การอาบน้ำ

ขั้นตอนการอาบน้ำ

1. เตรียมเสื้อผ้า (เปลี่ยน) และ อุปกรณ์การอาบน้ำให้พร้อม
2. เปิดน้ำใส่ถังประมาณครึ่งถัง
3. ใช้ผ้าถูตัว ชุบน้ำให้โชก พับพอด่มือ เช็ดหน้าเบา ๆ
4. ชุบน้ำอีกครั้งแล้วเช็ดทั้งตัว แล้วถูสบู่กับผ้าถูตัว
5. ใช้ผ้าถูทั่วร่างกาย โดยเฉพาะบริเวณใต้คาง ซอกหูลำคอ รักแร้ ง่ามมือ ง่ามเท้า ซอกขา

ข้อพับ

6. ชักผ้าในถังอาบน้ำให้สะอาด แล้วใช้ถูสบู่ออกจากตัว
7. ราดน้ำด้วยฝักบัว ล้างคราบสบู่ออกอีกครั้ง (หรือตักราดเบา ๆ ให้น้ำรดทั่วตัว)
8. ชักผ้าให้สะอาด บิดพอหมาดซับหยดน้ำที่เกาะตามตัว
9. ล้างถังให้สะอาด ซับหยดน้ำที่เกาะบนถังด้วยผ้า แล้วชักผ้าให้สะอาดอีกครั้ง
10. เก็บอุปกรณ์ใส่ถัง สวมเสื้อผ้าชุดใหม่

เกร็ดความรู้

- การอาบน้ำเป็นการรักษาความสะอาดผิวหนังเบื้องต้น ชำระสิ่งสกปรกที่ เกาะผิวหนังให้หลุดออกไป
- ควรอาบน้ำเย็นธรรมดาหรือน้ำอุ่นเล็กน้อยจึงจะดี เพราะน้ำเย็นมาก ๆ หัวใจจะทำงานหนัก ถ้า น้ำร้อนมากก็ไม่เป็นผลดีต่อร่างกายเช่นกัน
- ควรใช้สบู่เฉพาะการอาบน้ำในตอนเย็น ซึ่งมีเหงื่อไคลมากหากไม่จำเป็นไม่ควรใช้สบู่ โดยเฉพาะ ในตอนเช้า เพราะสบู่มีฤทธิ์เป็นด่างทำให้ผิวแห้งและจะทำลายเกราะป้องกันเชื้อโรคและฝุ่นละอองตาม ธรรมชาติของผิวไป
 - การใช้ผ้าถูตัวช่วยให้กระสเสลดไหลเวียนได้ดี และทำให้ผิวหนังสะอาดหมดจดยิ่งขึ้น
 - อาบน้ำด้วยฝักบัวจะใช้น้ำไม่เกิน 20 ลิตร/คน สิ้นเปลืองน้ำน้อยกว่าการตักราดและ ใช้อ่าง อาบน้ำซึ่งใช้น้ำครั้งละ 110 ลิตร/คน
 - ขณะถูสบู่หรือถูตัวไม่ควรเปิดน้ำทิ้งไว้ จะทำให้สิ้นเปลืองน้ำมาก
 - ไม่ควรอาบน้ำหลังรับประทานอาหารอิ่มใหม่ ๆ อาจทำให้ไม่สบายได้ เพราะภายในร่างกายมี ความร้อนอันเกิดจากพลังงานจากการย่อยอาหาร
 - ไม่ควรวางสิ่งของของตนไว้ในห้องอาบน้ำ ควรทำความสะอาดคราบสกปรกจากสบู่/แชมพู ที่อยู่ ตามพื้นและ ผนังห้องน้ำให้สะอาดหลังการอาบน้ำทุกครั้ง

ใบกิจกรรม

คำชี้แจง

- จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับการปฏิบัติตัวของท่าน และทำเครื่องหมาย ✕ ลงใน ☐ ที่ไม่ตรงกับการปฏิบัติตัวของท่าน

การปฏิบัติ/พฤติกรรม

- ☐ ฉันเตรียมเสื้อผ้า (เปลี่ยน) และอุปกรณ์การอาบน้ำให้พร้อมก่อนอาบน้ำเสมอ
- ☐ ฉันล้างถึงน้ำหลังอาบน้ำเสมอ
- ☐ การอาบน้ำเป็นการรักษาความสะอาดผิวหนัง
- ☐ เพื่อสุขภาพที่ดีควรอาบน้ำเย็นธรรมดาหรือน้ำอุ่น ๆ
- ☐ ควรใช้สบู่เฉพาะการอาบน้ำในตอนเย็น
- ☐ ไม่ควรอาบน้ำหลังรับประทานอาหารอิ่มใหม่ ๆ
- ☐ ไม่ควรวางสิ่งของของตนไว้ในห้องอาบน้ำ
- ☐ ฉันเก็บสิ่งของในห้องน้ำให้เป็นระเบียบ
- ☐ ฉันล้างพื้นห้องน้ำหลังอาบน้ำเสมอ
- ☐ ฉันใส่เสื้อผ้าชุดใหม่หลังอาบน้ำ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18

หน่วยที่ 4 การประพัตินให้เหมาะสม เรื่อง สิ่งที่ดีควรทำ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชื่อผู้สอน.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา....1...ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการเรียน

มีความรู้และปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทและวัยวุฒิ

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

การป้องกัน ดูแลตนเองเบื้องต้น

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวทางอินเทอร์เน็ต
3. ของจริง คือ ครอบครัว และครอบครัวในชุมชน
4. สื่อวิดีโอที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียม (Preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Activities)
2. แจ้งเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (Content and objectives that must be learned)

3. คาดหวังผลการเรียนรู้ (Imagination of Learning Results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Set Learning Objectives)
 - 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (What to Learn)
 - 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (How much to Learn)
 - 4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (How to Learn)
 - 4.4 สิ่งทีเรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่ : ใ้ใจแหล่งข้อมูล(Data Source)

ขั้นสร้างความรู้ (Knowledge creation)

1.เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn)

- 1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในชั้นเตรียม
- 1.2 ผู้เรียนทบทวน แสวงหาความรู้เพิ่มเติม สอบทวนความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 1.3 ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานและนำเสนอชิ้นงาน
- 1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 1.5 ผู้สอนและผู้เรียนตั้งเกณฑ์การประเมิน และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
- 1.6 ผู้เรียนนำข้อที่ควรปรับปรุงไปแก้ไขชิ้นงานและส่งชิ้นงาน

การวัดและการประเมินผล

การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การพูดคุยและ Rubric

Score

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในบ้าน ชุมชน และสื่อทางออนไลน์

การมอบหมายงาน

ตามใบกิจกรรม

บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....

.....

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะและวิธีแก้ปัญหา

.....

.....

เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

ใบความรู้ การป้องกัน ดูแลตนเองเบื้องต้น

ศาสตราจารย์นายแพทย์เสนอ อินทรสุขศรี ให้ความเห็นว่าคนไข้ควรมีปฏิบัติตนดังนี้

1. ทำตัวเป็นกันเอง เสมือนเพื่อนหรือญาติพี่น้องที่มีความศรัทธาต่อกัน ให้ความเคารพนับถือกัน เสมือนเป็นเพื่อนหรือญาติสนิท และมีความเข้าใจกัน และกันดี
2. ปฏิบัติตามที่แพทย์สั่ง และแนะนำ โดยเห็นความสำคัญในการสั่งและแนะนำว่าเพื่อความสุข และเพื่อพ้นจากทุกข์ทรมานของตัวเองโดยตรง
3. เห็นความสำคัญของตน และรักตัว โดยเมื่อยามป่วยไข้แล้วรีบให้แพทย์ตรวจรักษา
4. เห็นหมอเป็นคนธรรมดาสามัญที่ให้การรักษาคณะธรรมดา ๆ ได้
5. รู้เวลาที่หมอปฏิบัติงาน ไม่ควรไปหาหมอเมื่อหมอเลิกปฏิบัติงานแล้ว โดยเฉพาะเวลาค่ำคืนซึ่ง ก่อให้เกิดความลำบาก และมีปัญหาหลายประการ นอกจากเจ็บป่วยกะทันหันเท่านั้น
6. บอกผลการรักษาให้ทราบ แม้แต่ในรายที่ส่งตัวไปรักษากับแพทย์ผู้เชี่ยวชาญอื่นก็อย่าทราบ ผลการรักษาว่าเป็นอย่างไร
7. มาพบแพทย์ตามเวลาที่กำหนด

ผลการรักษาขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 อย่างคือ

1. แพทย์ดี
 2. ยา และวิธีการรักษาดี
 3. คนไข้ (และญาติคนไข้) ดี
- ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว การรักษาจะไม่ได้ผลสมบูรณ์เลย

อาการเป็นไข้ (ตัวร้อน)

วิธีการรักษาเบื้องต้น

1. นอนพัก เช็ดตัว ตีมน้ำมาก ๆ ห้ามอาบน้ำเย็น
2. ถ้าเบื่ออาหาร ให้กินน้ำหวาน ข้าวต้ม
3. กินยาลดไข้ (พาราเซตามอล)
4. ถ้าอาการไม่ดีขึ้นใน 4 วัน ให้ไปพบแพทย์

อาการไข้หวัด

วิธีรักษาเบื้องต้น

1. นอนพัก เช็ดตัว ตีมน้ำมาก ๆ ห้ามอาบน้ำเย็น
2. ถ้าเบื่ออาหาร ให้กินน้ำหวาน ข้าวต้ม

3. กินยาแก้ปวดลดไข้ พาราเซตามอล
4. ถ้ามึนน้ำมูกเล็กน้อย ให้อยู่เช็ดออก ไม่ต้องกินยาลดน้ำมูก
5. ถ้ามึนน้ำมูกมากให้กินยาเม็ดคลอเฟนิรามีนครั้งละ 1 เม็ด วันละ 3 ครั้ง เพียง 2-3 วัน เมื่อน้ำมูกแห้ง ควรหยุดกิน
6. ถ้ามึนน้ำมูกหรือเสมหะมีสีเหลืองเขียวอยู่ตลอดเวลา ให้กินยาปฏิชีวนะ (อะม็อกซิซิลลิน) 3 วัน ถ้าดีขึ้น กินต่ออีก 5-7 วัน (คนที่มีประวัติแพ้ยาควรไปพบแพทย์)
7. ถ้าไอเพียงเล็กน้อย จิบน้ำอุ่นบ่อย ๆ
8. ถ้าไอมากให้ดื่มน้ำอุ่นมาก ๆ และจิบน้ำผึ้งผสมมะนาว (มะนาว 1 ส่วนต่อน้ำผึ้ง 4 ส่วน)

ควรไปพบแพทย์เมื่อ

1. มีอาการกินไม่ได้
2. มีอาการแทรกซ้อน เช่น ปวดหัว หูอื้อ หายใจหอบ หรือในรายที่เป็นไข้หวัดใหญ่อาการไม่ทุเลาใน 4 วัน

การป้องกัน (การติดเชื้อ)

1. ควรอยู่ห่างจากผู้อื่น เวลาไอหรือจาม ควรปิดปาก
2. หมั่นล้างมือบ่อย ๆ เพื่อลดการแพร่เชื้อทางมือที่อาจไปแปดเปื้อนสิ่งของเครื่องใช้หรือมือผู้อื่น

หวัดภูมิแพ้

วิธีการรักษาเบื้องต้น

- หลีกเลี่ยงสิ่งที่แพ้ เช่น ฝุ่นละออง ขนสัตว์ ความเย็น
- หมั่นออกกำลังกาย
- ถ้าอาการไม่มากหรือเป็นชั่วคราว ไม่ต้องกินยา
- ถ้ามีอาการมาก กินยาแก้แพ้ (คลอร์เฟนิรามีน) เป็นครั้งคราว
- ควรไปพบแพทย์ ถ้าอาการไม่ทุเลา

เมื่อเกิดบาดแผล

บาดแผล คือ การขอบซ้ำฉีกขาดของผิวหนัง หรือเนื้อเยื่อของร่างกาย

จุดมุ่งหมายของการทำแผล

1. เพื่อห้ามเลือด
2. เพื่อป้องกันการติดเชื้อ
3. ไม่ให้แผลลุกลาม

วิธีการทำแผล

1. ล้างแผลให้สะอาดด้วยสบู่ หรือน้ำเกลือ

2. ถ้าเลือดหยุดแล้ว ปิดแผลด้วยผ้าสะอาดให้ลดความเจ็บปวด และบวม
3. ถ้าเลือดออก ห้ามเลือดโดย
 - 3.1 ถ้าเป็นไปได้ ให้ยกส่วนที่เลือดออกให้สูง
 - 3.2 กดหรือบีบบนตำแหน่งที่เลือดออก
4. นำส่งแพทย์ เพื่อป้องกันการติดเชื้อ หนอง บาดทะยัก

ใบกิจกรรม

คำชี้แจง

- จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับกรปฏิบัติตัวของท่าน และทำเครื่องหมาย ✕ ลงใน ☐ ที่ไม่ตรงกับกรปฏิบัติตัวของท่าน

การปฏิบัติ/พฤติกรรม

- ☐ เมื่อฉันตัวร้อน ฉันจะนอนพัก เช็ดตัว ตีมน้ำมาก ๆ และไม่อาบน้ำเย็น
- ☐ ถ้าเบื่ออาหาร ฉันจะกินน้ำหวาน ข้าวต้มทดแทน
- ☐ เมื่อฉันเป็นไข้หวัด มีน้ำมูกเล็กน้อย ฉันจะคอยเช็ดออก ไม่ต้องกินยาลดน้ำมูก
- ☐ ถ้าฉันไอเพียงเล็กน้อย ฉันจะจิบน้ำอุ่นบ่อย ๆ
- ☐ เมื่อฉันเป็นหวัดฉันจะอยู่ห่างจากผู้อื่น
- ☐ เมื่อฉันเป็นหวัดเวลาไอหรือจาม ฉันจะปิดปาก
- ☐ เมื่อฉันเป็นหวัด ฉันต้องหมั่นล้างมือบ่อย ๆ เพื่อลดการแพร่เชื้อทางมือ
- ☐ เลือดออก ห้ามเลือดโดยให้ยกส่วนที่เลือดออกให้สูง
- ☐ เลือดออก ห้ามเลือดโดยกดหรือบีบบนตำแหน่งที่เลือดออก
- ☐ ฉันจะรีบไปพบแพทย์เมื่อเกิดการติดเชื้อ หนอง บาดทะยัก

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	แซก บุญมาทัน Mrs.Khak Boonmatun
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผศ.ดร.คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
สถานที่ติดต่อ	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ 83 ตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000
หมายเลขโทรศัพท์	093-551-4161 โทรสาร 056-717-147
E-mail	Khak.bo@hotmail.com.
ประวัติการศึกษา	

ปี พ.ศ.	วุฒิ	จบจาก
2549	กศ.ด.สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
2537	กศ.ม.การวัดผลการศึกษา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
2531	กศ.บ.เกษตรกรรม (เศรษฐศาสตร์การเกษตร)	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

การท่องเที่ยว การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนารูปแบบการสอน วิธีการสอน การประกัน
คุณภาพการศึกษา การพัฒนาสำนักสาธารณะ และศิลปวัฒนธรรม

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

แชก บุญมาทัน. (2554). การพัฒนาสมรรถนะด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์เพื่อเตรียมรับการประเมินการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับอุดมศึกษาและการจัดการศึกษาโดยครอบครัวไทย. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

แขก บุญมาทัน. (2554). การวิจัยพัฒนาครุฑมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น
มะขามหวาน. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

แขก บุญมาทัน. (2555). การพัฒนาทักษะการวิจัยและนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ด้วยโจทย์วิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่นมะขามหวานเพื่อรองรับสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

แขก บุญมาทัน. (2555). การพัฒนาทักษะการวิจัยให้กับครูของครูโดยใช้โจทย์วิจัยท้องถิ่นมะขามหวาน. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

แขก บุญมาพันธ์. (2556). การพัฒนาศักยภาพด้านการวัดและประเมินผลเพื่อยกระดับการเรียนรู้
ของนักเรียนในการปฏิรูปการศึกษาของครูโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
คณะครุศาสตร์. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

- แขก บุญมาทัน.(2556). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องกลยุทธ์การเชื่อมโยงปรัชญาการจัดการเรียนรู้การวัดและประเมินผลและการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัย ราชภัฏเพชรบูรณ์. นำเสนอระดับนานาชาติระหว่างวันที่ 3-4 ธันวาคม 2557. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.อุตรดิตถ์.
- แขก บุญมาทัน. (2557). การวิจัยพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้ภาษาอังกฤษ กลุ่มวิชาคอมพิวเตอร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- แขก บุญมาทัน. (2557). การอนุรักษ์และสืบทอดประวัติศาสตร์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของคนในตำบลงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์.
- แขก บุญมาทันและคณะ. (2557). การจัดการข้อมูลการวัดและประเมินผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่6และมัธยมศึกษาปีที่3ข้อมูลปี2553และ2556ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์และพิจิตร.หนังสือรวมบทความการประชุมใหญ่โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาครั้งที่5รากฐานภูมิปัญญาไทยนวัตกรรมไทยสู่สากล. 2-4 มีนาคม 2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- แขก บุญมาทัน. (2559).การวิจัยและพัฒนาชุดความรู้ เรื่อง สุขภาวะตำบล ขององค์การบริหารส่วนตำบลงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์: องค์การบริหารส่วนตำบลงมูลเหล็ก. (เอกสารอัดสำเนา). (จัดทำทั้งสิ้น 22 จังหวัด จำนวน 22 เรื่อง)
- พรารัณมา ศรีระทุและแขก บุญมาทัน. (2560). การพัฒนาต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของศูนย์ฝึกอบรมที่6 (เจ็ดคด-โป่งก้อนเส้า) จังหวัดสระบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- พรารัณมา ศรีระทุและแขก บุญมาทัน. (2560). การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวงจังหวัดเลยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- แขก บุญมาทัน. (2560). การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตรสู่กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. (เอกสารอัดสำเนา).
- แขก บุญมาทันและคณะ. (2561). การวิจัยและพัฒนายกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนด้วยรูปแบบการปฏิบัติการสอนโดยใช้หลักสูตรเป็นฐานและการบูรณาการภาษาอังกฤษในสาระการเรียนรู้ผ่านกระบวนการศึกษาชั้นเรียนและการนิเทศออนไลน์.ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- แขก บุญมาทัน. (2562). นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. วารสารวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับที่ 1 มกราคม- กรกฎาคม 2564.
- แขก บุญมาทัน. (2563). การพัฒนาหลักสูตรยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลของครูที่สะท้อนคุณลักษณะและสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับที่ 2 สิงหาคม- ธันวาคม 2564.